

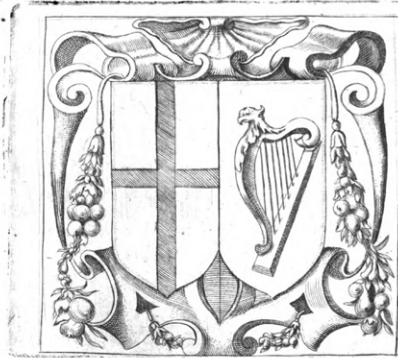
イングランド国民のための 第一弁護論

ジョン・ミルトン

JOANNIS MILTONI
Angli
DEFENSIO

PRO POPULO ANGLICANO:

Contra Claudii Anonimi, aliàs Salmasii,
DEFENSIONEM REGIAM.

LONDINI,

Typis De Gardianis. Anno Domini 1651.

The Original Latin Text
of
the Defence of the People of England (1651)
by
John Milton
based on the photocopy
of
John Adams Library (Boston Public Library)
Downloaded
from
Early English Books Online
in Comparison with
the 1658 Columbia Version

JOANNIS MILTONI

ANGLI

DEFENSIO

PRO

POPULO

ANGLICANO

Contra Claudii Anonymi, aliàs Salmasii,

Defensionem Regiam.

本電子ブック、*Pro Populo Anglicano Defensio 1651/1658* (『イングランド国民のための弁護論』1651年版と1658年版の比較対照版)は、本プロジェクト研究代表野呂有子(日本大学文理学部教授)が、ほぼ12年の歳月をかけて構想し、作成したものである。なお、共同研究者は、以下の5名である。上滝圭介(埼玉医科大学専任講師)、野村宗央(松山大学特任講師)、桶田由衣(日本大学文理学部助手)、金子千香(日本大学大学院博士後期課程3年)、小川佳奈(日本大学大学院博士後期課程2年)。なお、職位・在学年などは2018年1月現在のものである。

Pro Populo Anglicano Defensio, すなわち『イングランド国民のための弁護論』は、17世紀英国の叙事詩人で、*Paradise Lost* (『楽園の喪失』)の作者として有名なJohn Milton (1608-1674)が、当時のヨーロッパの国際公用語であったラテン語で執筆したものである。ミルトンは、1649年にOliver Cromwell (1599-1658)の主導するイングランド共和政府のラテン語担当秘書官となった。現在なら、さしずめ、外務省に所属し、国際公用語英語で書類を作成する政府の役人といったところであろうか。しかし、ミルトンは単なる書類作成用の翻訳担当者とはまったく異なっていた。彼は自分自身の言葉で自分自身の思想を文書にしたのである。ミルトンはすでに、1649年1月に行われた、革命政府による、チャールズ一世処刑の妥当性を主張する政治論文*Tenure of Kings and Magistrates* (『国王と為政者の権限』; 同年2月)を出版し、新政府にその手腕を認められ、ラテン語担当秘書官(同年3月)となり、共和政府の命で*Eikonoclastes* (『偶像破壊者』; 同年10月)を出版している。この二つの政治論文はどちらもがミルトンの母国語英語で英国の読者を対象に執筆されたものである。

これに対して『イングランド国民のための弁護論』はラテン語で執筆され、ヨーロッパの王侯貴族を含む知識層を対象としている。本書において、ミルトンは民主主義的精神および為政者と人民の間の法的契約、クロムウェルの主導する英国共和制擁護を広く国際的に問うている。これが各国の知識層に深く大きな影響を与えた。詳細は本サイトの電子データベースに付した「本プロジェクトの詳細」を参照されたい。

さて、ミルトンは『イングランド国民のための弁護論』を1651年に出した後、1658年、王政復古前夜に加筆修正して再度出版している。本電子書籍では、1651年版と1658年版の主なる差異をチェックし、明示した。これを電子ブックで公開することにより、国内ばかりか国外のミルトン研究者にも広く高度な情報を提供することになるため、国内および国際的なミルトン研究の発展に貢献するところは極めて多大である。

本電子ブック *Pro Populo Anglicano Defensio 1651/1658* は1651年版の原

本として、2017年3月に日本大学に導入された *EEBO (Early English Books Online)* を使用し、ここからダウンロードした原資料を原本として作成されている。*Pro Populo Anglicano Defensio* は、1932年にコロンビア大学より出版されているが、これは1658年版を底本としている。(*The Works of John Milton*, Vol. VII, ed. Frank Allen Patterson [New York: Columbia University Press, 1932, 1951])。さらに、1991年には、英語訳による1651年版と1658年版の比較参照版がケンブリッジ大学より出版されている。(*John Milton: Political Writings*, ed. Martin Dzelzainis, trans. Claire Gruzelier [Cambridge, New York, Port Chester, Melbourne, Sydney: Cambridge University Press, 1991])。だが、これは英語による翻訳書であるため、原典の持つ、ミルトンの口調、息吹きなどは伝わるべくもない。

一方で、本電子書籍ブック *Pro Populo Anglicano Defensio 1651/1658* は、原典のみの持つ作者の生の筆致を捉えることに成功している。さらに、1658年、既に盲目の身となっていたミルトンがどれほど念入りに初版のミスプリントや言葉足らずと判断した部分を加筆修正したかが明らかとなるのである。

本来、原典校訂は本国人の研究者にのみ可能であり、外国人研究者には不可能であるという通説がある。しかし、本プロジェクトの研究成果は通説を覆すものであり、日本人ミルトン研究者の *Pro Populo Anglicano Defensio* 研究の成果としては、史上初の快挙となるものである。

2018年1月31日

John Milton : *Pro Populo Anglicano Defensio 1651/1658*

作成プロジェクト研究代表

野呂有子

Præfatio

Tametsi vereor, si in defendendo Populo Anglicano tam sim profusus verborum, vacuus rerum, quam est plerisque visus in defensione regia Salmasius, ne verbosissimi simul & ineptissimi defensoris nomen meritis esse videar, tamen cum in mediocri quavis materia tractanda nemo sibi adeo properandum esse existimet, quin exordio saltem aliquot pro dignitate suscepti a se operis uti soleat, id ego in re omnium fere maxima dicenda si non omittam, neque nimis **astringam** ⇒ **perstringam**, spero equidem, duas propemodum res, quas magnopere vellem, assecuturum me esse; alteram, ut causae huic nobilissimae, & seculorum omnium memoria dignissimae nulla ex parte, quantum in me est, desim; alteram, ut reprehensam in adversario futilitatem & redundantiam, devitasse tamen ipse nihilo minus judicer. Dicam enim res neque parvas, neque vulgares, regem potentissimum, oppressis legibus, reliquâ **Præfatio 1** religione afflicta, pro libidine regnantem, tandem a suo populo, qui servitutem longam servierat, bello victum; inde in custodiam traditum; & cum nullam omnino melius de se sperandi materiam vel dictis vel factis praeberet, a summo demum regni Concilio capite damnatum; & pro ipsis Regiæ foribus securi percussus. Dicam etiam, quod ad levandos magna superstitione hominum animos multum contulerit, quo jure, praesertim apud nos, judicatum hoc atque peractum sit; meosque cives fortissimos & integerrimos, deque universis orbis terrarum civibus ac populis egregie meritos ab improbissimis maledicorum, sive nostratium, sive exterorum calumniis, tum imprimis ab hujus inanissimi Sophistae maledictis, qui pro duce & coryphaeo caeterorum se gerit, facile defendam. Quae enim ullius regis alto solio sedentis majestas unquam tanta eluxit, quanta tum Populi Anglicani effulgebat, cum excussa illa veteri superstitione, quae diu invaluerat, ipsum regem, seu potius de rege hostem, qui solus mortalium impunitatem sibi divino jure vendicabat, suis legibus irretitum judicio persuadere, & quo is quemcunque alium supplicio affecisset, eodem sontem ipsum afficere non vereretur. At quid ego haec tanquam populi facta praedico; quae ipsa per se pene vocem edunt, & praesentem ubique testantur Deum **⇒?** Qui, quoties suae sapientissimae menti complacitum est, superbos & effraenatos reges, supra humanum modum sese **attollentes** ⇒ **efferentes**, solet deturbare, & totâ sæpe cum domo funditus evertit. Illius nos manifesto numine ad salutem & libertatem propè amissam subito erecti, illum ducem secuti, & impressa passim divina vestigia venerantes, viam haud obscurâ **Præfatio 2** obscuram, sed illustrem, illius auspiciis commonstratam & patefactam ingressi sumus. Hæc ego omnia dignè satis explicare, & quod omnes fortasse gentes legant atque ætates, monumentis tradere, si diligentia solùm meâ, cujusmodicunque est, meis tantùm viribus sperem me posse, frustra sim. Quae enim oratio tam augusta atque magnifica, quod tam excellens ingenium huic oneri subeundo par esse queat, ut cum illustrium virorum aut civitatum res gestas vix reperiatur tot seculis qui luculentè possit scribere, **opinetur quisquam** ⇒ **considat** quisquam

hæc, non hominum, sed omnipotentis planè Dei gloriosè & mirabiliter facia ullis se verbis aut stylo assequi posse ? Quod quidem munus ut susciperem, tametsi summi in republica nostra viri sua autoritate perfecerunt, mihi que hoc negotium datum esse voluerunt, ut quae illi, Deo ductore, magna cum gloria **gessere⇒gesserant**, ea, quod certè proximum est, contra invidiam & obtrectationem, quas in res ferrum & apparatus belli nihil potest, alio genere armorum defenderem, quorum ego quidem iudicium magno mihi ornamento esse existimo, me scilicet eorum suffragiis eum esse prae cæteris, qui hanc patriae meae fortissimis liberatoribus haud proenitendam operam navarem, quin & ipse ab ineunte adolescentiâ iis eram studiis incensus, quæ me ad optima quæque si minùs facienda, at certè laudanda incitatum ferebant, his tamen diffusus adminiculis ad divinam opem recurro : Deumque **opt. max.** donorum omnium largitorem invoco, ut quàm prosperè quàmque piè nostri illi ad libertatem clarissimi duces regio fastus, & dominatum impotentem acie fregerunt, dein memorabili tandem supplicio extinxerunt, **quamq; ⇒ quamque**

←Praefatio 3] **facili negotio nuper⇒nuper negotio** unus de multis ipsum regem veluti ab inferis resurgentem, inque illo libro post mortem edito novis argutiis, & verborum lenociniis populo se venditantem **redarguit⇒redargui** atque summovit, tam **ego⇒nunc** feliciter tamque verè declamatoris hujus exotici petulantiam & mendacia refellam atque discutiam. Qui alienigena cum sit, & quamvis id millies neget, Grammaticus, non eâ tamen stipe contentus quam hoc nomine meretur, magnus ardore esse maluit ; non reipub. solùm immiscere se ausus, sed alienae: cum neque modestiam, neque iudicium, neque aliud quicquam afferat, quod oporteret sanè tantum arbitrum, præter arrogantiam & Grammaticam. Et sanè haec quae jam Latinè utcunque scripsit, si inter Anglos, & nostro sermone protulisset, vix esset, credo, qui de responso laborandum esse iudicaret ; sed partim trita, & refutationibus jam crebris explosa negligeret, partim tyrannica & foeda, vilissimo quovis mancipio vix ferenda, quamvis alioqui regias secutus ipse partes, aversaretur. Nunc cùm inter externos, & nostrarum rerum penitùs ignaros grandi pagina turgescat, sunt illi quidem qui res nostras perperam intelligunt, edocendi; hic suo more (quandoquidem tanta maledicendi aliis libidine fertur) suo in quam more ac modo erit tractandus. Quod si quis miretur forte, cur ergo tam diu intactum & ovantem, nostroque omnium silentio inflatum volitare passi simus, de aliis sane nescio, de me audacter possum dicere, non mihi verba aut argumenta, quibus causam tuerer tam bonam, diu quaerenda aut investiganda fuisse, si otium & valetudinem (quae quidem scribendi laborem ferre possit) nactus essem. Quâ cum adhuc etiam tenui admodum **←Praefatio 4]** utar, carptim haec cogor, & intercisis pene singulis horis vix attingere, quae continenti stylo atque studio persequi debuissim. Unde hoc si minus dabitur, cives meos praestantissimos, patriae conservatores digno laudum praeconio celebrare, quorum immortalia facinora jam toto orbe claruerunt, defendere tamen, & ab huius importuni literatoris insolentia, & professoriae linguae intemperis vindicare haud mihi difficile futurum spero. Pessimè enim vel natura vel legibus comparatum **foret⇒fuisset**, si arguta servitus, libertas muta esset; & haberent tyranni

qui pro se dicerent, non haberent qui tyrannos debellare possunt: miserum esset, si haec ipsa ratio, quo utimur Dei munere, non multo plura ad homines conservandos, liberandos, & quantum natura fert, inter se aequandos, quam ad opprimendos & sub unius imperio male perdendos argumenta suppeditaret. Causam itaque pulcherimam hac certâ fiduciâ laeti aggrediamur; illinc fraudem, fallaciam, ignorantiam, atque barbariem hinc lucem, veritatem, rationem, & seculorum omnium optimorum studia, atque doctrinam nobiscum stare.

Agé nunc jam, satis praefati, quoniam cum criticus res est, tam culti voluminis titulum imprimis **⇒, quid exponat** videamus **quid ait, ⇒**: *Defensio regia pro Carolo I. ad Car. II.* Magnum sane praestas, O quisquis es! patrem defendis ad filium; mirum ni causam obtineas. Verùm ego te falso alias sub nomine, nunc sub nullo latitantem, Salmasi, ad alia voco subsellia, ad alios iudices, ubi tu illud euge & sophus, quod in palaestra tua literaria captare miserè soles, fortasse non audies. Sed cur ad regem filium Defensio haec regia? non opus est rortore, confiten- **←Praefatio 5** tem habemus rem; *Sumptibus inquit Regis*; O te venalem oratorem & sumptuosum! Siccine defensionem pro Carolo patre, tua sententiâ, rege optimo, ad Carolum silium regem pauperimum noluiisti nisi sumptibus regis? Sed veterator etiam haud irridiculus esse voluisti, qui *regiam defensionem* dixeris; non enim amplius tua quam vendidisti, sed legitimè jam *regia defensio* est; centenis nimirum Jacobaeis **emta⇒empta** ingenti pretio ab egentissimo rege: Non enim ignota loquimur; novimus qui illos aureos domum attulit tuam, qui crumenam illam tessellis vitreis variatam; novimus qui te avaras manus porrigentem vidit, in speciem quidem ut Sacellanum Regis missum cum munere, re vera ut ipsum munus amplecterere; & una tantum mercede accepta totum penè Regis aerarium exinanires. Sed eccum ipsum, crepant fores, prodit histrio in proscenium.

Date operam & cum silentio animadvertite,

Ut pemoicatis quid sibi Eunuchus velit.

Nam quicquid est, praeter solitum cothumatus incedit. *Horribilis nuper nuntius aures nostras atroci vulnere, sed magis mentes percussit, de parricidio apud Anglos in persona Regis sacrilegorum hominum nefaria conspiratione admissa.* Profecto nuntius iste horribilis aut **gladium⇒machaeram** multo longiorem **eo⇒ea** quam strinxit Petrus habuerit oportet, aut aures istae auritissimae fuerint, quas tam longinquo vulnere perculerit: nam aures non stolidas ne offndisse quidem potuit. Ecqua enim vobis sit injuria, ecquis vestrùm laeditur, si nos hostes & perduelles nostros, sive plebeios, sive nobiles, sive reges morte multamus? At ista mitte, Salmasi, quae ad te nihil attinent: ego enim de te etiam *horribi-* **←Praefatio 6** *lem* habeo quem **apportem⇒mittan** *nuntium*; quique omnium Grammaricorum & Criticorum aures, modo teretes habent

& doctas, atrociori vulnere si non perculerit, mirabor; *de parricidio* apud Hollandos *in persona* Aristarchi, *nefaria* Salmasii **audacia⇒barbarie** *admisso* : te magnum scilicet Criticum *sumptibus regis* conductum, ut defensionem regiam scriberes, non solùm putidissimo exordio, praeficarum funebribus nugis & naeniis simillimo nullius, non fatui, mentem miseratione permovisse, sed primâ statim clausula risum penè legentibus multiplici barbarismo **concitasse ⇒excitâsse**. Quid enim quaeso, est *parridium in persona Regis* *admittere*, quid *in persona Regis*? quae unquam latinitas sic locuta est? nisi aliquem nobis forte Pseudophilippum narras, qui personam Regis indutus, nescio quid parridii apud Anglos pataverit? quod verbum verius opinione tua ex ore tibi excidisse puto. Tyrannus enim, quasi histrionalis quidam rex, larva tantum & persona Regis, non verus Rex est. Caeterùm ob hujusmodi noxas Gallicolatinas, quibus passim scates, non tam mihi, neque enim est otium, quam ipsis tuis Grammatistis poenas dabis; quibus ego te deridendum & vapulandum propino. Hoc multo atrocious; quod à summis magistratibus nostris de Rege statutum est, id *sacrilegorum hominum nefaria conspiratione* admissimum ais. Tune furcifer potentissimi nuper regni, nunc reipub. eo potentioris acta & consulta sic nominas? quorum de factis ne Rex quidem ullus quicquam gravius pronuntiaret, aut scriptum ederet, adduci adhuc potuit. Merito itaque amplissimi Ordines Hollandiae, liberatorum olim patriae vera progenies, defensionem hanc tyrannicam, populorum omnium libertati **←Praefatio 7** pestilentissimam edicto suo tenebris damnarunt; cujus & ipsum auctorem omnis libera Civitas suis prohibere sinibus, aut ejicere deberet; eaque praecipue quae tam ingratum tamque tetrum **reipub.⇒reipublicae** hostem suo stipendio alit; cujus ille **reipub.⇒reipublicae** haud secus atque nostrae, fundamenta ipsas oppugnat; necnon utramque una & eadem opera labefactare & subruere conatur; praestantissimosque illic Libertatis vindices nostrorum sub nomine maledictis proscindeit. Reputate jam vobiscum illustrissimi Foederatorum **⇒Belgarum** Ordines, & cum animis vestris cogitate, quis hunc regiae potestatis assertorem ad scribendum impulerit, quis nuper apud vos regie se gerere incoeperit, quae consilia, qui conatus, quae turbae denique per Hollandiam secutae sint, quae nunc essent, quam vobis parata sevitus, novusque dominus erat, atque illa vestra tot annorum armis atque laboribus vindicate libertas, quam prope extincta parato apud vos nunc fuisset, nisi opportunissima nuper temerarii juvenis morte respirasset. Sed pergi iste noster ampullari, & mirabiles **tragoedias** fingere, **Quoseung, ⇒Quoscunque** *infandus hic parridialis nimirum barbarismi Salmasiani rumor attgit, haud secus ac si fulmine affliti essent, dereperente his apprectaeque horrere comea & vox faucibus haesit.* Quo nunc primitus auditum discant Physici comes fulmine arrectas. Verum quis hoc nescit, viles & imbelles animos, magni cujuspian facinoris vel rumore obstupescere; quodque prius fuerunt, tum se maxime stripites indicare **?⇒判読不能** Alii *lacymas non tenuerunt*, mulierculae credo aulicae, aut siquis his molliores; inter quos & ipse Salmasius nova qua dam metamorphosi Salmacis factus est; & fonte

hoc suo lacrymarum fictitio, & nocte ←Praefatio 8 parato viriles animos emollire conatur. Moneo itaque & cavere jubeo,

—*infamis ne quem male fortibus undis*

Salmacis enervet.

—*ne vir cum venerit, exeat inde*

Semivir, & tactis subito mottescat in undis.

Fortius vero inquit animati (nam fortes puto & animosos ne nominare quidem nisi putidè potest) tantâ indignationis flammâ exarserunt, ut vix se caperent. Furiosos illos non flocci facimus. vera **fortitudine** suique compote istos minaces pellere, & in fugam vertere consuevimus. *Nemo certe non diras imprecatus est tanti sceleris auctoribus.* Vox tamen, ut tu modo aiebas, *faucibu haesit*, atque haesisset utinam in hunc usque diem, si de nostris duntaxat perfugis hoc vis intelligi, quod nos etiam pro comperto habemus, nihil illis **frequentius**⇒**crebrius** in ore esse, quàm diras & imprecationes omnibus bonis abominandas quidem, non tamen metuendas. De aliis credibile vix est, cum supplicii de rege sumpti fama illuc pervenisset, repertum in libero praesertim populo fuisse ullum, tam ad servitutem natum, qui nos dicto laederet, aut factum nostrum crimini daret; immo potius omnes bonos omnia bona dixisse; quinetiam Deo gratias egisse, qui exemplum justitiae tam illustre & excelsum ediderit, quodque caeteris regibus tam salutari documento esse possit. Istos itaque *feros ac ferreos caedem* nescio cujus *miserabilem, ac mirabilem* plorantes, cum suo tinnulo oratore, *post regium in orbe nomen natum notumque*, frigidissimo, etiam atque etiam plorare jubemus. At quis interim è ludo fere puer, aut e coenobio quovis fraterculus casum hunc regis non multo difertiùs, immo Latiniùs hoc oratore regio de- ←Praefatio 9 clamidamitasset? Verum ego ineptior sim, si infantiam hujus & deliramenta hunc in modum toto volumine accurate persequar; quod tamen libens facerem, (quoniam superbia & fastidio, ut ferunt, supra mo dum turget) ni **mole**⇒**moli** **tantum**⇒**tanta** libri inconcinna atque incondita se protegeret, & veluti miles ille Terentianus post principia lateret: callido sane consilio, ut defessus singula notando etiam acerrimus quisque, taedio priùs conficeretur, quam omnia redargueret. Nunc ejus quoddam specimen dare hac veluti prolusione duntaxat volui; & cordatis lectobribus à principio statim degustandum hominem praebere, ut in hac paginae unius promulsidae experiamur quam lautè nos & luculenter caeteris forculis **excepturus**⇒**accepturus** sit; quantas ineptias atque infamias toto opere congesserit, qui tam densas, ubi minime decuit, in ipsa fronte collocavit, Exinde multa garientem, & scombris concionantem facilè praetereo? ad

nostras autem res quod attinet, haud dubitamus quin ea, quae auctoritate **Parlameti** scripta publice & declarata sunt, apud omnes bonos & **prudentes** externos plus ponderis habitura sint, quam unius impudentissimi homuncionis calumniae, & mendacia; qui ab exulibus nostris, patriae hostibus, pretio conductus, quolibet eorum dictante quibus operam suam locaverat, aut rumusculum spargente, falsissima quaeque corradere, & in chartam conjicere non dubitavit. Utque plane intelligant omnes quam non illi religio sit, quidlibet scribere, verum an falsum, pium an impium, haud alius mihi testis adhibendus erit, quam ipse Salmasius. Scribit is in *Apparatu contra primum Papae, maximas esse causas ut ecclesia redire ab* ←Praefatio10 *episcopate debeat ad apostolicam presbyterorum institutionem; longe majus ex episcopatu introcucumin ecclesiam esse malum quam illa schismata quae prius metuebantur. Pestem illam quae ex eo ecclesias invasti, totum ecclesiae corpus miserabili tyrannide pessumdedisse; immo ipsos reges ac principes sub jugum misisse; Majorem in ecclesiam utilitatem redundaturam Hierarchia totâ extincta, quam solo capite Papa, p. 169⇒196. Posse episcopatum cum Papatu tolli cum summo bone ecclesiae; sublato episcopate ruere ipsum Papatum, super illo utpote fundatum. Cur removeri debeat ubi illis regnis quae jam Papatu renunciarunt ⇒renuntiarunt proprias habere causas. Cur ibi episcopatus retineatur se non videre; non integram videri reformationem quae hac in parte imperfecta sit; nihil afferri posse rationis aut causae probabilis, cur sublato Papatu retineri debeat aut possi episcopatus.*

Haec & multo plura cum ante annos quatuor scripserit, tanta nunc **vanitate & impudentia** est, ut Parlamentum Angliae graviter incusare hoc loco audeat, quod episcopatum *non solum senatu ejiciendum, sed etiam penitus abjiciendum censuerint.* Quid? quod ipsum etiam episcopatum suadet atque defendit, iisdem usus **argumentis & rationibus**, quas libro illo priore magno impetus confutaverat; *necessarios nempe fuisse episcopos, & omnino retinendos, ne mille pestiferae sectae & haereses in Anglia pullularent.*

O vafrum & versipellem! adeone te etiam in sacris non puduit desultorem agere, propè dixeram, ecclesiam proderet; ⇒? *cujus tu ideo sanctissima institute tanto strepitu asservisse videris, ut quoties tibi commodum esset, eo majore cum infamia ea ipsa ludificari atque subvertere posses.* Neminem hoc latet, ←Praefatio 11 *cum regni Ordines, Ecclesiae nostrae, ad exemplum caeterarum, reformandae studio flagrant, episcopatum funditus tollere statuissent, primo regem intercessisse, dein bellum nobis eâ potimum causâ intulisse; quod ipsi tandem in perniciem vertit. I nunc & te defensorem regum esse gloriare, qui ut regem gnave defendas, susceptam à temetipso ecclesiae causam nunc palam prodis atque oppugnans: cujus gravissima quidem censurâ esses notandus. De forma autem reipub. nostrae, quoniam tu **Professor** triobolaris & extraneus remotis capsulis atque scriniis tuis nugarum refertissimis, quas melius in ordinem redigere poteras ⇒redigisses, in aliena reipub. satagere & odiosus esse mavis, sic breviter sibi, velcuvis potiùs te **prudenciori** respondeo; eam formam eile quam nostra tempora atque diffidiaferunt-, non qualis optanda esset, sed qualem obstinata improborum civium discordia esse patitur.*

Quae autem **Respub. ⇒ respublica** factionibus laborat, atque armis se tuetur, si sanae & integrae tantum partis rationem habet, caeteros sive plebeios sive optimates praeterit aut excludit, satis profecto aequa est; quamvis regem & proceres, suis ipsa malis edocta, amplius nolit. *Cencilium* autem illud *supremum* quod insetaris, atque etiam *Concilii Praesidmem*, nae ridiculus es; Concilium enim illud, quod somnias, non est supremum, sed Parlamenti autoritate ad certum duntaxat tempus constitutum, quadraginta virorum ex suo ferenumero, quorum quilibet caeterorum suffragiis praeses esse potest. Semper autem hoc usitatissimum fuit, ut Parlamentum, qui noster Senatus est, delctos ex suoram numero pauciores, quoties visum **←Praefatio12**erat, constitueret: iis unum in locum ubiuis conveniendi, & veluti minoris cujusdam habendi Senatus potestas delata est. Iisdem res saepe gravissimae, quo celerius & majori cum silentio transigerentur, commissae atque creditae; Classis, exercitus, aerarii cura aut procuratio, quaevis denique pacis aut belli munia. Hoc sive concilium nominetur, sive quid aliud, verbo forte novum, re antiquum est; & sine quo nulla omnino Respub. rectè administrari potest. De regis autem supplicip, & rerum apud nos conversione mitte vociferari, mitte virus illud tuum acerbitatis evomere; donec ista *qua lege, quo jure, quo iudicio* facta sint, te licet repugnante, singulis capitibus ostendam, & pedem conferam. Si tamen instas *quo jure, qua lege, ea*, inquam, lege quam deus ipse & natura sanxit, ut omnia qua reipub. salutaria essent, legitima & justa haberentur. Sic olim sapientes tui similibus responderunt. *Leges per tot annos rotas refixisse* nos criminaris; bonasne an malas non dicis, nec si diceres audiendus esses; nam nostrae leges **Ole quid ad te?** Utinam plures refixissent tum leges tum leguleios; rectius sane & rei Christianae & populo consulissent. Frenes quod *haec, Manii, terra filii, vix domi nobiles, vix suis noti licere sibi crediderint*. Meminisses **quae ⇒ quid** te non solum libri sacri, sed etiam Lyricus doceat:

— *Valet ima summis*

Mutare, & insignem attenuat Deus

Obscura promens. —

Sic etiam habeto; eorum quos tu vix nobiles esse ais, alios nulli vestrarum partium vel generis nobilitate cedere; alios ex se natos per **industriam atque virtutem** **←Praefatio13** ad **veram nobilitatem inter affectare, & ut cum nobilissimis quibustque posse conferri; se autem malle filios terrae** dici, modo suae, & domi strenue facere, quam sine terra & lare fumos vendendo quod tu facis, homo nihili & stramineus eques, in aliena terra dominorum nutu & stipendio famem tolerare: ab ista, mihi crede, peregrinatione ad agnatos potius & gentiles deducendus, nisi hoc unum saperes, quod frivolas quasdam praelectiones & nugamenta scis tanta mercede apud externos effutire. Reprehendis quod magistratus

nostril *colluviem omnius Sectarum recipient*; quid ni recipient? quos ecclesiae est **e coetu fidelium ejicere, non magistratum e civitate pellere**; siquidem in leges civiles non peccant. Primo homines ut tuto ac libere sine vi atque injuriis vitam agerent, convenere in civitatum; ut sancte & religiose, in ecclesiam; illa leges, haec disciplinam habet suam, plane diversam: hinc toto orbe Christiano per tot annos bellum ex bello seritue, quod Magistratus & Ecclesia inter se official confundunt. Quapropter & Papisticam minime toleramus; neque enim eam tam esse religionem intelligimus quam obtentu religionis tyrannidem pontificiam civilis potentiae spoliis ornata, quae contra ipsum Christi institutum ad se rapuit. *Independentes*, quales a te solo finguntur, nulli apud nos unquam visi; praeter eos duntaxa qui cum classes & synodos supra Ecclesiam quamque singularem esse non agnoscant, eas omnes velur Hierarchiae particulas quasdam, aut certè truncum ipsum, eradicandas esse tecum sentient. Hinc nomen Independentium apud Vulgus obitinuit. Quid restatideo te id agere, ut regum ←Praefatio14 omnium & Monarcharum non invidiam solùm, sed etiam bellum atrocissimum in nos concites. Olim rex Mithridates, quamvis causa dissimili, omnes reges in Romanos concitabat, eadem prope calumniatus; Romanis consilium esse, omnia regna subvertere, iis nulla humana neque divina obstare, a principio nihil nisi partum armis habuisse, latrones, regnorum maximè hostes; Haec Mithridates regi Arsaci: ⇒. Te vero in illa tua exedra infantissimè **rheticantem** quae ⇒tanta fiducia provexit, utvad bellum hortando, & licet nolis vider*claassicum canendo*, ullum vel inter pueros regem commovere te posse animum induceres, isto praesertim ore tam exili & rancidulo, ut ne mures quidem **Homericos**, te buccinatore, bellum unquam rannnculis illatros fuisse credam?⇒. Tantum abest ut metuum quid tu belli nobis aut periculi, homo ignavissime, apud externos reges istâ tua rabida & insulsâ simul facundiâ conflare possis: qui ad illos, acsi *regam capita quasi pilas habeamus, de coronis quasi trocho ludamus, scepra mperialia non pluris faciamus quam bacula merionum capitata*, lusorie sane nos defers. At tu interea, stultissimum caput, morionis ipse baculo dignissimus es, qui reges ac principes tam puerilibus argumentis ad bellum suaderi putes. Omnes deinde populos inclamas, dicto **audientes** tuo, sat scio, minemè i futuros. Hibernorum etiam conscelerata illam ac barbaram colluviem regis partibus in auxilium vocas. Quod unicum indicio esse potest quam scelestus sis & vaecors, quam omnes pene mortales impietate, audacia, & furore superes, qui devotae gentis **fidem** atque opem implorare non dubites, cujus ab impiâ societate tot civium **innocentissimorum**←Praefatio15 **sanguine** perfusa etiam rex ipse aut abhorruit semper, aut abhorre se simulavit. Et quam ille perfidiam, quam ille crudelitatem occultare, quantum potuit, atque ab se longe amovere ⇒remove **summo studio** contendit, eam tu, bipedum nequissime, quo minus ultro atque palàm suscipias, neque Deum neque nomines vereris. Agedum; Hibernis igitur fautoribus ac sociis ad defensionem regis jam te accinge. Caves imprimis quod cauto mehercule opus erat, nequis te **Tullio** fortasse aut **Demostheni** omnem **eloquentiae** laudem praereptum ire suspicaretur; & praedicis, *oratorio*

more non tibi agendum videri. Na tu haud stulte sapis, id quod non potes, non videtur tibi esse agendum; onatoriè autem ut tu agrees, quis, qui te satis novit, unquam exspectavit? qui nihil elaboratè, nihil distinctè, nihil quod sapiat, in lucem emittere aut soles aut potes, sed veluti Crispinus alter, aut Tzetzes ille graeculus, modo ut multum scribas, quam **rectè** non laboras; neque si labores, valeas. *Agetur*, inquis, *haec causa toto orbe audiente, & quasi ad judicandum sedente.* Id adeo nobis pergratum est, ut adversarium non cerebrosum & imperitum, qualis tu es, sed cordatum & intelligentem dari jam nobis optemus. Perorans plane **tragicus** es, immo Ajax ipse Lorarius: *Horum ego injustitiam, impietatem, perfidiam, crudelitatem proclamabo caelo & terrae, ipsosque authores convicios posteris tradam, reosque eperagam.* O Flosculos! Tune igitur sine sale, sine genio proclamator & rabula, bonis authoribus divexandis tantum aut transcribendis natus, quicquam de tuo quod vivat producere te putas posse? quem unà cum scriptissimis abreptum aetas, mihi crede, ←Praefatio16 de, proxima ⇒postera oblivioni mandabit. Nisi si ⇒ut defensio hæc regia suo fortasse responso aliquid debitura si neglecta jam pridem & consopita, in manus iterum sumatur. Idque ego ab Illustrissimis Hollandiæ Ordinibus peterem, ut eam è fisco protinus dimissam, neque enim Thesaurus est, pervagari, quò velit, sinant. Si enim qua vanitate, inscitiâ, falsitate referta sit, planum omnibus fecero, quò latiùs excurrit, eò arctiùs, meâ quidem sententiâ, supprimitur. Jam nos quemadmodum reos peragat, videamus. ←Praefatio17

CAP. I.

Qomniam tibi vano homini & ventoso multum hinc horsitan superbiae, Salmasi, multum spiritus accessit, magnae scilicet Britanniae regem fidei defensorem esse, te vero regis, ego quidem & illum regi titulum, & hunc tibi jure pari ac merito concedam. cum sane rex fidem, tu regem sic defenderis, ut causam uterque suam evertisse potius videatur. Quod cum passim infra, tum hoc primo capite ostendam. Dixeras tu quidem praefationis pagina duodecima, Ornari pigmentis rhetoricis tam bonam & justam causam non debere: nam simpliciter rem, ut gesta est, narrare, regem defendere est. Quando igitur toto hoc capite in quo narrationem illam ←EEBO 1 simplicem futuram pollicitus eras, neque rem simpliciter, ut gesta est, narras, neq; ⇒neque non pigmentis, quantum in eo genere consequi potes, rhetoricis ornas, profecto vel tuo iudicio si standum esset, causa regia neque bona neque justa erit. qui neque oratoris, neque historici, immo ne cauidici quidem partes narrando sustinere potes⇒possis; sed quasi circulator quispiam, arte circumforanea, magnam de te in proemio, velut in posterum diem, expectationem concitabas, non tam ut rem promissam tum demum narrares, quam ut pigmenta illa misera, & ampullas fuco refertas lectoribus quam plurimms divenderes. Nam de facto dicturus tot novitatum monstris te circumdari ac terreri sentis, ut quid primum exequaris, quid deinde, quid postremo, nescias. Hocine est simpliciter narrare? Dicam⇒dicam quod res est, tot tuorum ipse mendaciorum monstris, primum terreri te sentis, deinde tot nugis, tot ineptiis levissimum illud caput non *circundari* solum, sed circumagi, ut quid primum, quid deinde, quid postremo dicendum ullo tempore sit, non modo nunc nescias, sed nunquam antea non nesciveris. Inter difficultates quoe occurrunt ad exprimendam tam incredibilis flagitii immanitatem hoc unum facile dictu suppetit, quod iterum iterumque repeti debet, nempe solem ipsum atrocius factum nunquam adspexisse alterum. Multa sol aspexit, bone magister, quae Bernardus non vidit. Solem autem iterum arque iterum repetas licebit, id tu quidem prudenter feceris, quod non nostra flagitia, sed defensionis tuae frigus vehementissimè postulabit. *Regum*, inquis, *origo cum sole novo coepit*. Dii te, Damasippe, ←EEBO 2 Deaque solstitio donent, quo te calfacias, qui ne pedem sine *sole*; nequis fortasse te umbraticum doctorem esse dicat. At hercle etiam in tenebris es, qui jus patrium a regio non distinguis: & cum reges Patriae Patres nominaveris, ea statim metaphora persuasisse credis, ut quicquid de patre non negaverim, id continuo de rege verum esse concedam. Pater & rex diversissima sunt. Pater nos genuit; at non rex nos, sed nos regem creavimus. Patrem

natura dedit populo, regem ipse populus dedit sibi; non ergo propter regem **populus**, sed propter **populum** rec est; ferimus patrem, morosum etiam & durum, ferimus & regem; sed ne patrem quidem ferimus tyrannum. Pater si filium interficit, capite poenas dabit: cur non item rex eadem justissima lege tenebitur, **si populum, id est filio suos**, perdidit, =>? praesertim cum pater, ut ne pater sit, efficere non possit, rex facile possit, ut neque pater sit neque rex. Quod si *de facti qualitate*, quod ais, inde aestimandum est, tibi dico, peregrine, & rebus nostris alienissime, testis oculatus & indigena tibi dico; nos regem neque *bonum*, neque *justum*, neque *clementem*, neque *religiosum*, neque *pium*, neque *pacificum*; sed hostem prope decennem; nec parentem patriae, sed vastatorem *de medio sustulisse*. *Solet hoc fieri*, fateris, inficias enim ire non audes, sed non a reformatis, regi reformato. Sinquidem reformatus is dici potest, qui Papistis aequior semper quam Orthodoxis fuit. Talis cum fuerit, ne suae quidem familiae primus a reformatis exuta regno solum vertere coacta est, supplicio demum capitis affcta, ←EEBO 3 ne Scotis quidem reformatis aegre ferentibus? immo si operam contulisse Dicam, haud mentiar. In tanta autem regum *reformatorum* paucitate, nihil hujusmodi accidisse, ut eorum aliquis morte plecteretur, non est quod miremur. Licere autem regem nequam, sive tyrannum regno pellere, vel supplicio quovis, prout meritus erit, punier (etiam summorum sentential Theologorum, qui ipsi reformandae ecclesiae authores fuere) aude ut modo negare. Concedis quam plurimos reges non sicca morte periisse, hunc *gladio*, illum *veneno*, alium squalore *carceris*, atu *laqueo*. Omnium tamen hoc tibi miserrimum videtur, & monstri quiddam simile, regme in iudicium adduci, *causam capitis dicere coactum, condemnatum, securi percussum*. Dic mihi, homo insipientissime, anon humanius, anon aequius, anon ad leges omnium civitatum accomodatius est, cujuscunque criminis reum in iudicio sistere, sui defensensi copiam facere, lege condemnatum ad mortem haud immeritam ducere, ita ut damnato vel poenitendi, vel se colligendi spatium detur, quam stadium ut prehenses est, indicta causa pecudis in modum mactare? Quotusquisque est reorum, qui, si optio detur, non illo potius quam hoc modo puniri se maluerit? Quae ratio igitur animadvertendi in civem=>populum moderatio in rege est habita, cur non eadem =>animadvertendi in regem quoque=> xmoderatio =>in populo, & vel ipsi regi acceptior fuisse existimanda est =>creditor? Tu secreto, & sine arbitris extinctum regem malebas, vel ut exempli tam boni salubritate omnis memoria careret, vel ut facti tam praeclari conscientia defugisse lucem, aut leges atque ipsam justitiam minimme sibi amicam =>faventem habuisse videretur. Exaggeras ←EEBO 4 deinde rem, quod neque per tumultum aut factionem optimatum, aut rebellium

furorem, sive militum sive militum sive populi; non odio, non metu, non studio dominandi, non caeco animi impetu, sed consilio & ratione meditatam diu facinus peregerint. O merito quidem te ex jurisconsulto Grammaticum! qui ab accidentibus causae, ut loquuntur, quae per se nihil valent, vituperationes instisuis, cum noncom docueris illud facinus in vitio an in laude ponendum sit?⇒. Jam vide quam in te facile incurram. Si pulchrum & decorum fuit, eo magis laudandi quod nullis affectibus occupati, solius honestatis causa fecerint; si arduum & grave, quod non caeco impetu, sed consilio & ratione. Quanquam ego haec divino potius instinctu gesta esse crediderim, quoties temoria repeto, quam inopinato animorum ardoere, quanto consensus totus exercuitus, cui magna pars populi se adjunxerat, rum omnium malorum authorem ad supplicium **deposcebat⇒ deposederit**. Quicquid erat, sive magistratum, sive populum spectes, nulli unquam excelsiore animo, & quod etiam adversarii fatentur, sedatiore, tam egregium facinus & vel **heroicis** astatibus dignum aggressi sunt: quo non leges tantum & judicia, dehinc mortalibus ex aequo resituta, sed ipsam justitiam nobilitarunt, seque ipsa illustriorem dehinc, seque ipsa majorem post hoc insigne iudicium **reddidere⇒reddiderunt**. Jam tertiam propè hujus capituli paginam exantlavimus, nec tamen illa simplex narratio, quam promisit, usquam apparet. Queritur nos docere, *quoties rex moleste & odiose regnat, impune posse regno exui: ab hac, inquit, doctrina inducti, si mille ←EEBO 5 rebus meliorem regem habuissent, non ei vitam consevassent*, Spestate hominis acumen; nam istuc aveo ex te scire, quo pacto hoc sequitur, nisi tu nobis concesseris, nostro rege mille rebus meliorem molestè & odiosè regnare; unde in eum deductos es locum, ut hunc quem defendis, iis regibus qui molestè & odiosè regnant mille rebus deteriore facias; id est tyrannorum omnium fortasse immanissimum. Macti estote reges tam strenuo defensore. Nunc narrare incipit. *Torsorum eum variis crucibus*. Dic quibus. *De carcere in carcerem traduxerunt*. Nec injuriâ, quippe ex tyranno hostem bello captum. *Custodiis saepe mutatis*: ne ipsae mutarent fidem. *Libertatis interdum spe ostensa, interdum & restitutionis per pactionem*. Vide quàm non antea meditatam nobis fuerit, quàm non *tempora ejr modos* diu captavimus regis abdicandi. Quas res ab eo tum propemodum victore multo antè postulavimus, quae nisi concederentur, nulla libertas, nulla salus populo speranda erat, easdem à captivo suppliciter, haud semel, immo ter & amplius petivimus; toties repulsam accepimus. Cum nulla de rege spes reliqua esset, fit Parlamenti consultum illud nobile, nequa deinceps ad regem postulata mitterentur; non ex quo is tyrannus esse, sed ex quo insanabilis esse cœpit. Postea tamen quidam ex Senatorum numero nova sibi consilia capientes, &

idoneum tempus nacti, conditiones iterum regi ferendas decernunt; pari sanè scelere arque dementia ac Romanus olim Senatus, reclamante **Marco Tullio** & cum eo bonis omnibus, legatos decrevit ad **Antonium**: pari etiam eventu, nisi Deo immortalis visum aliter fuisset, illos in servitutem tradere, ←EEBO 6 nos in libertatem vindicare. Nam cum rex nihilo plus quam antea concessisset, quod ad firmam pacem & compositionem revera spectaret, illi tamen satisfactum sibi à rege esse statuunt. Pars itaque sanior, cùm se remque publicam prodi videret, fidem fortissimi, & semper reipub. fidissimi exercitûs implorat. In quo mihi quidem hoc solum occurrit quod nolim dicere, nostras legiones rectiora sensisse quàm patres conscriptos: & salutem reipub. armis attulisse, quam illi suis suffragiis propè damnaverant. Multa deinde flebiliter narrat, verùm tam inscitè, ut luctum emendicare, non commovere videatur. Dolet, quòd *eo modo, quo nullus unquam, rex supplicium capitis passus sit*: cùm saepiùs affirmaverit, nullum unquam regem supplicium capitis omnino esse passum. Tunc, fatue, modum cum modo conferre soles, ubi factum cum facto quod conferas non habes? *Supplicium, inquit, capitis passus est, ut latro, ut sicarius, ut parricida, at proditor, ut tyrannus*. Hoccinc est regem defendere, an sententiam de rege ferre, eâ sane quae à nobis lata est, multò severiorem ? quis te tam subito pellexit ut nobiscum pronuntiares? Queritur *personatos carnifices regi caput amputâsse*. Quid hoc nomine facias? questus est suprâ *de parricidio in persona regis admissio*, nunc in persona carnificis admissum queritur. Quid reliqua percurram, partim falsissima, partim frivola *de pugnis & calcibus militum gregariorum, & licentia spectandi cardaveris quatuor solidis taxatâ*, quae frigidissimi literatoris inscitiam & pusillitarem animi clamitant; legentem certè neminem pilo tristiore reddere possunt: satius mehercule fuisset Carolo filio, quemvis ex eo balatromun ←EEBO 7 grege conduxisse, qui ad coronam in triviis elegidia cantant, quàm oratorem hunc, luctificabilem dicam, an perridiculum deplorando patris infortunio adhibuisse ; tam insipidum & insulsum, ut ne ex lacrymis quidem ejus mica salis exiguissima possit exprimi. Narrare jam desiit; & quid deinde agat, dictu sanè difficile est; adeo lutulentus & enormis fluit; nunc fremit, nunc oscitat, nullum quidlibet garriendi modum sibi statuit, vel decies eadem repetendi, quae ne semel quidem dicta non sordescerent. Et certè nescio, an blateronis cujuspian extemporales quaelibet nugae, quas ille uno pede stans versiculis fortè effudisset, non digniores multo sint⇒ fuissent quae charta ⇒ chartis illinantur⇒iliinerentur; adeo⇒usque eo indignissimas esse reor quibus serio respondeatur. Praetereo quod regem *religionis protectorem* laudat, qui ecclesiae bellum intulit, ut episcopos religionis hostes & tyrannos in ecclesia retineret. *Puritatem autem*

religionis qui potuit is conservare, ab impurissimis episcoporum traditionibus & caeremoniis ipse sub jugum missus? *Sectarum* vero, quibus tu *sacrilegos suos coetus tenendi licentiam* ais *dari*, quam ipsa Hollandia non dat, errores velim enumeres: interim nemo te magis sacrilegus, qui perpetuo maledicendi pessimam omnium licentiam tibi sumis. *Non poterant gravius rempubl, loedere quam ejus dominum tollendo*, Disce verna, disce mastigia, nisi dominum tollis, tollis rempublicam: privata res est, non publica quae dominum habet. *At pastores facinus eorum abominantes cum summa injustitia persequuntur*. Pastores illos nequis forte nesciat quales sint, breviter Dicam; iidem sunt qui regi ←EEBO 8 resistendum armis esse, & verbo & scriptis docuerant; qui omnes tanquam Merozum indesinenter execrari non destiterant, quotquot huic bello aut arma, aut pecuniam, aut vires non suppeditassent; quod illi non contra regem, sed contra tyrannum Saule quovis aut Achabo, immo Nerone ipso Neroniorem susceptum esse in concionibus sacris vaticinabantur. Sublatis episcopis & sacerdotibus, quos Pluralistarum & non residentium nomine insectari vehementis sime solebant, in eorum amplissima sacerdotia, hic bina, ille trina, quam ocyssemè irruebant: unde suos greges quam turpiter negligant pastores isti merito egregii nemo non videt: nullus pudor, nulla numinis reverentia dementes cupiditate & furiatos cohibere potuit, donec pessimo ecclesiae publico eadem ipsi infamiâ flagrarent, quam paulo ante sacerdotibus inusserant. Nunc quod avaritia eorum nondum satiata est, quod iniquus ambitione animus turbas concire, pacem odisse consuevit, in Magistratus qui nunc sunt, id quod prius in regem fecerant, seditiosè concionari non desinunt; regem scilicet pium crudeliter sublatum; quem modo ipsi diris omnibus devotum, omni authoritate regia spoliandum, & bello sacro persequendum, in manus Parlamento, quasi divinitus, tradiderant; sectas scilicet non extirpari; quod certè à magistratibus postulare perabsurdum est, qui avaritiam & ambitionem, quae duae in ecclesia haereses pemiciosissimae sunt, ex ipsorum ordine pastorum ac tribu, nullo adhuc modo aut ratione extirpare valuerunt. Quas illi sectas apud nos insectantur, obscuras esse scio; quas ipsi sequuntur, famosas, & ecclesiae Dei longe periculosiores; ←EEBO 9 quarum principes Simon ille Magus & Diotrephes fuere. Hos tamen, nequissimi cum sint, adeo non persequimur, ut factiosus, & res novas quotidie molientibus nimium indulgeamus. Offendit jam te Gallum & errabundum, quod Angli *suis molossis*, quae tua canina facundia est, *ferociores*, nullam *legitimi successoris*, & *hxoeredis* regni, nullam *natu minimi*, nullam *reginae Bohemiae* rationem habuerint. Tute respondebis tibi, non ego. *Ubi reipub. forma mutatur ex monarchica in aliam, non datur successio inter differentis regiminis curratores.*

Apparat. de primatu. *Minima*, inquis, *regni unius pars* haec omnia *per tria regna* effecit: digni quidem, si hoc verum esset, quibus in caeteros imperium sit, viris in foeminas. *Isti sunt, qui regimen regni antiquum in alium qui a pluribus tyrannis teneatur, mutare proesumpserunt*; rectè quidem illi & feliciter; quos tu reprehendere non potes, quin simul foedissimè barbaras & soloecus sis, non moribus solùm, sed syntaxi etiam, grammaticorum opprobrium. *Angli maculam hanc nunquam deleverint*. Immo tu, licèt omnium literatorum litura ipse sis, & verè macula, Anglorum tamen famam & semprenam gloriam nunquam valueris commaculare. Qui tantà animi magnitudine, quanta omni memorià vix audita est, non hostes tantum armatos, sed hostiles intus, id est superstitiosas vulgi opiniones eluctati atque supergressi, Liberatorum cognomen posthac per omnes gentes in commune sibi pepererunt: populariter id ausi, quod apud alias nationes heroïcae tantùm virtutis esse existimatur. *Reformati & antiqui Christiani* quid hac in parte fecerint, aut facturi essent → fuissent, tum respondebimus, cum de jure tecum ←EEBO 10 suo loco agetur; ne tuo vitio laboremus, qui gerrones omnes & Battos loquacitate vincis. Quaeris quid sis in nostra causa *Jesuitis* responsurus. Tuas res age transfuga; pudeat te facinorum tuorum, quando ecclesiam tui pudet; qui primatum Papae, & episcopos tam jactanter modo & ferociter adortus, nunc episcoporum assecla factus es. Fateris *aliquos reformatorum*, quos non nominas (ego tamen nominabo, quoniam tu eos *Jesuitis longe peiores* esse aïs, Lutherum nempe, Zuinglium, Calvinum, Bucerum, Paraeum cum aliis multis) docuisse, *amovendum esse tyrannum: quis autem sit tyrannus ad judicium sapientium & dectorum se retlisse. Isti vero qui? an sapientes, an docti, an virtute mbiles, an nobilitate illustres*. Liceat, quaeso, populo, qui servitutis jugum in cervicibus grave sentit, tam sapienti esse, tam docto, tamque nobili, ut sciat quid tyranno suo faciendum sit, etiamfi neque exteros, neque grammaticos sciscitatum mittat. Tyrannum autem fuisse hunc non Angliae solum & Scotiae Parlamenta cum verbis tum factis disertissimis declaraverunt, sed totus ferè utriufque regni populus assensus est; donec episcoporum technis & fraudibus in duas postea factiones discessit. Quid si Deus, quemadmodum eos qui lucis evangelicae participes fiant, ita eos qui decreta ejus in reges hujus mundi potentissimos exequantur, non multos sapientes aut doctos, non multos potentes, non multos nobiles esse voluit? ut per eos qui non sunt aboleret eos qui sunt; ut ne gloriatur caro coram eo. Tu quis es qui oblatras? an doctus? qui spicilegia, qui lexica & glossaria ad senectutem usque trivisse potiùs videris, quàm authores bonos ←EEBO 11 cum judicio aut fructu perlegisse ? ⇒; unde nil praeter codices, & varias lectiones, & luxatum & mendosum, crepas; doctrinae

solidioris ne guttulum quidem hausisse te ostendis. An tu sapiens? qui de minutiis minutissimis rixari, & mendicorum bella gerere soles, qui nunc astronomis, nunc medicis in sua arte credendis imperitus ipse & rudis convitia dicis; qui, siquis tibi voculae unius aut literulae in exemplari quovis abs te restitutae gloriolam praeripere conaretur, igni etaquâ, si posses, illi interdiceres? Et tamen stomacharis, & tamen ringeris, quod omnes te Grammaticum appellant. Hamondum nuper regis hujus Sacellanum imprimis dilectissimum in libro quodam nugatorio nebulonem **palam ⇒*** appellas, quod is te Grammaticum appellavisset: idem, credo, esses ipsi regi convitium facturus, & defensionem hanc totam retractaturus, si Sacellani sui de te iudicium approbâsse audivisses. Jam vide quàm te Anglorum unus, quos tu *fanaticos, indoctos, obscuros, improbos* vocitare audes, contemnam & ludibrio habeam, nam nationem ipsam Anglicanam de te quicquam publice cogitare curculiunculo, indignissimum esset; qui sursum, deorsum, quoquoversum versatus & volutatus, nihi nisi grammaticus es: immo **ac si deo cuilibet ⇒ quasi Deo nescio cui** votum ipso Mida stultius nuncupasses, quicquid attrectas, nisi cùm solcoecismos facis, Grammatica est. Quisquis igitur *de foece illa plebis*, quam tu exagitas, (illos enim veré optimates nostros, quorum sapientiam, virtutem, & nobilitatem facta inclyta satis testantur, non sic dehonestabo, ut te illis, aut tibi illos componere velim) quisquis , inquam, de faece illa plebis hoc tantummodo sibi persuaserit, non **←EEBO 12** esse se regibus natum, sed deo & patriae, multo sane te doctior, multo sapientior, multo probior, & ad omnem vitam utilior existimandus erit. Nam doctus ille sine literis, tu literatus sine doctrina, qui tot linguas calles, tot volumina percurris, tot scribis, & tamen pecus es.

CAP. II.

Quod argumentum pro se *indubitatum* esse, superiore capite perorans dixerat Salmasius, *rem ita se habere ut creditur, cùm omnes unanimiter idem de ea sentiant*, quod tamen is *de facto* falsissimè affirmabat, id ego nunc, de jure regio disceptaturus, potero in ipsum verissimè **affirmare**⇒**retorquere**. Cùm enim regem definiat, *cujus suprema est in regno postestas, nulli alii nisi Deo obnoxia, cui quod libet licet, qui legibus solutus est*, siquidem id definiri dicendum est, quod infinitum in terris ponitur, evincam ego contrà, non meis tantùm, sed vel ipsius testimoniis & rationibus, nullam gentem aut populum, qui quidem ullo numero sit, nam omnem penetrare **barbariem**⇒**barbariam** necesse non est, nullam, inquam, gentem istiusmodi jura aut potestatem regi concessisse, *ut legibus solutus esset, ut quod libet liceret, ut omnes judicaret, à nemine judicaretur*; nec verò **ullum**⇒**quenquam** **cujuscunq;**⇒**cujuscunque** gentis tam servili ingenio exstitisse puto, præter unum Salmasium, qui tyrannorum immania **quæqu;**⇒**quæque** flagiti⇒, regum jura esse **asseverarit**⇒**defenderit**. Eorum plerique apud nos, qui regi maximè favebant, ab hac tam turpi sententia semper abhorruere⇒, quin etiam ipse, nondum pretio corruptus, his de **←EEBO 13** rebus longè aliter sensisse aliis jampridem scriptis facilè deprehenditur⇒. Adeò ut hæc non ab homine libero in **libera civitate**, nedum in Repub. nobilissimâ, & Batavorum Academia celeberrimâ, sed in ergastulo quovis aut catastâ, tam servili **vernilitate**⇒**ingenio atque animo** scripta esse videantur. Etenim, si quicquid regi libet, id jure regio licitum erit, quod teterrimus ille Antoninus Caracalla⇒, ab Julia noverca per incestum **edoctus**⇒**persuasus**, non statim ausus est credere, nemo profectò est⇒, aut unquam fuit, qui tyrannus dici debeat. **Cùm** enim divina omnia atque humana jura violavit, nihilo tamen minùs rex, jure regio infons erit. **Quid** enim peccavit homo æquissimus? jure suo usus est in suos. **Nihil** rex tam horrendum, tam crudele, tàmque furiosum committere in suos potest, quod præter jus regium fieri quispiam possit queri aut expostulare. **Hoc tu jus regium à jure gentium, vel potiùs naturali originem habere** statuis bellua? **Quid** enim hominem te dicam, qui in omne hominum genus, adeò iniquus & inhumanus es⇒? **quique** omnem gentem humanam Deo simillimam sic deprimere atque **projicere**⇒ **dejacere** conaris, ut quos nunc superstio, nunc scelus aut ignavia quorundam, aut denique perfidia tam feros atque immites dominos gentibus imposuit, eos à natura matre mitissimâ comparatos atque impositos esse doceas. **Quâ** tu nefariâ doctrinâ multo jam

ferociore factos, non solum ad proterendos omnes mortales, & posthac miseriores in modum conculcandos immittis, sed jure naturali, jure regio, ipsis etiam populi legibus in populum armare, quo nihil simul stultius & sceleratius esse potest, contendis. Dignus profecto qui =>, contra=>contrà atque olim Diony- ←EEBO 14 sius=>, ex grammatico tyrannus ipse sis; non quo tibi in aum=>alium quemvis detur illa regia licentia male faciendi, sed illa altera male pereundi =>; quâ solâ, ut inclusus ille Capreis Tiberius, à temetipso perditus quotidie te sentias perire. Verum jus illud regium paulò accuratius quale sit consideremus. *Sic Oriens totus*, inquis, *judicavit, sic Occidens*. Non reponam tibi quod Aristoteles & Maecus Cicero, authores, si qui alii, cordatissimi, ille in Politics, hic in oratione de Provinciis scripsit, Gentes Asiaticas facillè servitutem pati, Judæos autem & Syros servituti natos fuisse: fateor paucos ferè libertatem velle, aut eâ posse uti, solos nempe sapientes, & magnanimos; pars longè maxima justos dominos mavult, sed tamen justos; injustos & intolerabiles ferendi =>, neque Deus unquam universe generi humano tam infensus fuit, neque ullus unquam populus tam ab omni spe & consilio derelictus, ut necessitatem hanc atque legem omnium durissimam in se atque in suos liberos ultro=> ultrò statuerit. Profers imprimis *verba regis in Ecclesiaste sapientiâ clari*. Nos itaque ad legem Dei provocamus, de rege posteriùs videbimus; cujus exinde sententiam rectiùs intelligemus. Audiatur ipse Deus, Deut. 17. *Cùm ingressus fueris in terram, quam Jehova Deus dat tibi, & dices* =>, *statuam super me Regem sicut omnes gentes quæ sunt circa me*: Quod ego omnes velim etiam atque etiam animadverant, teste hìc ipso Deo, penes populos omnes ac nationes arbitrium semper fuisse, vel eâ, quæ placeret, formâ reipub. utendi, vel hanc in aliam mutandi: de Hebræis disertè hoc dicit Deus, de reliquis haud abnuìt: deinde formam reipub. monarchiâ perfectiorem, ut sunt res humanæ, suique popu- ←EEBO 15 li magis ex usu Deo visam esse: cùm hanc ipse formam instituerit; monarchiam non nisi serò petentibus, idque ægrè concederet=>concesserit Sin regem planè vellent, ut ostenderet Deus id se liberum Populo reliquisse, ab uno an à pluribus respub. administraretur, modò justè =>; regi etiam futuro leges constituit, quibus cautum erat, ut *ne multiplicet sibi equos, ne uxores, ne divitias*; ut intelligeret nihil sibi=>ipsi in alios licere, qui nihil de se statuere extra legem potuit=>potuerit. Jussus itaque est *omnia legis illius præcepta*, etiam sua manu perscribere; perscripta *observare*; *ne efferatur animus ejus præ fratribus suis*. Ex quo perspicuum est, regem atquè ac populum istis legibus astrictum fuisse. In hanc ferme=>firmè sententiam scripsit Josephus, legum suæ gentis

interpres idoneus, in sua repub. versatissimus, mille aliis tenebrionibus Rabbinis anteponedus. ⇒: Antiquitat. lib. 4. ⇒, *Ἀριστοκρατία μὲν οὖν χράτιστον*, &c. *Optimum est, inquit, optimatum regimen; nec vos alium reipub. statum requiratis; satis enim est Deum habere præsidem. Attamen si tanta vos regis cupido ceperit, plus ligibus & Deo tribuat is, quàm suæ sapientiæ; prohibeatur autem, si potentior fieri studet, quàm rebus vestris expedit.* Hæc & plura Josephus in istum Deuteronomii locum. Alter Philo Judæus, gravis author, Josephi coætaneus, legis Mosaïcæ studiosissimus, in quam universam diffusa commentatione scripsit, **cum ⇒ cùm** in libro de creatione Principis hoc caput legis interpretatur, non alio pacto regem legibus solvit, atque hostis quilibet solutus legibus dici possit. ⇒. *τοὺς ἐπὶ λύμῃ χαὶ ζημιά τῶν ὑπηγόων*, &c. ⇒: *qui, inquit, ad perniciem & detrimentum populi magnam sibi acquirunt potentiam, non reges sed hostes appekkandi sunt; ea facientes, quæ hostes nulla pace re-* ←EEBO 16 *conciliandi faciunt; nam qui per speciem gubernandi faciunt injuriam, apertis hostibus pejores sunt; hos enim facile est propulsare, illorum autem malitia haud* **facile ⇒ facile** *detegitur.* Detecti igitur ⇒, quid obstat quo minùs hostium loco habendi sint? Sic libro secundo Allegoriarum Legis, *rex & tyrannus contraria sunt; & deinde, rex non imperat tantùm, sed paret.* Vera sunt ista, dicet aliquis; regem oportet quidem leges, ut qui maximè, observare; **veiùm ⇒ verùm** si secùs fecerit, quâ lege puniendus? eâdem, inquam, lege quâ cæteri; exceptiones enim nullas reperio. Sed nec de Sacerdotibus, sed nec de infimis quidem magistratibus puniendis lex ulla scribitur; qui omnes, cùm de iis puniendis nulla lex scripta sit, pari certè jure & ratione possent impunitatem scelerum omnium sibi vindicare; quam tamen neque eorum quispiam vindicavit, neque **ullum ⇒ quenquam** iis arbitror idcirco esse daturum. Hactenus ex ipsa Dei lege didicimus regem legibus obtemperare debuisse; nec se præ cæteris efferre, qui etiam fratres ejus sunt. Nunc an quid aliud Ecclesiastes moneat videamus. ⇒: Cap.8. ver. 1. &c: *Mandatum regis observa; vel propter juramentum Dei, ne perturbatè à facie ejus abito, ne persistito in re mala, nam quicquid volet faciet. Ubi verbum regis ibi dominatio, & quis dicat ei, quid facis?* Satis constat Ecclesiastem hoc in loco non synedrio magno, non senatui, sed privato cuique præcepta dare. Jubet mandata **sua ⇒ regi,** observare, vel propter juramentum Dei; at quis jurat regi, nisi rex vicissim in leges divinas atque patrias juratus sit? Sic Reubenitæ & Gaditæ obedientiam suam Jehosue pollicentur, Jos. 1. ⇒: *Ut dicto audientes Mosi fuimus, ita erimus tibi, modò ut Deus tecum sit, quemadmodum fuit cum Mose.* Con- ←EEBO 17 **ditionem vides expressam; Alioquin**

⇒ **alioquin** ipsum audi Ecclesiasten, cap. 9. ⇒: *Verda sapientum submissa potiùs audienda esse, **quam**⇒**quàm** clamorem dominantis inter stolidos.* Quid porrò monet? *Ne persistito in re mala, nam quicquid volet* ⇒, *faciet* ⇒; in malos nimirum ⇒ **mala in re** **persistentes** faciet ⇒, autoritate legum armatus ⇒; nam leniter, aut severè agere, prout volet, potest. Nihil hìc tyrannicum sonat, nihil quod vir bonus extimescat. *Ubi verbum regis* ⇒, *ibi dominatio; & quis dicat ei* ⇒, *quid facis?* Et tamen legimus qui regi dixerit non solùm quid fecisti, sed etiam stultè fecisti ⇒, I Sam. 13. At Samuel extraordinarius. Tuum tibi regero, licèt infrà dictum pag. 49. ⇒, *quid, inquis, extraordinarium in Saule & Davide?* itidem ego, quid, inquam, in Samuele? Propheta fuit: sunt & illi hodie, qui ejus exemplo faciunt; ex voluntate enim Dei vel *expressa* vel **tacita** ⇒ **insita** agunt: quod etiam ipse infrà concedis, pag. 50. Prudenter igitur Ecclesiastes hoc in loco monet privatos, ne cum rege contendant: nam etiam cum divite, cum potenti quovis, ut plurimùm, damnosa contentio est. Quid ergo? an optimates, an omnes reliqui magistratus, an populus universus ⇒, quoties delirare libet regi ne hiscere quidem audebunt? an stolido, impio, furenti, bonis omnibus perniciem machinanti non obstabunt, non obviam ibunt, ne divina omnia atque humana pervertere. occupet, ne rapinis, ne incendiis, ne cædibus per omnes regni fines grassetur ⇒, ita *legibus solutus, ut quod libet liceat?* O de Cappadocis eques catastis! quem omnis libera natio (si unquam **post hoc** ⇒ **posthac** in natione libera pedem ponere audebis) aut in ultimas terras veluti portentum exportandum ejicere, aut servitutis candidatum dedere in pistrinum debebit, ea lege ← **EEBO 18** atque; omine, ut si te inde exemerit, ipsa sub aliquo tyranno, eoque stultissimo, pro te molat. Quid enim poterit dici, au ab aliis dictum peti tam truculentum, aut reduculum, quod in te non cadat? Perge modò: *Israëlitæ regem à Deo petentes eodem jure se ab eo gubernari velle dixerunt, quo omnes aliæ nationes, quæ hoc regimine uterentur. At Orientis reges summon jure, & potestate non circumscriptâ regnabant, **Teste** ⇒ **teste** Virgilio.*

—*Regem non sic Ægyptus & ingens*

Lydia, nec populi Parthorum, & Madus Hydaspes

Observant. —

Primùm quid nostrâ refert qualem sibi regem Israëlitæ voluerint, præsertim Deo irato, solùm **quod⇒quòd** regem vellent ad exemplum gentium, & non suæ legis, sed planè quòd vellent regem? Deinde regem injustum, aut legibus solutum petivisse credibile non est, qui Samuelis filios legibus obstrictos ferre non potuerunt, & ab eorum tantùm avaritia ad regem confugerunt. Postremò quod ex Virgilio recitas, non probat reges Orientis *absoluta potestate* regnasse; Apes enim illæ Virgilianæ, quæ vel Ægyptiis & Medis observantiores regum sunt, teste tamen eodem **Poeta⇒Poëta**,—*Magnis agitant sub legibus ævum* **—⇒**. Non ergo sub regibus omni lege solutis. At vide quàm tibi minimè velim malè; **cù⇒cùm** plerique te nebulonem esse judicent, **ostenda⇒ostendam** te **persona⇒personam** tantùm nebulonem mutuam sumpsisse. In Apparatu ad primatum Papæ doctores quosdam Tridentinos exemplo Apium usos aïs, ut monarchiam Papæ probarent: ab his tu pari malitiâ hoc mutuam cepisti. Quod illis itaque respondisti **cum⇒cùm** probus esses, jam factus nebulo tute re- **←EEBO 19** spondebis tibi, tuâque tibi manu personam nebulonis detrahes. *Apium respub, est; atque ita Physici appellant: Regem habent, sed innocuum; ductor est potiùs quàm tyrannus, non verberat, non veilicat, non peccat apes subditas.* Minimè igitur mirum, si ita observant. Ista mehercule apes malâ ave tibi tactio erat; Tridentinæ enim licèt sint, fucum te esse indicant. Aristoteles autem, rerum politicarum scriptor diligentissimus, monarchiæ genus Asiaticæ, quod & barbaricum vocat, *χαρα νόμον*, id est, secundùm legem fuisse affirmat **⇒**; Pol. 3. immo **cum⇒cùm** monarchiæ quinque species enumeret, quatuor secundùm legem, & suffragante populo fuisse scribit, tyrannicas autem, quòd iis tanta potestas, volente licèt populo, data erat; regnum verò Laconicum maximè regnum videri, quòd non omnia penès regem erant. Quinta, quam is *παμβασιλείαν* vocat, & ad quam solam id refert, quod tu regum omnium jus esse scribis, ut ad libitum regnent, ubinam gentum, sut quo tempore unquam obtinuerit non dicit: nec aliam ob causam fecisse mentionem ejus videtur, quàm ut absurdam, injustam, & maximè tyrannicam esse demonstraret **⇒**. Samuelem aïs, cùm eos ab eligendo rege deterreret, *jus illis regium* exposuisse. Unde haustum, à lege Dei? at illa lex jus regium, ut vidimus, longè aliud exhibuit: an ab ipso Deo per Samuelem loquente? at improbavit, vituperavit, vitio dedit: non igitur jus regium divinitùs datum, sed morem regnandi pravissimum, superbiâ regum & dominandi libidine arreptum exposuit propheta; nec quid debebant reges, sed quid volebant facere; rationem enim regis populo indicavit, sicut antea rationem sacerdotum Elia- **←EEBO 20** darum eodem verbo (quod tu p. 33. Hebraico etiam solœcismo **תפוש**

vocas) suprà indicaverat ⇒: C. 2. *ratio sacerdotum istorum cum populo hæc erat, v. 13.* impia videlicet, odiosa, & tyrannica: ratio itaque illa nequaquam jus erat ⇒, sed injuria. Sic etiam patres antiqui hunc locum exposuerunt; unus mihi erit multorum inslar, Sulpitius Severus, Hieronymi æqualis, eique charus, & Augustini judicio vir doctrinâ & sapientiâ pollens. Is in historia sacra Samuelem aît dominationem regiam, & superba imperia populo exponere. Sane⇒Sanè jus regium non est dominatio & superbia; sed jus atque imperium regium, teste Sallustio, conservandæ libertatis atque augendæ reipub. causâ datum, in superbiam dominationemque se convertit, Idem Theologi omnes Orthodoxi, idem Jurisconsulti, idem rabbini ⇒ Rabbini plerique, ut ex Sichardo didicisse potuisti ⇒ potuisses, de explicatione hujus loci sentiunt; ne Rabbiorum enim quisquam jus regis absolutum isto loco tractari dixit. Ipse infrà cap. 5. pag. 106. *non Alexandrinum Clementem solium, sed omnes hic quereris errare*, te unum ex omnibus rem acu tetigisse: Jam verò cujus vel impudentiæ est vel socordiæ, contra omnes, præsertim orthodoxos, mores regum ab ipso Deo damnatissimos in jus regium convertere; & honestâ juris præscriptione defendere: cum⇒cùm jus tamen illud in rapinis, injuriis, violentiis, contumeliis sæpius consistere fatearis. ⇒? An quisquam sic *sui juris* unquam fuit, ut rapere, agere, prosternere, permiscere omnia sibi liceret? an Latini, quod affirmas, hæc *suo jure ab aliquo fieri unquam dixerunt?* Dixerat apud Sallustium C. Memmins tribunus Plebis, in superbiam & impunita flagitia nobilitatis in- ←EEBO 21 vectus, *impure quælibet facere, id est, regem esse*; Arrisit hoc tibi, & statim in lucro ponis, nequicquam sanè, si paulum evigilaveris. An jus hic regium asseruit? annon plebis ignaviam potiùs increpuit, quæ nobiles impunè dominari sineret, eosque mores regios jam rursus pateretur, quos jure suo majores illorum⇒eorum cum rege ipso finibus expulerant. ⇒? Marcum Tullium saltem consulises; is te & Sallustium, & Samuelem etiam rectiùs interpretari docuisset. Qui pro C. Rabirio *nemo*, inquit, *nostrum ignorat consuetudinem regiam; regum sunt hæc imperia, animadvertite & dicto pare*; aliâque⇒Aliâque hujusmodi ex portis ibidem recitat, quæ non jus, sed *consuetudinem regiam* vocat, eaque legere & spectare nos aît debere, non *ut delectemur solum, sed ut cavere etiam & effugere discamus*. Vides quàm te malè multaverit Sallustius, quem tyrannis inimicissimum, juris tyrannici patronum attulisse te putabas. Nutare, mihi crede, & suum sibi ocasum accelerare jus regium videtur, dum ruentis in modum tenuissima quæque sic arripit, séque, sustinere iis testibus atque exemplis conatur, quæ tardiùs fortasse alioqui ruiturum vehementiùs procurbant ⇒

impellunt. *Summum, inquis, jus, summa injuria est, id in regibus maximè locum habet; qui cùm summo jure utuntur, ea faciunt in quibus SAamuel dicit jus regis esse positum.* Miserum jus; quod tu jam **ad⇒an** extrema perductus, nisi per summam injuriam defendere ulterius non potes! Summun jus id dicitur, cùm quis formulas legum sectatur, singulis penè literis immoratur, æquitatem non servat; aut quo scriptum jus callidè nimis & malitiosè interpretatur, ex quo illud proverbium Cicero ortum esse ait. Cùm autem jus omne de fonte justitiæ manare certum sit, **←EEBO 22** impius sis necesse est, qui *regem injustum esse, iniquum, violentum, raptorem esse, & quales esse solebant* qui pessimi erant, jus regis esse **dicis⇒dicas**, idque *prophetam populo insinuâsse*. Quod enim jus summum aut remissum, scriptum aut non scriptum ad maleficia perpetranda esse potest? Id ne tibi de aliis concedere, de rege pernegare in mentem veniat, habeo quem tibi opponam, & puto regem, qui istiusmodi jus regum & sibi & Deo invisum esse profitetur: Psal. 94; *an consociaretur tibi solium ærumnarum, formantis molestiam per statutum*, **⇒?** Noli igitur Deo hanc atrocissimam injuriam facere, quasi is regum pravitates & nefaria facinora jus esse regum **doceret⇒docuerit**, qui etiam hoc nomine societatem cum improbis regibus se detestari docet, quòd molestiam & æumnas omnes populo juris regii titulo creare soleant. Noli Prophetam Dei falsò insimulare; quem, tu dum juris regii isto loco doctorem habere putas, non verum nobis affers Samuelem; sed, ut venefica illa, inanem umbram evocas; quamvis & illum ab inferis Samuelem non adeò mendacem fuisse credam, quin illud quod tu jus regum vocas, impotentiam potiùs tyrannicam dicturus fuisset. Jus datum sceleri legimus, túque *licentiæ jure concessæ reges minùs bonos uti consuecisse* aïs. At jus hoc ad perniciem humani generis abs te introductum **⇒**, non esse à Deo datum probavimus; restat, ut sit à Diabolo; quod infrà clariùs liquebit. *Hæc, inquis, licentia dat posse, si velis;* & authorem hujus juris habere Ciceronem præc te fers. Nunquam ægrè facio ut testimonia tua recitem **⇒;** tuis enim ipse testibus conficere te soles. Audi igitur verba Ciceronis in 4^a **⇒**. Philip. *Quæ causa justior est belli gerendi, quàm servitutis depul-* **←EEBO 23** *sio? in qua etiamsi non sit molestus dominus, tamen est miserrimum posse si velit.* posse vi scilicet; nam de jure si loqueretur, repugnantia diceret, & ex justa belli causa injustam faceret. Non est igitur jus regum quod tu descibis, sed injuria, sed vis, & violentia regum. Transis ab regia licentia ad privatam: *licet privato mentiri, licet ingrato esse.* Licet & regibus; quid inde efficis? licebit ergo regibus impunè rapere, occidere, stuprare? Quid interest ad injuriæ gravitatem rex an latro, an aliunde hostis populum

occidat, diripiat, in servitatem agat, ⇒? eodem certè jure, & hunc & illum humanæ societatis inimicum, & pestem propulsare, atque ulcisci debemus; immo regem eò justius ⇒justiùs quòd is tot beneficiis & honoribus nostris au&us commiffam sibi sub juramento publicam salutem prodat. Concedis postremò, *leges dari à Mose secundùm quas rex ille* quandsq; ⇒quandoque *eligendus imperare debebat, quamvis diversas ab illo jure quod Samuel proposuit.* Quod cum assertionem tuam dupliciter pugnat; cum enim regem legibus omnino solutum posueris, nunc obstrictum dicis: dein jus juri contrarium ponis Mosis & Samuelis, quod est absurdum. At *servi*, inquit Propheta, *vos eritis regi.* Ut servos fuisse non abnuerim, non jure tamen regio servi fuerunt, sed regum fortasse plurimorum usurpatione & injustitia. Illam enim petitionem obstinatam non jure regio, sed suo merito in pœnam illis cessuram propheta præmonuit. At verò si regi legibus soluto quicquid libet licuerit, profectò rex longè plus quàm dominus erit, populus infra omnium servorum infimos plus quàm infimus. Servus enim vel alienigena legem Dei vindicem injuriosum in dominum habebat; ←EEBO 24 populus universus, libera nimirum gens, vindicem in terris neminem, nullam legem habebit, quò læsus, afflictus & spoliatus confugiac: a⇒à servitute regum Ægyptiorum ideo liberatus, ut uni ex fratribus suis duriore si libeat⇒libuisset servitute opprimendus traderetur. Quod cum ⇒ cùm neque divinæ legi ⇒, nec rationi consentaneum sit, dubium ne mini esse potest, quin propheta mores enarraverit, non jus regum, neque mores prorsus regum omnium, sed plurimorum. Descendis ad rabbinos; duosque⇒duósque adducis eãdam, quâ priùs, infelicitate: nam caput illud de rege in quo R. Joses jus regum aiebat contineri, Deuteronomii esse, non Samuelis ⇒, manifestum est. Samuelis enim ad terrorem duntaxat populo injiciendu⇒injiciendum pertinere rectissimè quidem & contra te dixit R. Judas. Perniciosum enim est id jus nominari atq; ⇒atque doceri quod injustitia planè est, nisi abusivè forsitan jus nominetur. Quo etiam pertinet versus 18. *Et exclamabitis die illa propter regem vestrum, sed non exaudiet vos* Jehovah⇒Jehova; obstinatos nimirum ista pœta manebat, qui regem nolente Deo dari sibi voluerunt. **Quanquam** ista verba non prohibent, quo minus & vota & quidvis aliud tentare potuerint. Si enim clamare ad Deu⇒Deum contra regem populo licebat, licebat proculdubio omnem etiam aliam inire rationem honestam sese a⇒à tyrannide expediendi. Quis enim quovis malo cum premitur, sic ad Deum clamat ut coetera⇒cætera omnia quæ officii sunt sui negligat, ad otiosas tantùm preces devolutus? Verum utcunque sit, quid hoc ad jus regum, quid ad jus nostrum? qui regem nec invito Deo unquam petivimus, nec ipso

dante ←EEBO 25 accepimus⇒; sed jure gentium usi, nec jubente Deo nec vetante, nostris legibus constituimus. Quæ cùm ita se habeant, non video quamobrem nobis laudi atque virtuti tribuendum non sit, regem abjecisse; quandoquidem Israëlitis crimini est datu
⇒datum regem petisse. Quod etiam res ipsa comprobavit; nos enim qui regem, cùm haberemus, deprecati sumus, tandem exauditos Deus liberavit; illos, qui cùm non haberent, à Deo efflagitabant, servire jussit; donec Babylone redeuntes ad pristinum reipub. statum reversi sunt. Ludum Talmudicum deinde aperis; quin & hoc sinistro augurio tentatum. Dum enim regem non judicari cupis ostendere, ostendis ex Codice Sanhedrim *regem nec judicari nec judicare*; quod cum petitione istius populi pugnat, qui ideo regem petebant, ut judicaret: id frustra resarcire studes; intelligi nempe id de regibus Post-babylonicis⇒
Postbabylonicis debere. At ecce tibi Maimonides, qui *hanc inter reges Israëlitas & Judæos differentiam ponit: Davidis enim posteros judicare & judicari*; Israëliticis neutrum concedit. Occurris tibi, tecum enim litigas, aut cum Rabbiniis tuis; meam rem agis. Hoc *primis in regibus locum non habuisse*, quia dictum est v. 17. *vos eritis ei servi*; consuetudine scilicet, non jure; aut si jure, pœnas petendi regis, quamvis non sub hoc fortè vel sub illo, at sub plerisque luebant, quod nos non attingit. Tibi verò adversario opus non est, adeò semper tibi adversaris. Narras enim pro me, ut primò Aristobulus, pòst Jannæus cognomento Alexander, jus illud regium, non à synedrio juris custode, & interprete acceperint, sed paulatim sibi assumpserint, & senatu renitente usurpaverint: quorum in gratiam bella illa fabula de primo- ←EEBO 26 ribus synedrii à *Gabriele exanimatis* adinventata est, jusque hoc magnificentum, quo niti maximè videris, *regem scilicet non judicari*, ex illa fabula plusquam anili, utpote rabbinica, conflatum esse fateris. Reges autem Hebræorum *judicari posse, atque etiam ad verbera damnari* fusè docet Sichardus ex libris Rabbinicis, cui tu hæc omnia debes, & tamen obstrepere non erubescis. Quinimmo legimus ipsum Saulem cum filio Jonathane sortis judicium atque etiam capitale subiisse, suoque ipsum edicto paruisse. Uzzias quoque à sacerdotibus templo deturbatus, lepræ judicio, tanquam unus è populo, se submisit, réxque esse desiit. Quid fi templo excedere, quid si magistratu abire, & seorsim habitare nolisset, jus illud regium legibus solutum sibi asseruisset, an passuros fuisse censes Judæos, & sacerdotes templum contaminari, leges violari, populum universum contagione periclitari? In leprosum ergo regem vigeant leges, in tyrannum nihil poterunt? Ecquis tam demens, aut stultus est, ut existimet, cùm rex morbosus ne populum contagione lædat, cautum atque provisum legibus sit, si rex

impius, iniquus, crudelis populum diripiat, excruciet, occidat, rempub. funditùs evertat, nullum his malis longè gravioribus remedium legibus repertum esse? Verùm *exemplum ullius regis afferri non potest, qui iudicium capitis subierit in jus vocatus*. Ad illud Sichardus haud absurdè respondet, perinde esse, ac si quis ad hunc modum dissereret. Gæsar nunquam citatus est coram Electore; ergo si Palatinus diem Cæsari dixerit, non tenetur Cæsar in iudicio respondere. Cùm tamen doceat Bulla aurea Carolum ^{4^{tum}⇒IV}, se & successores suos huic cognitioni ^{←EEBO 27} subjecisse. Quid in corrupto populi statu regibus adeò indultum fuisse miramur, ubi tot privati aut opibus suis aut gratia impunitatem vel gravissimorum scelerum assequuntur. ^{⇒?} Illud autem *ἀνυπεύθυνον*, id est ^{a⇒à} *nemine pendere, nulli mortalium rationem reddere*, quod tu regiæ Majestatis maximè proprium esse ^{ais⇒aïs}, Aristoteles [⇒], Polit. 4. C. 10. maximè tyrannicum, & in libera natione miminè ferendum esse affirmat. Tu ^{vero ⇒ verò} Antonium tyrannum immanissimum, Romanæ reipub. [⇒] eversorem, idoneum sanè authorem producis, non esse justum reposci ^{a⇒à} Rege factorum suorum rationem: & tamen Herodem cædis reum ad causam dicendam in Parthos proficiscens [⇒], accersivit ad se Antonius: & animadversurus etiam in regem fuisse creditur, nisi rex eum auro corrupisset. Ita ab eodem fonte profluxit regiæ potestatis Antoniana assertio, & tua *regia defensio*. At non sine ratione, inquis [⇒]; *nam reges ab alio non habent quod regnant, sed soli Deo acceptum referunt*. Dic sodes quinam? nam istiusmodi reges existitisse unquam, nego. Primus enim Saul, nisi populus refragante etiam Deo [⇒], regem voluisset, nunquam rex fuisset; & quamvis rex renuntiatus esset Mispæ, vixit tamen penè privatus, armentum patris secutus, donec Gilgale rex ^{a⇒à} populo secundùm creatus est. Quid **Divid**, quamvis unctus ^{a⇒à} Deo, nonne iterum unctus est ab Judæis Chebrone, deinde ab omnibus Hebræis, pacto tamen prius fœdere? 2 Sam. 5. [⇒], 1 Chron. 11. fœdus autem obligat reges, & intra certos fines continet. Sedit Solomon, inquis, *super solium Domini, & cunctis placuit*, 1 ^{Paralip.⇒Par.} **29.** ergo & placuisse populo aliquid erat. Constituit Jehoiadas regem Joasum, ^{←EEBO 28} **fœdus** tamen eodem tempore pepigit inter regem & populum, 2 Reg. 11. Hos reges, necnon & reliquos **Davidis** porteros & ^{a⇒à} Deo & ^{a⇒à} populo constitutos fateor; cæteros omnes, ubicunque gentium, ^{a⇒à} populo tantùm constitutos esse affirmo; os tende constitutos esse ^{a⇒à} Deo; nisi eâ solum ratione quâ omnia cùm maxima tum minima ^{a⇒à} Deo fieri & constitui dicuntur. Solium itaque Davidis peculiari quodam jure solium Jehovæ dicitur; solium aliorum regum non alio, atque cætera omnia, Jehovæ sunt. Quod tu ex

eodem capite didicisse **potuisti v. ⇒ debuisti, vers.** 11, 12. **tua ⇒ Tua** *sunt omnia in cælo & in terra, tuum est, Jehova, regnum, divitiæ & gloria* **a ⇒ à** *facie tua sunt, vis & potentia, &c.*
 ⇒: **Dicturque ⇒ diciturque** hoc toties, non ut intumescant reges, sed ut moneantur, quamvis deos se esse, putent, Deum tamen supra se esse cui debent omnia. Unde illa **Essenorum** & Poetarum doctrina, reges *non sine deo, & ab Jove esse* **facile ⇒ facile** intelligitur: **⇒ nam & minores quoque magistratus, nempe judices ab eodem esse Deo statuit rex ipse Solomon, Pro. 8. 15, 16. & ab eodem esse Jove statuit Homerus Iliad.**
 α.

—όιχάσπολοι, οἴτε θέμιστας, judices qui leges

Πρὸς Διὸς εἰρύαται—ab Jove custodiunt.

Et **enim ⇒ omnes** certè homines **a ⇒ à** Deo itidem sumus, Deique genus. Jus igitur hoc universum Dei, non tollit jus populi; quo minùs omnes cæteri reges, non **a ⇒ à** Deo nominati, regnum suum soli populo acceptum referant; cui propterea rationem reddere tenentur. Quod, quanquam Vulgus assentari regibus solet, ipsi tamen reges sive boni, ut Homericus ille **Sarpedon**, sive mali, ut illi apud **Lycicum** tyranni, agnoscunt.

Ἰλαῦχε τίη νῶι τετιμῆ μάλιστα, &c.

Glauce cur nos maximo honore afficimur

In Lycia, omnes autem nos tanquam Deos intuentur. ⇒?

Ipse sibi respondet; *quia virtute cæteris prælucesmus: quare fortiter pugnemus, inquit, ne Lycii nobis ignaviam objiciant:* quâ voce & honores regios à populo **← EEBO 29** acceptos, & bellicæ administrationis rationem populo reddendam esse innuit. Mali autem reges, ut metum populo incutiant, Deum imperii regii authorem palàm predicant: tacitis autem votis nullum numen præter Fortunam venerantur. Juxta illud Horatii. ⇒,

Te Dacus asper, te profugi Scythœ,

Regúmque matres barbarorum, &

Purpurei metuunt tyranni,

Injurioso ne pede proruas

Stantem columnam, neu populus frequens

Ad arma cessantes, ad arma

Concitet, imperiúmque frangat.

Si ergo reges hodie per Deum regnant, etiam populi per Deum in libertatem se vindicant, quandoquidem omnia à Deo & per Deum fiunt. Utrumque etiam æquè testatur Scriptura, & reges per eum regnare, & per eum solio dejici; cùm tamen id utrumque longè sæpius à populo fieri perspiciamus, quàm à Deo. Jus itaque populi pariter ac regis, quicquid est, à Deo est. Populus ubicunque sine Deo manifesto regem creavit, potest eodem jure suo regem rejicere. Tyrannum sanè tollere quàm constituere divinius est; plusque Dei cernitur in populo quoties injustum abdicat regem, quàm in rege qui innocentem opprimit populum. Immo reges noxios Deo authore judicat populus: hoc enim ipso honore dilectos suos decoravit Deus, Psal. 149. ut Christum regem suum laudibus celebrantes, gentium reges, quales sub **evangelio**⇒**Evangelio** sunt omnes tyranni, *vinculis coercerent, inque eos jus scriptum exercerent*, qui jure omni scripto atque legibus solutos se esse gloriantur. **Ne**⇒: **ne** quis tam stolidè, ne quis tam impiè credat tanti esse apud **Deum** reges, ferè mortalium ignavissimos, ut **←EEBO 30** eorum nutu orbis terrarum totus pendeat & gubernetur; eorum ut gratiâ, præque illis, divinum, ut ita dicam, hominum genus eodem quo bruta & vilissima quæque animalia loco atque numero habendum sit. Age nunc, ne nihil enim agas, M. Aurelium, quasi tyrannis feventem, in medium profers; at satius tibi fuit Marcum Aurelium non attigisse. Ille an Deum de principibus **solum**⇒**solùm** judicare duxerit, nescio. Xiphilinus certè⇒, quem citas⇒, de *αὐταρχία*, loquitur; *περὶ αὐταρχίας ὁ θεὸς χρίνειν ὄνυται αὐταρχίαν* autem monarchiæ synonymum illic esse non assentior; eoque minùs quo sæpiùs præcedentia lego; nam qui cohæreat, aut quid sibi velit aliena illa sententia **subito**⇒**subitò** insititia, qui legerit miretur; præsertim cùm Marcus Aurelius Imperatorum optimus, non aliter cum populo egerit, ut Capitolinus tradit, quàm est actum sub civitate libera; jus autem populi quin supremum tunc fuerit nemo dubitat. Idem Thræseam, Helvidium,

Catonem, Dionem, Brutum tyrannicidas omnes, aut istam gloriam æmulantes coluisse, sibi reipublicæ formam proposuisse in qua æquis legibus, parique jure omnia administrarentur, in primo libro de vita sua profitetur: in quarto, non se, sed legem, dominum esse. Agnovit etiam omnia Senatûs populique esse: nos, inquit, adeò nihil proprium habemus, ut in vestris ædibus habitemus. Hæc Xiphilinus. Tantu⇒Tantum abfuit ut quicquam jure regio sibi arrogaret. Moriens, filium suu⇒suum regnaturum ea lege Romanis commendavit, si dignus esset: jus itaq;⇒itaque illud regnandi absolutum atq;⇒ atque fictitium, tanquam a Deo per manus traditum, illam deniq;⇒denique αὐταρχίαν præ se non tulit. *Plena tamen omnia Græcorum & Latinorum monumenta esse* aïs: at ←EEBO 31 nusquam visa: *plena Judæorum*; & tamen addis⇒, *Judæos in plerisque regicæ potestati minùs œquos fuisse*: immo Græcos & Latinos multo minùs Tyrannis æquos & reperisti & reperies; multo minus Judæos, si liber ille Samuelis in quo is, I Sam. 10⇒. Jus regni descripserat, exstaret; quem librum Doctores Hebræorum à regibus discerptum aut combustum esse tradiderunt, quo impuniùs tyrannidem in suos exercerent. Circumspice jam, numquid captare possis: occurrit tibi rex David postremò torquendus, Psal. 17⇒; *á facie tua judicium meum prodeat*: ergo, inquit Barnachmoni, *nullus judicial regem nisi Deus*. Et tamen similis veri videtur, Davidem hæc scripsisse, cùm à Saule vexatus, ne Jonathanis quidem judicium, quamvis jam tum unctus à Deo, detrectabat; *si est in me iniquitas, tu me affice morte*, inquit, 1 Sam. 20. deinde ut quivis alius ab hominibus falsò accusatus, ad judicium Dei provocat⇒; id sequentia declarant, *tui oculi vident quæ recta sunt, cùm exploraveris cor meum*, &c. quid hoc ad judicium regium, aut forense? Sanè jus regium illi maximè labefactant atque destruunt, qui fundamentis tam fallacibus niti, atque exædificari produnt. En tritum illud tandem, & aulicorum nostratium argumentum palmarium, *Tibi soli peccavi*, Psal.⇒Ps. 51. 6. quasi verò rex David in mœrore & lacrymis pœnitentiam agens, sordidatus & squalidus in terra jacens, misericordiam à Deo suppliciter petens, quicquam de jure regio cogitaverit hæc loquutus; cùm se vix jure mancipii dignum esse arbitraretur. An omnem Dei populum, fratres suos usque adeò præ se contempsit, ut cædibus, adulteriis, rapinis peccare in eos non se posse censceret? absit à rege tam sancto tanta superbia, támque fœda ignoratio ←EEBO 32 vel sui vel proximi. *Tibi igitur soli peccavi*⇒, procul dubio intelligendum est, tibi præcipuè. Utcunque sit, profectò verba psallentis, & sententiæ affectibus plenæ haudquaquam sunt ad jus explicandum accommodatæ, aut eò trahendæ. At *non est in jus vocatus, nec coram synedrio causam*

capitis dixit. Esto; quî enim potuit id resciri, quod adeò sine arbitris, & secreto peractum fuit, ut per aliquot fortasse annos (cujusmodi aulæ arcana sunt) vix unus aut alter conscius fuisse videatur [⇒], 2 Sam. 12 [⇒], *Tu hoc clam fecisti.* Deinde quid si in privatis etiam puniendis cessaret *synedriu*⇒*synedrium*? *an quis*⇒*Numquis* inde puniendos non esse argumentabitur? Sed ratio obscura non est; ipse se condemnaverat [⇒]; v. 5 [⇒], *reus capitis vir ille qui jecit hoc; cui statim subjicit propheta, tu vir ille es; prophetæ etiam judicio capitis reus.* Veruntamen Deus pro suo jure atque in Davidem eximiâ clementiâ, & peccato absolvit regem, & ipsâ mortis sententiâ, quam is in semetipsum pronuntiaverat [⇒], v. 13 [⇒], *non es moriturus.* Nunc in advocatum nescio quem sanguinarium debaccharis, & in eo totus es ut perorationem ejus refellas: de qua ipse viderit; ego quod propositum mihi est, id ago ut quàm paucissimis absolvam. Quædam tamen præterire non possum; primùm, imsignes repugnantias tuas: qui p. 30. hæc habes [⇒]: *Israëlitæ non deprecantur injustum regem, violentum, raptorem, & quales esse solerent qui pessimi.* At p. 42. Advocatum vellicas quòd Israëlitas tyrannum petisse arguerat. *An de fumo* [⇒], inquis [⇒], *in flammam ire præcipites maluerunt, id est* [⇒], *sœvitiam pessimorum tyrannorum experiri potius quàm judices malos pati quibus jam assueverant.* [⇒]? Illic Hebræos maluisse aïs tyrannos quàm judices, hic judices maluisse quàm ty- ←EBO 33 rannos; & *nihil minùs quàm tyrannum voluisse.* De tuo igitur respondebit tibi *Advocatus*,⇒*advocatus*; juxta enim te omnis rex jure regio tyrannus est. Quod sequitur bene habet, *authoritatem in populo maximam tunc fuisse, quòd judices repudiârunt, regem optârunt.* Memineris, cùm hoc ego à te reposcam. *Negas Deum iratum Israëlitis regem tanquam tyrannum aut pœnam attribuisse, sed ut rem salutarem & bonam.* Quod tamen facilè refellitur. Cur enim exclamarent propter regem illum quem elegerant, nisi quòd res mala erat imperium *regiu*⇒*regium*; non quidem per se, sed quòd plerunque, sicut Propheta hic monet, in superbiam & dominationem se convertit. Si adhuc non satisfacio, agnosce jam tua, syngropham agnosce tuam [⇒], & erubescere. Apparuit [⇒] ad primatum, *Iratus Deus regem illis dedit offensus eorum peccatis, quod Deum habere regem renuissent. Ita Ecclesia quasi in pœnam ejus delicti, quod à puro Dei cultu desciverat, in unius mortalis monarchœ plusquam regium dominatum data est.* Tua igitur similitudo si sibi constat, aut dedit Deus regem Israëlitis in pœnam, & tanquam rem malam, aut dedit Papam ecclesiæ in bonum, & tanquam rem bonam. Quid hoc homine levius, quid insanius? Quis huic in re minimâ *fide* [⇒]*fidem* habeat, qui tantis in rebus quid asserat, & mox neget, nihil pensi habet. Affirmas [⇒]

⇒, p. 29 ⇒, *regem legibus solutum esse apud omnes* Gentes, ⇒gentes; *sic Oriens judicavit, sic* occidens. ⇒Occidens; At. p. 43. *omnes reges Orientis χαρά νόμον & legitimos fuisse; immo Ægyptireges in maximis minimisque rebus legibus obstrictos, cùm initio capitis hoc te* probaturu⇒probaturum *pollicitus sis, omnes reges solutos legibus esse, leges dare, non accipere. Equidem non irascor tibi* ;⇒, *aut enim insanis, aut stas à nobis. Hoc certè oppugnare est,* ←EEBO 34 *non defendere, hoc regem est ludos facere. Sin minùs, Catullianum profectò illud in te aptissimè quadrat, sed inversum; nam quantò quis unquam optimus poeta fuit, tanto tu pessimus omnium patronus.* Certe⇒Certè *nisi stupor ille quo* Advocatum⇒advocatum *esse demersum aïs, te potiùs obcæcavit, jam tute obbrutuisse te senties. Nunc omnibus queque gentium regibus leges datas fuisse fateris* ⇒, *non tamen ut iis tenerentur, Judiciorum metu & pœnæ capitis. Quod nequedum ex scriptura, neque ex ullo authore fide digno ostendisti. Tu igitur paucis accipe: leges civiles iis dare qui legibus non tenentur, stultum & ridiculum est; omnes alios punire, uni duntaxat omnium scelerum impunitatem dare, cùm lex neminem excipiat, iniquissimum est. Quæ duo in sapientes legumlatoreis minimè cadunt, multò minùs in Deum. Ut omnes autem videant te nullo modo ex Hebræorum scriptis id probare, quod probandum hoc capite susceperas, esse ex magistris tua sponte confiteris, qui negant alium suis majoribus regem agnoscendum fuisse præter Deum, datum autem in pœnam fuisse. Quorum ego in sententiam pedibus eo. Non decet enim, neque dignum est regem esse, nisi qui cæteris omnibus longè antecellit; ubi multi sunt æquales, ut sunt in omni civitate plurimi, imperimi, ex æquo atque per vices dandum esse arbitror: æquali, aut plerumque deteriori, ac sæpissime stulto servire omnes, quis non indignissimum puteti? Nec ad commendationem regalis imperii plus facit, quòd Christus à regibus originem duxit, quàm fecit ad pessimorum regum commendationem, Christum eos habuisse nepotem. Rex est Messias: agnoscimus, gaudemus, & quàm citissimè veniat oramus;* ←EEBO 35 *dignus enim est, nec ei quisquam similis aut secundus: interim regia gubenatiocommissa indignis & immerentibus, ut plerumque fieri solet, plus mali quàm boni attulisse humano generi rectè existimatur. Nec continuò sequitur omnes reges tyrannos esse. Verùm ita esto: do tibi hoc, ne me nimis tenacem putes; utere tu jam dato. Hæc duo sequitur, inquis, Deus ipse rex fuerit tyrannorum dicendus, & quidem tyrannus ipse maximus. Horum alterum si non sequitur, sequitur profectò illud quod toto libro tuo semper ferè sequitur, te non scripturæ solùm, sed tibimet perpetuò contradicete, ut qui proxima periodo suprà dixeras, unum Deum regem*

esse omnium rerum, quas & ipse creavit. Creavit autem & tyrannos & Dæmonas; eorum itaque rex vel tuâ ipsius sententiâ. In alterum despuimus, & blasphemum illud tibi os obturatum volumus, qui Deum affirmes tyrannum esse maximum, si tyrannorum, quod ipse sæpius dicis, rex & dominus dicatur. Sed nec rem regiam multò plus adjuvas, dum ostendis, Mosen etiam cum *summa potestate regem fuisse*. Nam fuerit sanè, vel quivis alius, dum is sit qui res nostras, quemadmodum **Moses**, *ad Deum referre* possit^[⇒], Exod. 18. 19. Verùm neque Mosi, quanquam is Dei quasi sodalis fuit, licuit in Dei populo quiequid libuit facere. Quid enim ille? *Venit ad me hic populus*, inquit, *ad consulendum Deum*; non ergo ad mandata Mosis accipienda. Tum suscipit Jethro, *esto tu pro hoc populo erga Deum*, & *commonefacias eos de legibus Dei*. Et **Moses**^[⇒], Deut. 4. 5. *docui vos statuta & judicia, quemadmodum præcepit mihi Deus*. Unde *fidelis* dicitur *in tota domo Dei*^[⇒], Num. 12. Rex itaque Jehova tum populi fuit; ^[←EEBO 36] **Moses** veluti interpres tantùm **Jehovæ** regis. Impium igitur & sacrilegum te esse oportet, qui summam hanc potestatem à Deo ad hominem injussus ausis transferre, quam ipse **Moses** non summam sed vicariam tantùm & intermediam sub præsentis numine obtinuit. Accedit etiam cumulus ad improbitatem tuam, quòd Mosen hinc summa potestate regem fuisse ^[dicas⇒dicitis]; cùm in ^[apparatu⇒Apparatu] ad ^[primatum⇒Primum], p. 230^[⇒], *Eum in commune cum LXX senioribus populum rexisset; & primum populi non dominum fuisse* dixeris. Si igitur rex fuit, ut erat certè, & regum optimus, idque sicut ipse aïs, cum *potestate planè summa & regia*, nec tamen dominus, neque solus populum regebat, vel te authore, necessariò sequitur^[⇒], reges, quamvis summa potestate præditos, jure tamen regio atque summo, non esse dominos, neque solos populum regere debere; quanto minùs ad libitum suum^[⇒ ?] Jam verò quâ impudentiâ Dei mandatum ementiris, *de rege statim atque ingressi essent terram sanctam sibi constituendo*^[⇒], Deut. 17. *supprimis enim veteratoriè quod præcedit, si dixeris, statuam super me regem: túque memento quid à te jam repositam; cùm dixeris p. 42^[⇒], liberrima tunc potestate populus erat præditus*. Nunc iterum fanaticus an profanus esse velis, ipse videris. *Deus*, inquis, *cùm tanto antè determinaverit regum regimen instituendum tanquam optimum populi illius regendi statum, quomodo hæc conciliabuntur? Propheta repugnavit, Deus sic egit cum propheta, ut quasi nollet*. Videt se illaqueatum, videt se impeditum: Jam attendite quanta cum malitia adversus ^[prophetam⇒Prophetam], impietate adversus Deum, expedire se quærat: *cogitandum in his est*, inquit, *Samuelem esse cujus filii po-* ^[←EEBO 37] *pulum tunc judicabant, eos populus repudiabat ob corrupta*

judicia; Samuel igitur noluit filios suos à populo rejici; Deus ut gratificaretur prophetæ suo, innuit non valde sibi placere, quod populus desideraret. Dic uno verbo \Rightarrow , improde, quod per ambages dicis; Samuel populo fucum fecit, Samueli Deus. Non advocatus ergò, sed tu *ceritus* ille & *lymphaticus* es, qui modò ut regem honores, nil Deum revereris. Isne tibi Samuel videtur, qui saluti aut charitati patriæ filiorum avaritiam & ambitionem præposuerit, qui populo recta & salutaria petenti, tam callido consilio, tamque $\text{vafro} \Rightarrow \text{váfro}$ illuserit, falsa pro veris docuerit? Isne tibi Deus, qui in re tam turpi cuivis gratificaretur, aut cum populo simulatè ageret? Aut ergò jus regium non erat quod Propheta populo exposuit, aut jus illud, teste Deo & Propheta, malum, molestum, violentum, inutile, sumptuosum reipub. erat; aut denique, quod nefas est dicere, & Deus & Propheta populo verba dare voverunt. Passim enim testatur Deus valdè sibi displicuisse quòd regem petissent. \Rightarrow : ver. 7 \Rightarrow ; *Non te \Rightarrow , sed me spreverunt ne regnem super ipsos, secundùm illa facta quibus dereliquerunt me & coluerunt Deos alienos:* $\text{acsi} \Rightarrow \text{planè quasi}$ species quædam idololatriæ videretur regem petere, qui adorari, se, & honores propè divinos tribui sibi postulat. Sanè qui supra omnes leges terrenum sibi dominum imponit, propè est ut sibi Deum statuatur alienum; Deum utique haud sæpe rationabiliem, sed profligatâ sæpiùs ratione brutum, & belluinum. Sic 1 Sam. 10. 19 \Rightarrow , *Vos sprevisit Deum vestrum wui ipse servat vos ab omnibus malis, & angustiis vestris, cùm dixistis ei, Regem præpones nobis* \Rightarrow ; & cap. 12. 12 \Rightarrow , *Vos regem petistis, cùm Jehova sit rex vester* \Rightarrow ; & ver. 17 \Rightarrow , *Videte ma-* \leftarrow EEBO 38 *lum $\text{vestrum} \Rightarrow \text{verum}$ magnum esse coram Jehova \Rightarrow , petendo vobis regem.* Et contemptim Hosea de rege, \Rightarrow c. 13. 10, 11 \Rightarrow ; *Ubi rex tuus, ubinam est? servet te jam in civitatibus tuis. Ubi vindices tui? quoniam dixisti, da mihi regem & proceres: dedi tibi regem in ira mea.* Hinc Gedeon ille Heros rege major, *Non dominabor in vos, neque filius meus in vos do minabitur, sed dominabitur in vos Jehova*, Jud. 8. planè ac si simul docuisset, non hominis esse dominari in homines, sed solius Dei. Hinc Hebræorum rempublicam, in qua Deus principatum solus tenuit, *θεοκρατίαν* vocat Josephus contra Apionem Grammaticum Ægyptium & maledicum $\text{tui} \Rightarrow \text{tūi}$ similem. Populus denique respiscens apud Isaiam 26. 13 \Rightarrow , calamitosum hoc sibi fuisse queritur, quòd alios præter Deum dominos $\text{habuerat} \Rightarrow \text{habuisset}$. Indicio sunt hæc omnia regem irato Deo Israëlitis fuisse datum. In historia tyranni Abimelechi quis est cui non risum moveas? de quo dicitur, $\text{cum} \Rightarrow \text{cūm}$ is partim saxo à muliere, partim armigeri gladio interfectus $\text{fuerit,} \Rightarrow \text{fuit.}$ *reddidit Deus malum Abimelechi. Hæc, inquis, historia*

*potentissimè adstruit Deum solum regum iudicem esse & vindicem: immo tyrannorum, nebulonum, nothorum, si hoc valebit: quicumque per fas qut nefas tyrannidem occupaverit, is jus regium statim in populum adeptus erit, pœnas effugit, confestim arma magistratui de manibus fluent, mussare deinceps populus **no⇒non** audebit. Verùm quid si magnus **aliquis⇒aliquis** latro hoc modo in bello periisset, an Deus ergo solus latronum vindex? Quid si carnificis manu lege damnatus, an ideo minùs illi Deus malum reddidisset? Ne jusdices **quide⇒quidem** eorum unquam legisti lege postulatos; tamen *in opimatum statu vel principem, si quid committat, posse ac* **←EEBO 39** *debere judicari,* ultrò fateris **pag.⇒p.**47. Cur non item tyrannus in regno? quia Deus reddidit malum Abimelechi. At reddidit quoque mulier illa, reddidit etiam armiger, in quos ille ambos jus regium habere præ se tulit. Quid si reddidisset magistratus **⇒?** annon is idcirco Dei gladium gerit, ut malum malis reddat? Ab hoc *potentissimo* de morte Abimelechi argumento ad verborum contumelias more suo se convertit; nil nisi *cœnum & lutum* ore funditat; cum eorum quæ promisit se probaturum, nihil vel ex sacris libris, vel ex rabbinicis probaverit. Nam neque regem legibus solutum esse, nec cur puniri, si delinquat, solus mortalium non debeat, quicquam ostendit. Immo suis ipse testibus se induit, & sententiam suæ contrariam esse veriolem **suomet⇒suamet** ipse **opere ⇒ opera** demonstrat. Cúmque argumentis parùm proficiat, criminationibus atrocissimis omnium in nos odium excitare conatur, quasi rege optimo & innocentissimo crudeliter sublato. *An Solomon,* inquit, *melior* **Rex⇒rex** *Carolo* **primo⇒l.** *fuit?* Sunt, ut verum fatear, qui patrem ejus Jacobum cum Solomone comparare non **dubitaverunt,⇒dubitaverint** & natalibus quidem anteferre. Solomon Davidis filius; is primò Saulis musicus erat **⇒;** Jacobus, Darlii comitis filius, qui Davidem musicum, reginæ uxoris thalamos nocte ingressum, cum ostio pessulum obdidisse deprehendit, haud multò pòst interfecit, ut narrat Buchananus. Natalibus ergo illustrior Jacobus, & secundus Solomon sæpe dictus **⇒;** quamvis Davidis musici filius an fuerit, dubium sit. At Carolum conferre cum Solomone **⇒,** quĩ tibi in mentem venire potuerit non video. Quam enim tu Carolum tot laudibus tollis, ejus pervicaciam, avaritiam, crudelitatem, & **←EEBO 40** sævum in omnes pios atque bonos dominatum, ejus bella, incendia, rapinas, & miserorum civium cædes innumeras, dum hæc scribo, Carolus ipse filius in illa publicæ pœnitentiæ sedecula apud Scotos coram populo confitetur atque deplorat: immò tuum illud regium jus ejurat. Verùm si Parallelis **tantopere⇒tantoperè** delectaris, Carolum cum Solomone conferamus. Solomon à patris funere; non dico à nece, quamvis indicia veneri omnia in Bucchinghamio constitit;*

quem tamen Carolus, & regis interfectorem & sui patris, non solùm in **comitiis**⇒**Summo**
regni concilio omni **culpa**⇒**culpâ** exemit, sed ne omninò res ea **Senatus**⇒**Senatûs**
 cognitioni subijceretur, **comitia** ⇒ **conventum** dissolvit. Solomon *gravissimis tributis*
populum pressit: at ille in templum Dei, & ædificia publica impendit, ⇒; Carolus in luxum.
 Solomon à plurimis uxoribus ad Idolorum cultum pellectus est, ⇒; hic ab una. Pellectus in
 fraudem Solomon, pellexisse alios non legitur; his alios, non **solum**⇒**solùm** uberrimis
 corruptæ Ecclesiæ præmiis pellexit, sed etiam edictis & canonibus ecclesiasticis coëgit, ut
 invisæ reformatis omnibus altaria statuerent, & pictos in pariete crucifixos altaribus
 imminentes adorarent. At non est ideo *Solomon à populo capitis damnatus*. Nec inde,
 inquam, sequitur damnari à populo non debuisse; multa enim incidere potuerunt, que id
 tum expedire populo non videretur. Populus certè quid sui juris esset haud multo pòst &
 verbis & factis patefecit: cùm Solomonis filium decem tribus expulerunt; & nisi maturè se in
 fugam coniecisset, eti- **←EEBO 41** am lapidibus regem tantummodo minacem obruituros
 fuisse credibile est.

CAP. III.

Cum satis jam disputatum atque conclusum sit, reges Mosaicos ex praescripto Dei omnibus obstrictos legibus pariter cum populo fuisse, nullas legum exceptiones perscriptas inveniri, ut reges quod vellent, impune possent, aut ut *a populo puniri ne possint, Deum proinde vindictam de his tribunali suo reservasse* falsissimum esse, sine auctore, sine ratione dictum, videamus an id suadeat Evangelium, quod dissuasit **lex ⇒ Lex**, non imperavit: videamus an Evangelium, divinum illud libertatis praeconium, nos in servitutem addicat regibus & tyrannis, quorum ab impotenti imperio etiam servitutis cujusdam magistra lex vetus populum Dei liberavit. Primum argumentum ducis a persona Christi, quem quis nescit non privati solum, sed etiam servi personam ideo sumpsisse, ut nos liberi essemus. Neque hoc de interna tantum libertate intelligendum est, non de civili: quam enim aliena sunt ista quae Maria, mater Christi, ejus in adventu cecinit, *superbos dissipavit cogitatione cordis ipsorum, detraxit dynastas e thronis, humiles evexit*, si adventus ejus tyrannos potius in solio **stabiliret ⇒ stabilivit**, Christianos omnes eorum saevissimo imperio **subjiceret. ⇒ subjecit?** Ipse sub tyrannis nascendo, serviendo, patiendo omnem honestam libertatem nobis acquisivit: ut posse servitutem, si necesse est, aequo animo pati, sic posse ad libertatem **← EEBO 42** honeste aspirare non abstulit Christus, sed majorem in modum dedit. Hinc Paulus 1 Cor. 7. **⇒**, non de evangelica solùm, sed de civili libertate sic statuit **⇒**: *Servus vocarus es? ne sit tibi curae; sin autem potes liber fieri, potius utere; pretio **empti ⇒ emti** estis, ne estote servi hominum*. Frustra igitur ab exemplo Christi ad servitutem nos hortaris, qui suae servitutis pretio libertatem nobis etiam civilem confirmavit **⇒**: Et formam quidem servi nostra vice suscepti, animum vero liberatoris nunquam non retinuit: unde jus regium quid sit, longe aliter docuisse ostendam, atque tu doces; qui non regii, sed tyrannici juris, idque in republica novus professor, si qua gens tyrannum sive haereditarium, sive adventitium, sive fortuitum sortita erit, eam non solùm necessitate, sed etiam religione servam esse statuis. Tuis autem, ut soleo, in te utar testimoniis. Interrogavit Petrum Christus, cum ab eo coactores quidam Galilaei didrachma exigebant, Mat. 17. **⇒**, a quibus acciperent reges terrae tribute, sive censum, a filiis suis, an ab alienis? responder ei Petrus, ab alienis. Ergo, inquit Christus, *liberi sunt filii; sed ne offendamus illos, da iis pro me & pro te*. Varie hic locus interpretes exercet, cuinam persolverentur haec didrachma, alii sacerdotibus in Sanctuarium, alii Caesari: ego quidem Herodi persoluta, interverso Sanctuarii reditu, sentio fuisse. Varia enim ab Herode & filiis ejus exacta tribute, ab Agrippa

tandem remissa narrat Josephus. Hoc autem tributum per se exiguum, multis aliis adjunctum, grave erat: gravia autem fuerint oportet de quibus hic Christus loquitur[⇒]; alioqui, in republica etiam, pauperes capite censi fuerunt. Hinc itaque Christus^{←EEBO 43} Herodis injustitiam arguendi, cujus sub ditione erat, occasionem cepit. Qui, cum caeteri reges terrae (siquidem patriae parentes dici se cupiant) non filiis, id est[⇒], civibus suis, sed alienis, bello nempe subactis graviora tribute imperare soleant, hic contra non alienos, sed filios opprimeret. Utcunque sit, sive filios hic, cives regum proprios, sive filios Dei, id est[⇒], fideles & in universum Christianos intelligi concedas, ut intelligit Augustinus, certissimum est, si filius fuit Petrus, & proinde liber, nos etiam auctore Christo[⇒], liberos esse: vel ut cives, vel ut Christianos: non esse ergo juris regii a filiis & liberis tributa graviora exigere. Testatur enim Christus persolvisse se, non quod deberet, sed ne illos offendendo qui exigebant, negotium sibi privatus exhiberet: cum officium ac munus longissime diversum in illo vitae suae curriculo explendum sibi **esset⇒nosset**. Dum igitur negat Christus jus regium esse, graviora vectigalia liberis imponere, certè spoliare, diripere, occidere, excruciare proprios cives, & praesertim Christianos, jus esse regium multo evidentius negat. Hunc in modum de jure regio cum & alias disputasse videatur, venire in suspicionem quibusdam coepit, non se tyrannorum licentiam pro jure regio habere. Non enim de nihilo erat quod Pharisaei interrogatione hujusmodi animum ejus tentarent, quod de jure regio percontaturi, eum neminem curare, non respicere personam hominum dixerint; neque de nihilo, quod is proposita sibi istiusmodi quaestione irasceret, Mat. 22. An te quispiam si insidiosae aggredi, si loquentem captare vellet, si elicere ex te quod fraudi **futuru⇒futurum** tibi **sit⇒esset**, de jure regio sub rege inter-rogaret? ^{←EEBO 44} an tu cuiquam de istoc interroganti irascere? non opinor. Vel hinc ergo perscipias, non id eum de jure regio sensisse quod regibus gratum erat. Idem ex response ejus apertissime colligitur, quo ille percontatores amandare a se potius quam docere videtur. Poscit numisma census; **cujus** ^{⇒Cujus}, inquit, *imagoista est? Caesaris. Reddite ergo Caesaris quae sunt Caesaris, quae Dei sunt Deo*. Immo quae populi sunt populo reddenda esse quis nescit? Reddite omnibus quod debetis, inquit Paulus, Rom. 13. non ergo Caesaris omnia. Libertas nostra non Caesaris, verum ab ipse Deo natale nobis donum est; eam Caesaris cuivis reddere, quam ab eo non accepimus, turpissimum esset, & humana origine indignissimum. Si enim os hominis, & vultum aspiciens[⇒], interrogaret quisquam, cujus ista imago esset, annon facile quovis responderet Dei esse? Cum igitur Dei simus, id est vere liberi, ob eamque causam soli Deo reddendi, profecto Caesaris nos, id est[⇒], homini, & praesertim injusto, improbo,

tyranno in servitatem tradere, sine piaculo & quidem maximo sacrilegio non possumus. Interim quae Caesaris sint, quae Dei, in medio relinquit. Quod su ide⇒idem erat hoc numisma quod didrachmaum illud Deo pendi solitu⇒solitum, ut certè postea sub Vespasiano fuit, tu⇒tum sane controversiam non minuit Christus, sed implicavit: cum impossibile sit Deo & Caesari idem simul reddere. At enim ostendit quae Caesaris essent numisma nempe illud Caesaris imagine signatum. Quid igitur inde lucraris praeter denarium vel Caesari vel tibi? Aut enim Caesari vel tibi? Aut enim Caesari Christus praeter denarium illud nihil dedit, caetera omnia nobis asseruit, aut si quicquid pecuniae Caesaris nomine inscriptum esset, id ←EEBO 45 Caesari dedit, contrarius jam sibi, nostra fere omnia Caesari dabit, qui duo modo didrachma regibus non se ex debito persolvere, & suo & Petri nomine professus est. Ratio denique infirma est qua niteris; non enim principis effigiem habet moneta ut principis esse, sed ut probam se esse moneat; utque se principis nomine⇒effigie insignitam ne quis audeat adulterare. Sin autem ad jus regium inscriptio tantùm valeret, reges profecto nostras omnium facultates, uti essent suae, sola nominis inscriptione statim perficerent; aut si nostra omnia jam sua sunt, quod tum dogma est, non idcirco Caesari numisma illud reddendum erat, quia Caesaris nomen aut imaginem praetulit, sed quia Caesaris jam antea jure erat, nulla licet imagine signatum. Ex quo manifestum est, Christum hoc in loco non tam nos officii nostril erga reges aut Caesares ita perplexe atque ambigue admonere voluisse, quam Pharisaeos hypocritas improbitatis & malitiae arguere. Quid? rursus cum ei nuntiarent Pharisaei, Herodem ejus vitae insidias parare, an humile aut demissum ab eo responsum tyranno reddendum tulerunt? Immo *ite*, inquit, & *dicite vulpi illi*; innuens reges non jure regio ⇒, sed vulpino civibus suis insidiari. *Atqui sub tyranno supplicium mortis subire sustinuit*. Enimvero qui potuit nisi sub tyranno? *supplicium sub tyranno passus est*; ergo ad injustissima quaevis juris regii testis & assertor: egregious tu quidem officiorum ratiocinator es. Verum⇒Atque Christus quamvis nostri liberandi, non sub jugum mittendi causa servum se fecerit, tamen ad hunc modum se gessit; nec juri quicquam regio praeter asquum & bonum concessit. Nunc ad praecepta ejus hac de realiquando veniamus. Zebedaei filios maximam in ←EEBO 46 regno Christi, quod mox in terris futurum somniabant, dignitatem affectantes, sic Christus corripuit, ut omnes simul Christianos commonefaceret quale jus magistratûs & imperii civilis apud eos constitui voluerit. *Scitis*, inquit, *principes gentium in eos dominari, & magnates auctoritate utantur exercere in eis, verum non ita erit inter vos. Sed quicumque volet inter vos magnus fieri, esto vester minisier, & quicumque volet inter vos primus esse, esto vester servus?* Haec tu

nisi mente captus tecum facere credidisses? hisne te argumentis vincere, ut reges nostros rerum dominos existimemus? Tales in bello hostes nobis contingant, qui in castra hostium (quanquam & armatos vincere sat scimus) **uti tu soles, caesi atque inermes**⇒**caeci atque inermes, uti tu soles,** tanquam in suos incidant: ita semper quod tibi maxime adversatur, id demens veluti firmissimum cause *tuae* subsidium comparare consuevisti. **Petebant** Israëlitae regem, *ut habebant omnes iistae gentes*: dissuasit Deus multis verbis, quae Christus hic summatim complexus est, *scitis principes gentium in eas dominari*: petentibus tamen iis dedit regem Deus, quamvis iratus: Christus, ne peteret omnino Christianus populus, more gentium dominaturum, adhibita cautione antevertit; *inter vos non ita erit*. Quid hoc clarius dici potuit? non **erit**⇒**x** inter vos ista regum superba dominatio, tametsi specioso titulo Euergetae & benefici vocentur; sed qui magnus inter vos fieri vult ⇒**(**quis autem principe major**)**⇒**?)** esto *vester minister*: & qui *primus sive princeps* (Luc.22.) esto *veser servus*. Non erravit itaque Advocatus ille quem insectaris, sed authorem habuit Christum, si regem Christianum populi ministrum esse dixit, uti est certè omnis bonus magistratus. Rex autem inter Christianos aut **←EEBO 47** omnino non erit, aut erit servus omnium: si plane vult esse dominus, esse simul Christianus non potest. Quin & Moses, legis quodammodo servilis institutor, non populo superbè dominabatur, sed onus ipse populi ferebat; ferebat in sinu **Populum**⇒**populum**, ut nutricius lactentem: Num.II. nutricius autem servus est. Plato non dominos sed servatores & adjuutores populi appellandos esse magistratus docuit; Populum non servos, sed altores magistratum, ut qui alimenta & stipendia magistratibus etiam regibus praebeant. Eisdem Aristoteles custodes & ministros legum vocat, Plato & ministros & servos. Ministros Dei Apostolus quidem appellat, quod tamen nequaquam obstat quo minus sint & legum & populi; tam leges enim quàm magistratus propter populum sunt. Et tamen hanc tu *Fanaticorum Angliae Mollosorum opinionem* esse clamitas. Molossos esse Anglos certè non putarem, nisi quod tu illos, hybrida, latratu tam degeneri oblatras; Lupi, si diis placet, Sancti Dominus: Lupus nimirum sanctus queritur Molossos esse fanaticos. Germanus olim, cujus ille Lupus Trecassinus collega fuit, incesto apud nos regi Vortigerno autoritate sua regnum abrogavit. Sanctus itaque Lupus talem te Lupi non sancti, sed famelici cujuspian & latrunculi dominum, illo apud Martialem viperarum domino viliolem, asperratur: qui & latrantem ipse domi, **ut ferunt,**⇒**x** Lyciscam habes, quae tibi ⇒**lupi donmino** misere dominatur; **cujus partim impulsu etiam scripsisse haec diceris;**⇒, **titulisque tuis obstrepat, magnaue voce refragatur:** unde mirum non est velle te regiam dominationem aliis obtrudere, qui

foemineum ipse domin dominatum ferre tam serviliter assuevisti. Sis itaque Lupi Dominus, sit Lupa tui domina, ←EEBO 48 sis Lupus ipse, sis Lycanthropus, molossis mehercule Anglicanis ludibrium debes. Verum lupos venari nunc non est otium; sylvis itaque egressi, in viam regiam redeamus. Qui contra omnem in ecclesia primatum nuper scripsisti, nunc *Petrum Apostolicoe coronae principem appellas*. Quis tibi autoritate tam fluxa homunculo fidem habeat? Quid Petrus? *subjecti estote omni humanae ordinationi propter Dominum* ⇒; *sive regi ut supereminenti, sive praesidibus, ut qui per eum mittantur, ad ultionem quidem facinorosorum, laudem vero beneficientium; quoniam ita est voluntas Dei*. Scripsit haec Petrus non solum privatis, sed etiam advenis per minorem fere Asiam dispersis atque dispalatis; qui in iis ubi degebant locis nullius juris praeterquam hospitalis capaces errant. An tu incolas, liberos, nobiles, indigenarum conventus, comitia, parlamenta idem in sua patria, quod sparsos & peregrinos in aliena decere putas? an idem privatos decere in sua, quod senatores & magistratus, sine quibus ne reges quidem esse possunt? fac tamen indigenas fuisse, fac non privatos, sed Senatum ipsum Romanum, cui haec scripta sunt. Quid inde assequeris? cum nullum praeceptum cui ratio aliqua adjuncta est, quenquam ultra illam praecepti rationem obligare aut soleat aut possit. *Estote* **subjecti ⇒ subjecta**,

ὑποτάξις,

id est, si vim verbi spectes, subordinate, seu legitime subjecti, ἡ δὲ τὰ ἐκείνου.

inquit Aristoteles, lex est ordo. *Subjecti estote propter* **dominum ⇒ Dominum**. Quamobrem? quia cum rex, tum praeses constituitur a Deo ad ultionem facinorosorum, laudem beneficientium. *Quoniam ita voluntas est Dei*. Videlicet ut talibus obsequamur, quales hic describuntur; de aliis nullum hic verbum. Vides ←EEBO 49 quam optime hujus praecepti constet ratio; addit ⇒, v.16, *ut liberi*; non ergo ut mancipia. Quid si versa vice ad crucem & perniciem bonorum, ad impunitatem & laudem & praemia facinorosorum regnent? an in perpetuum subjecti erimus non privati solum, sed primores, sed magistratus omnes, ipse denique Senatus? Annon humana ordinatio dicitur? cur ergo potestas humana, ad constituendum quod hominibus bonum & salubre est, valebit, ad tollendum quod iisdem malum & exitiosum est, non valebit? Atqui rex ille ⇒, cui subjecti esse jubentur, erat Romae ea tempestate Nero tyrannus; ergo tyrannis etiam subjecti esse debemus. At inquam, & dubium hoc est, Nero an Claudius tunc temporis rerum potiretur, & illi qui subjecti esse jubentur, advenae, dispersi, privati, non consules, non praetores, non Senatus Romanus erant. Nunc Paulum adaeamus (quoniam tu quod nobis de regibus licere non vis, id tibi de Apostolis licere autumas, ut principatum Petro modo des, modo eripias) Paulus haec ad

Romanos [⇒]: c. 13 [⇒], *omnis anima potestatibus supereminentibus subjecta esto; non est enim potestas nisi à Deo, quae autem sunt potestates à Deo sunt ordinatae.*: Romanis haec scribit, non, ut Petrus, advenis, dispersis, sed privatis tamen potissimum & plebeis; ita etiam scribit, ut totam reipub. administrandae rationem, originem, finem luculentissime doceat. Quo magis obedientiae quoque nostrae vera ac distincta ratio, ab omni servitute disjuncta eluceret. *Omnis anima*, hoc est quisque homo *subjectus esto*. Quid sibi Apostolus proponat hoc capite satis explanavit Chrysostomus, *ποιεῖ ἵνα δεκτός*, &c. *facit hoc*, inquit, *ut ostendat Christum leges suas non ←EEBO 50 ad hoc induxisse [⇒], ut communem politiam everteret, sed ut in melius statueret.* Non ergo ut Neronem, aut tyrannum quemvis alium supra omnem legem & poenam constituendo, crudelissimum unius imperium in omnes mortales constabiliret. *Utque simul doceret superflua & inutilia bella non esse suscipienda [⇒]*; non ergo bella damnat contra tyrannum, hostem patriae intestinum, atque adeo periculosissimum suscepti. *Pervulgatus tunc erat hominum sermo traducens apostolos tanquam seditiosos, & novatores [⇒], quasi omnia ad evertendum leges communes & facerent & dicerent, his nunc ora obstruit.* Non ergo tyrannorum defensiones conscripserunt *apostoli ⇒ Apostoli*, quod tu facis, sed ea fecerunt, ea docuerunt, quae suspecta omnibus tyrannis defensione apud illos potius, & interpretatione quadam egebant. Propositum *apostolo ⇒ Apostolo* quid fuerit [⇒], ex Chrysostomo videimus; nunc verba scrutemur [⇒]: *Omnis anima potestatibus supereminentibus subjecta esto [⇒]*, quae tamen istae sint non statuit: non enim jura atque instituta omnium nationum abolere, unius libidini omnia permittere in animo erat. Certe optimus quisque imperatpr autoritatem legum & Senatus autoritate sua longe superiorem semper agnovit. Idem apud omnes nationes non barbaras jus semper sanctissimum fuit. Unde Pindarus apud Herodotum *νόμον πάντων βασιλεία* legem omnium regem esse dixit; Orpheus in hymnis non mortalium solùm, sed immortalium etiam regem appellat.

Ἄθανάτων καλέω καὶ θνητῶν ἀγνοῖ ἀνάκτα.
Οὐρανίου νόμον. —————

Reddit rationem: *Αυτὴς γὰρ μόνος ζῶων ὄγκος κρατῖται.* *Lex enim sola viventium gubernaculum*

tenet. Plato in legibus ←EEBO 51 *τὸ κρατῖν ἐν γῆ πόλει,* id quod in civitate plurimum debet posse, legem esse aīť. In epistolis eam maxime rempub. laudat, ubi lex, & domina & rex hominum, non hominess tyranny legume sunt. Eadem Aristotelis sentetia in Politicis, eadem Ciceronis in legibus, ita leges praeesse magistrabus, ut magistrarus praesunt populo. Cū itaque sapientissimorum virorum iudicio, prudentissimarum civitatum institutis lex semper potestas summa atque suprema habita sit, nec evangelii doctrina cum ratione aut cum jure gentium pugnet, is utique potestatibus supereminentibus verissimè subjectus erit, qui legibus & magistratibus juxta leges Rempub. gubemantibus ex animo paret. Non ergo solum populo subjectionem hanc, sed regibus etiam praecipit; qui supra leges nequaquam sunt. *Non est enim potestas nisi a Deo;* id est nulla reipub. forma, nulla homines regendi legitima ratio. Antiquissimae etiam leges ad authorem Deum olim referebantur; est enim lex, ut Cicero in Philip.⇒Phil. 12. ⇒, nihil aliud nisi recta & à numine Deorum tracta ratio, imperans honesta, prohibens contraria. A Deo igitur est magistratuum institutio, ut eorum administratione gens humana sub legibus viveret: hanc autem vel illam administrationis formam, hos vel illos magistratus eligendi optio procul dubio penes liberas

hominum nationes semper fuit. Hinc Petrus & regem & praesides *ἀνθρώποι: ἢν κτίσιν* humanam creationem vocat ; & Hosea. c. 8. *constituunt reges, at non ex me; proeficiunt principes, quos non agnosco.* In ista enim sola Hebrœorum repub. ubi Deum variis modis consulere poterant, de regis nominatione ad Deum referri ex lege oportebat: caeterae gentes ←EEBO 52 mandatum à Deo nullum istiusmodi accepimus. Aliquando ⇒ Nonnunquam aut ipsa regiminis forma, si vitiosa sit, aut illi qui potestatem obtinent, & ab hominibus, & à diabolo sunt. Luc. 4. *Tibi dabo potestatem hanc omnem; nam mihi tradita est, & cui volo do illam.* Hinc princeps hujus mundi dicitur, & Apocalyp. 13. dedit Bestiae Draco potentiam suam, & thronum suum, & potestatem magnam. Proterea⇒Quapropter necesse est hic intelligi non potestates quascunque, sed legitimas, prout⇒cujusmodi etiam infra describuntur; necesse est intelligi potestates ipsas, non semper eos qui Imperium obtinent. Hinc dilucide Chrysostomus, *Quid ais? inquit, omnis ergo princeps à Deo constitutus est? non dico: non enim de quovis principe, sed de ipsa re loquitur Apostolus; non dicit, non est princeps nisi à Deo, sed non est potestas.* Haec

Chrysostomus⇒**Chrysost.** *Quoe autem potestas sunt, à Deo sunt ordinate.* Legitimas ergo vult hic intelligi Apostolus; malum enim & vitium, cùm ataxia sit, non est ut possit ordinari, & esse simul vitiosum. Hoc enim duo simul contraria ponit, taxin & ataxian. *Quoe autem sunt,* ita interpretaris ac si diceretur, *quoe nunc sunt;* quo tacilius probare possis etiam Neroni, qui, ut opinaris, tunc *imperavit,* Romanos obtemperare debuisse; nostrâ sane bona venia: quam enim voles de Anglicana repub. male sentias, in ea tamen Anglos acquiescere debere, quoniam *nunc est,* & *à Deo ordinatur,* ut Neronis olim imperium, necesse habebis concedere. Neque enim Nero minus quam Tiberius *artibus matris imperium nihil ad se pertinens* occupaverat, ne legitime partum fuisse respondeas. Quo sceleratior & doctrinae retractator ipse tuae, Romanos potestati quae tunc fuit subjectos esse vis, Anglos potestati quae nunc ←EEBO 53 est, subjectos esse non vis. Verum nullae in hoc orbe terrarum res duae magis è regione adversae sibi sunt, quam tu nequissimus nequissimo semper fere adversus es tibi. Quid autem facies miser? acumine hoc tuo regem adolescentem plane perdidisti; ab ipsa enim tua sententia extorquebo ut fatearis, hanc potestatem in Anglia, quae nunc est, à Deo ordinatam esse; atque omnes proinde Anglos intra ejusdem reipublicae fines eidem potestati subjectos esse debere. Attendite igitur Critici, & manus abstinete, Salmasii nova haec emendatio est, in epistola ad Romanos; non quae sunt potestates, *sed quae nunc existent* ⇒, reddi debere adinvenit; ut Neroni tyranno tunc scilicet imperanti subjectos esse omnes oportuisse demonstraret. At o bone, **ληκυθιον ἀπάλεσας:** ut regem modo, ita nunc interpretamentum hoc tam bellum perdidisti. Quam tu epistolam sub Nerone scriptam esse aïs, sub Claudio scripta est principe simplici, & non malo: hoc viri docti certissimis argumentis compertum habent; quinquennium etiam Neronis laudatissimum fuit, unde argumentum hoc toties inculcatum, quod multis in ore est, multis imposuit, tyranno parendum esse, eo quod Paulus hortatus est Romanos ut Neroni essent subjecti, callidum indocti cujuspian commentum esse reperitur. *Qui obsistit potestati,* scilicet legitimae, *Dei ordinationi obsistit.* Astringit etiam reges praeceptum hoc, qui legibus & Senatui obsistunt. At vero qui potestati vitiosae, aut potestatis non vitiosae corruptori & eversori obsistit, **an**⇒**num** is Dei ordinationi obsistit, sanus, credo, non dixeris. Tollit omnem dubitationem sequens versiculus, de legitima tantum potestate ←EEBO 54 Apostolum hic loqui. Definiendo enim explicat, nequis errare, & opiniones hinc stolidas aucupari possit, qui sint magistratus potestatis hujus ministri, & quam ob causam subjectos esse nos hortetur; *Magistratus non sunt timori bonis operibus, sed malis; boni a potestate hac laudem adipiscentur; Magistratus minister est Dei nostro*

bono datus; non frustra gladium gerit, vindex ad iram ei qui malum facit. Quis negat, quis recusat, nisi improbus, quin hujusmodi potestati aut potestatis administro libens se subjiciat; non solùm ad vitandam *iram* & offensionem, aut poenae metu, sed etiam *proper conscientiam*. Sine magistratibus enim, & civili gubernatione, nulla respublica, nulla societas humana, nulla vita esse potest. Quae autem potestas, qui magistratus contraria his facit, neque illa neque hic à Deo propriè ordinatus est. Unde neque tali vel potestati, vel magistratui subjectio debetur aut praecipitur, neque nos prudenter obsistere prohibemur: non enim potestati, non magistratui obsistemus, qui hic optimè depingitur, sed praedoni, sed tyranno, sed hosti; qui si magistratus tamen dicendus erit, eo duntaxat quod habet potestatem, quod ad poenam nostram ordinari à Deo videri potest, etiam diabolus hoc modo magistratus erit. Sane unius rei una vera definitio est: si ergo Paulus hic magistratum definit, quod quidem accuratè facit, eadem definitione, iisdem verbis tyrannum, rem maximè contrariam, definire non potuit. Unde quem ipse magistratum definivit atque descripsit, ei duntaxat subjectos nos esse voluisse, non ejus contrario tyranno certissimè colligitur. *Propter hoc tributa solvitis*; rationem adjungit ad praeceptum; unde EEBO 55 Chrysostomus, *Cur, inquit, vectigalia regi damus* .⇒? *Annon tanquam nobis prospicienti, curoe ac tuitionis mercedem solventes? atqui nihil illi solvissemus, nisi ab initio utilem nobis talem esse proefecturam cognovissemus.* Quapropter illud repetam quod suprà dixi; quandoquidem subjectio haec non simpliciter, sed cum adjuncta ratione à nobis requiritur, illa profecto ratio quae adjungitur, subjectionis nostrae vera norma erit: Cum ista ratione non subjecti, rebelles; sine ista ratione subjecti, servi erimus & socordes. *At Angli, inquis, nihil minus quam liberi, quia mali, quia flagitiosi.* Nolo ego Gallorum vitia commemorare, quamvis sub regibus sint; neque Anglorum nimis excusare; dico tamen illa esse flagitia, quae sub regibus tanquam in Aegypto didicerunt; neque dum in deserto, licet Dei sub imperio, dediscere statim potuerunt. Spes est tamen de plerisque bona; ut ne sanctissimos hic optimosque viros & veritatis studiosissimos collaudare incipiam; quorum apud nos non minorem credo esse numerum, quam ubi tu maximum esse existimas. *At jugum Anglis durum imponitur.* Quid si illis, qui jugum caeteris civibus imponere studebant? Quid si suo deinde merito subactis? nam caeteri puto non molestè ferunt, exhausto civilibus bellis aerario, sumptibus propriis suam se tolerare libertatem. Relabitur jam ad Rabbinos nugivendos. Regem legibus astrictum⇒adstrictum esse negat, ex iis tamen probat *loesoe majestatis reum esse posse, si jus sum patiatur imminui*: astrictus itaque & non astricus, reus rex erit: adeo frequenter enim solet repugnare sibi, ut ipsa Repugnantia

huic homini germana atque gemella esse videatur. Atqui Deus, ←EEBO 56 inquis, multa regna Nebuchadnezzari in servitum dedit. Fateor ad certum tempus dedisse, Jer. 27. 7. Anglos in servitum Carolo Stuardo ad semihorulam dedisse ostende; permisisse non negaverim, dedisse nunquam audivi. Aut si Deus in servitum dat populum, quoties tyrannus plus populo potest, cur non idem liberare dicendus erit, quoties plus potest populus tyranno? an is Deo tyrannidem suam, nos Deo libertatem nostram acceptam non feremus? Non est malum incivitate quod Deus non immittat, Amos⇒Amos 3. famem, pestilentiam, seditionem, hostem; ecquod. nam horum civitas ab se non totis viribus amolietur? faciet profecto, si possit, quamvis ab ipso Deo immissa haec esse sciat; nisi è caelo ipse secus jusserit. Cur non tyrannos pariter amovebit, si plus polleat? an ejus unius impotentiam ad commune malum esse magis à Deo credemus, quàm potentiam totius civitatis ad commune bonum? Absit à civitatibus, absit ob omni coetu hominum ingenuorum doctrinae tam stupidae, támq;⇒támque pestiferae labes, quae vitam omnem civilem funditus delet, gentem humanam universam propter unum atque alterum tyrannum, ad quadrupedum propè conditionem detrudit: cum illi supra omnem legem excelsi par in utrunque genus & pecudum & hominum jus atque imperium obtinebunt. Mitto jam stulta illa dilemmata, in quibus ut te jactes, nescio quem fingis, *potestatem illam supereminentem de populo velle intelligere*; tametsi affirmare non dubito omnem magistratus auctoritatem à populo proficisci. Hinc Cicero pro Flacco, ⇒; *Illi nostri sapientissimi, & sanctissimi majores, quoe scisceret plebs, quoe populus juberet, juberi vetarique* ←EEBO 57 *voluerunt*. Hinc Lucius Crassus Orator eximius, & Senatùs eo tempore princeps, cujus tum causam agebat ad populum. *Nolite, inquit, sinere nos cuiquam servire nisi vobis universis, quibus & possumus & debemus*. Quamvis enim Senatus Populum reget, Populus tamen illam moderandi & regendi sui potestatem senatui tradiderat. Unde majestatem, populo Romano frequentius quam regibus olim. attributam legimus. Idem Marcus Tullius pro Plancio, *Est enim conditio liberorum populorum, proecipueque hujus principis populi & omnium gentium demini, posse suffragiis vel dare vel detrahare quod velit cuique; nostrum est ferre modice populi voluntates: honores si magni non putemus, non servire populo; sin eos expetamus, non defatigari supplicando*. Egone ut regem populi servum dicere metuam, cum Senatus Romanus tot regum dominus servum se populi professus sit? Vera sunt haec, inquires, in populari statu; nondum enim lex regia potestatem populi in Augustum, & successores ejus transtulerat. Hem tibi ergo Tiberium illum quem tu *tyrannum* ⇒, *plus vice simplici* ⇒, fuisse aïs, ut revera

fuit, is tamen dominus, etiam post legem illam regiam, appellatus à quodam, ut tradit Suetonius, denunciavit ne se amplius contumeliae causa nominaret. Audisne? tyrannus iste dominus dici contumeliae sibi duxit. Idem in Senatu, ⇒; *Dixi & nunc & saepe alias, patres Conscripti, bonum & salutarem principem, quem vos tanta & tam libera potestate instruxistis, Senatui servire debere, & universis civibus saepe, & plerumque etiam singulis; neque id dixisse me poenitet; & bonos & aequos & faventes vos habui Dominos, & adhuc habeo.* Nec simulata haec ab eo si dixeris, ut erat simulandi ←EEBO 58 callidissimus, quicquam proficies; quis enim id videri se cupit, quod esse non debet, ⇒? Hinc ille mos non Neroni solùm, quod scribit Tacitus, sed caeteris etiam imperatoribus fuit, populum in Circo adorandi. De quo Claudianus, VI. *Cons. Honorii.*

*O quantum populo secreti numinis addit
Imperii proesens species, ⇒, quantamque rependit
Majestas alterna vicem, cum regia Circi
Connexum gradibus veneratur purpura vulgus,
Consensuque cavoe sublatus in oethera vallis
Plebis adoratoe reboat fragor. ———*

Qua adoratione quid aliud Imperatores Romani, nisi universam plebem, etiam post legem regiam, suos esse dominos fatebantur? Atque illud est quod initio statim suspicatus sum, te glossariis pervolutandis, & tricis quibusdam laboriosis magnifice divulgandis operam potiùs dedisse, quam bonis authoribus attente & studiosè perlegendis; qui veterum scriptorum sapientia ne leviter quidem imbutus, rem praestantissimorum opinionibus Philosophorum, & prudentissimorum in republica principum dictis celebratissimam, novam esse prorsus & *Enthusiastarum* tantummodo *deliriis* somniatam censes. I nunc, Martinum illum sutorem, & Guilielmum⇒Gulielmum Pellionem quos adeo despicias, ignorantiae collegas & mystagogos tibi sume: quanquam erudire te poterunt illi, & illos tibi gryphos dissolvere stolidissimos, *An in Democratia serviat Populus, cùm serviat rex in Monarchia; utrùm totus an pars ejus.* Ita illi, cum tibi Oedipi vice fuerint, tu illis Sphinx in malam rem praeceps abeas licebit; alioqui⇒alioquin fatuitatum tuarum & aenigmatum ←EEBO 59 finem nullum fore video. Rogas, *Cum reges Apostolus nominat, an de populo eos intelligemus, ⇒?* Pro regibus quidem orandum esse Paulus docet, 1Tim. 2.2. at prius pro populo orandum esse docuerat, v.1. Sunt tamen & de regibus, & de populo nonnulli ⇒, pro

quibus orare etiam vetamur. Pro quo non orem, eúmne ex lege non puniam? quid vetat? Atqui *cum hoec scriberet Paulus, imperabant vel pessimi* ⇒; hoc etiam falsum est ⇒; scriptam enim sub Claudio & hanc Epistolam fuisse certissimis argumentis evincit Ludovicus Capellus. De Nerone cum mentionem facit Paulus non regem, sed *Leonem*, id est belluam immanem vocat cujus ex ore ereptum se gaudet, 2 Tim. 4. Pro regibus itaque, non pro belluis, *orandum, ut vitam tranquillam & quietam transigamus, cum pietate tamen omni & honestate*. Vides non tam regum hic quam tranquillitatis, pietatis, honestatis etiam rationem esse habendam. Quis autem populus non se suosque liberos tuendo (contra tyrannum an contra hostem nil interest) vitam *sollicitam, inquietam*, bellicosam, honestam mallet agere, quam sub hoste vel tyranno, non solùm aequè sollicitam & inquietam, sed turpem etiam, servilem & inhonestam ⇒? ⇒ **Audi apud Livium Samnites utrumque statum expertos: rebellasse se, quod pax servientibus gravior, quam bellum liberis esset. Immo teipsum audi; te enim ipsum saepenumero jam** testem adhibeo ⇒; non quo tanti sis, sed ut perspiciant omnes quàm sis duplex, & **fraudulentus, ⇒ discors tibi,** & mancipium regis mercenarium. *Quis, inquis, non perferre mallet in repub. Aristocratica ex optimatum oemulatione dissensiones oriri solitas, quam ex uno monarcha, tyrannico more imperare consueto certam miseriam ac perniciem? Populus Romanus proetulit statum i illum Reipub. quantumlibet discordiis agitatoe jugo Coesarum intolerabili, Populus qui vitandoe seditionis causa ←EEBO 60 monarchicum statum proeptavit, ubi expertus est levius esse malum quod vitare voluit, ad priora soepe redire expetit.* Haec & plura tua verba sunt in illa de episcopis dissertatione, sub Walonis Messalini adscitio nomine ceditâ ⇒, p. 412 ⇒; contra Petavium Loiolitam, cum ipse magis Loiolita sis, & eo de grege pessimus. Quid hac de re Scriptura sacra statuerit, & vidimus & omni diligentia investigasse non poenitet: unde quid senserint Patres antiqui per tot ingentia volumina exquirere pretium fortasse operae non erit. Si quid enim afferunt, quod Scriptura non exhibuit, eorum auctoritatem, quantacunque sit, merito repudiamus. Quod autem ex Irenaeo profers, *reges Dei jussu constitui aptos his qui in illo tempore ab iis reguntur*, cum Scriptura pugnat evidentissime. Cum enim iudices ad regendum populum suum aptiores regibus esse palàm significâsset Deus, id tamen totum voluntati atque arbitrio populi permisit, ut aptiorem sibi sub optimatibus formam reipub. deteriore sub regibus, si vellent, permutarent. Legimus etiam saepe regem malum bono populo datum, & contra, regem bonum populo malo. Virorum itaque sapientissimorum est perspicere quid populo aptissimum & utilissimum sit: constat enim neque omni populo, neque eidem semper

eundem reipub. statum convenire, sed vel hunc vel illum, prout civium virtus & industria nunc augescit, nunc minuitur. Qui tamen potestatem adimit populo eligendi sibi quam velit reipub. formam, adimit profecto id in quo civilis libertas tota fere consistit. Citas deinde Justinum Martyrem Antoninis imperatorum optimis obsequium deferentem; quis iis tam egregiis & moderatis ←EEBO 61 non detulisse? *At quanto, inquis, nos hodie peiores Christiani? tulerunt illi principem diversoe religionis.* Privati scilicet, & viribus longe inferiores. *Nunc sane pontificii regem non ferrent reformatum, nec reformati Pontificium.* Facis tu quidem prudenter, ut ostendas te nec pontificium esse, nec reformatum; facis etiam liberaliter; ultro enim largiris quod nunc non petivimus, omnes hodie Christianos in hoc plane consentire, quod tu solus insigni audaciâ atque scelere oppugnas, Patrum etiam quos laudas dissimillimus; illi enim pro Christianis, ad profanos reges, defensiones conscribebant, tu pro rege pontificio atque deterrimo contra Christianos & Reformatos. Multa deinde ex Athenagora, multa ex Tertulliano futiliter depromis, quae ab ipsis Apostolis multo clarius & explanatius dicta jam sunt. Tertullianus autem longissimè à te dissentit, qui regem vis esse dominum: quod tu aut nescivisti, aut nequiter dissimulâsti. Is enim Christianus ad Imperatorem Ethnicum in Apologetico ausus est scribere, non oportere imperatorem⇒Imperatorem appellari Dominum. *Augustus, inquit, imperii formator ne dominum quidem dici se volebat, hoc enim Dei est cognomen: dicam plane imperatorem dominum, sed quando non cogor ut dominum Dei vice dicam:* Caeterum⇒coeterum *liber sum illi, Dominus meus Deus unus est, &c. & ibidem qui pater patrioe est, quomodo Dominus est?* Gratulare nunc tibi de Tertulliano, quem sane praestabat. *missum fecisse. At parricidas appellat qui Domitianum interfecerunt.* Rectè appellat; uxoris enim & famulorum insidiis, à Parthenio, & Stephano interceptarum pecuniarum reo est interfectus. Quod si Senatus Populusque Romanus hostem judicatum, ut ←EEBO 62 Neronem prius ⇒ antea judicabant, & ad supplicium quaerebant, more majorum punivissent, eos parricidas appellaturum fuisse censes? immo si appellâsset, dignus ipse supplicio fuisset; uti tu furcâ jam dignus es. Origeni responsum idem quadrabit quod Irenaeo. Athanasius reges terrae ad humana tribunalia vocare nefarium esse dicit. Quis hoc dixit Athanasio? verbum enim Dei nullum hic audio. Credam itaque ego imperatoribus potiùs & regibus de se falsum hoc esse fatentibus, quàm Athanasio. Adfers deinde Ambrosium ex proconsule & catechumeno episcopum, verba illa Davidis, *tibi soli peccavi*, imperitè, ne dicam assentatoriè interpretantem. Volebat is omnes alios imperatori subjectos esse, ut imperatorem ipse subjiceret sibi. Quàm enim iuperbè, & fastu plus quàm pontificio

Theodosium imperatorem Mediolani tractaverit, caedis Thessalonicensis reum ipse judicaverit, ingressu ecclesiae prohibuerit, quàm se deinde novitium & rudem evangelicae doctrinae ostenderit, omnibus notum est. Imperatorem ad pedes ejus provolutum excedere salutariorum jussit; sacris tandem restitutum, & postquam obtulisset, altari adstantem his vocibus extra cancellos exegit. *O imperator interiora loca tantum sacerdotibus sunt attributa, quae coeteris contingere non licet.* Doctore hic Evangelii, an Judaïcorum pontifex rituum fuit? Hic tamen (quae omnium ferè ecclesiasticorum artes sunt) imperatorem caeteris dominum imposuit, ut imperatoris ipse dominus esset. His itaque verbis Theodosium tanquam sibi subjectum repulit; *Coequalium hominum es imperator & conservorum; unus enim omnium dominus rex & Creator.* Belle profecto; quam veritatem ←EEBO 63 calliditas & assentatio episcoporum obscuravit, eam iracundia unius, & ut mollius dicam, zelus ineruditus protulit in lucem. Ambrosii imperitiae tuam subjungis ignorantiam aut haeresin, qui disertè negas *sub veteri foedere remissionem peccatorum per sanguinem Christi locum tunc habuisse, cum David Deo confitebatur ei soli se peccavisse.* p. 68. Orthodoxi, non nisi per sanguinem agni mactati ab initio mundi, peccata unquam remissa fuisse credunt; te novum haeticum cujusnam discipulus sis nescio; certè summi Theologi discipulus ille quem exagitas, à vero non aberravit, cum dixit potuisse quemvis è populo pari jure cum Davide Deum his verbis inclamasse, *tibi soli peccavi.* Augustinum deinde ostentas, Clericos Hipponenses nescio quos producis; nam Augustini quae sunt abs te allata nobis non obsunt. Quidni enim fateamur cum propheta Daniele, Deum tempora mutare, regna dare, & regna auferre, per homines tamen. Si regnum Deus solus Carolo dedit, idem Carolo abstulit, optimatibus & Populo dedit. Si ea de causa praestandam Carolo obedientiam fuisse dicis, eandem nunc magistratibus nostris praestandam esse dicas necesse est. Nam deum & nostris etiam magistratibus eandem dedisse potestatem quam dat malis regibus *ad castiganda populi peccata* ipse concedis; nostros itaque à Deo pariter constitutos remove à magistratu nemo vel tuo judicio nisi Deus potest. Atque ita, uti soles, tuum tibi ipse mucronem in temet vertis, tuus tibi ipse sicarius es; neque injuriâ, cum eo improbiratis & impudentiae processeris, eo stuporis & insaniae, ut quos digito violandos non esse tot argumentis probas, eosdem omnium suorum ←EEBO 64 bello persecuendos esse idem affirmes. Ismaëlem Godoliae Praefecti interfectorem ab Hieronymo parricidam esse nominatum ais, & merito; praesidem enim Judaeae, virum bonum, sine ulla causa interemit. Idem Hieronymus in Ecclesiasten, praeceptum illud Solomonis, *Os regis observa,* cum precepto Pauli concordare dixit; &

laudandus quidem, quod locum istum caeteris sui temporis moderatius exposuit. *Ad inferiora tempora post Augustinum non descendes, ut doctorum sententiam exquiras.* Ut omnes tamen intelligant facilius mentiri te posse quam tacere, si quos adhuc haberes tuae sententiae fautores, post unam statim periodum non temperas tibi quo minus ad Hispalensem Isidorum, Gregorium Turonensem, Ottonem Frisingensem etiam in mediam barbariem⇒barbariam descendas. Quorum autoritas quam nullius apud nos pretii sit si modo scivisses, non huc eorum obscurum testimonium per mendacium adduxisses. Vultis scire cur ad haec tempora descendere non audeat, cur abdit se, cur subito evanescit? dicam: quot sunt Ecclesiae reformatae praestantissimi doctores, tot videt acerrimos sibi adversarios fore. Faciat modo periculum, sentiet quam facile reluctantem, omnes in unum vires conferentem, Lutheris, Zuingliis, Calvinis, Buceris, Martyribus, Paraeis in aciem eductis fundam atque obruam. Leidenses etiam tuos tibi opponam, quorum Academia, quorum respub. florenriffima, libertatis olim domicilium, isti denique literarum humaniorum fontes atque rivi, servilem illam aeruginem tuam & innatam barbariem eluere non potuerunt. Qui cum Theologum orthodoxum habeas neminem tibi faventem, quem tuo commodo ←EEBO 65 nominare possis, omnium praesidio reformatorum nudatus confugere ad Sorbonam non erubescis: quod tu Collegium doctrinae pontificiae addictissimum nullius apud orthodoxos autoritatis esse non ignoras. Sorbonae igitur absorbendum tam sceleratum tyrannidis propugnatorem tradimus; tam vile mancipium, nostrum esse nolumus; qui *populum universum regi ignavissimo parem esse negat.* Frustra id in papam deonerare atque transferre contendis, quod omnes liberae nationes, omnis religio, omnes Orthodoxi sibi sumunt, in se suscipiunt. Papa quidem cum episcopis suis, dum tenuis, & nullarum virium erat *tuae* hujus foedissimae doctrinae autor primus extitit: iis demum artibus magnas opes, magnamque potentiam paulatim adeptus :⇒, tyrannorum ipse maximus evasit. Quos tamen omnes sibi firmissimè devinxit, cum populis, quorum animos jamdiu superstitione oppressos tenuerat, suaderet, non posse regibus quamlibet pessimis, nisi se fidelitatis sacramentum solvente, imperium abrogari. Verum tu scriptores Orthodoxos devitas, & quae communis & notissima ipsorum sententia est, eam à Papa introductam esse causatus, veritatem in invidiam rapere conaris. Quod nisi astutè faceres, appareret te neque Papanum esse neque reformatum, sed nescio quem semibarbarum Edomaeum Herodianum, qui tyrannum quemque immanissimum tanquam Messiam coelo demissum colas atque adores. *Demonstrasse te hoc dicis ex doctrina patrum, primorum quatuor saeculorum, quae evangelica & Christiana censei debet.* Perit huic homini pudor;

quam multa sunt ab illis dicta atque scripta, quae Christus & Apostoli neque docuerint ←EEBO 66 neque approbarint? quam multa in quibus reformati omnes à patribus dissentient? Quid autem ex patribus demonstravisti? *reges etiam malos a Deo constitui.* Fac esse constitutos, ut omnia etiam mala quodammodo à Deo coristituuntur: *eos proinde Deum solum habere judicem, supra leges esse, nulla lege scripta, non scripta, naturali, neque divina posse reos fieri à subditis, neque apud subditos suos.* Quare? certè nulla lex vetat, nulla reges excipit: ratio, & jus, & fas omne animadverti in omnes qui peccant indiscriminatim jubet. Neque tu legem ullam scriptam, non scriptam, naturalem aut divinam protulisti quae vetaret. Cur ergo non in reges quoque animadvertendum? *quia sunt etiam mali a Deo constitui.* Nebulonem te magis an bardum & caudicem esse Dicam? nequissimus sis oportet qui doctrinam perniciosissimam in vulgus disseminare audeas, stupidissimus qui ratione tam stolidam maximè nitaris. Dixit Deus Isaiae 54. *Ego creavi interfectorem ad perdendum;* ergo interfector supra leges est; excute haec, & pervolve quantum voles, parem utrobique consequentiam invenies. Nam & Papa etiam eodem modo quo tyrannus à Deo est constitutus, & ecclesiae in poenam datus, quod supra ex scriptis etiam, tuis ostendimus; tamen *quia in fastigium potestatis non ferendum tyrannidi non absimilis primatum suum evexit, cum eum, tum episcopos meliori jure tollendos esse affirmas quam fuere constitui.* Wal. Mes. p.412. Papam & episcopos quamvis ab irato Deo constitutos ex ecclesia tollendos esse aïs, quia sunt tyranni; tyrannos ex repub. tollendos esse negas quia sunt ab irato Deo constituti. Ineptè prorsus & absurde: cum enim Papa ipsam conscientiam, quae sola regnum ←EEBO 67 ejus est, non possit, eum qui revera tyrannus esse non potest, quasi tyrannum gravissimum tollendum esse clamas; tyrannum autem verum qui vitam & facultates nostras omnes in potestate sua habet, & sine quo papa in ecclesia tyrannus esse nequit, eum in repub. omnino ferendum esse contendis. Haec tua sibi invicem collata tam imperitum te tàmque puerilem sive falsi sive veri argutorem produnt, ut levitas tua, inscitia, temeritas, incogitantia neminem posthac latere queat. At ratio subest altera, *rerum vices inversoe viderentur*, quippe in melius; actum enim esset de rebus humanis, si quae res pessimo loco sunt, in eodem semper starent: in melius inquam; autoritas enim regia ad populum rediret, ab cujus voluntate atque suffragiis profecta primo, atque in unum ex suo numero derivata erat: potestas ab eo qui injuriam intulit, ad eum qui injuriam est passus ⇒, aequissima lege transiret; cùm tertius nemo inter homines idoneus esse possit ⇒; alienigenam enim judicare quis ferret? omnes aequè homines legibus tenerentur, quo nihil justius esse potest: Deus mortalis nemo esset. Quem qui inter

homines constituit, non minus in rempub. scelestus est, quam in Ecclesiam. Tuis iterum in te armis utar. *Maximam hoeresin esse aïs, qua creditur unum hominem in loco Christi sedere: duoe hoe notoe Antichristum signant, infallibilitas in spiritualibus, & omnipotentia in temporalibus*, Appar. ad Primat, pag.171. An Reges infallibiles? Cur ergo omnipotentes? aut si hoc sunt, cur minus exitiales rebus civilibus quàm Papa spiritualibus? An vero Deus res civiles prorsus non curat? si ←EEBO 68 non curat, certè nos curare non prohibet; si curat, eandem in republica reformationem atque in Ecclesia ⇒ ecclesia vult fieri; praesertim si infallibilitatem & omnipotentiam attriburam homini easdem malorum omnium utrinque causas esse exploratum sit. Non enim in negotiis civilibus eam patientiam praecepit, ut saevissimum quemlibet tyrannum respublica ferret, Ecclesia⇒ecclesia non ferret; immo contrarium potiùs praecepit: & eccliesiae quidem nulla arma praeter patientiam, innocentiam, preces, & disciplinam evangelicam reliquit; reipublicae & magistratibus simul omnibus non patientiam, sed leges & gladium, injuriarum & violentiae vindicem, in manus tradidit. Unde hujus hominis perversum & praeposterum ingenium aut mirari subit aut ridere; qui in Ecclesia ⇒ ecclesia, Helvidius est & Thraseas & plane tyrannicida; in republica, commune omnium tyrannorum mancipium & satelles. Cujus sententia si locum habeat, non nos solùm rebellavimus, qui regem, sed reformati etiam omnes qui Papam dominum invitis regibus rejecerunt. Jam diu autem est quod suis ipse telis concisus jacet. Sic enim homo est, modo manus adversarii ne desit, ipse in se tela abunde suppeditat: nec quisquam ad refutandum se, aut irridendum commodiores ansas ministrat. Defessus etiam caedendo citiùs quis abscedat, quam hic terga praebendo.

CAP. IV.

Magnam à regibus iniisse te gratiam, omnes principes & terrarum dominos demeruisse defensione hac regia te fortè putas, Salmasi, cùm illi, si bona sua, rémq; suam ex veritate potius quam ex adulationibus tuis vellent aestimare, neminem te pejus odisse, neminem à se longiùs **abigere⇒propellere** atque arcere debeant. Dum enim regiam potestatem supra leges in immensum extollis, admones eâdem operâ omnes ferè populos servitutis suae nec opinatae; eóque vehementiùs impellis ut veternum illum, quo se esse liberos inaniter somniabant, repentè excutiant; moniti abs te quod non putabant, servos se esse regum. Eóque minus tolerandum sibi esse regium imperium existimabunt, quo magis tu iis persuasum reddideris tam infinitam potestatem non sua patientiâ crevisse, sed ab initio talem atque tantam ipso jure regio natam fuisse. Ita te tuámque hanc defensionem, sive populo persuaseris sive non persuaseris, omnibus posthac regibus funestam, exitialem, & execrabilem fore necesse erit. Si enim populo persuaseris, jus regium omnipotens esse, regnum amplius non feret; si non persuaseris, non feret reges, dominationem tam injustam pro jure usurpantes. Me si audiant, quibus integrum hoc est, séque circumscribi legibus patiantur, pro incerto, imbecillo, violento imperio quod nunc habent, curarum atque formidinum pleno, firmissimum, pacatissimum ac diuturnum sibi conservabunt. Consilium hoc sibi, suisque **←EEBO 70** regnis adeo salutiferum si propter authorem contempserint, sciant non tam esse meum, quam regis olim sapientissimi **⇒**; Lycurgus enim Spartanorum rex, antiqua regum stripe oriundus, cum propinquos videret suos Argis & Messenae rerum potitos, regnum quemque suum in tyrannidem converisse, sibique **pariter⇒partiter** suisque civitatibus exitio fuisse, ut patriae simul saluti consuleret, & dignitatem in familia sua regiam quam diutissime conservaret, consortem imperii senatum, & Ephorum potestatem in ipsum regem quasi censoriam, firmamentum regno suo induxit. Qua facto regnum suis nepotibus firmissimum in multa secula transmisit. Sive, ut alii volunt, Theopompi, qui centum amplius annis post Lycurgum Lacedaemone regnabat, ea moderatio fuit, ut popularem Ephorum potestatem superiorem quam suam constitueret, **eóq;⇒eoque** facto gloriatus est, stabilivisse se regnum, **multóq;⇒multoque** majus ac diuturnius filiis reliquisse **⇒**, exemplum profecto haud ignobile hodierni reges ad imitandum habuerint, eundem etiam consilii tutissimi authorem egregium. Majorem enim legibus dominum ut **perferrét⇒perferrent** homines hominem omnes unum, nulla lex

unquá⇒unquam sanxit; ne potuit quidem sancire. Quae enim lex leges omnes evertit, ipsa lex esse non **potest⇒potes**. Cum itaque eversorem te, & parricidam legum omnium rejiciant ab **seleges⇒se leges**, exemplis redintegrare certamen, hoc capite, conaris.

Faciamus itaque periculum in exemplis: saepe enim, quod leges tacent, & tacendo tantum innuunt; id exempla evidentius docent. Ab Judaeis auspicabimur voluntatis divinae consultissimis; *postea ad Christianos tecum descendemus*. Initium autem altius petium ab eo tempore **←EEBO 71** **faciemus⇒facimus**, quo Israëlitae regibus quocunque modo subjecti, jugum illud servile cervicibus **dejecerunt⇒dejeccrunt**. Rex Moabitarum Eglon Israëlitas bello subegerat; sedem imperii inter ipsos **Hierichunte⇒Jerichunte** posuerat: numinis contemptor non erat, facta enim Dei mentione, e solio surrexit: servierant Israëlitae Egloni annos duodeviginti; non ut hosti, sed ut suo regi munus miserant. Hunc tamen dum publicè munerantur ut regem suum, interficiunt per insidias ut hostem. Verum Ehudes qui interfecit, Dei monitu id fecisse creditur. Quid factum **hujimodi⇒hujusmodi** commendare magis potuit? Ad honesta enim quaeque & laudabilia hortari solet Deus, non ad injusta, infida, truculenta. Expressum autem Dei mandatum habuisse nusquam legimus. **clamarunt** **⇒Clamarunt filii Israëlis ad Jehovam**; clamavimus & nos; excitavit iis Jehova servatorem; excitavit & nobis. Ille ex vicino domesticus, ex hoste rex factus erat: Nostor ex rege hostis; non ergo rex erat; nam neque civis ullo modo esse potest, qui reipublicae est hostis; neque Consul habebatur Antonius, neque Nero imperator, ex quo uterque hostis à Senatu est judicatus. Quod Cicero quartâ Philippicâ de Antonio clarissimè docet: *Si consul Antonius, Brutus hostis; si conservator Reipublicæ Brutus, hostis Antonius. Quis illum consulem nisi latrones putant?* Pari ego jure, quis tyrannum, inquam, regem nisi hostes patriae putant? Fuerit **itaq⇒itaque** Eglon externus, fuerit Noster domesticus nécne, quandoquidem uterque hostis & tyrannus, parum refert. Si ilium Ehudes jure trucidavit, nos nostrum supplicio jure affecimus. Qnin & heros ille Sampson, incusantibus etiam popularibus suis, **(Jud. 15)⇒Jud. 15**. An **←EEBO72** *nesciebas Phelithoeos dominium habere in nos?* suis tamen dominis bellum solus **intulit⇒intulit**, neque unum sed multos simul patriae suae tyrannos, sive Dei, sive propriae virtutis instinctu occidit; conceptis priùs ad Deum precibus ut auxilio sibi esset. Non impium ergo sed pium Sampsoni visum est, dominos, patriae tyrannos occidere; cum tamen pars major civium servitutem non detrectaret. At David, rex & propheta, noluit Saulem interimere *unctum Dei*. Non quicquid noluit David, continuo nos obligat ut nolimus; noluit David privatus; id statim nolle syndrium, **Parlamantum⇒**

Pariamentum, totum populum necesse erit? noluit inimicum dolo occidere, nolet ergo Magistratus noxium lege punire? noluit regem occidere, timebit ergo Senatus tyrannum plectere? religio erat illi unctum Dei interficere, an ergo religio erit populo unctum suum capitis damnare? *præsertim* qui unctionem illam vel sacram vel civilem totus cruore civium delibutus tam longa hostilitate aboleverat? Equidem reges, vel quos Deus per prophetas unxit, vel quos ad certum opus, sicuti olim Cyrum, nominatim destinavit, **Isa. 44** **⇒**, unctos Domini agnosco; *cæteros vel populi, vel militum, vel factionis tantummodo suae* unctos esse arbitror. Verum ut concedam tibi omnes reges esse unctos Domini; esse tamen idcirco supra leges, non esse ob scelera quaecunque puniendos, nunquam evinces. Quid enim? & sibi & privatis quibusdam interdixit David, ne extenderent manus suas in unctum **domini⇒Domini**. At regibus interdixit ipse Dominus, Psal. 105, ne attingerent unctos suos, id est populum suum. Uctionem sui populi praetulit unctioni, siqua erat, regum. An ergo fideles punire, **←EEBO 73** si quid contra leges commiserint, non licebit? Unctum **domini⇒Domini** sacerdotem Abitatharem prope erat ut rex Solomon morte multaret; neque illi, quod unctus **domini⇒Domini** esset, pepercit, sed quod patris fuerat amicus. Si ergo summum sacerdotem, summum eundem in plerisque magistratum, unctio illa domini & sacra & civilis eximere supplicio non potuit, cur unctio tantum civilis tyrannum eximeret? At *Saul quoque tyrannus erat, & morte dignus* **⇒** esto: non inde enim sequetur, dignum, aut idoneum fuisse Davidem qui sine populi autoritate, aut magistraruum jussu Saulem regem quocunque in loco interficeret. **Itane⇒Itáne** vero Saul tyrannus erat? Utinam diceres; quinimmo dicis; cum tamen supra dixeris, *cap. 2. pag. 32* **⇒**. *Tyrannum non fuisse, sed bonum & electum*. Ecquid causae est nunc cur in foro quadruplator aut falsarius quispiam stigmatem notetur, tu eadem careas ignominiae nota? cum **meliore⇒meliori** profecto fide sycophanatarum soleant illi, quam tu scribere, & res vel maximi momenti tractare. Saul igitur, si id ex usu est tuo, bonus erat rex **⇒**; sin id minus tibi expedit, repente non rex bonus, sed tyrannus erit; quod certe mirum non est; dum enim potentiae tyrannicae tam impudenter lenocinaris, quid aliud facis quam ex bonis regibus tyrannos omnes. At vero David quamvis regem socerum multis de causis, quae ad nos nihil attinent, interimere nollet, sui tamen tuendi causâ copias comparare, Saulis urbes vel occupare vel insidare non dubitavit; & Cheilam oppidum contra Saulem etiam praesidio tenuisset, nisi opus eidem erga se male animatos cognovisset. Quid si Saul urbe obsessa, scalis muro admotis, primus **←EEBO 74** ascendere voluisset, an censes Davidem arma

protinus abjecturum, suos omnes uncto hosti proditurum fuisse? non existimo. Quidni enim fecisset quod nos fecimus, qui rationum suarum necessitate coatus, Phelithæis⇒ Philistæis patriae hostibus operam prolixè suam pollicitus, id fecit contra Saulem quod nos in nostrum tyrannum credo nunquam fecissemus. Pudet me, & jam diu pertaesum est mendaciorum tuorum; *Inimicis potius parcendum quam amicis*, Anglorum esse dogma fingis; *séque regi suo parcere non debuisse, quia amicus erat*. Quis unquam hoc prius audivit, quam a te confitctum esset, hominum mendacissime ⇒? Verum ignoscimus ⇒; deerat nempe huic capiti praestantissimum illud & tritissimum orationis tuae pigmentum, jam quinto, & ante finem libri decies ex oculis tuis & myrotheciis expromendum, *molossis suis ferociores*. Non tam Angli suis molossis ferociores sunt, quam tu cane quovis rabido jejunior, qui ad illam, quam toties evomuisti, cramben duris ilibus identidem redire sustines. *David* denique *Amalechitam* interfici jussit, Saulis, ut simulavit ipse, interfectorem; nulla hic neque facti neque personarum similitudo. Quod nisi David ad Phelithæos⇒Philistæos defecisse, & pars eorum exercitus fuisse visus, eo diligentius omnem a se suspicionem maturandae regi necis amovere studuit, non erat, meo quidem iudicio, cur virum illum tam male exciperet, qui moribundum jam regem & aegre morientem opportuno vulnere se confecisse nuntiavit. Quod idem factum in Domitiano, qui Epaphroditum⇒Epaphridutum similiter capite damnavit, eo quod Neronem in adipiscenda morte adjuvisset, ab omnibus reprehenditur. Nova deinde audacia quem tyrannum ←EEBO 75 modo dixeras, & *malò spiritu agitatum*, hunc non jam satis habes unctum Domini, sed *Christum* domini⇒Domini vocare; adeo tibi vile Christi nomen videtur, ut illo tam sancto nomine vel Daemoniacum tyrannum impertire non metuas. Venio nunc ad exemplum illud, in quo qui jus populi jure regis antiquius esse non videt, caecus sit oportet. Mortuo Solomone populus de constituendo ejus filio Sechemi comitia habebat; profectus est eo Roboamus candidatus, ne regnum tanquam haereditatem adire, ne populum liberum tanquam paternos boves possidere videretur: proponit populus conditiones regni futuri; ad deliberandum rex triduum sibi dari postulat; consulit seniores; nihil illi de jure regio, sed ut populum obsequio & pollicitationibus conciliet sibi, suadent, penès quem erat, vel illum creare regem vel praeterire. Consulit deinde aequales suos, secum à pueris educatos; illi Salmasiano quodam oestro perciti, nil praeter jus regum intonare, scuticas & scorpiones ut minitetur hortari. Horum ex consilio respondit Roboamus populo. Videns itaque totus Israel regem *non auscultasse sibi*, suam protinus libertatem & populare jus liberis palàm vocibus

testatur. *Quae nobis portio cum Davide? ad tentoria tua Israel; jam ipse videris de domo tua David.* Missum deinde à rege Adoramum lapidibus obruerunt; exemplum fortasse aliquod etiam in regem edituri, nisi maxima celeritate se in fugam contulisset. Parat ingentem exercitum, quo in suam ditionem Israelitas redigeret: prohibet Deus; *ne ascendite*, inquit, *ne pugnate contra fratres vestros, filios Israelis, nam a me facta est res ista.* Adverte jam animum; populus antea regem volebat, ←EEBO 76 displicuit id Deo; eorum tamen juri noluit intercedere: nunc Populus Roboamum non vult regem ⇒; id Deus non solùm penès populum esse sinit, sed regem eo nomine bella moventem vetat ac reprimit: nec ideo rebelles, sed nihilo minus fratres eos qui desciverant appellandos esse docet. Collige te nunc jam; sunt omnes, inquis, reges à Deo; ergo populus vel tyrannis resistere non debet. Vicissim ego, sunt, inquam, populi conventus, comitia, studia, suffragia, plebiscita pariter à Deo, teste hic ipso; ergo & rex itidem resistere non debet populo, autore etiam eodem Deo. Quam enim certum est, esse hodie reges à Deo, quàmque hoc valet ad imperandam populo obedientiam, tam est certum esse à Deo etiam hodie libera populi concilia, tàmque hoc valet vel ad cogendos in ordinem reges, vel ad rejiciendos; neq;⇒neque magis propterea bellum populo inferre debebunt, quam debuit Roboamus. Quaeris cur ergo non defecerint Israelitae à Solomone? Quis⇒quis praeter te tam stulta interrogaret, cum defecisse constet impunè à tyranno? In vitia quaedam lapsus est Solomon; non idcirco statim tyrannus: sua vitia magnis virtutibus, magnis de repub. meritis compensabat: fac tyrannum fuisse; saepe est ut populus nolit tyrannum tollere, saepe est ut non possit: satis est sustulisse cum potuerit. *At factum Jeroboami semper improbatum fuit, & Apostasia ejus detestata, successores ejus pro rebellibus semper habiti.* Apostasiam ejus non à Roboamo, sed à vero cultu Dei reprehensam saepiùs lego; & successores quidem ejus saepe reprobos, rebelles nusquam dictos memini. *Si quid fiat*, inquis, *jure & legibus contrarium, ex eo jus fieri non potest.* Quid quaeso ←EEBO 77 tum fiet juri regio? Sic tuus ipse perpetuo regutator es. *Quotidie*, inquis, *adulretia, homicidia, furta impune committuntur.* An nescis nunc te tibi respondere quaerenti cur toties tyrannis impune fuerit? *Rebelles fuerunt isti reges, prophetae tamen populum ab eorum subjectione non abducebant.* Cur ergo, sceleste, & pseudopropheta, populum Anglicanum a suis magistratibus, to sint licet judicio rebelles, abducere conaris? *Allegat*, inquis, *Anglicani latrocinii factio, se ad id scelus, quod tam nefarie suscepti, nescio qua voce coeltus missa impulsos fuisse.* Primùm delirâsse te cùm

hæc scribers plane video, neque mentis neque latinitalis comptem satis fuisse: deinde⇒

☒ Anglos hoc unquam allegasse, de innumeris mendaciis & figmentis tuis est unum. Sed pergo exemplis tecum agere; *Lebna* Urbs validissima ab Joramo rege defecit, quia is dereliquerat Deum; defecit ergo rex, non urbs illa, neque defectione ista notatur; sed si adjectam rationem spectes, approbari potius videtur. *In Exemplum trahi non debent hujusmodi defectiones.* Cur ergo tanta vaniloquentia pollicitus es, exemplis te nobiscum toto hoc capite decertaturum, cum exempla ipse nulla praeter meras negationes, quarum nulla vis est ad probandum, afferre possis: nos quae certa & solida atulimus, negas in exemplum trahi debere? Quis te hoc modo disputantem non explodat? Provocasti nos exemplis; exempla protulimus; quid tu ad haec? tergivesaris, & diverticula quaeris; progredior itaque. Jehu regem a Propheta jussus occidit, etiam Achaziam suum regem legitimum occidendum curavit. Si nolisset Deus tyrannum interimi a cive, si impium hoc, si mali exempli fuisset, cur jussit fieri? si jussit, certè licitum, ←EEBO 78] laudabile, praeclarum fuit. Non tamen tyrannum perimi, quia Deus jussit, idcirco bonum erat & licitum, sed quia bonum & licitum erat, idcirco Deus jussit. Jam septem annos regnantem Athaliam Jehoiada sacerdos regno pellere & trucidare non est veritus. *At regnum, inquis, non sibi debitum sumpserat.* Annon Tiberius multo postea *imperium ad se nihil pertinens?* illi tamen, & id genus tyrannis aliis, ex doctrina Christi obediendum esse suprà affirmabas: ridiculum plane esset, si potestatem regiam non rite adeptum interficere liceret, pessimè gerentem non liceret. At per leges regnare non potuit, utpote foemina⇒]; *constitues autem super te regem*, non reginam. Hoc si sic abibit, constitues, inquam, super te regem, non tyrannum: **Pares ergo jam fumus⇒discrepant enim longius rex a tyranno quam mas a foemina**. Amaziam regem ignavum & Idololatram non conjurati quidam, sed principes & populus, quod versimilius est, morte affecerunt: nam fugientem Hierosolymis, & adjutum a nemine, Lachisum usque persecuti sunt. Hoc consilium inisse dicuntur *ex quo is Deum* deseruerat, neque ullam ab Azaria filio de morte patris quaestionem habitam fuisse legimus. Militum rursus nugaris ex Rabbiniis, ut Regem Judaicum supra synedrium constituas; ipsa regis verba Zedechiae non attendis. Jer. 38. *Non is est rex qui possit contra vos quicquam.* Sic principes alloquitur; fassus se plane suo senatu inferiorem⇒]. *Fortasse, inquis, nihil negare illis ausus metu seditionis.* At tuum illud *fortasse* quanti quaeso est, cujus asseveratio firmissima non est pili? quid enim te levius, quid inconstantius⇒]; quid instabilius? quoties te varium & versicolorem, quoties

tibimet discordem, dissidentem a temetipso, & ←EEBO 79 discrepantem offendimus?

Rursus comparationes instituis Caroli cum bonis Judaeae regibus. Davidem imprimis quasi contemnendum aliquem nominas; *Sume tibi Davidem, inquis, adulterii simul & homicidii reum; nihil tale in Carolo. Salomon ejus filius qui sapiens andiit vulgo.* Quis non indignetur maximorum & sanctissimorum virorum ⇒etiam regum nomina ab impurissimo nebulone & vappa hunc in modum jactari? Tune Carolum cum Davide, regum & prophetam religiosissimum cum⇒ superstitioso⇒superstitiosum & Christianae doctrinae vix intiato, sapientissimum cum stolido, fortissimum cum imbelli, justissimum cum iniquissimo ⇒iniamum cum rege & propheta religiosissimo, stolidum cum sapientissimo, imbellem cum fortissimo, iniquissimum cum justissimo conferre sustinuiti? castimoniam tu ejus & continentiam laudes, quem cum Duce Bucchingamio flagitiis omnibus coopertum novimus? secretiora ejus & recessus perscrutari quid attinet, qui in Theatro medias mulieres petulanter amplecti, & suaviari, qui virginum & matronarum papillas, ne dicam caetea⇒caetea dicam, pertractare⇒attrectare in propatulo consueverat? Te porro moneo Pseudoplutarche⇒Pseudoplutarche, ut istiusmodi Parallelis ineptissimis dehinc supersedeas, ne ego, quae tacerem alioqui libens de Carolo, necesse habeam enuntiare. Contra tyrannos quid tentatum a Populo aut peractum fuerit, & quo jure, per ea tempora quibus ipse Deus Hebraeorum reipub. suo nutu ac verbo quasi praesens regebat, hactenus liquet. Quae sequuntur aetates non nos sua autoritate ducunt, sed ad majorum suorum normam & rationem omnia dirigentes, imitatione sua nostram tantummodo confirmant. Cum itaque Deus post captivitatem Babylonicam nullum iis de reipub. mandatum dedisset novum, quamvis regia soboles extincta non esset, ad antiquam ←EEBO 80 & Mosaicam reipub. formam reverterunt. Antiocho Syriae regi, cui erant vectigales, ejusque praesidibus, quod is vetita imperaret, per Maceabaeos pontifices restiterunt; seque armis in libertatem vindicarunt; dignissimo deinde cuique principatum dederunt: donec Hyrcanus Simonis Judae Maccabaei fratris filius, expilato Davidis sepulcro, militem externum alere, & regiam quandam potestatem adjicere sacerdotio coepit; unde filius ejus Aristobulus diadema sibi primus imposuit. Nihil in eum populus quamvis tyrannum movit aut molitus est; neque mirum, annum tantummodo regnantem. Ipse etiam morbo gravissimo correptus, & suorum facinorum poenitentia ductus, mortem sibi optare non destitit, donec inter ea vota expiravit. Ejus frater Alexander proximus regnabat. *Contra hunc aïs neminem insurrexisse, tyrannus cum esset.* O te

securè mendacem si periisset Josephus, restaret tantum *Jossippus* tuus, ex quo pharisæorum⇒Pharisaeorum quaedam nullius usus apophthegmata depromis. Res itaque sic se habet: Alexander, cum & domi & militiae rempub. malè administraret, quamvis magna Pisidarum & Cilicum manu conductitia se tutaretur, populum tamen cohibere non potuit, quin ipsum etiam sacrificantem, utpote indignum eo munere, thysis palmeis & citreis pene obrueret; exinde per sexennium gentis ferè totius gravi bello petitus est; in quo Judaeorum multa millia cùm occidisset, & pacis tandem cupidus interrogaret eos quid vellent a se fieri, responderunt uno ore omnes, ut moreretur; vix etiam mortuo se veniam daturus. Hanc historiam tibi incommodissimam, quoquo modo avertere ut posses, ←EEBO 81 fraudi tuae turpissimae pharisaïcas quasdam sententias obtendisti; cum exemplum hoc aut omnino praetermisit, aut rem, sicuti gesta erat, fideliter narraisse debuisses, nisi veterator & lucifugus mendaciis longe plus quam causae confideres. Quinetiam Pharisaeri illi octingenti, quos in crucem tolli jussit, ex eorum numero erant, qui contra ipsum arma ceperant: quique omnes cùm caeteris una voce testati sunt, se regem morte affecturos fuisse, si bello victus in suam potestatem venisset. Post maritum Alexandrum Alexandra regnum capessit; ut olim Athalia, non legitimè, nam regnare foeminam leges non sinebant, quod ipse modo fassus es, sed partim vi, (⇒X) extraneorum enim exercitum ducebat; (⇒X) partim gratiâ, nam Pharisaeos, qui apud vulgus plurimum poterant, sibi conciliaverat hac lege, ut nomen imperii penes illam, imperium ipsum penès illos foret. Haud aliter atque apud nos nuper Scoti Presbyteri nomen Regis Carolo concesserunt, ea mercede ut regnum sibi reservare possent. Post Alexandrae obitum Hyrcanus & Aristobulus ejus filii de regno contendunt; hic viribus & industria potior fratrem natu majorem regno pellit. Pompeio deinde in Syriam à Mithridatico bello divertente, Judaei nactos se jam aequissimum libertatis suae arbitrum Pompeium rati, legationem pro se mittunt; fratribus utrisque regibus renuntiant; ad servitatem se ab iis adductos queruntur; Pompeius Aristobulum regno privavit; Hyrcano pontificatum reliquit & principatum more patrio legitimum; exinde Pontifex & Ethnarcha dictus est. Iterum sub Archelao Herodis filio Judaei, missis ad Augustum Caesarem quinquaginta ←EEBO 82 legatis, & Herodem mortuum & Archelaum graviter accusarunt; regnum huic pro sua virili parte abrogârunt, Caesarem orant ut Populum Judaicum sine regibus esse permetteret. Quorum Caesar precibus aliquantum permotus, non regem eum, sed Ethnarcham duntaxat constituit. Ejus anno decimo rursus eum Populus per legatos ad Caesarem tyrannidis

accusat; quibus Caesar benigne auditis Romam accersitum, & iudicio damnatum Viennam in exilium misit. Jam mihi velim respondeas; qui suos reges accusatos, qui damnatos, qui punitos volebant, annon ipsi, si potestas facta, si optio data sibi esset, annon ipsi, inquam, iudicio damnassent, ipsi supplicio affecissent? Jam in Romanos praesides avarè & crudeliter provinciam administrantes, populum & primores etiam saepiùs arma sumpsisse non negas; causas more tuo stultissimas affingis, *nondum jugo errant assueti*; sub Alexandro scilicet, Herode, ejusque fillis. At C. Caesari & Petronio *bellum interre* noluerunt. Prudenter illi quidem, non poterant. Vis ipsorum audire verba ⇒?

πολεμῶν μὲν ἔβαλλόμενοι διὰ τὸ μηδ' αὖ δύνασθαι.

Quod ipsi fatentur imbecillitatis esse suae, hoc tu hypocrita ad religionem refers? Magno dein molimine prorsus nihil agis, dum ex patribus probas, quod & antea tamen pari oscitatione feceras, pro regibus orandu⇒orandum esse. Nam pro bonis quis negat? pro malis quoad spes est; pro latronibus etiam & pro hostibus; non ut agros depopulentur, aut nos occisione occident, sed ut resipiscant. Oramus pro utrisque; illos tamen legibus, hos armis vindicare quis vetat? *Liturgias Aegyptiacas* nil moror; sacerdos autem ille qui orabat, uti aïs, ut *Commodus* ←EEBO 83 *patri succederet*, meo quidem iudicio non orabat, sed Romano imperio pessima imprecatus est. *Fidem, aïs, fregisse nos, de autoritate & majestate regis conservanda solenni conventionem non semel* interposita⇒interpositam. Expecto te fusiùs ista de re infrà, illic te rursus conveniam. Redis ad patrum commentationes, de quibus hoc summam accipe ⇒; Quicquid illi dixerint, neque ex libris sacris, aut ratione aliqua satis idonea confirmaverint, perinde mihi erit⇒esse, ac si quis alius è vulgo dixisset. Primum adfers Tertullianum, scriptorem haud orthodoxum, multis erroribus notatum, ut si tecum sentiret, pro nihilo tamen hoc esset. Quid autem ille? damnat tumultus, damnat rebellions; damnamus & nos, neque hinc statim de jure omni populorum, de privilegiis, & Senatusconsultis, de potestate magistratuun omnium caeterorum praeterquam unius regis, praedjudicatum esse volumus: loquuntur isti de seditionibus temere conflatis, & multitudinis insania, non de magistratibus, non de Senatu, aut Parlamento ad legitima arma populum contra tyrannos convocante. Unde Ambrosius quem citas, *Non repugnare, flere, gemere, haec sunt munimenta Sacerdotis, & quis est qui potest vel* unius⇒unus *vel inter paucos dicere Imperatori, Lex tua mihi non probatur: non permittitur hoc dicere Sacerdotibus, permittetur Laicis?* Vides jam planè de quibus hic loquatur ⇒; de Sacerdotibus, de Laïcis privatis, non de Magistratibus: vides quàm infirma

tamen & praepostera ratione usus, dissensionem inter Laicos & Sacerdotes, de legibus etiam civilibus, postmodum futurae facem prætulit ⇒ praetulerit. Sed quoniam primorum Christianorum exemplis urgeri nos maxime, & redargui putas, quod ←EEBO84 illi omnibus modis vexati *bellum in Coesares non moverent*, ostendam primo non potuisse, deinde quoties poterant movisse, postremo etiamsi, cum possent, non movissent, non esse tamen caeteroqui dignos quorum ex vita & moribus, tantis in rebus, exempla sumamus. Primum ignorare hoc nemo potest, ex quo Romana respublica nulla fuit, omnes imperii vires rerumque summam ad unum Caesarem rediisse; omnes legiones sub uno Caesare stipendia meruisse: adeo ut Senatus ad unum omnis, totus ordo Equester, plebs universa, si novis rebus studisset, poterant se quidem internecioni objecisse, ad libertatem tamen recuperandam nihil prorsus effecissent; nam imperatorem si forte sustulissent, imperium tamen mansisset. Jam vero Christiani. innumeri licet, at sparsi, inermes, plebei & plerunque infimi, quid potuerunt? quantam eorum multitudinem una legio in officio facile continuisset? Quod magni saepe duces cum interim suo & veteranorum exercituum deletionem incassum tentarunt, isti è plebecula fere homuli posse se ad exitum perducere sperarent? cum annis à Christo nato prope trecentis, ante Constantinum plus minus viginti, imperante Diocletiano, sola Thebaea legio Christiana esset; eoque ipso nomine à reliquo exercitu in Gallia ad Octodurum oppidum Caesa est. *Cum Cassio, cum Albino, cum Nigro* non conjurârunt: idne illis gratiae vult apponi Tertullianus, quod sanguinem pro infidelibus non profuderunt? Constat igitur Christianos ab imperatorum imperio liberare se non potuisse: cum aliis conjurare non Christianis nequaquam sibi expedivisse, quamdiu imperatores Ethnici regnabant. Bellum autem ←EEBO 85 tyrannis postea intulisse Christianos, aut armis se defendisse, aut tyrannorum facta nefaria saepe ultos esse nunc ostendam. Primus omnium Constantinus jam Christianus consortem imperii Licinium Orientalibus Christianis gravem bello sustulit; quo facto illud simul declaravit, posse à magistratu in magistratum animadverti; cum is Licinium pari jure secum regnantem subditorum ejus causâ supplicio affecerit, nec Deo soli poenam reliquerit: poterat enim Licinius Constantinum, si Constantinus populum sibi attributum iis modis oppressisset, eodem supplicio affecisse. Postquam igitur à Deo ad homines redacta res est, quod Licinio Constantinus erat, cur non idem Carolo enatus ⇒ Senatus? Constantinum enim milites, Senatum jura constituerunt regibus parem, immo superiorem. Constantio imperatori Arriano Byzantini, quoad poterant, armis restiterunt; missurh cum miliibus ⇒ militibus

Hermogenem, ad pellendum ecclesiâ Paulum orthodoxum episcopum, facto impetu repulerunt, & incensis aedibus, quo se receperat, semiustum & laniatum interfecerunt. Constans fratri Constantio bellum minatur, ni Paulo & Athanasio episcopis sedes suas restituat; vidésne ut istos sanctissimos patres, de episcopatu cum agitur, bellum fratrum in regem suum concitare non puduit⇒puduerit? Haud multo post Christiani milites, qui tunc temporis quos volebant imperatores creabant, Constantem Constantini filium dissolutè & superbè regnantem interfecerunt, translato ad Magnentium imperio. Quid? qui Hierosolymis nondum apostatam, sed pium & strenuum, invito Constantio imperatore suo imperatorem salutârunt, anon ex illis Christianis fuerunt, ←EEBO 86 quos tu exemplo nobis propones? Quod factum Constantius cum suis literis ad populum recitatis acriter prohiberet, clamaverunt omnes, fecisse se ut Provincialis, & miles, & reipublicae autoritas decreverat. lidem bellum Constantio indixerunt, & quantum in se erat, imperio ac vita spoliaverunt. Quid Antiocheni, homines apprimè Christiani? oraverunt credo pro Juliano jam Apostata, quem palàm adire, & convitiis proscindere solebant, cujus barbam illudentes promissam, funes ex ea conficere jubebant. Cujus morte audita supplicationes, epulas, & laetitiam publice indixerunt, ejus pro vita & incolumitate preces fudisse censes? Quid? nuod eundem etiam à Christiano commilitone interfectum esse ferunt. Sozomenus certè scriptor ecclesiasticus non negat; immo, siquis ita fecisset, laudat: ὁ γὰρ ἀπεικός τινά τῶν τότε στρατιωτῶν, *Non est mirum, inquit, aliquem ex militibus hoc secum cogitasse ; non Groecos solum, sed omnes homines ad hanc usque oetatem tyrannicidas laudare solitos esse, qui pro omnium libertate mortem oppetere non dubitant; nec temere quis hunc militem reprehendat, Dei & religionis causa tam strenuum.* Haec Sozomenus ejusdem aetatis scriptor, vir bonus & sanctus; ex quo quid reliqui ea tempestate viri boni hac de re senserint, facile perspicimus. Ipse Ambrosius ab imperatore Valentiniano minore jussus urbe Mediolano excedere, parere noluit, sed circumseptus armato populo se atque basilicam suam contra regios praefectos armis defendit; & summae potestati resistere, contra quàm docuit ipse, est ausus. Constantinopoli haud semel propter exilium Chrysostomi contra Arcadium imperatorem seditio maxima commota est. In ←EEBO 87 tyrannos igitur quid antiqui Christiani fecerint, non milites solùm, sed populus, sed ipsi patres, vel resistendo, vel gerendo bellum, vel concitando, usque ad Augustini tempora, quoniam tibi ulterius progredi non libet, breviter exposui. Valentinianum enim Placiduae filium interfectum à Maximo patricio, ob stuprum uxori ejus illatum, taceo:

Avitum etiam imperatorem dimissis militibus suis luxuria diffluentem à Senatu Romano confestim exutum imperio non **memoro⇒commemoro**: quia annos aliquot post Augustini obitum ista acciderunt. Verùm dono tibi hoc omne, tu nihil horum exposuisse me finge, paruerint per omnia suis regibus veteres Christiani, quicquam contra tyrannos ne fecerint, aut fecisse voluerint, non esse tamen eos quorum autoritate niti debeamus, aut à quibus exempla petere salutariter possimus, quod superest, nunc docebo. Jam diu ante Constantinum populus Christianus multum de primaeva illa sanctimonia & sinceritate cum doctrinae tum morum deperdiderat. Postquam immensis opibus ditata ab eo ecclesia, honores, dominatum, & potentiam civilem adamare cœpit, statim omnia in praeceps ruere. Primo luxus & segnities, errorum deinde omnium & vitiorum caterva, veluti solutis aliunde carceribus, in ecclesiam immigravit; hinc invidentia, odium, discordia passim redundabat; tandem haud mitius inter se charissimo religionis vinculo fraters quàm hostes acerrimi dissidebant; nullus pudor, nulla officii ratio restabat; milites, & copiarum praefecti. quoties ipsis visum erat, nunc imperatores novos creabant, nunc bonos pariter ac malos necabant. Quid Vetranniones & Maximos, quid Eugenios à **←EEBO 88** militibus ad imperium subito evectos, quid Gratianum optimum principem, quid Valentinianum minorem non pessimum, occisos ab iis commemorem? Militum haec quidem facinora & castrensium, sed tamen Christianorum illius aetatis, quam tu maxime evangelicam & imitandam esse aïs. Jam ergo de ecclesiasticis pauca accipe: **pastores⇒Pastores** & Episcopi, & nonnunquam illi, quos admiramus, Patres, sui quisque gregis ductores, de episcopatu non secus quàm de tyrannide certabant: nunc per urbem, nunc in ipsa ecclesia, ad ipsum altare sacerdotes, & Laïci promiscuè digladiabantur; caedes faciebant, strages utrinque magnas nonnunquam ediderunt. Damasi & Ursicini, qui cum Ambrosio floruerunt, potes meminisse. Longum esset Byzantinos, Antiochenos, & Alexandrinos illos tumultus, sub Cyrillo praesertim, quem tu laudas obedientiae praedicatorum, duce ac patre; occiso pene à monachis in illo urbico praelio, Oreste Theodosii praefecto. Jam tua quis vel impudentia vel supinitate non obstupescat? *Usque ad Augustinum, inquis, & infra ejus oetatem, nulla cujusquam privati aut praefecti, aut plurium conjuratorum extat in historiis mentio, qui regem suum necaverint, aut contra eum armis pugnarint*: nominavi ego ex historiis notissimis & privatos, & proceres, qui non malos tantum, sed, vel optimos reges sua manu trucidaverint; totos Christianorum exercitus, multos cum iis episcopos, qui contra suos imperatres pugnaverint. Adfers patres, obedientiam erga regem, multis verbis aut suadentes aut

ostentantes; adfero ego partim eosdem, partim alios patres haud paucioribus factis obedientiam, etiam licitis in re- ←EEBO 89bus, detrectantes, armis se contra imperatorem defendentes, alios praesidibus ejus vim & vulnera inferentes, alios, episcopatus competitores, civilibus praeliis inter se dimicantes; scilicet de episcopatu Christianos cum Christianis, cives cum civibus conflagrare fas erat, de libertate, de liberis & conjugibus, de vita, cum tyranno, nefas. Quem non poeniteat hujusmodi partum? Augustinum inducis *de potestate domini in servos, & regis in subditos* idem pronuntiantem; respondeo, ista si dicat ⇒si ita pronuntiavit Augustinus, ea dicere⇒dixisse quae neque Christus neque ejus Apostoli unquam dixerunt; cum eorum tamen sola autoritate rem alioqui apertissime falsam commendare videatur: ⇒deinde ut ita pronuntiet, nostrae tamen causae non nocere: cum enim de potestate domini in servos ita dixerit, lib. 19. cap. 14 de Civitate Dei; In domo justī viventis ex fide, etiam qui imperant, servient iis quibus videntur imperare; si dixit idem de potestate regis in subditos, ut tu ais, nec sibi contradixit, ponunt etiam reges, praesertim bonos, quibus imperare videntur, revera servire: interim de potestate mali regis in subditos & latronis in obvios quosque idem certè pronuntiavit, lib 4. cap. 4 de Civit. Dei; Remota justitiam, quid sunt regna, nisi magna latrocinia; quia & ipsa latrocinia quid sunt, nisi parva regna? Vides quo deduxeris ex Augustino tum istud jus magnificentum, jus regum quidlibet audendi; non ut pictorum aut poetarum, sed ut latronum aequalis atque eadem potestas sit. Quae supersunt hujus capituli tres vel quatuor paginae, aut mera esse mendacia, aut oscitationes identidem repetitas, ex iis quae à nobis responsa jam sunt, per se quisque deprehendet. Nam ad Papam quod attinet, in quem multa gratis peroras, facile te patior ad ravim usque declamitare. Quod tamen ad captandos rerum imperitos tam prolixè adstruis, *regibus sive justis sive tyrannis subjectum fuisse omnem Christianum, donec potestas papae regali major agnosci coepta est, & subjectos sacramento fidelitatis liberavit*, id esse falsissimum plurimis exemplis & ut quae ad Augustinum, & infra ejus aetatem prolatis demonstravimus. Sed neque illud quod postremo dicis, *Zachariam pontificem Gallos juramento fidelitatis absolvisse*, multo verius esse videtur. Negat Franciscus Hotomanus, & Gallus, & jurisconsultus, & vir dictissimus in Francogallia sua cap. 13 ⇒, abdicatum auctoritate Papae Chilpericum, aut regnum Pipino delatum; sed in magno gentis concilio pro sua pristina auctoritate trans- ←EEBO 90actum fuisse id omne negotium, ex annalibus Francorum

vetustissimis probat. Solvi deinde illo sacramento Gallos omnino opus fuisse, negant ipsa Gallorum monumenta, negat ipse papa Zacharias. Monumentis enim Francorum traditur, teste non solum Hotomano, sed Girardo historiarum illius gentis notissimo scriptore, vereres Francos ut eligendi, sic abdicandi, si videretur, suos reges jus sibi omne antiquitus reservasse; neque aliud sacramentum regibus, quos creabant, dicere consuevisse, quam se illis hoc pacto fidem & officium praestituros, si vicissim illi quod eodem tempore jurati etiam spondent, praestiterint. Si ergo Reges rempublicam sibi commissam male gerendo, fidem iujurandi⇒jurisjurandi fregerint priores, nil opus est Papa, ipsi sua perfidia populum sacramento solverunt. Papa denique Zacharias, quam tu auctoritatem sibi ais arrogasse, eam in epistola illa ad Francos ab te citata ipse sibi derogavit, populo attribuit. *Nam si princeps populo, cujus beneficio regnum possidet, obnoxius est, si plebs regem constituit, & destituere potest*, quae ipsius verba sunt Papae, verisimile non est voluisse Francos de antiquo jure suo, ullo postmodum jurejurando, praejudicium facere; aut unquam ita sese obstrinxisse, quin semper sibi liceret quod majoribus suis licuit, reges bonos quidem colere, malos amovere; nec eam praestare fidem tyrannis, quam bonis regibus sese dare arbitrati sunt. Tali obstrictum juramento populum, vel tyrannus ex rege factus, vel ignaviâ corruptus, suo ipse perjurio solvit, solvit ipsa justitia, solvit naturae lex ipsa: unde pontifex quod solveret, etiam ipsius pontificis iudicio nihil prorsus erat. ←EEBO 91

CAP. V.

Quaquam in ea fum opinione, Salmasi, sempérque fui, legem Dei cum lege naturae optimè consentire, adeóque, si satis ostendi quid divina lege sit de regibus statutum, quid à populo Dei factum & Judaico & Christiano, ostendisse me eodem tempore eadémque opera quid legi naturali maximè consentaneum sit, tamen quia *confutari nos lege naturae validissime nunc posse* arbitraris, quod supervacuum esse modo existimabam, id nunc ultro necessarium fatebor; ut contra te hoc capite planum faciam, nihil congruentius naturae etiam legibus esse, quàm tyrannos plecti. Id nisi evincam, non recuso quin Dei quoque legibus puniri non posse, è vestigio tibi concedam. Non est consilium de natura jam, déque origine civilis vitae longam orationem contexere; istud enim argumentum viri disertissimi cùm Graeci, tum Latini copiosè pertractarunt; ipse & brevitati, quantum licet, studeo, & huic rei do operam, ut non tam ego, qui labori huic parsissem libens, **sed⇒quam** tute te redarguas, tēque subvertas. Ab eo igitur quod ipse ponis, incipiam, & disputationis hujus futurae fundamenta jaciam. *Lex, inquis, naturae est ratio omnium hominum mentibus insita, bonum respiciens universorum populorum, quatenus homines inter se societate gaudent. Bonum illud commune non potest **procurari⇒procurare**, nisi etiam, ut sunt quos regi necesse est, disponat quoque qui regere debeant.* Ne scilicet ut quisque fortior est, debiliorem opprimat; atque ita quos mutua salus **←EEBO 92** salus ac defensio unum in locum congregaverat, vis atque injuria distrahat, & ad vitam agrestem redire cogat. Estne hoc quod volebas, etsi verbosius? *Ex ipsorum itaque numero qui in unum convenere, deligi aīs oportuisse quosdam sapientia aut fortitudine caeteris praestantes, qui vel vi vel persuadendo malè morigeros in officio confinerent, saepe unum id praestare potuisse, cujus excellens sit Virtus & prudentia; interdum plures, qui mutuis consiliis id faciant. Caeterum cum unus omnia praevidere & administrare non possit, necesse est ut consilia cum pluribus participet, & in societatem regiminis alios admittat. Ita sive ad unum revocetur imperium, sive ad universum redeat populum, quia nec omnes simul rempub. gubernare possunt, nec unus omnia, ideo revera penes plures semper regimen consistit.* Et infra. *Ipsa autem regendi ratio sive per plures, sive per pauciores, sive per unum **dispensetur, aequae naturalis est, cum ex naturae jusdem principiis de decendat, quae non patitur ita uniui singularitatem gubernare, ut non alios socios imperandi habeat.*** Haec cum ex **Aristotelis** tertio Politicorum decerpisse **potueram⇒potuissem**, malui abs te decerpta transcribere, quae tu Aristoteli, ut ignem Jovi Prometheus, ad eversionem

monarcharum, & perniciem ipsius tuam surripuisti. Jam enim prolatam a temetipso naturae legem excute quantum voles; nullum juri regio, prout tu jus illud explicas, in natura locum, nullum ejus vestigium prorsus invenies. *Lex*, inquis, *nature cum disponderet qui regere alios deberent, universorum populorum bonum respexit*. Non igitur unius, non monarchae. Eft itaque rex propter populum: populus ergo rege potior & superior; superior cum sit & potior populus, nullum juri⇒jus regis existere potest quo ←EEBO 93 quo populum is affligat, ut in servitute habeat, inferior superiorem. Jus male faciendi cum sit regi nullum, manet jus populi naturâ superrimum; ut quo jure homines consilia & vires mutuae defensionis gratia, ante reges creatos, primo consociavere, quo jure ad communem omnium salutem, pacem, libertatem conservandam unum vel plures caeteris praefecerunt, eodem jure quos propter virtutem & prudentiam caeteris praeposuerant, possent eosdem aut quoscunque alios rempub. malè gerentes, propter ignaviam, stultitiam, improbitatem; perfidiam vel coercere vel abdicare: cum natura non unius vel paucorum imperium, sed universorum salutem respexerit semper & respiciat; quicquid de imperio vel unius vel paucorum fiat. Jam vero populus quosnam delegit? ⇒ × sapientia ⇒ Sapiaentia unquis aut fortitudine caeteris praestantes, nempe qui natura maxime regno idonei visi sunt, *cujus excellent virtus, & prudentia praestare id muneris potuit*. Jus igitur successionis natura nullum, nullus natura rex, nisi qui sapientia & fortitudine caeteris omnibus praecellit: caeteri vel vi, vel factione contra naturam reges sunt, cum servi potiùs esse deberent. Dat enim natura sapientissimo cuique in minùs sapientes imperium, non viro malo in bonos, non stolido in sapientes: his igitur imperium qui abrogant, omnino convenienter naturae faciunt. Cui fini sapientissimum quemque natura constituat regem ex temetipso audi; ut vel naturae vel legibus *male morigeros in officio contineat*. Continere autem in officio potestne is alios, officium qui negligit, aut nescit, aut pervertit ipse sum? Cedò jam quodvis naturae praeceptum quo jubeamur instituta naturae sapientissimae in rebus publicis & civilibus non observare, non curare, pro nihilo habere. ←EEBO 94 bere. Cum ipsa in rebus naturalibus & inanimatis ne suo fine frustretur, saepissimè res magnas atque miras efficere solet. Ostende ullam vel naturae vel naturalis justitiae regulam, quâ oporteat reos minores puniri, reges & malorum omnium principes impunitos esse, immò inter maxima flagitia coli, adorari, & Deo proximos haberi. Concedis *ipsam regendi rationem, sive per plures, sive per pauciores, sive per unum dispensetur, aequae naturalem esse*. Non est ergo rex vel optimatibus vel populi magistratibus natura sanctor, quos cum puniri posse ac debere, si peccant, suprà sis largitus, idem de regibus, eidem fini ac bono constitutis fateare necesse est. *Non enim*

patitur natura, inquit, ita unius singularitatem gubernare, ut non alios socios imperandi habeat. Minime ergo patitur monarchiam, minimè unum ita imperare, ut caeteros omnes sui unius imperii servos habeat. Socios autem imperandi qui tribuis regi, *penes quos semper regimen consistat,* das eidem collegas, & aequales; addis qui punire, addis qui abdicare possint. Ita, uti semper tacis, dum potestatem regiam, non jam exauges, sed tantummodò natura constituis, aboles : adeò ut nihil putem inauspicatius accidere regibus potuisse, quàm te defensorem. O infelicem ac miserum, quae te mentis caligo in hanc impulit fraudem, ut latentem antehac diu, & quasi personatam improbitatem atque inscitiam tuam nunc tanto conatu insciens nudares ipse, & omnibus patefaceres: tuoquemet opprobrio operam ipse tuam locares, tuo ipse ludibrio tam gnaviter inservires? Quae te ira numinis quàsve poenas luentem, in lucem & ora hominum evocavit, ut tanto apparatu causam teterrimam impu- ←EEBO 95 dentissimè simul & stolidissimè defenders, atque ita defendendo invitus pèrque inscitiam pro deres? Quis te pejùs perditum vellet, quis miseriorem, cui jam sola imprudentia, sola væcordia saluti esse potest, ne sis miserrimus, si tyrannos quorum causam suscepisti, imperita ac stulta defensione tantò magis invisos ac detestabiles omnibus, contrà quàm sperabas, reddideris, quanto iis majorem malefaciendi & impunè dominandi licentiam de industria attribueris; eoque plures eorundem hostes inconsulto excitaveris? Sed redeo ad tua tecum dissidia. Cum tantum in te scelus admiseris, ut tyrannidem natura fundare studeas, prae caeteris gubernandi rationibus monarchiam primo laudandam tibi esse vidisti; id, uti soles, incoepare sine repugnantia nequis. Cum enim modo dixeras⇒dixisses, *ipsam regendi rationem, sive per plures, sive per pauciores, sive per unum, aequè naturalem esse, statim eam quae per unum exercetur, ex his tribus, magis naturalem esse ais,* immo qui etiam recens dixeras, *non patitur natura unis singularitatem gubernantis.* Jam tyrannorum necem obice cui voles, qui & monarchas omnes, & monarchiam ipsam tua fatuitate jugulasti. Verum quae sit melior administrandi rempub. ratio, per unum an per plures, non est nunc disserendi locus. Et monarchiam quidem multi celebres viri laudarunt, si tamen is qui solus regnat, vir omnium optimus, & regno dignissimus sit; id nisi contingat, nihil monarchia proclivius in eam tyrannidem, quae pessima est, labitur. Jam quod ad unius *exemplar Dei expressam* esse dicis, quis potentiam divinae similem in terris obtinere dignus est, nisi qui caeterorum omnium longe praestantissimus, etiam bonitate ←EEBO 96 tate ac sapientia est Deo simillimus; is autem solus, mea quidem sententia, expectatus ille Dei filius est. Quod regnum in familiam rursus contrudis, ut patrifamilias regem assimiles, pater certe suae

familiae regnum meretur, quam omnem vel generavit, vel alit: in rege nihil est hujusmodi, sed plane contra sunt omnia. Animalia deinde nobis greglia, imprimis, *aves*, & in iis *apes*, siquidem te Physiologo *aves* istae sunt, imitandas proponis. *Apes regem havent*. Tridentinae scilicet, annon meministi? caetera, te teste, *respub. est*. Verum tu desine de apibus fatuari, musarum sunt, oderunt te scarabaeum, & ut vides, redarguunt. *Coturnices sub Ortygometra*. Istos onocrotalis tuis tende laqueos; nos tam stolido aucupio non capimur. Atqui jam tua res agitur, non nostra; *Gallus gallinaceus*, inquis, *tam maribus quam foeminis imperitat*. Qui **pote⇒potest** hoc fieri? Cum tu ipse Gallus, & ferunt, vel nimium gallinaceus, non tuae gallina, sed illa tibi imperitet, & in te regnum exerceat: si gallinaceus ergo plurium foeminarum rex est, tu gallinae mancipium tuae, non gallinaceum te, sed stercorarium quendam esse Gallum oportet. Pro libris certe nemo te majora edit sterquilinia, & gallicinio tuo stercoreo omnes obtundis; hoc unicum galli gallinacei habes. Jam ego multa hordei grana daturum me tibi promitto, si totum hoc vertendo sterquilinium tuum, vel unam mihi gemmam ostenderis. Sed quid ego tibi hordeum? qui non hordeum, ut AEsopicus ille, simplex & frugi gallus, sed aurum, ut Plautinus ille nequam, scalpturiendo quaesisti; quamvis exitu adhuc dispari; tu enim centum Jacobaeos aureos inde reperisti, **←EEBO 97** risti, cum Euclionis fuste potius, quo misellus ille Plautinus, obsruncari dignior sis. Sed pergendum est. *Eadem utilitatis & incolumitatis omnium ratio* **naturalis⇒x** *postulat, ut qui semel gubernandum constitutus est, conservetur*. Quis negat, quatenus ejus conservatio cum incolumitate omnium consistit? ad perniciem autem omnium conservari unum, quis non videt alienissimum à natura esse? At *malum etiam regem conservari, immo pessimum omnino vis, eo quod non tantum mali civitati procurat male gubernando, quantum creator cladum ex seditionibm quae ad eum tollendum suscitantur*. Quid hoc ad jus regum naturale? An, si natura me monet; ut latronibus diripiendum me permittam, ut captum me totis facultatibus redimam potiùs, quàm ut dimicare de vita cogar, latronum tu inde jus naturale constitutes? suadet natura populo, ut tyrannorum violentiae nonnunquam cedat, cedat temporibus; tu ista populi necessitate ac patientia jus etiam naturale tyrannorum fundabis? Quod illa jus populo sui conservandi causâ dedit, tu illum tyranno perdendi populi causâ jus idem dedisse affirmabis? Docet natura ex duobus malis, eligendum esse minus; & **quandiu⇒quamdiu** necesse est, tolerandum; an tu hinc tyranno, utpote minori fortasse interdum malo, jus impunè malefaciendi exoriri naturale statues? Recordare saltem ea quae jampridem ipse de Episcopis contra Loiolitam scripsisti, à me suprâ tertio capite recitata, his plane contraria; Illic *seditiones, dissentiones, discordias*

optimatum & populi, longe levius esse malum, affirmas ⇒ affirmabas, quam sub uno monarcha tyranno certam miseriam ac perniciem. Et vera tu quidem affirmabas; nondum enim insaniebas, ←EEBO 98 bas nondum Carolinis Jacobaeis ⇒delinitus & deauratus, in ⇒hanc auriginem sue morbum regium incideras. Dicerem fortasse, nisi is esses qui es, pudeat te tandem praevaricationis tuae turpissimae; tibi vero dirumpi facilius est quàm erubescere, qui ut rem faceres, pudorem jam diu amisisti. Annon ipse memineras Romanos florentissimam & gloriosissimam Rempub. post exactos reges habuisse? potuitne ⇒ potuit fieri ut Batavorum obliviscerere? quorum respub. Hispaniarum rege pulso post bella diutina, feliciter tamen gesta, libertatem fortiter & gloriose consequuta est, téque grammaric astrum Equitem stipendio alit suo, non ut juvenus Batavica te praevaricatore & sophistâ tam nihil sapere discat, ut ad servitutem Hispanicam redire mallet, quàm paternae libertatis ac gloriae haeres esse; istam doctrinae pestem ad Riphaeos ultimos, & glaciale oceanum, quo te in malam rem abire par est, tecum auferas licebit: Exemplo denique sunt Angli, qui Carolum tyrannum bello captum, & insanabilem obruncârunt. At *insulam beatam sub regibus, & luxu affluentem discordiis deformarunt.* Immo luxu pene perditam quo tolerantior servitutis esset, extinctis deinde legibus, & mancipata religione, servientem liberârunt. En autem Epicteti cum Simplicio editorem, stoicum gravissimum, cui *luxu affluens insula* beata esse videtur! Ex porticu Zenonis nunquam tale, sat scio, documentum prodiit. Quid refert? an te doctore quicquid libet regibus licebit, tibi ipsi non licebit Lupi domino ex Lupanari tuo, tanquam ex novo quodam lycéo quamcunque libet emittere philosophiam? sed resume nunc quam suscepisti personam. *Nunquam sub ullo rege tantum* ←EEBO 99 *tum cruirus haustum est, tot familiae desolatae:* Hoc totum Carolo imputandum est, non Anglis; qui exercitum Hibernicorum prius in nos paraverat, omnes Hibernos conjurare contra Anglos suo ipse diplomate jusserat; per illos ducena circiter millia Anglorum una in provincia Ultonia occiderat; de reliquis nihil dico: binos exercitus in exitum Parlamenti Anglicani urbisque Londini sollicitaverat; multa alia hostiliter fecerat, priusquam a populo aut magistratibus tuendae Reipub. causa vel unus miles conscriptus esset. Quae doctrina, quae lex, quae unquam religio sic homines instituit, ut otio consulendum, ut pecuniae, ut sanquihi, ut vitae potius parcendum esse ducerent, quam hosti obviam eundum? nam externo an intestino, quid interest? cum interius reipub. sive ab hoc, sive ab illo funestus aequae, & acerbus impendat. Vidit totus Israel non posse se sine multo sanguine Levitae uxorem stupro enectam ulcisci; an ⇒ num igitur quiescendum sibi esse duxit, an ⇒ num bello civili, quamvis truculentissimo, supersedendum, an ⇒ num

unam igitur mulierculam mori inultam est passus? Certè si natura nos docet quamvis pessimi regis dominatum potiùs pati, quàm in recuperanda libertate, plurimorum civium salutem in discrimen adducere, doceret eadem non regem solùm perferre, quem tamen solum perferendum esse contendis, sed optimatum, sed paucorum quoque potentiam; latronum etiam nonnunquam & servorum rebellanèetium multitudinem. Non Fulvius aut Rupilius bellum servile post cæsos exercitus prætorios, non Crassus in Spartacum post deleta consularium castra, non Pompeius ad piraticum bellum exiisset. Romani vel servis, vel ←EEBO 100 vel piratis, ne tot civium sanguis effunderetur, hortante scilicet natura, succubuissent. *Hunc* itaque *sensum*, aut hujusmodi ullum *gentibus impressisse naturam* nusquam ostendis: & tamen non desnis male ominari, & vindictam divinam, quam in te augrem tuique similes avertat Deus, nobis denuntiare; qui nomine tantùm regem, re hostem acerbissimum debito supplicio ulti sumus; & innumerabilem bonorum civium cædem authoris poenâ expiavimus. Nunc magis naturalem esse monarchiam ex eo probari ais, quod *plures nationes & nunc & olim regium statum receperint, quam optimatem & popularem*. Respondeo primùm neque Deo neque natura suadente id factum esse; Deus nisi invitus, populum suum sub regio imperio esse noluit; natura quid suadeat & recta ratio, non ex pluribus, sed ex prudentissimis nationibus optimè perspicitur. Græci, Romani, Itali, Carthaginenses, multique alii supopte ingenio vel optimatum vel populi imperium regio prætulerunt; atque hæc quidem nationes cæterarum omnium instar sunt. Hinc Sulpitius Severus, *regium nomen cunctis ferè liberis gentibus semper invisum* fuisse tradit. Verùm ista non jam huc pertinent, nec quæ sequuntur multa, inani futilitate à te sæpiùs repetita: ad illud festino, ut quod rationibus firmavi, id exemplis nunc ostendam, esse vel maximè secundùm naturam, tyrannos quoquo modo puniri; id omnes gentes, magistrâ ipsâ naturâ, sæpiùs fecisse; ex quo impudentia tua prædicanda, & turpissima mentiendi licentia omnibus innotescere dehinc poterit. Primos omnium inducis Ægyptios; & certè quis te per omnia Ægyptizare non videat? *Apud hos* inquis, ***nusquam mentio extat*** ←EEBO 101 *tat ullius regis à Populo per seditiones occisi, nullum bellum illatum, aut quicquam factum à Populo quo è solio dejiceretur*. Quid ergo Osiris rex Ægyptiorum fortasse primus? Anon à fratre Typhone, & viginti quinque aliis conjuratis interemptus est? quos & magna pars populi secuta magnum cum Iside & Oro, regis conjuge, & filio prælium commisit? Prætereo Sesostrin à fratre per insidias penè oppressum; Chemmin etiam & Cephrenem, quibus populus meritò infensus, quos vivos non poterat, mortuos se discerpturum minatus set. Qui reges optimos obtruncare sunt ausi, eósne putas naturæ lumine, aut religione aliqua

retentos, à pessimis regibus manus abstinuisse? Qui reges mortuos, & tum demùm innocuos, sepulcro eruituros se minitabantur, ubi etiam pauperculi cujusque corpus inviolatum esse solet, vivòsne illi & nocentissimos propter naturæ legem punier, si modò viribus valerent, vererentur? Affirmares hæc, scio, quamlibet absurda; **at enim ⇒ verùm** ego ne affirmare audeas elinguem te reddam. Scito igitur multis ante Cephrenem seculis regnâsse apud Ægyptios Ammosin; & tyrannum, ut qui maximè, fuisse; eum Ægyptii æquo animo pertulerunt. **Laetaris ⇒ Triumphas**; hoc enim est quod vis. At reliqua audi vir optime & veracissime, Diodori enim verba sunt quæ recito; *μέχρι μὲν τινοζ ἑχαπτέρου οὐ δυνάμενοι*, &c. *tolerabant aliquandiu oppressi, quia resistere potentioribus nullo modo poterant*. Quamprimùm verò Actisanes Æthiopum rex bellum gerere cum eo cœpit, nacti occasionem plerique defecerunt, eoque facile subacto, Ægyptus regno Æthiopum accessit. Vides hîc Ægyptios, quamprimùm poterant, arma contra **←EEBO 102** tra tyrannum tulisse, copias cum wxterno rege conjunxisse, ut regem suum ejúsque posteros regno privarent, bonum & moderatum regem, quails erat Actisanes, maluisse externum, quàm tyrannum domesticum. Iidem Ægyptii consensus omnium maximo Aprien tyrannum suum, conductitiis copiis præidentem, duce Amasi prælio victum strangulârunt; Amasi viro nobili regnum dederunt. Hoc etiam advertite; Amasis captum regem ad tempus in ipsa regia honestè asservabat: incusante demùm Populo, injustè eum facere qui suum & ipsorum hostem aleret, tradidit Populo regem; qui eum prædicto supplicio affecit. Hæc Herodotus & Diodorus. Quid amplius tibi quæris? Ecquem tyrannum censes non maluisse vitam secure quàm laqueo finire? Postea sub Persarum imperium *redacti* Ægyptii, *fideles*, inquis *exstitere*: Quod falsissimum est; in fide enim Persarum nunquam permansere; sed quarto post anno quàm subacti à Cambyse fuerant, rebellârunt. Domoti deinde à Xerxe, haud nultò post ab ejus filio Artazerxe defecerunt, regem Inarum quondam sibi adsciverunt. **Quo** **occiso ⇒ Cùm eo victi** iterum **fidem matant ⇒ desciscunt**, & constituto rege Tacho Artaxerti Mnemoni bellum indicunt. Sed neque suo regi fideliores, ablatum patri regnum filio Nectanebo tradunt: donec tandem ab Artaxerxe Ocho **⇒rursus** in ditionem Persarum rediguntur. Sub Macedonum etiam imperio, quantum in se erat, tyrannos coërcendos esse factis indicârunt; statuas & imagines Ptolemæi Physconis dejecerunt, ipsum mercenario exercitu præpollentem interficere nequiverunt. Alexander ejus filius ob cædem matris concursu populi in exilium agitur: filium item ejus Alex- **←EEBO 103** Alexandrum insolentiùs dominantem Alexandrinus populus vi abreptum ex regia in gymnasio publico interfecit: Ptolemæum denique Auleten ob multa flagita regno expulit. Hæc tam nota cùm

non posit nescire vir doctus, non debuerit qui hæc docere profiteatur, qui fidem tantis in rebus haberi sibi postulet, quis non pudendum & indignissimum esse dicat, hunc, vel tam rudem & indoctum tanta cum infamia bonarum literarum pro doctissimo circumferre se tumidum, & stipendia regum & civitatem ambire, vel tam improbum & mendacem, non insigni aliquâ ignominia notatum, ex omnium communitate & consortio tum doctorum tum bonorum exterminari. Postquam Ægyptum lustravimus, ad Æthiopes jam proximos visamus. Regem à Deo electum, ut credunt, quasi Deum quondam adorant: quoties tamen eum Sacerdotes damnant, ipse mortem sibi consciscit. Sic enim, Diodoro teste, omnes alios maleficos puniunt; nob ipsi morte afficiunt, sed ipsos roes lictore misso mori jubent. Ad Assyrios deinde & Medos & Persas regum observantissimos accedis: *Jus illis regium summa ⇒ summa cum licentia quilibet faciendi conjunctum fuisse contra omnium Historicorum fidem affirmas. Narrat imprimis Daniel ut regem Nebuchadnezzarem plus nimio superbientem homines à se depulerint, & ad bestias ablegaverint. Jus eorum non regium, sed Medorum & Persarum, id est populi jus appellatur; quod cum irrevocabile esset, reges etiam obligavit. Darius itaque Medos eripere minibus satraparum Dabielem, quanquam id maximè agebat, non potuit. Populi, inquis, nefas esse tum credebant regem repudiare quòd illo jure ←EEBO 104 jure abuteretur. Inter ipsa tamen hæc verba adeò miserè obtorpes, ut dum istorum populorum obedientiam & modestiam laudas, ereptum Sardanapalo regnum ab Arbace tua sponte commemoras. Eripuit autem is non solus, sed partim à Sacerdotibus juris peritissimis, partim à Populo adjutus, atque hoc præsertim nomine eripuit, quòd is jure regio, non ad crudelitatem, sed ad luxuriam tantummodo & mollitiem abuteretur. Percurre Herodotum, Ctesiam, Diodorum, intelliges omnino contra esse quàm dicis, à *Subditis ut plurimum ea regna destructa fuisse, non ab externis*: Assyrios reges à Medis, Medos à Persis, utrisque tum *Subditis*, sublatis fuisse. *Cyrum ipse rebellasse, & arreptas tyrannides in diversis imperii locis fateris*. Hoccine est jus regium apud Medos & Persas, & observantiam eorum in reges, quod instituisti, asserere? Quæ te Anticyra tam delirum sanare potest? *Persarum reges quali jure regnârint ex Herodoto*, inquis, *liquet*. *Cambyses*, cum sororem in matrimonio habere cuperet, judices regios consulit, delectos ex *Populo viros*, legume interpretes, ad quos omnia referri solebant. Quid illi? Negant se invenire legem quæ jubeat fratrem secum in matrimonium sororem jungere; aliam tamen invenisse, quâ liceat Persarum regi facere quæ libeat. Primum si rex omnia pro suo jure poterat, quid alio legume interprete quàm ipso rege opus erat? Supervacanei isti judices ubivis potius quàm in regia mansissent. Deinde si Regi*

Persarum quidvis licuit, incredibile est id adeò nescivisse Cambysen dominationis cupidissimum, ut quid licitum esset, iudices illos percontaretur. Quid ergo? vel *gratificari* volentes *regi*, ut fateris ipse, vel ←EEBO 105 vel à tyranno sibi metuentes, ut aït Herodotus, facilem quondam se reperisse legem stimulant, palpum rego obrudentes: quod in iudiciis & legume peritis hac etiam ætate novum non est. At verò *Artabanus Persa dixit ad Themistoclem, nullam legem apud Persas esse meliorem illâ quâ sancitum fuerat, regem esse honorandum & adorandum*. Præclarum tu quidem legem de adoratione regum introduces etiam à patribus antiquis damnatam; præclarum etiam legis commendatorem Artabanum, qui ipse haud multò postea⇒post sua manu Xerxem regem suum trucidavit. Probos regum defensores regicidas nobis adfers: suspicor te regibus insidias quasdam moliri. Claudianum citas poëtam, Persarum obedientiæ testem. At ego te ad res eorum gestas & annals revoco, defectionibus Perfarum, Medorum, Bactrianorum, Babyloniorum, etiam cædibus regum refertissimos. Proximus tibi author est Otanes Persa, ipse etiam Smerdis interfecto sui regis, qui cum odio potestatis regiæ, injurias & facinora regum exponat, violationes legum, cædes indemnatorum, stupra, adulteria, hoc tu jus regum vis appellari, & Samuelis iterum calumniandi in mentem tibi venit. De Homero qui reges esse ab Jove cecinit, suprâ respondi: Philippo regi jus regum interpretanti tam credam quàm Carolo. Ex Diotogenis deinde Pythagoréi fragmento quædam produucis, at quali is de rege dicat taces. Accipe igitur quo ille usus est exordio; ad quod referri quæ sequuntur cuncta debent. *Βασιλεύς χ' εἰη ὁ δίκαιότατος*, &c. *Rex ille fuerit, qui justissimus est; justissimus autem, qui maximè legitimus*; nam sine justitia nullus rex esse poterit, neque justitia sine lege. Hæc cum jure ←EEBO 106 jure tuo regio è regione pugnant. Eadem abs te recitatus Ecphantas philosophatur. *δεῖ δὲ καί τόν εἰς αὐτάν χαταστάντα*, &c. *oportet qui regnum suscipit purissimum & lucidissimum naturâ esse*: & infra, *ὁ χαι' ἀρετάν ἐξάρχων*, &c. *ille qui imperat secundùm virtutem, nominatur rex, & est*. Quem tu igitur regem vocas, Pythagoreorum iudicio rex non est. Jam tu vicissim Platonem audi in Epistola octava, *Ἀρχή γιγνέσθω ὑποῦθνος βσιλική*, &c. *Sit regia potestas reddendœ rationi obnoxia; leges dominantur & aliis civibus & ipsis etiam regibus, si quid præter leges fecerint*. Addo Aristotelem Polit. 3. *ἐν μέν τοι ὁμοίσιζ καί ἴσοιζ οὔτε συμῆρον ἐστίν*, &c. Et lib. quinto, *Quem populus non vult, statim is non rex, sed tyrannus est*, c. 10. Hem tibi etiam Xenophontem in Hierone *ἀντί τοῦ τιμωρεῖν ἅξ ἅόλειζ αὐτοῖζ*, &c. *tantum abest ut tyrannorum necem civitates unciscantur, ut magnis honoribus afficiant eum, qui tyrannum interfecerit, imagines etiam tyrannicidarum in templis statuunt*. Testem oculatum adjiciam

Marcum Tullium pro Milone. *Græci homines deorum honores tribuunt iis viris qui tyrannos necaverunt: quæ ego vidi Athenis, quæ aliis in urbibus Græciæ, quas res divinas talibus institutas viris, quos cantus quæ carmina? prope ad immortalitatem, & religionem, & memoriam consecrantur.* Polybius denique author gravissimus, Historiarum 6to⇒sexto, τότε δὲ ταῖς ἐπιθυμίας ἐόμενοι, &c. *cùm principes, inquit, cupiditatibus obsequi cœperunt, tum de regno facta est tyrannis, & conspiratio in caput dominantium inibatur; cujus quidem authores* ←EEBO 107 *authores erant non deterrimi civium, sed generosissimi quique & maximi animi.* Longè plura cùm mihi suppetent, hæc pauca delibavi: obruor enim copiâ. A philosophis ad poetas jam provocas, eò te libentissimè sequimur. Potestatem nullis legibus, nullis judiciis obnoxiam in *Græcia reges obtinuisse vel unus, inquis, Æschylus potest docere; qui in tragœdia, Supplices, Regem Argivorum ἄξιτον ῥύτανιν vocat, non judicabilem rectorem.* Verum tu scito, ⇒ (præcipitem enim te & nullius judicii esse, quocunque te vertis, eò magis perspicio, ⇒) scito, inquam, non quid poëta, sed quis apud poëtam quidque dicat, spectandum esse: variæ enim personæ inducuntur, nunc bonæ, nunc malæ, nunc sapientes, nunc simplices, non semper quid poëtæ videatur, sed quid cuique ⇒personæ maximè conveniat loquentes. Danaï filiæ quinquaginta ex Ægypto profugæ ad Argivorum regem supplices pervenerant⇒se contulerant; orant uti se contra vim Ægyptiorum classe insequentium defendat; respondet rex non posse se, nisi rem priùs cum populo communicet.

Εγὼ δ' εἰς κείνην ἀπόχρισιν ἀέρθη
 Ἀσὼν ἢ πᾶσι τοῖσδε κοινῶς ἀέρι.

Mulieres peregrinæ & supplices incerta populi suffragia veritæ, regem denuò blandiùs compellant.

Σὺ τοι πόλις, σὺ ἢ τὸ δῆμον,
 Πρᾶτορις ἀκείθ' ὦν.

Tu instar urbis es & populi,

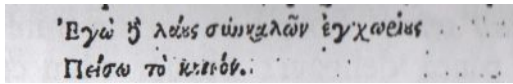
Prætor injudicatus.

Rursus rex,

Εἶπον ἢ καὶ πᾶν, ἐκ ἄνδρ' δῆμον τὰδε
 Περὶ γὰρ αὖ ἐδίπτερ' κερσῶν—

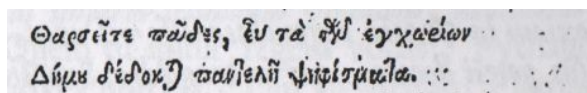
*Dixi antea, non sine sine populo hæc facerem,
Ne si possem quidem.*

De ←EEBO 108 De re itaque tota ad populum refert,

Ἐγὼ δὲ λαὸς σὺνταλῶν ἐγχαίρεις
Πείσω τὸ κτερόν.

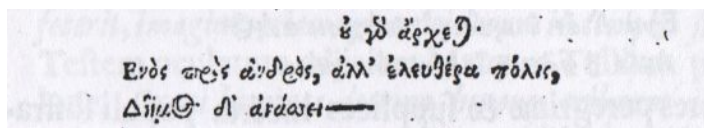
Populus itaque decernit opem Danai filiabus ferendam; unde illa senis Danai lætantis,

Θαρσείτε παῖδες, ἔσ' τὰ θεῶν ἐγχαίρειον
Δίμυ δέδοκ' ἡ πανθηλῆ σφίσι σμικρὰ.

*Bono estote animo filice, benè decreverunt
Indigenarum, in conventu populari, perfectissima suffragia.*

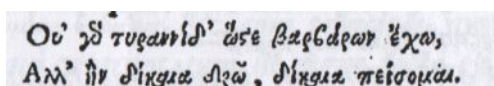
Hæc nisi protulissem, quàm temere statuisset sciolus iste de jure regio apud Gracos⇒
Gracos ex ore mulierum, & peregrinarum, & supplicum; cùm & ipse rex, & ipsa res gesta longè aliud nos doceat. Idem etiam docet Euripidis Orestes, qui, mortuo patre, Argivorum ipse rex, ob cædem matris à populo in judicium vocatus, ipse causam dixit, & suffragiis populi capite damnatus est. Athenis regiam potestatem legibus obnoxiam fuisse testatur idem Euripides etiam in Supplicibus, ubi hæc Theseus Athenarum Rex

ὃς δὲ ἀρχεῖ·
Ἐνὸς περὶ ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐλευθέρῃ πόλις,
Δίμυ δὲ ἀτάσσει—

—— non regitur
*Ab uno viro, sed est libera hæc civitas,
Populus autem regnat——*

Sic ejus filius Demophoon Rex item Atheniensium apud eundem poëtam in Heraclidis.

Οὐ γὰρ τυραννίδ' ὡσεὶ βαρβάρων ἔχω,
Ἀλλ' ἢν δίκαια δῖω, δίκαια πείσομαι.

Non enim iis tyrannicè tanquam barbaris impero,

Sed ←EEBO 109

*Sed si facio justa quæ sunt, justa mihi **rependuntur⇒redduntur**.*

Non aliud Thebis jus regium antiquitù fuisse testatur Sophocles in Oedipo tyranno, unde & Tiresias & Creon Oedipo ferociter responsant, ille,

ἔ γός τι σὺ ζῶ δ' ἔλαθ'

Non servus tibi sum.

Hic, Κάμολι πόλεως μέτεστι τ' δὲ ἔ σὺ μόνω.

Est & mihi jus in hac civitate non tibi soli.

Et Æmon Creonti in Antigone:

Πόλις γδ' ἔκ' ἑῶν, ἢ τις ἀνδρῶν ἑῶν ἑνὸς.

Non est civitas, quæ unius set viri.

Jam verò Lacedæmoniorum reges in judicium sæpe adductos, & interdum morte multatos nemo ignorat:

⇒nec mirum; quando ipse Lycurgus, qui eorum scripsit leges, non alio fuisse jure heroicis etiam temporibus reges, ab Homero, quem studiose perlegerat, didicisse potuit. Apud eum Achilles Agamemnonem, postquam eum ipsum esse pestem populi pestilentia tum laborantis comperisset, non dubitavit, in concione frequentissima Græcorum, rex ipse regem suo populo judicandum his verbis subjicere:

Δημοβόρος βασιλεὺς, ἐπεὶ οὐ τιδανοῖσιν ἀνάσσεις.
Ἡ γὰρ ἂν Ἀτρεΐδῃ νῦν ὕστατα λωβήσαιο. Iliad. α.

Populi vorator rex. quoniam hominibus nihili imperas.

Alioqui enim Atrida, nunc postremum injuriam faceres.

Sensisse idem quod heroes de jure regio etiam omnium ordinum homines, testis esse postis esse potest Lyricorum princeps Alcaeus; cujus carmina, tametsi per se gratissima, eo tamen acceptiora populo fuisse refert Horatius, quod eorum

continent laudes qui tyrannos ex civitatibus ejecerant:

Utrumque sacro digna silentio

Mirantur umbrae dicere: sed magis

Pugnas & exactos tyrannos

Densum humeris bibit aure vulgus: Od. 2. 13. 29.

Addam his in eandem sententiam Theognidem; qui nec ita multo ante adventum in Graeciam Moderum floruit, quo tempore per omnem Graeciam multi sapientia insignes viri floruerunt, & ipse quae versibus praecepta tradidit, à sapientibus accepisse se profitetur:

*Δημοφάγον δὲ τύραννον ὅπως ἐθέλεις κατακλῖναι.
' Οὐ νέμεσις πρὸς θεῶν γίγνεται οὐδεμία.*

Populi voratorem regem ut libet dejice.

Ira a dii inde existis nulla.

Atque haec quidem antiquum in Graecia jus regum quale fuerit satis declarant. Ad Romanos veniamus. Tu ad illud imprimis recurris non Sallustianum, sed C. Memmii apud Sallustium, *impune quidvis facere*: cui supra responsum est. Sallustius ipse disertis verbis author est, *Romanos imperium legitimum, nomen imperii regium habuisse*; quod cum se in *dominationem convertit*, ut nosti, expulerunt. Sic M. Tullius in Pisonem, ego Consulem esse putem, qui Senatum esse in repub. non putavit? & sine eo consilio consulem numerem, sine quo Romae ne reges quidem esse potuerunt? Audin regem Romae sine Senatu nihil fuisse? *At Romulus, ut libitum Romanis imperitaverat, ut ait Tacitus*. Nondum enim fundata legibus, collusies potius convenarum quam respub. erat: omnes olim mortales sine legibus vivebant, cum respulicae nondum essent. Post Romulum autem, authore Livio etsi regem ←EEBO 110 regem omnes volebant, libertatis dulcedine nondum experta, *populo tamen sum(m)ma potestas permissa est, ut non plus darent juris quam detinerent; us ullud a Caesaribus vi ademptum fuisse idem ait*. Sesevius Tullius dolo primum quasi Tarquini Prisci vicarius regnabat; postea vero ad populum ipse retulit, *vellent juberentne se regnare*; tandem ut ait Tacitus, *sanctorum legum fuis queis* e iam ⇒ etiam *reges obtemperarent*. Fecissetne hanc sibi & posteris injuriam, si supra leges prius ⇒ antea fuisse jus regum sensisset? Ultimus illorum regum Tarquinius superbus *morem de*

*omnibus Senatam consulendi primus solvit; ob haec & alia flagitia populus L. Tarquinio Regi imperium abrogavit; exulmque esse cum conjuge ac liberis jussit. Haec fere ex Livio & Cicerone; quibus alios juris regii apud Romanos haud tu interpretes attuleris meliores. Ad dictaturam quod attinet, temporaria tantum fuit, nunquam adhibita nisi difficillimis reipub. temporibus, & intra sex menses deponenda. Jus autem imperatorum auod vocas, non jus illud, sed vis plane erat; imperium nullo jure praeterquam armis partum. At Tacitus, inquis, qui sub imperio unius floruit, ita scripsit. *Principi summum rerum arbitrium dii dederunt, subditis obsequii gloria relicta est.* Nec dicis quo loco; tibi conscius nimirum insigniter lectoribus imposuisse; quod mihi quidem statim suboluit, quamvis⇒esti locum illum non statim reperi. Non enim Taciti haec verba sunt, scriptoris boni, & tyrannis adcersissimi, sed apud Tacitum M. Terentii cujusdam equitis Romani, qui capitis reus, inter alia, quae metu mortis ab eo dicta sunt, sic Tiberium adulatur, annalium 60to⇒60. *Tibi summum rerum judicium dii* ←EEBO 111 *dii dederunt, nobis obsequii gloria relicta est.* Hanc tu quasi Taciti sententiam profers, qui sententias tibi commodas non ex pistrina solum, aut tonstrina, sed ex ipsa carnificina oblatas non respueres: ita omnia vel astentationis causa, vel imbecillitatis conscientia undecunque corradis. Tacitum ipsum si legere maluisses, quam alicubi decerptum negligentius transcribere, docuisset te is, jus illud imperatorum unde ortum sit. *Post Actiacum victoriam, verso civitatis statu, nihil usquam prisci aut integri moris; omnes exuta oequalitate jussa principis aspectare;* docuisset idem annalium 3to⇒tertio, unde tuum omne jus regium: *Postquam exui oequalitas, & pro modestia ac pudore ambitio & vis incedebat, provenere dominationes,* multosq;⇒multosque *apud populo oeternum mansere.* Idem ex Dione poteris didicisse, si innata levitas & inconstantia tua quicquam te alitius percipere pateretur. Narrat enim is l. 53. abs te citato, ut partim armis, partim dolo & simulatione Octaviani Caesaris, effectum sit, ut imperatores legibus soluti essent; dum enim pro concione pollicetur se principatu abiturum, legibus & imperiis etiam aliorum obtemperaturum, per causam belli in provinciis suis gerendi, retentis apud se semper legionibus, dum simulate renuit imperium, sensim invasit. Non est hoc legibus rite solutum esse, sed legum vincula. quod gladiator ille Spartacus potuit, vi solvere; nomen deinde principis aut imperatoris & *αὐτρχάτορος* sibi arrogare, quasi Deus aut naturae lex omnes & homines & leges illi subjecisset. Vis altius paulo juris Caesarei originem cognoscere? Marcus Antonius, jussu Caesaris, qui armis in rempublicam nefarie sumptis tum plurimum poterat, Consul factus, cum ←EEBO 112 cum Lupercalia Romae celebrarentur, ex composito, ut videbatur, diadema capiti Caesaris cum gemitu &*

plangore populi imposuit: ascribi deinde jussit in fastis ad Lupercalia, C. Caesari Antonium Consulem, jussu populi, regnum detulisse. Qua de re Cicero in secunda Philippica; *Ideone L. Tarquinius exactus, Spurius Cassius, S.P. ⇒ Sp. Melius, M. Manlius necati, ut multis post seculis a M. Antonio, quod fas non est, rex Romae constitueretur?* Tu vero omni malo cruciatu atque infamia sempiternâ etiam ipso Antonio **dignior es ⇒ dignior**, quanquam **tu hinc noli ⇒ noli hinc** superbire, non enim te hominem despicatissimum, ulla re alia quam scelere cum Antonio **conferendum putem ⇒ confero**, qui in hisce tuis Lupercalibus nefandis non uni tantum, sed omnibus tyrannis diadema cunctis legibus solutum, nulla solvendum **⇒ Lupercus dissolutissimus** imponere studuisti. Certe si ipsorum Caesarum oraculo credendum est, sic enim appellant Christiani imperatores Theodosius & Valens edictum sum cod. 1. 1. tit. 14. de autoritate juris imperatorum pendet autoritas. Majestas ergo regnantis, vel ipsorum Caesarum sive iudicio sive oraculo, submittenda legibus est, de quibus pendet. Hinc adulta jam potestate imperiali ad Trajanum Plinius in Panegyrico; *Diversa sunt natura, domination, & principatus. Trajanus regnum ipsum arceat ac summovet, sedemque obtinet principis, ne sit domino locus. Et infra, Omnia quae de aliis principis, ne sit domino locus. Et infra, Omnia quae de aliis principibus a me dicta sunt, eo pertinent ut ostendam, quam longa consuetudine corruptos, depravatosque mores principatus parens noster reformet, & corrigat.* Quod depravatos principatus more Plinius, id tene pudet jus regium perpetuo vocitare? Verum hactenus de jure regio **← EEBO 113** regio apud Romanos breviter. Quid illi in tyrannos suos, sive reges, sive Imperatores fecerint, vulgo notum est. Tarquinius expulerunt; **⇒ et more quidem majorum: aut enim expulsi civitate Agyllina Mezentii tyranni antiquissimum exemplum Hetruria vicina praebuit, aut ea fabula sumus artifex decori Virgilius, quo iure apud cunctas gentes, idque ab omni vetustate, fuissent reges, regnanti etiam tunc Romae Octaviano Caesari voluit ostender, Aeneid. I. 8.**

At fessi tandem cives infanta furentem

Arnatu circumstant, ipsumque, domumque

Obtruncant socios; ignem ad fastigia jactant.

Ille inter coedes, Rutulorum elapsus in agros

Confugere, & Turni defensier hospitis armis.

Ergo omnis furiis surrexit Etruria justis:

Regem ad supplicium proesenti Marte reposcunt.

Vides hic justa ira inflammatos cives tyrannum non solùm ad necem repentino impetus quaesisse, non regno tantùm expulisse, sed profugum & exulem ad iudicium, immo ad supplicium, bello suscepti, repetisse. Sed quomodo, inquis, **expulerunt, ⇒ Tarquinium expulerunt?** an in jus vocarunt? nequaquam; Poeras venienti clausurunt. Ridiculum caput, quid ni clauderent advolanti cum parte copiarum? quid refert exulare iussus fuerit an mori, **⇒ si** modo poenas dedisse constat? **Ca. ⇒ C.** Caesarem tyrannum excellentissimi **ijus ⇒ illus** aetatis viri in Senatu interfecerunt; id factum M. Tullius & ipse vir optimus, & pater patriae publice dictus, miris laudibus, cum alibi passim, tum in **2da ⇒ Secunda** Philippica celebravit. Pauca recitabo. *Omnes boni, quantum in ipsis fuit, Coesarem occiderunt, aliis consilium, aliis animus, aliis occasion defuit, voluntas nemini.* Et infra, *Quoe enim res unquam, proh sancte Jupiter, non modo in hac urbe, sed in omnibus terris est gesta major, quoe gloriosior, quoe commendatior hominum memorioe sempiternoe? in hujus me consilii societatem, tanquam in equum Trojanum, includi cum principibus non recuso.* Illud Senecae tragici & ad Graecos referri potest, & ad Romanos:

—Victima haud ulla amplior
Potest, magisque opima mactari Jovi
Quam rex iniquis—

Nam si ad Herculem spectes, cujus haec sentential inducitur, quid senserint illa aetate Graecorum summi viri ostendit: Si ad poetam, qui sub Neroni floruit (& sensum fere sum poetae personis optimis affingere solent) significabat & quid ipse, & quid **omnis ⇒ omnes** viri boni, aetate etiam Neronis, faciendum tyranno censuerint; quám- **←EEBO 114** quámque pius, quámque diis gratum esse duxerint tyrannicidium. Sic optimi quique Romanorum, quantum in se erat, Domitianum occiderunt. Palàm hoc profitetur Plinius secundus in illo ad Trajanum imperatorem Panegyrico: *Juvabat illidere solo superbissimos vultus, instare ferro, soevire securibus, ut **si ⇒ x** singulos ictus sanguis dolorque sequeretur: Nemo tam temperans gaudii, quin instar ultionis **videretur ⇒ videtur** cernere laceros artus, truncata membra, postremo truces horrendasque I imagines abjectas excoctasque flammis.* Et deinde, *non satis amant bonos principes, qui malos satis non oderint.* Tum inter flagitia Domitiani ponit, quod is Epaphroditum Neronis utcunque

interfectorem trucidaverit, *An excidit dolori nostro modo vindicatus Nero, permetteret credo .famam vitamque ejus carpi, qui mortemtur?* Plané quasi sceleri proximum esse judicaret, non interfecisse Neronem, scelus gravissimum vindicâsse interfectum. Ex his manifestum est, Romanorum praestantissimos quosque viros non solum tyrannos quoquo modo, quoties poterant, occidisse, sed factum illud, ut Graeci olim, in maxima laude posuissent: Vivum enim tyrannum quoties judicare non poterant viribus inferiores, mortuum & judicabant, & lege Valeriâ damnabant. Valerius enim Publicola Junii Bruti collega cum videret non posse stipatos suis militibus tyrannos ad judicium perducere, legem tulit qua indemnatum quovis modo occidere liceret; deinde facti rationem reddere. Hinc G. Caligulam, quem Cassius fero, omnes votis interfecerunt, Valerius Asiaticus, vir consularis cum non adesset, ad milites tamen ob necem ejus tumultuantes exclamat, *utinam ego interfecissem;* ←EEBO 115 *fecissem;* Senatus eodem tempore abolendam Caesarum memoriam, ac diruenda templa censuit; tantum abfuit ut Cassio irascerentur; Claudium a militibus imperatorem mox salutatum vetant per tribunum plebis principatum capessere; vis autem militum vicit. Neronem Senatus hostem judicavit, & ut puniretur more majorum, quaerebat; id genus poenae erat, ut nudi cervix insereretur furcae, corpus virgis ad necem caederetur. Vide quanto mitius & moderatius Angli cum tyranno egerint suo, qui multo magis iudicio plus ipso Nerone sanguinis fundendi author fuerat. Sic Domitianum mortuum Senatus damnavit; quod potuit, imagines ejus coram detrahi, & solo affligi jussit. Commodus a suis interfectus, non vindicatus a Senatu aut Populo, sed hostis judicatus est, qui etiam cadaver ejus ad supplicium quaerebant. Ea de re Senatusconsultum extat apud Lampridium; *Hosti patriae honores detrahantur, Parricida trahatur, in spoliario lanietur, hostis deorum, carnifex Senatus unco trahatur,* &c. ⇒ &c. Idem Didium Julianum imperatorem frequentissimo Senatu capitis damnarunt; & misso Tribuno, occidi in Palatio jusserunt. Idem Maximino imperium abrogarunt, hostemque judicarunt. Juvat ipsum Senatusconsultum ex Capitolino recitare. *Consul retulit; Patres Conscripti, de Maximinis quid placet?* responsum est, *hostes, hostes, qui eos occiderit, premium merebitur.* Vis scire populus Romanus & provinciae Maximino imperatori an Senatui paruerint? audi eundem Capitolinum. *Li teras mittis Senatus* ad omnes provincias, ut communi saluti, libertatique subvebant; quae audita sunt ab omnibus. Ubique amici, administratores, duces, ←EEBO 116 duces, tribuni, milites Maximini interfecti sunt; Paucae civitates fidem hosti publico servaverunt. Eadem tradit Herodianus. Quid plura de Romanis? Jam apud finitimas nationes quale jus regum illa aetate fuerit videamus. Apud Gallos rex

eorum Ambiorix sua *ejusmodi esse imperia* fatetur, *ut non minus haberet in se juris multitudine, quam ipse in multitudinem*. Judicabatur ergo non minus quam judicabat. Rex item Vercigetorix proditionis insimulatus est a suis; tradit haec Caesar bellum Gallicum scribens. *Nec Germanorum reibus infinita aut libera potestas erat, de minoribus rebus principes consultant, de majoribus omnes*. *Rex aut princeps auditor autoritate suadendi magis quam jubendi potestate; si displicuit sententia, dremitu aspernantur*. Haec Tacitus. Tu vero quod inauditum prorsus esse modo exclamabas, nunc saepius factum concedes, *quingentata nimirum Scotorum reges aut incarceratos, aut nectas, quosdam etiam in publico capitali supplicio affestos*. Quod in ipsa Britannia factitatum est, cur tu, tyrannorum vespillo, infandum esse tanta ejulatione vociferaris? Pergis Judaeorum & Christianorum erga tyrannos suos religionem extollere, & mendacia ex mentaciis serere, quae jam toties refutavimus. Modo Assyriorum & Persarum obedientiam late praedicabas, nunc eorum rebelliones enumeras; & quos nunquam rebellasse paulo ante dixeras, nunc cur iidem toties rebellaverint multas causas affers. Ad narrationem deinde sumpti de rege supplicii tandiu intermissam reveris, ut si tunc forte satis sedulo ineptus & ridiculus non eras, nunc esses. *Per aulae suae membra ductum* narras. Quid per aulae membra intelligas scire gestio. Romanorum calamitates ←EEBO 117 lamitates ex regno in repub. verso recensens, in quo te tibimet turpissimè mentiri suprà ostendimus. Qui ad Loiolitam, *seditiones tantum sub optimatibus & populo, certam sub tyranno perniciem esse demonstrabas*, nunc hominum vanissime & corruptissime *ob reges olim ejectos seditionum illa mala tanquam supplicia illos haussisse* audes dicere? scilicet quia centum Jacobaeis donavit te postea rex Carolus, idcirco reges expulsos **luent⇒luerunt** Romani. At malè cessit Julii Cæsaris interfectio. Sanè si cui unquam tyranno, huic parvum vellem: quamvis enim regnum in repub. violentius invadebat, erat tamen regno fortasse dignissimus: nec ideo quenquam magis putem interfecti Caesaris poenas pependisse, quam deleti Catilinae Cajum Antonium Ciceronis collegam: quo postea de aliis criminibus damnato, ut inquit Cicero pro Flacco, *sepulchrum Catilinae floribus ornatum est*. Fautores enim Catilinae **tunc⇒** exultabant, *justa Catilinae tum facta esse dictabant*, ad invidiam caeteris conflandam, qui Catilinam sustulerant. Hae sunt improborum artes, quibus viros praestantissimos à supplicio tyrannorum, & puniendis etiam saepè facinorosissimis deterreant. Dicerem ego contra, quod facile esset, quoties bene cessit, & prosperè tyrannorum interfectio, si quid certi de eventu rerum **colligere⇒inde statuere** quis posset. Objectas, quod *regem hereditarium Angli non illo affecerint supplicio, quo*

tyranny solent mactari, sed eo, quo latrones & proditiōis rei. Primum haereditas ad maleficiorum impunitatem quid conferat nescio: conferre quicquam ut credat sapiens fieri vix potest. Quod tu deinde ad *immanitatem* refers, in eo lenitas potius ←EEBO 118 Anglorum, & moderatio praedocanda erat; qui cum tyrannum esse, omnes in partiam impietates, latrocinia, proditiōes, perduelliones in se complectatur, satis habebant supplicium haud gravius de tyranno sumere, quam de simplici latrine quovis, aut proditore vulgari sumere solebant. *Speras exorituros esse aliquos Harmodios & Thrasybulos, qui, nostrorum coede, tyranny minibus parentent.* At tu citius animum despondebis, & vitam te dignam, omnibus bonis execrandus, ante suspensio finieris, quam Harmodios Harmodiorum sanguine litantes tyranno videas. Tibi enim illud accidere versimillimum est, deque te tam scelerato quis augurari rectius possit: alterum est impossibile. Tyrannorum triginta mentionem facis qui sub Gallieno rebellarunt. Quid si tyrannum, aut tollunt, tyranny erunt ipsi? haud ti id persuasseris, maicipium equestre; neque is qui author tibi est, Trebellius Pollio, historicorum propè ignobilissimus. *Si qui hostes inquis, a Senatu judicati sunt, factio id fecit, non ju.* Nobi in memoriam revocas quid fecit Imperatores; factio nempe, & vis, & ut planius dicam, furor Antonii, non jus fecit, ut contra Senatum populumque Romanum ipsi prius rebellarent. *Dedit, inquis, poenas Galba, qui contra Neronem insurrexit.* Dic etiam quas poenas dedit Vespasianus, qui contra Vitellium. *Tantum, inquis, abfuit Carolus a Nerone, quantum isti Ianiones Anglicani a Senatoribus illius temporis Romanis.* Trifurcifer! a quo laudari vituperium ⇒ vituperatio est, vituperari laus magna: Paucis modo periodis interpositis hac ipsa de re scribens, *Senatum sub imperatoribus togatorum mancipiorum* ←EEBO 119 *piorum consessum fuisse aiebas,* nunc eundem Senatum aī consessum regum fuisse: hoc si ita est, quid obstat quin reges, te authore, togata mancipia sint. Beatos hoc laudatore reges! quo inter homines nihil nequius, inter quadrupedes nihil amentius: nisi si hoc illi peculiare dicam esse, quod nemo literatiūs rudit. Senatum Angliae Neroni vis esse similiorem quam Senatui Romano: Cogit me cacoethes hoc tuum ineptissimas conglutinandi similitudines, ut corrigam te; & quam similis Neironi fuerit Carolus, ostendam. *Nero, inquis, matrem suam ferro necavit.* Carolus & Patrem & regem veneno; nam ut alia omittam indicia, qui Ducem. veneficii reum legibus eripuit, fieri non potuit quin ipse reus quoque fuerit. Nero multa millia Christianorum occidit, Carolus multo plura. Non defuerunt, teste Suetonio, qui Neronem mortuum laudarent, qui desiderarent, qui per longum tempus, *vernīs oestivisque floribus tumulum* ejus ⇒ ejus ejus ornarent, ejus inimicis omnia mala ominarentur: non desunt qui

Carolus eadem insaniâ desiderent, & summis laudibus extollant, quorum tu, patibularis eques, chorum ducis. *Milites Angli molossis suis ferociores novum & inauditum tribunal instituerunt.* En acutissimum Salmasii sive symbolum sive adagium, jam sexies inculcatum, *Molossis suis ferociores;* adeste rhetores, vósque ludimagistri, delibate, si sapitis, flosculum hunc elegantissimum, qui tam Salmasio indelicis est; codicillis vestris & capsulis mandate copiosissimi hominis pigmentum, ne intereat. Adeóne etiam verba tua confumpfit rabies, ut cuculí in modum eadem identidem occinere cogaris? Quid hoc monstri esse dicam? Rabies ←EEBO 120 Rabies, ut fabulantur, vertit Hecubam in canem; te S^{ti}⇒Sancti Lupi dominum vertit in cuculum. Jam novas exordiris repugnantias: supra p.113. affirmaveras *Principem legebus solutum esse, non cogentibus solum, sed dirigentibus, nullas esse omnino quibus teneatur;* nunc dicturum te is *infra de regum differentia quatenus potestate alii minore alii majore in regnando fuerunt.* Vis probare, *reges non potuisse judicari, nec damnari a subjectis suis argumento,* ut ipse ais, *firmissimo,* rebera stolidissimo; *nihil,* inquis, *aliud inter iudices & reges discrimen fuit: atqui judaei iudicum taedio odioque adducti reges postulabant.* An quia iudice illos magistrarum male gerentes jucare & damnare poterant, ideone putas taedio odioque eorum adductos postulasse reges quos jura omnia violantes punire, aut in ordinem cogere non poterant⇒ possent? quis, excepto te uno, tam fatue ratiocinari⇒argumentari solet? Aliud igitur quiddam erat cur regem peterent, quam ut habent dominum legibus sepeiore; de quo nunc divinare nihil attinet: quicquid erat, haud prudenti consilio factum & Deus & Propheta ejus testatus est. Iterum Rabbini tuis, ex quibus probasse te supra asserebas regem Judaerum non judicari, nunc litem acerrimam intendis, quod regem & judicari & verberari posse tradiderint: quod idem plane est acsi gaterere ementitum te tunc esse, quod ex Rabbini probasse dixeras. Eo demum descendis ut de numero equorum Solomonis, quot *is equorum praesepia habuerit,* oblitus regiae defensionis, controversias putidulas concites. Tandem ab agasone ad equitem redis aretalogum, vel potius ad id monstri quod prius eras, cuculum rabiosum. Quereris enim *postremis* hisce ←EEBO 121 hisce *seculis disciplinae vigorem laxatum, regulam corruptam;* quod uni scilicet tyranno cunctis legibus soluto disciplinam omnem laxare, mores omnium corrumpere impune non liceat. Hanc doctrinam *Brunistas inter reformatos* introduxisse ais. Ita Lutherus, Calvinus, Zuinglius, Bucerus & Orthodoxorum quotquot celeberrimi Theologi fuere, tuo iudicio Brunistae sunt. Quo aequiore animo tua maledicta perferunt Angli, cum in ecclesiae doctores praestantissimos, totamque adeo ecclesiam reformatam, iisdem propè contumeliis debacchari te audiant.

← EEBO 122

CAP. VI.

Post legem Dei & naturae agitatam abs te frustra, & pessime tractatam, unde nihil praeter ignorantiae simul & improbitatis ignominiam retulisti, quid ⇒ de inde, in hac vausa regia, praeter nugae agere possis, non video. Cum autem omnibus & bonis & doctis viris, huic etiam causae ⇒ x nobilissimae abunde me satisfecisse sperem, etiamsi hoc loco finem respondendi facerem, tamen ne interea videar aliis varietatem potius & acumen tum, quam immodicam loquacitatem defugisse, quo voles usque progrediar: ea tamen brevitate, ut facile appareat, me iis omnibus perfunctum, si minus quae dignitas, at saltem quae necessitas vasa requirebat, nunc hominum quorumvis expectationi, vel etiam curiositati morem gerer. Hinc alius, inquis, An major argumentorum ←EEBO 122 torum mihi surget ordo. An major eo argumentorum ordine quem lex Dei & Naturae suppeditabat? Fer opem, Lucina, parturit Mons Salmasius; non de nihilo nupsti uxori; foetum aliquem ingentem exspectate mortals. *Si is quis rex est ac dicitur, potulsti posset apud aliam potestatem, eam omnino regia majorem esse oporteret; quae autem major statuatur, hanc vere regiam ⇒ regium dici & esse necesse esset. Sic enim definienda potestas regia: Quae summa est in repub. & singularis; & supra quam nulla alia agnoscitur.* O murem vere montanum, & ridiculum! Succurrite grammatici grammatico laboranti; actum est non de lege Dei, aut naturae, sed de glossario. Quid si sic responderem tibi? cedant nomina rebus ⇒; non est nostrum nomini cavere, qui rem sustulimus; curent id alii quibus cordi sunt reges; nos nostra utimur libertate ⇒; reponsum sane haud iniquum auferres. Verum ut me per omnia ex aequo & bono tecum agere intelligas, non ex mea solum, sed ex optimorum olim & prudentissimorum virorum sententia respondebo, qui & nomen & potestatem regiam cum potestate legum & populi majore, posse optime consistere judicarunt. Lycurgus imprunis, vir sapientia clarissimus, cum vellet maxime potestati regiae consulere, ut author est Plato, nullam aliam ejus conserbandae rationem invenire potuit, quam ut Senatus & Ephorum, id est, populi potestatem regia majorem in sua patria constitueret. Idem sensit Theseus Euripideus, qui cum Athenarum rex esset, populi tamen Atheniensi in libertatem cum magna sua gloria vindicato, & potestatem popularem extulit supra regiam, & regnum nihilo secius in illa civitate suis posteris reliquit. Unde Euripedes ⇒Euripides in Supplicibus ita liquentem inducit. ←EEBO 123

Δῖμον κατέτισ' αὐτὸν εἰς μοναρχίαν *
Ἐλευθεράσας τήνδ' ἰσόψιφον πόλιν.

*Populum constitui ipsum in monarchiam,
Liberans hanc Urbem aequale jus suffragiis habentem.*

Et rersus ad praeconem Thebanum.

Πρῶτον μὲν ἤρξω τῷ λόγῳ ψευδῶς ξένη
ζητῶν τύραννον ἐνθάδ' ἢ γὰρ ἀρχαίαι
Ἐνός περὶς ἀνδρός, ἀλλ' ἐλευθέρα πόλις,
Δῖμους δ' ἀνάσσει.—

*Primum incaepisti orationem falso hospes,
Quaerens tyrannum hic, ⇒; non enim regitur
Ab uno viro, sed est libera haec civitas,
Populus autem regnat—*

Haec ille; cum tamen rex in illa civitate & esse & dictus esset. Testis est etiam divinus Plato in epistola octava, ⇒ Induxit Lycurgus senatum & Ephorum potestatem, τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς σωτήριον potestati regiae maxime salutarem, quae hac ratione per tot saecula magna cum laude conservata est; postquam lex domina, rex facta est hominum. Lex autem rex esse non potest, nisi sit qui in regem quoque, si usus venerit, lege possit agere. Sic temperatam potestatem regiam Sicilensibus commendat,

ἐλευθερία γιγνέσθω μετὰ βασιλικῆς ἀρχῆς, &c. sit liberis cum regia potestate; sit regia

potestas ὑπεύθυτο reddendae rationi obnoxia; dominetur lex etiam regibus siquid praeter

legem fecerint. Aristoteles denique politicorum 3to ⇒ tertio, In repub. Spartanorum videtur, inquit, regnum esse maxime, erorū ⇒ eorum regnorū ⇒ regnorum quae sunt secundum legem: omnes autem regni species secundum lege ⇒ legem fuisse ait, praeter unam

quam vocat ← EEBO 124 vocat παμβασιλείαν, neque talem usquam extitisse meminit. Tale itaque regnum maxime omnium propriè & dici & esse regnum sensit Aristoteles, quale apud Spartanos fuit; talem proinde regem non minùs propriè & dici & esse regem, ubi tamen

populus supra regem erat, negare non potuit. Cum tot tantique authores & nomen & rem regiam sua fide salvam regi praestiterint, etiam ubi populus penes se summam potestatem, tametsi exercere non solet, tamen, quoties opus est, obtinet, noli tam angusto animo summae rerum Grammaticalium, hoc est vocabulorum, sic timere, ut potiùs quàm glossarii tui ratio turbetur, aut detrimenti quid capiat, prodere libertatem omnium, & rempub. velis. Scito etiam dehinc, nomina rebus servire, non res nominibus; ita plus sapiens, *nec in infinitum*, quod metuis, *ibis*. *Frustra ergo Seneca tria illa genera statuum ita describit*. Frustratur Seneca, nos liberi simus; & nisi fallor, non ii sumus quos Flores Senecae in servitatem reducant. Seneca autem, si summam in uno potestatem esse dicit, *populi* tamen *eam* dicit esse, commissam videlicet regi ad salutem omnium, non ad perniciem; nec mancipio, sed usu duntaxat a populo datam. *Non jam ergo per Deum reges regnant, sed per populum*. Quasi vero Deus non ita regat populum, ut cui Deus vult, regnum tradat populus; cum in ipsis institutionibus Imperator Justinianus palàm agnoscat, exinde Caesares regnasse, *ex quo lege regia populus iis & in eos omne imperium suum, & potestatem concessit*. Sed quousq; ⇒ quousque ista recoquimus? ⇒, quae jam toties refutavimus⇒ ? Rursùs, quod ingenium tuum importunum & agreste, mores odiosissimos indicat, id ⇒ in nostra repub. quae ad te nihil← EEBO125 pertinet, alienigena & peregrinus curiosum te infers. Accede igitur, ut te tanto ardelione dignum est, cum insigni soloecismo. *Quicquid*, inquis, *illi perditii homines dicunt, ad populum decipiendum pertinent*. O scelerate! hoccine erat, quod deminutus capite Grammaticus in nostram rempub. te ingerere cupiebas, ut soloecismis nos tuis & barbarismis oppleres? Verum tu dic populum quo modo decepimus? *Forma regiminis quam introducere non popularis est, sed militaris*. Ista scilicet grex ille perflugam mercedulâ conductum jussit te scribere: non tibi igitur, qui ea blatis, quorum nihil intelligis, sed iis qui te pretio conduxerunt respondebitur. *Quis ordinem procerum e parlamento ejecit? an populus?* Immo populus; eoque facto servitutis jugum a cervicibus suis haud ferendum dejecit. Ipsi milites, a quibus hoc facum dicis, non exteri, sed cives, & magna pars populi fuere; idque caeteio fere consentiente populo & cupiente, nec sine Parlament etiam autoritate fecerunt. *An populus*, inquis, *plebeium ordinem domus inferioris mutilavit, alios fugando, &c.* Populus inquam; quod enim Senatùs pars potior, id est sanior, fecit, in quo vera populi potestas residebat, quid ni id populum fecisse Dicam? Quid si servire, quid si vaenum rempub. dare, in Senatu plures maluerint, annon id impedire, & libertatem retinere, si in manu est sua, paucioribus licebit? *At duces hoc fecerunt cum militibus suis*. Habenda igitur gratia est ducibus, quod operas &

rabernarios Londinenses qui paulo ante, veluti faex.⇒× illa Clodiana, ipsam curiam obsederant; ferocientes repulerint, reipub. non defuerint. Tunc idcirco jus Parlamenti primum ac pro-prium←EEBO 126 primum, ut libertati imprimis populi sive pace sive bello prospiciat, *militarem dominationem* appellabis? Verum hoc a perduellibus dici, qui tibi ista dictarunt, non est mirum; sic enim perditissima olim Antoniorum factio Senatum Romanum contra hostes patriae ad saga euntem, *Castra Pompeii* appellare solebat. Jam vero fortissimo nostri exercitus ductori Cromuello, quod is amicorum laeto agmine stipatus, non sine favore populi secundo, votis etiam bonorum omnium prosequentibus, in bellum Hibernicum Deo gratissimum [proficisceretur.](#) ⇒[proficisceretur.](#) invidisse tuos gaudeo; auditis enim postea tot ejus **victoriis**, jam arbitror eos livore contabuisse. Multa praereo quae de Romanis militibus prolixè nugaris: quod sequitur a veritate [remotissimū](#)⇒ [remotissimum](#) esse quis non videt? *Populi*, inquis, *potestas esse desinit ubi regis esse incipit*. Quo tandem jure? cum satis constet, omnes fere ubique gentium reges sub certis conditionibus traditum sibi regnum a populo accipere: quibus si rex non steterit, cur illa potestas, quae fiduciaria tantum fuit, ad populum redire non debeat, tam a rege quam a consule, vel ab alio quovis magistratu, tu velim doceas: nam quod *salutem reipub. id aīs postulare*, ineptias dicis; cum salutis **ratio** eadem omnino sit, sive a rege, sive ab optimatibus, sive a triumviris imperio sibi tradito perperam utentibus *potestas illa ad populum revertatur*, posse autem à magistratibus quibuscunque praeterquam a rege solo ad populum reverti ipse concedis. Sane si neque regi, neque ullis magistratibus Imperium in se populus mentis compos dederit, nisi tantummodo communis omnium salutis causâ, nihil potest obstare quo minus ob causas planè contrarias ne←EEBO 127 interitus omnium sequatur, haud secus regi quam aliis magistratibus, quod dedit imperium adimere possit: quid quod uni etiam facilius quam pluribus ademerit? & potestatem in se plusquam fiduciarium cuiquam mortalium tradere summae esset insaniae: neque credibile est ullum ab orbe terrarum condito populum, qui quidem suae spontis esset, adeo miserè desipuisse, ut vel omnem prorsus potestatem ab se alienaret, aut suis magistratibus concreditam sine causis gravissimis ad se revocaret. Quod si discordia, si bella intestina inde oriantur, regum certe jus nullum inde oritur illius potestatis per vim retinendae, quam populus suam sibi vindicat. Ex quo efficitur, quod ad prudentiam populi, non ad jus regis referendum est, quodque nos non negamus, *rectorem non facile mutandum esse*: nunquam ergo aut nulla prorsus de causa, nullo modo sequitur: neque tu adhuc quicquam allegasti, neque jus ullum regis expromsisti, quo minus liceat consentienti populo, regem haud idoneum regno

privare siquidem id, quod etiam in Gallia tua saepiùs factum est, sine tumultu ac civili bello fieri possit. Cum itaque salus populi suprema lex sit, non salus tyranni, ac proinde populo in tyrannum, non tyranno in populum prodesse debeat, tu, qui tam sanctam legem, tam augustam tuis praestigiis pervertere es ausus, qui legem inter homines supremam, & populo maximè salutarem ad tyrannorum duntaxat impunitatem valere voluisti, tu inquam scito, quandoquidem Angli *Enthusiastae*, & *Enthei*, & **vates ⇒ Vates** toties tibi sumus, me vate scito, Deum tibi atque homines tanti piaculi ultores imminere: quanquam universum genus humanum sub-jicere **←EEBO 128** jicere tyrannis, id est, quantum in te fuit, ad bestias damnare, hoc ipsum scelus tam immane sua partim in te ultio est, suis te furis quocunque fugis terrarum, **atq; ⇒ atque** oberras, vel, citiùs vel feriùs insequetur; & pejore etiam eâ, quam nunc insanis, insaniâ agitabit. Venio nunc ad alterum argumentum tuum, prions haud dissimile; si populo resumere liceret potestatem suam. **nihil ⇒ Nihil** tum esset *discriminis inter popularem & regalem statum, nisi quod in hoc singuli rectores constituuntur, in illo plures* **⇒;** quid si nihil aliud interesset, nunquid inde respub. detrimenti caperet? Ecce autem aliae differentiae a temetipso allatae, *temporis* nimirum & *successiionis*; *cum populares mdgistratus annui fere sint*, reges, nisi quid committant, perpetui; & in eadem plerunque familia. **differant ⇒ Differant** ergo inter se aut non differant, de istis enim minutiis nihil laboro, in hoc certè conveniunt, quod **utrobiq; ⇒ utrobique** populus quoties id interest reipub. potest **quã ⇒ quam** alteri potestatem salutis publicae causâ tradiderat, eam ad se rursus nec injuriâ eandem ob causam revocare. *At lege regia Romae sic appellata, de qua in institutis, populus Romanus principi & in eum omne imperium suum, & potestatem concessit.* Nempe vi Caesarum coactus, qui honesto legis titulo suam tantummodo violentiam sanxerunt; de quo supra, id quod ipsi jurisconsulti in hunc locum non dissimulant. Quod igitur legitimè, & volente populo concessum non est, id revocabile quin sit non dubitamus. Veruntamen rationi maximè consentaneum est, populum Romanum non aliam potestatem transtulisse in principem, atque priùs concesserat suis magistratibus; id est imperium **legitimū ⇒ legitimum** & revocabile, non tyrannicum & absurdum; quocirca & **←EEBO129** & consularem, & tribunitiam potestatem Caesares recepere; dictatoriam nemo post Julium; populum in Circo adorare etiam solebant, ut ex Tacito & Claudiano supra meminimus. Verum ut *multi olim private se in servitutem alteri vendiderunt, sic potest populus universus.* O equitem ergastularium & mangonem, patriae etiam tuae aeternum opprobrium! quem servitutis tam foedum procuratorem ac lenonem publicum etiam servitia infima cujusvis catastae **abhorreere ⇒ detestari** atque conspuere

deberent! Sane si populus hunc in modum se regibus mancipasset, possent & reges eundem populum alteri cuivis domino mancipare, aut pretio addicere; & tamen constat regem ne patrimonium quidem coronae posse alienare. Qui igitur coronae, quod aīunt, & patrimonii regii **usumfructum⇒usum fructum** solūm à populo concessum habet, is populi ipsius manceps erit? Non si pertusis auribus utrisque perforatus eques, non si gypsatis pedibus **cursitares⇒prostares**, tam esses omnium servorum vilissimus, quam nunc **⇒** **↗**es, hujus tam pudendae author sententiae. Perge poenas tuorum scelerum invitus, quod nunc facis, de temetipso sumere. Multa postremo de jure belli balbutis, quae hic locum non habent; nam neque Carolus nos bello vicit, **⇒;** & majores ejus, **etsi⇒tametsi** maxime vicissent, isti tamen juri saepius renuntiaverant; nec vero tam unquam victi fuimus, ut nos in eorum nomen, illi in nostras leges non vicissim jurarent; quas cum Carolus insigniter violasset, vel olim victorem, vel nunc regem perjurum prius ab ipso lacessiti armis debellavimus: ex tua autem sententia *quod armis quaeritur, transit in ejus dominium qui acquissivit*. Sis itaque deinceps hac in parte quā̀m voles verbosus, sis quod in **←EEBO130** in Solino dudum fuisti, exercitator Plinianus, blateronum omnium verbosissimus, quicquid exinde argutaris, quicquid turbas, quicquid rabbinicaris, quicquid rauces ad finem usque hujus capitis, id totum non jam pro rege devicto, sed pro nobis divina ope victoribus contra regem desudare te scias.

CAP. VII.

Propter duo incommoda sane maxima, & pro tuo pondere gravissima, potestatem populi esse regia majorem proximo capite nagasti: quippe, si concederes, quaenredum regi aliud nomen esset, translato in populum regis vocabulo; & partitiones quaedam politicae conturbarentur: quorum alterum vocabularii dispendium foret; alterum, tuorum crux⇒ **Crux** politicorum. Ad ea sic a nobis responsum est, ut primum salutis & libertatis nostrae, deinde etiam nomenclaturae tuae & politices habita nonnulla ratio esset. Nunc *aliis rationibus evincendum esse ais, regem a sibi subjectis judicari non posse, quarum haec erit maxime potens & valida, quad rex parem in suo regno non habeat.* Quid ais? non habet rex in suo regno parem? quid ergo illi regis Franciae duodecim vetustiffimi ⇒ duodecim vetustissimi Franciae Pares; ⇒ ? an ⇒ Turpini fabulae sunt & nugae? an frustra & 15 ad. ludibrium sic nominati? Cave istam viris Galliae Principibus contumeliam dixeris. ⇒

An quia inter se pares? quasi vero nobilitatis totius Gallicae duodecim tantum inter se pares esse ; aut dicendos idcirco Franciae Pares existimandum sit. Quod nisi revera sint regis ⇒ Franciae Pares, ⇒ propterea quod cum eo rempb. pari jure atque consilio administrent, ut nominantur,⇒× vide ne in Franciae regno potius quam in nostra repub. .quod unicum tua interest, glossario illudatur. ←EEBO 131Age vero, fac planum, non esse regi in regno suo parem. *Quia, inquis, populus Romanus post reges exactos, duos constituit Consules, non unum; ut si unus peccaret, coerceri a collega posset.* Vix fingi quicquam potuit ineptius: cur igitur unus duntaxat Consulum fasces apud se habuit, non uterque, si⇒× ad alterutrum coercendum alter datus erat? quid si etiam uterque contra rempub. conjurasset, an meliore loco res fuisset, quam si collegam alteri nullum dedissent? Constat autem & ambos Consules & Magistratus omnes obtemperare Senatui semper debuisse, quoties id e repub. esse, patribus & plebi visum est. ⇒ Hujus rei Marcum Tullium in oratione pro Sestio locupletissimum testem habeo: a quo simul brevissimam Romanae civitatis descriptionem accipe; quam is & sapientissime constitutam, & omnes bonos cives nosse eam oportere dicebat, quod idem & nos dicimus. *Majores nostri cum regum potestatem non tulissent, ita magistratus annuos creaverunt, ut consilium Senatus reipub. praeponerent sempiternum: ..deligerentur autem in id consilium ab universo populo; aditusque in illum summum ordinem omnium civium industriae ac virtuti pateret: Senatum*

reipub. ..custodem, praesidem, propugnatorem collocaverunt: Hujus ordinis auctoritate uti magistratus, & quasi ministros gravissimi consilii esse voluerunt.

Illustri exemplo ⇒ **Exemplo illustri** esse poterunt Decemviri; qui cum potestate consulari, & summa praediti essent, eos tamen omnes simul, etiam renitentes, patrum autoritas in ordinem coegit; Consules etiam nonnullos, antequam magistratum deposuerant, hostes judicatos & contra eos sumpta arma esse legimus: hostilia enim facientem, esse consulem nemo putabat. Sic bellum contra Antonium Consulem Senatus auctoritate est gestum: in quo victus poenas capitis dedisset, nisi Octavianus Caesar regnum affectans evertendae reipub. ..consilium cum eo iniisset. Jam quod *hoc proprium esse ais Majestatis regalis, ut imperium penes unicum sit*, haud minus lubricum est, & a te quidem ipso statim refellitur: *Judices, enim Hebraeorum & singuli, & toto vitae spatio imperium obtinebant; Scriptura quoque reges eos vocat; & tamen a Synedrio magno judicabantur.* Ita fit, dum dixisse omnia vis videri, ut nihil fere nisi pugnancia loquaris. Quaero deinde qualem tu formam regiminis esse dicas, cum Romanum imperium duo simul tresve imperatores habuerunt; **←EEBO 132** an imperatores tibi, id est reges, an optimates, an triumviri videntur fuisse? An vero dices Romanum imperium sub Antonino & Vero, sub Diocletiano & Maximiano, sub Constantino & Licinio, non unum impeium fuisse? Jam ista tua *statuum tria genera* **tuismet** ⇒ **tuis** ipsius argutiis periclitantur, si reges isti non est ergo proprium imperii regii, ut penes unicum sit. *Alter, inquis, horum si delinquat, potest alter de eo referre ad populum vel ad senatum, ut accusetur & condemnetur.* Annon ergo judicat vel populus vel Senatus ad quos alter ille refert? Si quid igitur ipse tribuis tibi, collega opus non erat ad judicandum collegam. Heu te defensorem, nisi execrabilis potius esse, plane miserandum! ..undiquaque ictibus adeo opportunum, ut si forte per lusum destinare quis vellet, quovis te loco punctim ferire, vix esse credo ubi temere possit aberrare. *Ridiculum esse statuis, regem in se judices dare velle a quibus capite damnaretur.* Atqui ego non ridiculum sed optimum tibi oppono imperatorem Trajanum; qui praefectum praetorio Saburanum, cum ei insigne potestatis, uti mos erat, pugionem daret, crebro sic monuit. *Accipe hunc gladium pro me, si recte agam; sin aliter, in me magis, quod moderatorem omnium vel errare minus fas sit.* Haec Dion & Aurelius Victor. Vides ut judicem in se statuerit imperator egregius quamvis non parem. Hoc idem Tiberius per simulationem & vaniloquentiam fortasse dixisset; Trajanum autem virum optimum & sanctissimum fortasse dixisset; Trajanum autem virum optimum & sanctissimum non id ex

animo dixisse quod verum, quod jus & fas esse sentiebat, scelestus pene sit qui arbitretur. Quanto justius ergo Senatui, cum viribus superior potuerit non parere, ←EEBO 133 plane ex officii ratione paruit; & jure superiorem est fassus. De quo Plinius in Panegyrico ⇒ : *Senatus ut susciperes quartum Consulatum & rogavit & jussit; imperii hoc verbum, non adulationis esse, obsequio tuo crede: & paulo post, haec nempe intentio tua ut libertatem revoces ac reducas.* Quod Trajanus de se; idem Senatus de Trajano sensit, suamque auctoritatem revera esse supremam; nam qui imperatorem jubere potuit, potuit eundem & judicare. Sic Marcus Aurelius imperator, cum praefectus Syriae Cassius regnum ei eripere conaretur, obtulit se in iudicium vel Senatui vel Populo Romano; paratus regno cedere ⇒, siquidem iis ita videretur. Jam vero quis rectius aut melius de jure regio existimare & statuere queat, quam ex ore ipso regum optimorum. ⇒? Profecto jure naturali rex quisque bonus vel senatum vel populum habet sibi semper & parem & superiorem: Tyrannus autem cum natura infimus omnium sit, nemo non illi par atque superior existimandus est, quicumque viribus plus valet. Quemadmodum enim a vi olim ad leges duce natura deventum est, ita, ubi leges pro nihilo habentur, necessario, eadem etiam duce, ad vim est redeundum. *Hoc sentire, inquit Cicero pro Sestio, prudentiae est; facere, fortitudinis; & sentire vero & facere, perfectae cumulataeque virtutis.* Maneat hoc igitur in natura, nullis parasitorum artibus concutiendum, rege sive bono, sive malo, vel senatum vel populum esse superiorem. Quod & ipse confiteris, cum potestatem regiam a populo in regem transiisse dicis. Quam enim regi potestatem dedit, eam natura, ac virtute quadam, vel ⇒, ut ita dicam, virtualiter, etiam cum alteri dederit, tamen in ←EEBO 134 se habet: ⇒ Etenim quae causae naturales isto modo per eminentiam quandam quidvis efficiunt, plus semper suae retinent virtutis quam impertiunt; nec impertiendo se exhauriunt. Vides, quo propius ad naturam accedimus, eo evidentius potestatem populi supra regiam eminere. Illud etiam constat, populum, modo id ei liberum sit, potestatem regi suam simpliciter & mancipio nunquam dare, neque natura posse dare; sed tantum salutis & libertatis publicae causa, quam cum rex procurare destiterit, intelligitur populum nihil dedisse; quia certo fini tantummodo dedit, monente ipsa natura; quem finem si neque natura, neque populus assequitur, non erit magis ratum quod dedit, quam pactum quodvis aut foedus irritum. His rationibus firmissime probatur superiorem rege esse populum; unde argumentum hoc tuum *maxime potens & validum, non posse regem judicari, quia parem in suo regno non habet, nec superiorem,* diluitur. Id enim assumis quod nullo

modo concedimus. *In populari statu, inquis, Magistratus a populo positus ab eodem ob crimen plecti potest; In statu Aristocratico optimates, ab iis quos habent collegas; sed pro monstro est, ut rex in regno suo cogatur causam capitis dicere.* Quid nunc aliud concludis quam miserrimos esse omnium & stultissimos, qui regem sibi constituunt? Sed quamobrem, quaeso, non poterit populus tam regem punire reum, quam popularem Magistratum, aut optimates? An putas omnes populos qui sub regibus vivunt, amore servitutis usque eo deperiisse, ut, liberi cum essent, servire maluerint, seque omnes, seque totos in unius dominium viri saepe mali, saepe stulti ita tradere, ut contra dominum, si sors ferat, immanissimum, ←EEBO 135 nullum in legibus, nullum in natura ipsa praesidium salutis, aut per fugium sibi reliquerint? ..cur ergo regibus primo regnum ineuntibus conditiones ferunt, cur leges etiam dant regnandi, an ut sperni se eo magis atque irrideri paterentur? ..adeone populum universum se abjicere, se deserere, sibi deesse, spem omnem in uno homine, eoque fere vanissimo, collocare? ..cur item jurant reges nihil se contra legem facturos? ..ut discant nempe miseri mortales suo maximo malo, solis licere regibus impune pejerare. Id quod haec tua nefanda consecraria demonstrant. *Si rex qui eligitur, aliqua vel cum sacramento promiserit, quae nisi promississet, fortasse nec sumptus esset, si stare nolit conventis, a populo judicari non potest. Immo si subditis suis juraverit in electione, se secundum leges regni justitiam administraturum, & nisi id faciat, eos sacramento fidelitatis fore solutos, & facto ipso abiturum esse potestate, a Deo non ab hominibus poena in fallentem exposcenda est. Descripsi haec, non ob elegantiam, sunt enim incultissima, nec quod amplius refutationis indigeant, etenim ipsa se refutant, se explodunt, se damnant apertissima falsitate sua, atque turpitudine; sed eo feci, ut ob merita tua egregia commendarem te regibus: qui inter officia aulae tam multa aliquem dignitatis locum, aut munus idoneum tibi prospiciant: cum enim alii sint a rationibus, alii a poculis, ⇒ alii a ferculis,* alii a voluptatibus, tu iis commodissime sane eris a perjuriis; tu regiae non elegantiae, ⇒ **ut Petronius ille,** nam inscitus nimium es, sed perfidiae summus arbiter eris. Verum ut summam in te stultitiam summa improbitate conjunctam esse omnes fateantur, expendamus paulo accuratius praeclara illa, quae proxime affirmasti: Rex, ←EEBO 136 inquis, esti subditis juraverit in electione, se secundum leges regnaturum, & ni faciat, eos sacramento fidelitatis solutos, fore, & se facto ipso abiturum potestate, abdicari tamen aut puniri ab iis non poterit. Qui minus, quaeso, rex quam popularis magistratus? quia in eo regimine populus non omnem transfundit potestatem suam ad

magistratum. An hic igitur in regem? cui regnum in se non diutius tradunt, quam id bene gesserit. Tam itaque rex juratus in leges, reus abjici aut puniri poterit, quam popularis magistratus. Nam argumento illo Pancratico omnis in regem translatae potestatis, amplius uti non potes, quod tuis ipse machinis imprudens arietasti. Cognoscite nunc aliam potentissimam & invictam ejus rationem cur subditi regem judicare nequeant, quia legibus solutus est, quia leges solus rex omnes fert; quae cum priore ad nihilum recidit. Caeterum rex ob delicta quaevis privata, utpote stuprum, adulterium, & similia, si **rato**⇒ **interdum non** plectitur, non tam justitia quam **aequitate**⇒ **patientia populi** id **fit**⇒ **accidit**, ne plus turbarum ex morte regis, & rerum mutatione populo eveniat, quam boni ex uno atque altero vindicato. Ex quo vero omnibus gravis & intolerandus esse incipit, tum quidem, quoquo possunt modo, judicatum vel injudicatum omnes nationes tyrannum occidere fas esse semper credidere. Unde Marcus Tullius in secunda Philippica de Caesaris interfectoribus, Hi primi cum gladiis non in regnum appetentem, sed in regnantem impetum fecerunt: quod cum ipsum factum per se praeclarum atque divinum est, tum est positum ad imitandum, injuria non haec crimina **EEBO 137** regia sunt, sed privata. Euge parasite, lenones jam omnes & propudia aulica hac voce demeruiisti; O quam lepide simul & parasitaris, & eadem opera lenocinaris! Rex adulter bene potest regnare, & homicida, ideoque vita privari non debet, quia cum vita regno quoque exueretur; at nunquam hoc fuit probatum legibus divinis aut humanis, ut duplex vindicta de uno crimine sumeretur. Os impurum & *infame!* eadem ratione nec populares magistratus, nec optimates, ne duplici poena afficerentur, ne iudex quidem, aut senator flagitiosus poenas capite ulla persolvere debebit; cum vita enim & ipsi suo magistratu privantur. Ut potestatem, sic majestatem etiam populo adimere & in regem conferre studes; vicariam si vis & translaticiam, primariam certe non potes, uti nec potestatem. Crimen, inquis, majestatis non potest committere rex adversus populum suum; potest autem populus adbersus regem. Et tamen rex propter populum duntaxat rex est, non populus propter regem. Populus igitur universus aut pars major plus semper rege debet posse: negas, & calculos ponis; plus potest quam singuli, bini, terni, deni, centeni, milleni, decies milleni. Esto. Plus quam dimidia pars populi. Non repugno. Quid si alterius dimidiae pars altera accedat, annon adhuc plus poterit? Minime. Progredere; quid aufers abacum, peritissime Logista, an progressionem Arthmeticam non calles? Vertit rationes, & annon rex cum optimatibus plus potestatis habeat, quaerit; iterum nego, Vertumne, si pro optimatibus proceres intelligas; quoniam accidere potest, ut

nemo inter eos optimatis nomine sit dignus: fit etiam saepius, ut multo plures de plebe sint, qui virtute & sapientia proceres ←EEBO 138 antecellant; quibus cum pars populi major vel potior accedit, eos universi populi instar esse haud verear dicere. At si plus quam universi non potest, ergo rex erit tantum singulorum, non omnium universim sumptorum; recte; nisi ipsi voluerint. Rationes jam subductio; comperies te imperite supputando sortem perdidisse. Dicunt Angli penes populum jus majestatis ex origine & natura residere; hoc vero est omnium statuum eversionem inducere. Etiamne Aristocratiae, & Democratiae? Credibile sane narras: quid si etiam Gynaecocratiae, sub quo statu ferunt te domi propemodum vapulare, annon bearent te Angli, O perpusilli homo animi? sed hoc frustra speraveris; aequissime enim est comparatum, ut qui tyrannidem foris imponere omnibus cupias, ipse domi tuae servitatem servias turpissimam, & minime virilem. Doceamus te oportet, inquis, quid nomine populi intelligi velimus. Permulta sunt, quae te doceri potius oporteret; nam quae te propius attingunt, videris ea penitus nescire, & praeter literulas nihil unquam didicisse, ne penitus nescire, & praeter literulas nihil unquam didicisse, ne percipere quidem potuisse. Hoc tamen scire te putas, nos populi nomine plebem solum intelligere quod optimatum consessum abrogavimus. At illud est ipsum quod demonstrat nos populi vocabulo omnes ordinis cujuscunque cives comprehendere; qui unam tantummodo populi curiam supremam stabilivimus, in qua etiam proceres, ut pars populi, non pro sese quidem solis, ut antea, sed pro iis municipiis, a quibus electi fuerint, suffragia ferendi legitimum jus habent. Inveheris deinde in plebem, caecam eam & brutam, regendi artem non habere, nil plebe ventosius, vanius, levius, mobilius; Conveniunt in ←EEBO 139 te optime haec omnia; & de infima quidem plebe sunt etiam vera, de media non item; quo ex numero prudentissimi fere sunt viri, & rerum peritissimi: caeteros hinc luxus & opulentia, inde egestas & inopia a virtute & civilis prudentiae studio plerunque avertit. Plures nunc esse modos asseris regum constituendorum, qui nihil populo debent hoc nomine, & imprimis illi, qui regnum habent haereditarium. At vero servae sint istae nationes oportet, & ad servitatem natae, quae talem agnoscant dominum, cui se sine assensu suo haereditate obvenisse credant: pro civibus certe, aut ingenuis & liberis haberi non possunt; nec rempub. ..habere ullam censendae; quinimmo inter facultates, & possessiones quasi heri sui, & herilis filli numerandae sunt: nam quod ad jus domini, quid distent a servitiis & pecoribus non video. Secundo, qui armis sibi regnum fecit, populum, inquis, non potest authorem agnoscere imperii prolati vel usurpati. At nobis non de victore, sed de subacto

rege sermo nunc est; quid victor possit, alias disputabimus, to hoc age. Quod autem regi jus patrisfamilias antiquum toties attribuis, ut inde absolutae potestatis in regibus exemplum petas, dissimilimum id esse jam saepius ostendi: Aristoteles etiam ille quem crepas vel initio politicorum, si legisses, idem te docuisset: ubi ait male eos judicare, qui inter patremfamilias & regem parum interesse existimant; regnum enim a familia, non numero solum, sed specie differre. Postquam enim pagi in oppida & urbes crevere, evanuit paulatim jus illud regale familiae, & agnosci desitum est. Hinc scribit Diodorus, l. ⇒ lib, I. regna antiquitus dari non regum filiis, sed iis quorum maxima in populum beneficia ←EEBO 140 extiterunt. Et Justinus, Principio rerum, gentium, nationumque imperium penes reges erat; quos ad fastigium hujus majestatis, non ambitio popularis, sed spectata inter bonos moderatio provehebat. Unde perspicuum est, in ipso gentium principio, imperium paternum & haereditarium virtuti, & populari statim juri cessisse. Quae origo imperii regii & ratio & causa maxime naturalis est. Ob eam enim ipsam causam primo homines in unum convenere, non ut unus omnes insultaret, sed ut quocunque alterum laedente, ne lex deesset, neve judex inter homines, quo laesus aut saltem vindicaretur. Dispersos olim homines & dispalatos disertus aliquis, & sapiens ad vitam civilem traduxit; tu hoc maxime consilio, inquis, ut in congregatos imperium haberet. Nimbrotum fortasse intelligis, qui tyrannorum primus fuisse dicitur: vel haec tua solius malitia est, quae in illos olim magnos & excelsi animi viros cadere non potuit, tuum solius commentum, a nemine, quod sciam, ante te traditum; cum utilitatem & salutem generis humani, non sua commoda, suumque dominatum respexisse illos primos urbium conditores, antiquorum omnium monumentis proditum sit. Unum praeterire non possum, quo tu veluti emblemate quodam exornare credo caetera hujus capituli voluisti: si consulem, inquis, in judicium venire oportuisset, priusquam magistratu abisset, dictator ad hoc creandus fuisset, cum initio dixeris, ideo collegam ei fuisse datum. Sic tua semper inter se congruunt, & quid de quaque re dicas, quidve scribas, quam nullius momenti sit, paginis fere singulis declarant. Sub antiquis regibus Anglo-saxonicis plebem, ais, ad comitia regni nunquam vocari ←EEBO 141 solitam esse. Si quis nostrorum hoc affirmasset, possem eum haud multo negotio erroris arguere; tua ista peregrina affirmatione res nostras hallucinante minus moveor. Et de communi regum jure quae habuisti haec fere sunt. Reliqua multa, nam & saepissime devius esse soles, praetermitto, vel quae fundamento nituntur nullo, vel quae extra causam posita sunt: Non enim id operam do, ut tibi par esse loquacitate videar.

CAP. VIII.

Si de communi regum jure, Salmasi, quae sentires, ea sine contumelia cujusquam protulisses, quamvis in hac rerum apud Anglos mutatione, tamen, cum libertate scribendi uterere tua, neque erat cur quisquam Anglorum tibi succenseret, neque in asserenda, quam tueris, sententia minus effecisses. Nam si hoc & Mosis & Christi praeceptum est, omnes⇒Omnes *regibus suis tam bonis quam malis subjici, sive Hispanos, sive Gallos, sive Italos, sive Germanos, sive Anglos, sive Scotos*, quod supra (p.127.) affirmabas, quid attinebat te exterum & ignotum jura nostra balbutire, eaque velle nobis e cathedra quasi schedulas tuas, & miscellanea praelegere, quae utcunque legibus divinis debere cedere multis antea verbis docueras. Nunc satis constat non tam tuopte ingenio ad causam regiam adjecisse te animum, quam partim pretio, pro ejus qui te conduxit copia, maximo, partim spe praemii cujus-400 dam majoris conductum fuisse, ut Anglos vicinorum⇒Vicinorum nemini molestos, rerum ←EEBO 142 tantummodo suarum arbitros libello infami lacerares. Hoc nisi esset, quenquamne tanta credibile est impudentia esse aut insania, ut longinquus & extraneus immergere se gratis in res nostras, ad partes etiam se adjungere non dubitaret? Quid tibi vis Ole, quid tibi quaeris? nihilne⇒Nihilne domi habes quod ad te pertineat? Utinam eadem haberes quae habuit ille notissimus in epigrammate Olus; & fortasse habes; dignus profecto es. An uxor tua stimulatix illa, quae ut in gratiam exulis Caroli haec scriberes etiam currentem incitasse fertur, ampliores forte in Anglia professiones, & honoraria nescio quae, redeunte Carolo, ominata tibi est? At scitote foemina Virque, non esse locum in Anglia neque lupo neque Lupi Domino. Unde mirum non est te toties in molossos nostros tantam rabiem effudisse. Quin redis ad illustres illos in Gallia titulos tuos, & imprimis ad famelicum illum Lupi dominatum, deinde ad consistorium illud regis Christianissimi sacrum; nimis longo intervallo consiliarius peregre abes a patria. Verum illa, quod plane video, neque te desiderat neque consilia tua; ne cum redires quidem paucis ab hinc⇒abhinc annis, & culinam Cardinalitiam olfacere & sectari coepisses: Sapit mehercule, sapit, teque oberrare semivirum Gallum cum uxore viro, & refertissimis inaniarum scriniis facile sinit; donec stipem sive equiti grammatae, sive illustri Hippocritico satis largam alicubi gentium inveneris; si cui fert animus regi vel civitati, doctorem erraticum &

venalem mercede maxima liceri. Sed eccum tibi licitatore; vendibilis necne sis, & quanti ←EEBO 143, jam statim videbimus. *Pertendunt*, inquis, *Parricidae, regni Anglicani statum mixtum esse, non mereregium ⇒ mere regium*. Pertendit idem sub Eduardo 6to ⇒ Sexto Smithus noster, juris consultus idem bonus, & politicus, quem fuisse parricidam non dices, ejus libri fere initio, quem de repub. Anglicana scripsit; neque id de nostra solum, sed de omni pene repub. Idque ex Aristotelis sententia verum esse affirmat; neque aliter ullam repub. stare ⇒ Stare posse. At enim quasi piaculum esse crederes quicquam dicere sine repugnantiis, ad priores illas & jam tritissimas foede revolveris, *Nullam gentem ais esse nec fuisse unquam quae regis appellation non intellexerit eam potestatem quae solo deo ⇒ Deo minor est, quaeque solum deum ⇒ Deum judicem haberet; & tamen paulo post fateris, nomen regis datum vel olim fuisse ejusmodi potestatibus & magistratibus qui plenum & liberum jus non habent, sed a populi nutu dependens, ut *sufetes Carthaginensium, judices Hebraeorum, reges Lacedaemoniorum, & postremo Aragonensium*. Satisne belle tibi constas? Tum quinque monarchiae species ex Aristotele recenses, quarum una tantum jus illud obtinuit quod tu regibus commune omnibus esse dicis. De qua haud semel jam dictum est, nullum ejus exemplum vel ab Aristotele allatum, vel usquam extitisse: Quatuor reliquas, & legitimas, & legibus fuisse minores dilucide ostendit. Primum horum erat regnum Laconicum, & maxime quidem ejus ententia regnum, eorum quatuor quae legitima erant. Secundum erat Barbaricum, hoc solo diuturnum quia legitimum, & volente populo: nolente autem, omnis rex sed tyrannus, si invito populo regum retinuerit, eodem teste Aristotele. 1.5. ←EEBO 144 Idem de tertia regum specie dicendum est, quos ille AEsymnetas vocat, electos a populo, & ad certum plerunque tempus, certasque causas, quales fere apud Romanos fuere Dictatores. Quarta species eorum est, qui Heroicis temporibus regnabant, quibus ob egregia merita regnum ultro a populo delatum erat, sed legitimum tamen; neque vero hi nisi volente populo regnum tenebant, nec alia re magis differre has quatuor regni species a tyrannide ait, quam quod illic volente, hic invito populo regnetur. Quinta denique regni species, quae *παμβασιλεια* dicitur, & est cum summa potestate, quale tu jus regum omnium esse vis, a philosopho plane damnatur, ut neque utile, neque justum, neque naturale, nisi sit ut populus ferre possit istiusmodi regnum, iisque deferat qui virtute aliis omnibus longe praelucent. Haec 3^{tio} ⇒ tertio politicorum,*

cuius obvia sunt. Verum tu, credo, ut vel semel ingeniosus & floridus esse viderere, has **quingu⇒quinque** monarchiae species **quinq⇒quinque** zonis mundi assimilare gestiebas; *Inter duo extrema potentiae regalis tres aliae species interpositae magis temperatae videntur, ut inter zonas torridam & frigidam, quae mediae jacent.* Festivum caput! **quam⇒Quam** pulchras nobis similitudines **semper concinnas⇒
concinnare semper** somes! Tu igitur, quo regnum *absolutae potestatis* ipse damnas, ad zonam frigidam hinc ocyus amolire; quae post adventum illic tuum plus duplo frigebit: nos interim a te novo Archimede sphaeram illam, quam describis, mirabilem expectamus, in qua duae sint extremae zonae, una torrida, altera frigida, tres mediae temperatae. *Reges, inquis, Lacedaemoniorum in vincula conjici fas erat, morte multari fas non erat.* Quare? An quia damnatum capite Agidem lictores **←EEBO** **145** & peregrini milites rei novitate percussi, regem ducere ad mortem non esse fas existimabant? Et populus quidem Spartanus ejus mortem aegre tulit, non quod rex capitali supplicio affectus fuerit, sed quod bonus, & popularis, factione divitum iudicio illo circumventus esset. Sic itaque Plutarchus, *primus rex Agis ab ephoris est morte multatus*; quibus verbis non quid fas, sed quid factum sit, tantummodo narrat. Nam qui regem in jus ducere, vel etiam in vincula possunt, illos non posse eundem supplicio ultimo afficere, puerile est credere. Accingeris jam tandem ad jus regum Anglicorum. *Rex, inquis, in Anglia unus semper fuit.* Hoc eo dicis, quia modo dixeras, *rex non est nisi unus sit & unicus.* Quod si ita est, aliquot sane quos credebam Angliae reges fuisse, non erant: **nam⇒Nam** ut multos omittam Saxoniorum, qui consortes imperii vel filios vel fratres habuere, constat Henricum **2^{dum}⇒Secundum** e stirpe Normannica cum filio regnasse. *Ostendant, inquis, aliquod regnum sub unius imperio⇒,* *cui non potestas absoluta adjuncta fuerit, in **quibusda⇒quibusdam** tamen magis remissa, in aliis magis intenta.* Ostende tu potestatem absolutam remissam, asine; annon absoluta est summa? Quomodo ergo summa & remissa simul erit? quoscumque fateberis reges cum remissa potestate esse, eos non esse cum absoluta facile vincam **⇒,** inferiores proinde esse populo natura libero, qui & suus ipse legislator est, & potestatem regiam vel intendere, vel remittere potest. Britannia, an tota olim regibus paruerit, incertum: Verisimilius est, prout tempora ferebant, nunc hanc nunc illam reipub. Formam adhibuisse. Hinc *Tacitus, Britanni olim regibus parebant, nunc per principes factionibus & **studiistrahuntur⇒studiis trahuntur**.* Deserti a Romanis, **XL**

⇒quadraginta circiter ←EEBO 146 annos sine regibus fuere: *regnum itaq; ⇒itaque perpetuum*, quod affirmas, antiquitus non fuit; fuisse autem haereditarium praecise nego; quod & regum series, & mos creandi eorum demonstrat: disertis enim verbis petuntur populi suffragia. Postquam enim rex consuetum juramentum dedit, accedens archiepiscopus ad quatuor partes exstructi suggesti, toties rogat populum universum his verbis, *consentire vultis de habendo ipsum regem?* Plane ac si Romano more dixisset, vultis, jubetis hunc regnare? Quod opus non foret, si regnum jure saepissime obtinet. Tu Caroli bello toties victi jus regium jure belli fundare adniteris: **Guilielmus ⇒ Gulielmus** scilicet cognomento *conquaestor* nos subjugabit. At sciunt qui in nostra historia peregrini non sunt, Anglorum opes uno illo praelio Hastingensi non adeo attritas fuisse, quin bellum facile instaurare potuissent. Sed regem accipere, quam victorem & tyrannum pati malebant. Dant itaque jusjurandum **Guilielmo ⇒ Gulielmo**, se fidem ei servaturos: ⇒; dat pariter **Guilielmus ⇒ Gulielmus** juramentum illis, admotus altari, se omnia, quae par est bonum regem, iis esse vicissim praestiturum. Cum falleret fidem, & rursus Angli arma caperent, diffusus ipse suis viribus juravit denuo, tactis Evangeliiis, antiquas se leges Angliae observaturum. Si postea igitur Anglos misere afflixit, non id jure belli, sed jure perjurii fecit. Certum est praeterea jam multis ab hinc seculis victos & victores in unam gentem coaluisse; ut jus illud belli, si quod unquam fuit, antiquari jam diu necesse sit. Ipsius verba morientis quae ex libro Cadomensi fide dignissimo ←EEBO 147 descripta reddimus, omnem dubitationem tollunt. *Neminem, inquit, Anglici regni constituo haeredem.* Qua voce jus illud belli, simulque illud haereditarium, cum ipso mart Gulielmo conclamatum atque sepultum est. Video nunc aliquam te in aula dignitatem, quod praedixi fore, esse adeptum, summus nimirum aulicae astutiae quaestor regius & procurator es factus. Unde hoc quod sequitur videris ex officio scribere, Vir magnifice. *Siquis praedecessorum regum factionibus procerum, vel seditionibus plebis coactus, aliquid de suo jure remiserit, id non potest successoribus obesse, quin id iterum sibi vindicet.* Recte mones: itaque si quo tempore majores nostri aliquid de jure suo per ignaviam amisere, an id oberit nobis, eorum posteris? Pro se illi quidem servitutem spondere, si vellent, pro nobis certe non poterant; *quibus idem semper jus erit nosmet liberandi, quod illis erat I servitutem se cuilibet tradendi.* *Miraris quid faciat, ut rex Britanniae hodie debeat haberi pro magistratu tantum regni, qui autem alia regna in*

Christianitate obtinent, plena & libera potestate polleant. De Scotia remitto te ad Buchananum^{⇒;} de Gallia etiam tua, ubi hospes esse videris, ad Francogalliam Hotomani, & Girardum Franciae Historicum^{⇒;} de caeteris ad alios, quorum nulli quod sciam Independentes erant: ex quibus de jure regio longe alia poteras didicisse, quam quae doces. Cum jure belli tyrannidem regibus Angliae asserere nequiveris, facis jam periculum in jure parasitico. Edicunt reges se regnare *Dei gratia*: quid si Deos se esse edixissent? te credo flaminem facile erant habituri; sic Pontifex Cantuariensis *Dei providentia* archiepiscopari prae se tulit. Tunc ista fatuitate ^{←EEBO 148} Papam non vis esse regem in Ecclesia, ut regem constituere plusquam Papam in repub. possis? At in regni statutis appellatur ^{rex⇒Rex} *Dominus noster*. Mirus tu quidem statutorum nostrorum in nomenclator repente evasisti; nescis tamen multos dici dominos qui non sunt; nescis quam iniquum sit ex titulis honorariis, ne dicam adulatoriis, de jure & veritate rerum statuere. Eodem refer quod *Parlamentum regis* dicitur: nam & fraenum regis vocatur; adeoque^{⇒×} non magis rex Parlamenti est dominus, quam equus est sui dominus fraeni. At *cur non regis Parlamentum, cum ab eo convocetur*^{⇒?} Dicam tibi^{⇒;} quia convocatur etiam senatus a Consule, neque propterea dominus illius concilii erat. Quod itaque rex Parlamentum convocat, id facit pro officio suo ac munere quod a populo accepit, ut etiam quos convocat, eos de arduis regni negotiis consuleret, non de suis: aut si qua dici sua possunt, de iis postremo semper loco agi solitum erat; ad arbitrium etiam Parlamenti, non suum. Nec vero ignorant, quorum id interest scire, Parlamentum sive vocatum, sive non vocatum^{⇒;} bis intra vertentem annum antiquitus ex lege potuisse convenire. At *regis etiam leges nuncupantur*. Sunt istae quidem ad regem phalerae; rex autem Angliae legem ferre per se potest nullam; neque enim ad leges ferendas, sed ad custodiendas a populo latas constitutus erat. Tuque hic fateris *congregari* idcirco *Parlamentum ut leges conderet*. Quapropter & lex Terrae vocatur, & lex populi: Unde Ethelstanus rex in praefatione legum, ubi omnes alloquitur, *vobis*, inquit, *lege vestra* omnia largitus sum: & in formula juramenti quo reges Angliae antequam crearentur obstringere se ^{←EEBO 149} solebant, sic populus a rege stipulatur. *Concedis justas leges quas vulgus elegerit?* Respondet rex, *concedo*. Erras etiam tota Anglia, qui *regem quo tempore Parlamentum non habetur, plene planeque totum regni statum regio jure gubernare* ais. Nam neque de bello, neque de pace quod magni sit momenti,

quicquam decernere, ne in jure quidem dicundo curiarum decretis intercedere potest. Jurant itaque judices nihil se in judiciis exercendis nisi ex lege facturos, etiamsi rex ipse dicto, aut mandato, vel etiam literis proprio annulo obsignatis aliter imperaret. Hinc saepius in nostro jure rex *infans* dicitur; nec sua jura au dignitates, nisi pueri aut pupilli in modum, possidere. Spec. Just. C. 4. Sect. 22. Hinc etiam illud apud nos crebro dici solitum, *rex non potest facere injuriam*. Quod tu hoc modo scelerate interpretaris, *non est injuria quam facit rex, quia in eo non punitur*. Admirabilem hominis impudentiam & improbitatem vel hoc solo interpretamento quis non perspiciat? *Capitis est imperare, inquis, non membrorum* ⇒; *rex `Parlamenti caput est*. Siccine nugarere, si cor tibi saperet? erass iterum (sed quis finis errorum est tuorum) in quo regis consiliarios a Parlamenti ordinibus non distinguish; nam **neq; ⇒ neque** illos quidem omnes, horum vero nullos reliquis non probatos eligere debebat rex; in plebeium autem ordinem ut quenquam eligeret, id sibi ne sumebat quidem unquam. Quibus id muneris populus delegabat, per municipia singuli suffragiis omnium eligebantur, notissima loquor, eoque brevior sum. *Falsum autem esse ais, quod sanctae Independentiae cultores asserunt, Parlamentum a populo fuisse institutum*. Video jam quid sit cur papatum tanto impetu evertere contendas: alium ipse papatum tanto impetu evertere contendas: alium ipse papatum ←EEBO 150 in alvo, quod aiunt, gestas: quid enim aliud uxor uxoris, lupo ex lupa gravidus, nisi aut portentum, aut papatum aliquem novum parturire **te oportebat? ⇒ debebas?** **certe ⇒ Certe** Papa germanus quasi jam esses, sanctos & sanctas pro arbitrio facis; reges etiam omni peccato absolvis, &, quasi strato jam hoste ⇒**papa**, ejus exuviis opimum te ornas. Certe Papa germanus quasi jam esses, sanctos & sanctas pro arbitrio facis; reges etiam omni peccato absolvis, &, quasi strato jam hoste papa nondum per te plane cecidit, dum libri illius tui *de Primatu*, secunda & tertia, & fortasse quarta & quinta pars prodierit, qui multos mortales taedio prius enecabit, quam tu papam eo libro subegeris, sit satis interea, quaeso, ad Antipapatum saltem **aliquem posse ascendere ⇒ posse adscendere**; & altera, quam tu, praeter illam Independentiam abs te irrisam, sanctorum in numerum serio retulisti, Tyrannis regia: sanctae ergo Tyrannidis regiae tu Pontifex eris Maximus; & nequid desit tibi ad Papales titulos, *Servus etiam servorum* eris, non Dei sed aulae; quoniam illa Chenaani maledictio adhaesisse tibi ad praecordia videtur. *Bestiam* appellas *populum*. Quid interim es ipse? Non enim

sacrum illud consistorium, **neq⇒neque** sanctus ille Lupus te dominum suum aut populo exemerit aut vulgo; neque effecerit, quin sicuti es, teterrima ipse bestia sis. Certe libri sacri prophetici magnorum regum monarchiam & dominationem immanis Bestiae nomine ac specie adumbrare solent. *Sub regibus ante Guilielmum*, inquis, *nulla Parlamenti mentio exstat*. De vocabulo Gallicano altercari non libet: res semper fuit: & Saxonice temporibus Concilium Sapientum vocari solitum concedis. Sapientes autem tam sunt plebis, quam procerum ex numero. *At in statuto Mertonensi, vigesimo Hen.* **3ⁱⁱⁱ⇒Tertii** comitum & **baronum⇒Baronum** tantum fit mentio. Ita te semper **←EEBO 151** nomina decipiunt, qui tantum fit mentio. Ita te semper nomina decipiunt, qui tantum in nominibus aetatem **omne⇒omnem** contrivisti; nobis enim satis constat, & Quinque-portuum curatores, & decuriones urbicos, **nonnunqua⇒nonnunquam** & mercatores illo seculo baronum nomine appellatos fuisse, **⇒;** neque dubium omnino est, quin Parlamenti quosque Senatores quantumvis plebeios, aetas illa jure multo potiore barones nuncupaverit: nam & anno ejusdem regis **52.⇒quinquagesimo secundo** tam nobiles, quam plebeios fuisse convoatos, Marlbrigii **statutū⇒statutum**, sicut & reliqua fere statuta omnia disertis verbis testantur: quos etiam plebeios, comitatum magnates Edouardus tertius in praefatione Statuti Stapli, quam perdocte pro me recitas, vocavit; eos nimirum *qui de singulis civitatibus pro toto comitatu venerant*; qui quidem plebeium ordinem constituebant, neque erant proceres, aut esse poterant: Tradit etiam liber statutis illis vetustior, qui inscribitur, Modus habendi Parlamenta, licere regi cum plebe sola Parlamentum habere, legesque ferre, quamvis Comites & Episcopi non adsint; non itidem licere regi cum comitibus & episcopis, si plebs non aderit. Hujus rei ratio quoque adjicitur; quia cum nondum Comites aut episcopi constituti essent, Reges cum populo tamen Parlamenta, & Concilia peragebant: deinde comites pro se tantum veniunt; plebeii pro suo quisque municipio, **⇒;** Ex quo iste ordo universi populi nomine adesse intelligitur; eoque nomine & potioem, & nobiliorem ordine patricio, omnique ex parte anteponendum esse. *Sed judicandi potestas*, inquis, *penes domum plebeiam nunquam fuit*. Neque penes regem Angliae fuit unquam: illud tamen memineris, principio omnem potestatem a populo fluxisse, & etiamnum **←EEBO 152** proficisci. Quod & Marcus Tullius de lege **agraria⇒Agraria** pulcherrime ostendit. *Cum omnes potestates, imperia, curationes ab universo populo proficisci convenit, tum eas profecto maxime, quae constituuntur*

ad populi fructum aliquem, & commodum, in quo & universi deligant quem populi maxime consulturum putent, & unusquisque studio & suffragio suo viam sibi ad beneficium impetrandum munire possit. Vides Parliamentorum veram originem, illis Saxonis archivis longe vetustiore. Dum in hac luce veritatis & sapientiae versari licebit, frustra nobis obscuriorum aetatum tenebras offundere conaris. Quod non eo dici a me quisquam existimet, quasi ego de auctoritate & prudentia majorum nostrorum detrahi quicquam velim; qui in legibus bonis ferendis plus sane praestiterunt, quam vel illa secula, vel illorum ingenium & cultus tulisse videatur: & quamvis leges raro non bonas irrogarent, ignorantiae tamen, & imbecillitatis humanae sibi conscii, hoc veluti fundamentum legum omnium posteris tradi voluerunt, quod & nostri Jurisperiti omnes agnoscunt, ut si qua lex aut consuetudo legi divinae aut naturali, aut rationi denique repugnaret, ea ne pro lege sancita habeatur. Unde tu, etiamsi edictum fortasse aliquod aut statutum in jure nostro, quo regi tyrannica potestas attribuitur, invenire posses, id, cum & divinae voluntati, & naturae, & rationi contrarium sit, intelligito, ex generali & primaria ista lege nostra quam attuli, rescindi apud nos, & ratum non esse; verum tu jus nullum tale regum apud nos invenies. Cum enim judicandi potestas primitus in ipso populi fuisse constet, Anglos autem eam ab se in regem nulla lege regia unquam transtulisse, ⇒(neminem ←EEO 153) enim judicare aut solet aut potest rex Angliae, nisi per leges provisatas ⇒, Fleta 1. l. c. 17. ⇒) sequitur eandem adhuc integram atque totam in populo sitam esse; nam parium domum aut nunquam traditam, aut recuperari jure posse non negabis. At, regis est, inquis, de vico municipium, de eo civitatem facere, ergo illos creat qui constituunt domum inferiorem. At inquam, oppida & municipia regibus antiquiora sunt; etiam in agris populus est populus. Jam Anglicismis tuis magnopere delectamur; **Countie Court,** **The Turn, Hundreda⇒County Court, The Turn, Hundreda,** mira nempe docilitate centenos Jacobaeos tuos Anglice numerare didicisti.

Quis expedivit Salmasio suam Hundredam

Picamque docuit nostra verba conari?

Magister artis venter, & Jacobaei

Centum, exulantis viscera marsupii regis.

Quod si dolosi spes refulserit nummi,

Ipse Antichristi qui modo primatum Papae
 Minatus uno est dissipare sufflatu,
Cantabit ultro Cardinalitium *melos*.

Longam deinde de comitibus & Baronibus dissertationem subtexis; ut ostendas regem esse eorum omnium creatorem, quod facile concedimus, eoque nomine regibus plerunque serviebant; ideoque ne gentis liberae iudiceps essent, recte providimus. *Potestatem convocandi* parlamentum ⇒ Parliamentum *quoties libet, & quando vult dissolvendi ex omni temporis memoria penes regem esse affirmas.* Tibine igitur balatroni mercenario & peregrino, pergufarum dictata exscribenti, an disertis legumstrarum verbis fides habenda sit, infra ←EEBO 154 videbimus. *At inquis, reges Angliae parlamento majus Imperium habuisse alio argumento probatur, eoque invincibili; regis potestas perpetua est & ordinaria, quae per se sine Parlamento regnum administrat; Parlamenti extraordinaria est autoritas, & ad certas tantum res, nec sine rege quicquam validi statuere idonea.* Ubinam dicamus vim magnam latere hujus argumenti? an in *ordinaria & perpetua*? Atqui minores multi magistratus habent potestatem ordinariam & perpetuam, quos Irenarchas vocamus; an summa ergo habent? supra etiam dixi potestatem regi idcirco traditam à populo fuisse, ut videret auctoritate sibi commissa ne quid contra legem fiat; utque leges custodiret nostras, non ut nobis imponeret suas: regis proinde potestatem nisi in regni curiis & per eas, esse nullam: immo ⇒ imo populi potius ordinaria est omnis, qui per duodecim viros de omnibus judicat. Atque hinc est quòd interrogatus in curiâ reus, *Cui te permittis judicandum,* ⇒? responder semper ex more atque lege, *Deo & populo,* non deo ⇒ Deo & regi, aut regis vicario. Parlamenti autem autoritas quae re & veritate, summa populi potestas in illum senatum collata est, si extraordinaria est dicenda, id tantum propter ejus eminentiam dicitur; alioqui, ut notum est, ipsi ordine s'appellantur, non extraordinem ergo, & si non actu, quod aïunt, virtute tamen perpetuum babent in omnes curias & potestates ordinarias jus atque auctoritatem; idque sine rege. Offendunt nunc limatulas, opinor, aures mas nostrorum barbarae locutiones: cujus ego si vacaret, aut operae pretium esset, tot barbarismos hoc uno libro notare possem, quot si pro merito lueres, profectò omnes puerorum ferulas in te ←EEBO 155 frangi oporteret, nec tot aureos tibi dari, quot illi quondam pessimo poëtæ; colaphos longè

plures. *Prodigium esse aīs omnibus portentis opinionum monrosius, quod fanatici personam regis à potestate ejus sejungant.* Equidem dicta singulorum non praestitero: personam autem si pro homine vis dici, separari à potestate ejus nec abiurdè posse Chrysostomus haud fanaticus docere te potuit, qui praeceptum Apostoli de potestatibus ita explanat, ut potestatem ibi & rem, non hominem intelligiasserat⇒ hominem intelligi asserat. Quidni dicam regem, qui contra leges quid facit, id agere ut privatum vel tyrannum, non ut regem legitima potestate praeditum? Tu si uno in homine posse plures esse personas, easque ab ipso homine, sensu & cogitatione separabiles non intelligis, & sensus communis & latinitatis planè expers es. Sed hoc eò dicis, ut reges peccato omni absolvas, utque erepto Papae primatu indutum te esse existimemus: *Rex, inquis, non posse peccare intelligitur, quia peccatum ejus poena non consequitur.* Quisquis ergo non punitur, non peccat; non furtum sed poena facit furem; ⇒: Salmasius Grammaticus non facit soloecismos, quia manum ferulae subduxit; post eversum à te Papam sint isti sanè Pontificatūs tui canones, vel certè indulgentiae tuae, sive sancte Tyrannidis, sive sanctae Servitutis Pontifex dici mavis. Congesta extremo capite maledicta tua in *Anglicanae reipub. & Ecclesiae statum* praetereo: hoc enim habent tui similes, homo contemptissime; ut quidque plurimā dignum est laude, id solent per calumniam maximè vituperare. Sed de jure regio apud nos, seu potius de jure populi in regem ne quid temere affirmasse videar, proferre ex ipsis ←EEBO 156 monumentis non gravabor, quamvis pauca quidem de multis, ea tamen quibus liquido satis constabit, Anglos ex lege & instituto, & more etiam majorum suorum, regem nuper judicavisse. Post Romanorum ex insula discessum sui juris Britanni circiter annos 40. sine regibus fuere; quos primos crearant, eorum nonnullos, supplicio affecere. Britannos eo⇒ob nomine⇒id Gildas, contra quam⇒longe alio, atque tu facis, ⇒nomine repre⇒repre hendit ,⇒; ⇒nempe non quod reges necavere⇒necavissent, sed quod in judicatos, vel ut ejus verbis utar, nonpro⇒non pro veri examinatione. Vortigernus ob incestas cum filia nuptias, teste Nennio historicorum nostrorum post Gildam antiquissimo, damratur à *beato Germano, & omni concilio Britonum*, ejusque filio Guorthemiro regnum traditur. Haud multo haec post Augustini obitum gesta sunt: unde vanitas tua facile redarguitur, qui supra asseruisti, primum omnium Papam, & nominatim Zachariam docuisse, judicari reges posse. Circa annum Christi 600. Morcantius, qui tunc temporis in Cambria regnabat, propter

caedem patruī ab Oudoceo Landaviae Episcopo in exilium damnatur; quamquam is exilii sententiam latifundiis quibusdam ecclesiae donatis redemit. Ad Saxones jam veniamus; quorum jura cum reperiantur, facta pratermittam. Saxones Germanis oriundos memineris; qui nec infinitam aut liberam potestatem regibus dedere, & de rebus majoribus consultare omnes solebant; ex quibus intelligere est, Parlamentum, si solum nomen excipias, etiam apud Saxonum majores summa authoritate viguisse. Et ab iis quidem Concilium Sapientum passim nominatur; ⇒× ⇒ab ipsis ⇒usque Ethelberti temporibus, quem *decreta judiciorum juxta exempla Romanorum cum Concilio Sapientum constituisse* memorat ←EEBO 157 Beda; ⇒. sic⇒Sic Edwinus Northanymbrorum, Inas occidentalium Saxonum rex, *habito cum sapientibus & Senioribus concilio*, novas leges promulgavit; ⇒: alias Alured edidit *ex concilio*, item *prudētissimorum; atque iis*, inquit, *omnibus placuit edici earum observationes*. His atque aliis multis hujusmodi locis luce clarius est, delectos etiam ex plebe conciliis maximis interfuisse; nisi siquis Proceres solos sapientes esse arbitratur. Extat etiam apud nos perantiquus legum liber cui titulus *Speculum Justiciariorum*, in quo traditur primos Saxones, post Britanniam subactam, cum reges crearent, ab iis jusjurandum exigere consuevisse, se, ut quemvis alium è populo, legibus ac judiciis subjectos fore; ⇒: cap. I; ⇒. sect. 2. ibidem ait jus esse & aequum ut rex suos in Parlamento habeat pares, qui de injuriis quas vel rex vel regina fecerit, cognoscerent; regnante Aluredo sancitum legibus fuisse, ut singulis annis Parlamentum bis Londini, vel eo saepiùs, si opus esset, habereretur. Quae lex cum pessimo juris neglectu in desuetudinem abisset, duabus sub Edouardo 3^{tio}⇒Tertio sanctionibus renovata est. In alio etiam antiquo manuscripto, qui Modus Parlamenti inscribitur, hæc legimus; si rex Parlamentum prius dimiserit, quàm ea omnia transigantur quorum causa concilium indictum erat, perjuri reus erit; & Juramentum illud quod regnum initurus dederat, violâsse censebitur. Quomodo enim, quod juratus est, justas leges concedit, quas populus elegerit, si earum eligendi facultatem petenti populo non dat ⇒, velrariùs Parlamentum convocando, vel citiùs dimittendo quàm res populi ferunt? Jus autem illud jurandum, quo rex Angliae se obligat, nostri jurisperiti pro ←EEBO 158 sanctissimâ lege semper habuere. Quod aute⇒autem maximis reipub. periculis remediu⇒remedium inveniri potest (qui solus convocandi Parlamenti finis erat) si conventus ille magnus, & augustissimus ad regis libitum stultissimi sæpe & pervicacissimi dissolvetur? Posse à

Parlamento abesse, proculdubiò minus est, quàm Parlamentum dissolvere: at rex per leges nostras illo Modorum libro traditas abesse à Parlamento, nisi planè ægrotaret, **neq⇒neque** potuit, **neq⇒neque** debuit: & ne tum **quide⇒quidem** nisi inspecto ejus corpore à duodecim regni paribus, qui de adversa regis valetudine testimonium perhibere in senatu possent: solèntne servi cum domino sic agree? Contrà verò plebeius ordo, sine quo Parlamentum haberi non potest, etiam à rege convocatus potuit non adesse, & secessionem facta, de repub. **malegestâ⇒male gestâ** cum rege expostulare: quod & prædictus liber teitatur. Verùm, quod caput est, inter leges Edouardi regis vulgò Confessoris, una est eximia, quæ de regis officio tractat; cui rex officio si desit, *nomen regis in eo non constabit*. Hoc quid esset, ne non satis intelligeretur, Chilperici **Fracoru⇒Francorum** regis exemplum subnectit, cui idcirco regnum à Populo **abrogatu⇒abrogatum** erat. Puniri autem **malu⇒malum** regem ex legis hujus sententia oportere, significabat ille S. Edouardi gladius cui nomen Curtana erat, **que⇒quem** in **regeu⇒regum** creatione & pompâ gestare Comes Palatii solebat; *in signum*, inquit noster Matthæus Paris, *quòd & regem, si oberret, babeat de jure potestatem cohibendi*: gladio autem nemo ferè nisi capite punitur. Hanc **lege⇒legem**, cum aliis boni illius Edouardi, Guilielmus ipse conquæstor anno regni quarto ratam habuit: & frequentissimo Anglorum Concilio propè Verulamium religiosissimè juratus confirmavit: quo facto non solùm jus omne belli, si quod **←EEBO 159** in nos habuit, ipse extinxit, sed etiam hujus legis judicio atque sententiæ se subjecit. Ejus etiam filius Henricus cum in omnes Edouardi leges, tùm in hanc quoque juravit; atque iis duntaxat conditionibus, vivente adhuc fratre Roberto natu majore, in regem est electus. Jurârunt eadem omnes deinceps reges, antequam insignia regni acciperent. Hinc celebris ille & antiquus noster jurisconsultus Bractonus. 1. l. c. 8. *Non est rex, ubi dominatur voluntas & non lex*. Et. 1. 3.c.9. *rex est dum benè regit; tyrannus⇒,* *dum populum sibi creditum violentâ opprimit dominatione*. Et ibidem, *exercere debet rex potestatem juris, ut vicarius & minister dei⇒Dei: potestas autem injuriæ diaboli est, non dei⇒Dei: cum declinat ad injuriam rex, diaboli minister est*. Eadem ferme habet vetustus alter juris consultus, libri illius author qui Fleta inscribitur, memor nempe uterque & legis illius Edvardinæ, verè quidem regis, & regulæ illius in jure nostro primariæ à me supra dictæ, qua nihil **dei⇒Dei** legibus & rationi contrarium haberi pro lege potest; uti nec tyrannus pro rege, nec minister diaboli pro ministro **dei⇒Dei**. Cùm itaque lex maximè

ratio recta sit, siquidem regi, siquidem **dei⇒Dei** ministro obediendum est, eâdem prorsùs & ratione & lege, tyranno & diaboli ministro erit resistendum. Et quoniam denomine sæpius quàm de re ambigitur, tradunt iidem, regem Angliæ, etiamsi nomen regis nondum perdiderit, judicari tamen, ut quilibet è vulgo, & posse & debere. Bracton. l.l. c. 8. Fleta, l. i. c. 17. **non⇒Non** *debet esse rege major quisquam in exhibitione juris; minimus autem esse debet in iudicio suscipiendo, si peccat; alii legunt, si petat.* Judicari igitur cum debeat rex noster, sive tyranni sub nomine, sive **←EEBO 160** regis, quos habeat item iudices legitimos dictu difficile non debet esse. Eisdem consulere authores haud pejus erit. Bracton. l. 2. c. 16. Fleta. l.i.c.17. *In populo regendo rex habet superiores, legem, per quam factus est, rex, & curiam suam, videlicet comites & Barones: **comites⇒Comites** dicuntur quasi socii regis, **⇒;** & qui habet socium, habet magistrum; & ideò si rex fuerit sine fræno, id est sine lege, debent ei frænum ponere.* Baronum autem nomine plebeium ordinem comprehendi supra ostendimus; quin & Pares etiam Parlamenti eisdem fuisse dictos, libri legum nostrarum antiqui passim tradunt: & imprimis liber ille cui titulus, Parlamenti modus; *Eligentur inquit de omnibus regni paribus, **⇒x** 25 **⇒;*** quorum erunt *quinque milites, quinque cives* id est urbium delegati, *quinque municipes: & duo milites, pro comitatu majorem vocem habent in concedendo & contradicendo quàm major comes Angliæ;* & merito quidem **⇒;** illi enim pro tota aliqua provincia, aut municipio suffragia ferunt, isti pro se quisque duntaxat. Comites autem illos *Codicillares*, quos vocas, & *rescriptitios*, cùm feudales jam nulli sint, ad iudicandum regem à quo creabantur minimè omnium idoneos esse, quis non videt? Cùm itaque jus nostrum sit, ut est in illo speculo antiquo, regem habere pares, qui in Parlamento cognoscant & iudicent, *si quid rex in aliquem populi sui peccaverit*, si notissimum sit licere apud nos cuivis è populo in minoribus quibusque curiis injuriarum actionem regi intendere, quantò justius est, quantoque magis necessarium, si rex in universos peccaverit, ut habeat qui eum non refrænare solùm & coërcere, sed iudicare & punire possint. Pessimè enim & ridiculè **←EEBO 161** institutam esse eam necesse est rempub. in qua de minimis regum injuriis etiam privato cuivis cautum sit, de maximis nihil in commune provisum, nihil de salute omnium, quo minùs liceat ei universos sine lege perdere, qui ne unum quidem lædere per legem porerat. Comites autem esse regis iudices, cum ostensum sit neque decere neque expedire, sequitur iudicium illud totum ad plebeium ordinem, qui & **pares⇒Pares** regni, & Barones, &

populi totius potestate sibi delegatâ præditi sunt, jure optimo pertinere. Cum enim (ut in nostro jure scriptum est, quod suprâ attuli) plebs sola cum rege sine comitibus aut episcopis Parlamentum constituat, quia rex cum sola plebe, etiam ante comites aut episcopos natos, Parlamenta peragere solebat, eâdem prorsus ratione plebs sola supremam & sine rege, & regem ipsum judicandi potestatem habebit, quòd etiam ante ullum regem creatum, ipsa universi populi nomine concilia & parlamenta peragere, judicare, ferre leges, ipsa reges creare solita erat; non ut populo dominarentur, sed ut rem populi administrarent. Quem si rex contrâ injuriis afficere, & servitute opprimere conatus fuerit, ex ipsa legis nostræ sententia nomen regis in eo non constat, rex non est; quòd si rex non sit, quid est quod ei pares amplius quaeramus? Tyrannum enim jam re ipsa ab omnibus bonis judicatum nulli non satis pares atque idonei sunt, qui supplicio mactandum esse pro tribunali judicent. Hæc cùm ita sint, tot testimoniis, tot legibus prolatis, abundè hoc demùm, quod erat propositum, evicisse arbitror, cùm judicare regem penès plebem jure optimo sit, cùmque plebs regem de repub. deque ecclesia, sine spe ulla ←EEBO 162 sanitatis, pessimè meritum supplicio ultimo affecerit, rectè atque ordine, exque repub. suâque fide, dignitate, legibus denique patriis fecisse. Neque possum hic non gratulari mihi de majoribus nostris, qui non minore prudentiâ ac libertate, quàm Romani olim, aut. Græcorum præstantissimi, hanc repub. instituerunt; neque poterunt illi, siquid nostrarum rerum sentiunt, non sibi etiam gratulari de porteris suis? qui tam sapienter institutam, tantâ libertate fundatam ab impotenti regis dominatione, cùm redacti penè in servitatem essent, tam fortiter, tàmque prudenter vindicarunt.

CAP. IX.

Satis jam arbitror palam esse, regem Angliae etiam Anglorum legibus [judicari]⇒[judicari] posse; suos habere iudices legitimos;[⇒] quod erat probandum. Quid tu porro? (nam quae tua repetis, ad ea non repetam mea) *ex rebus nunc ipsis propter quas comitia indici solent, proclive*, inquis, *est ostendere regem esse supra Parlamentum*. Sit sane proclive quantum voles, in quo praecipitem te dari jam statim senties. *Parlamentum*, inquis, *congregari solet ad majoris momenti negotia in quibus regni salus & populi versatur*. Si rex Parlamentum convocat ad procurandas res populi, non suas, neque id nisi assensu eorum atque arbitrio quos convocat, quid aliud est, obsecro, nisi minister populi & procurator? cum, sine suffragiis eorum quos populus mittit, ne tantillum quidem, neque de aliis, neque de seipso decernere possit. [←EEBO163] Quod etiam argumento est, officium esse regis, toties Parlamentum convocare, quoties populus id petit: quandoquidem & res populi, non regis, iis comitiis tractantur, idque populi arbitrio. Quamvis enim regis quoque assensus honoris causa peti soleret, quem in rebus minoris momenti ad privatorum duntaxat commoda spectantibus poterat non praebere, poterat pro illa formula dicere, *rex deliberabit*, de iis tamen, quae ad salutem omnium communem & libertatem pertinebant, prorsus abnuere nullo modo poterat, cum id & contra iuramentum regum esset, quo veluti lege firmissima tenebatur, & contra praecipuum **magnae Chartae** articulum, [c:]⇒. 29. ***Non negabimus, non differemus cuiquam jus aut justitiam***. Non negabit rex [justitiam,]⇒[jus aut] [justitiam,] negabit ergo justas leges? non cuiquam, an ergo omnibus? ne in [Curiâ]⇒[ulla] quidem [ulla]⇒[Curiâ] minori, [an]⇒[num] ergo in Senatu supremo? an vero rex ullus tantum sibi arrogabit, ut quid justum sit, quid utile, se unum universo populo scire melius existimet? Cum *ad hoc creatus & electus sit, ut justitiam faciat universis*, Btacton. l. 3. c. 9. per eas nimirum leges *quas vulgus elegerit*. Unde illud in archivis nostris 7. H.4. Rot. Parl. num.59. *non est ulla regis praerogativa, quae ex justitia & aequitate quicquam derogat*. Et reges olim acta Parlamenti confirmare recusantes, Chartam videlicet magnam & hujusmodi alia, majores nostri saepenumero armis [coëgere]⇒[coegerunt]; neque propterea minus valere illas leges, aut minus legitimas esse jurisperiti nostri statuunt [:]⇒; quandoquidem assensum rex iis decretis coactus praebuit, quibus jure atque sponte assentiri debebat. Tu dum contendis aliarum etiam gentium reges in potestate vel Synedrii vel Senatus, [←EEBO] [164] vel Concilii sui aequae fuisse, non nos in servitute, [asseris,]⇒[X] sed [eas]⇒[illas] in libertatem [⇒asseris]: in quo idem facere pergis quod ab initio fecisti, quodque faciunt

pragmaticorum ⇒ pragmaticorum stultissimi, ut incauti seipsos in lite saepius contra veniant. At nos scilicet fatemur *regem*, ubicung ⇒ ubicunque *absit, in Parlamento tamen censi praesentem vi potestatis: ergo* quodcung ⇒ quodcunque *illic agitur à rege ipso actum intelligi.* Tum quasi bolum aliquem nactus esses aut mercedulam, illorum recordatione Caroleorum delinitus, *accipimus, inquis, quod dant: accipe igitur, quo dignus es, magnum malum; non enim damus, quod sperabas, inde sequi curiam illam non alia potiri potestate quam à rege delegata.* Si enim dicitur, potestas regis, quaecunque ea sit, à Parlamento abesse non potest, an suprema continuo dicitur? annon potius transferri in Parlamentum potestas regia videtur, útque minor majore contineri? sane si Parlamentum potest, nolente & invito rege, acta ejus & privilegia quibusvis data revocare atque rescindere, si ipsius regis praerogativas, prout videtur, circumscribere, si proventus ejus annuos & impensas aulae, si famulitium ipsum, si totam denique rem domesticam regis moderari, si vel intimos ejus consiliarios atque amicos amovere, vel etiam è sinu abripere ad supplicium potest, si cuivis denique de plebe à rege ad Parlamentum quacunque de re provocatio est lege data, non itidem à Parlamento ad regem, quae omnia & posse fieri, & fuisse saepius facta, cum monumenta publica, tum legum nostrarum consultissimi testantur, neminem esse arbitror, modo mens ei sana sit, qui Parlamentum supra regem esse non fateatur. Nam in interregno etiam Parlamentum viget; & quod historiis ←EEBO 165 nostris testatissimum est, nulla haereditatis ratione habita, saepe, quem sibi visum est, suffragiis liberrimis regem creavit. Ut summatim dicam quod res est, Parlamentum est supremum gentis Concilium, ad hoc ipsum a Populo **plane** libero constitutum, & potestate plena instructum, ut de summis rebus in commune consulat; rex ideo erat creatus, ut de consilio & sententia illorum Ordinum consulta omnia exequenda curaret. Quod cum Parlamentum ipsum edicto nuper suo publicè declararet, neque enim pro aequitate sua recusabat vel externis gentibus actionum suarum rationem ultro ac sponte reddere, ecce tibi è gurgustio nullius homo auctoritatis, aut fidei, aut rei, Burgundus iste Verna, qui summum Angliae Senatum, jus patrium atque suum scripto asserentem, *detestandae & horribilis imposturae* insimulet. Patriam mehercule tuam pudebit, verbero, se tantae impudentiae homuncionem genuisse. Sed habes fortasse quae salutariter monitos nos velis; agedum, auscultamus. *Quas, inquis, leges sancire potest Parlamentum, in quo nec praesulum ordo comparet?* Tune ergo furiose, praesules ex ecclesia extirpatum ibas, ut in Parlamenta induceres? O hominem impium, & Satanae tradendum, quem neque ecclesia non ejicere hypocritam & atheum, neque ulla respub. recipere communem libertatis pestem atque labem deberet; quinetiam

quod **nequit⇒solo** ex Evangelio **⇒probandum erat**, id ex Aristotele & Halicarnassaeo, deinde ex statutis papisticis pravissimorum temporum probare adnititur, regem Angliae caput esse Anglicanae Ecclesiae, ut episcopos compransores suos & necessarios nuper factos **⇒**, quos ipse Deus exturbavit, novos iterum praedones & tyrannos, pro **←EEBO** **166** virili sua parte, sanctae Dei ecclesiae imponat **⇒**, quorum universum ordinem, tanquam religioni Christianae perniciosissimum, eradicandum esse stirpitus, editis antea libris clamose contenderat. Quis unquam Apostata, non dico à sua, quae nulla certa est, sed à Christiana doctrina, quam ipse asseruerat, defectione tam foeda atque nefaria descivit? *Episcopis de medio sublatis, qui sub rege, & ex ejus arbitrio de causis ecclesiae cognoscebant, quaeris ad quos redibit ea cognitio.* O perditissime, verere tandem vel conscientiam tuam; memineris dum licet, nisi si hoc sero nimis te moneo, memineris quam non impunè tibi erit, quam inexpiabile demùm sit, sanctum Dei Spiritum sic illudere.

Subsiste⇒Collige te aliquando, & pone aliquem furori modum, ne te accensa ira numinis repente corripiat; qui Christi gregem, unctosque Dei minimè tangendos, iis hostibus & saevissimis tyrannis obterendos iterum & persultandos tradere cupis, à quibus elata modo & mirifica Dei manus eos liberavit **⇒**; tuque ipse, nescio eorumne ad fructum ullum, an ad perniciem & obdurationem tuam, liberandos esse docuisti. Quod si jus nullum dominandi in ecclesiam est episcopis, certè multo minùs est regibus; quicquid hominum statuta edicunt. Sciunt enim qui labris aliquanto plusquam primoribus Evangelium gustarunt, ecclesiae gubernationem divinam esse totam ac spiritualem, non civilem. *In secularibus* autem, quod aïs *supremam jurisdictionem habuisse regem Angliae*, id falsum esse jura nostra ubertim declarant. Curias omnes ubi judicia exercentur, non rex, sed Parlamenti autoritas vel constituit, vel tollit; in quibus tamen minimo cuivis è plebe licebat regem in **←EEBO 167** jus vocare; neque raro iudices contra regem pronuntiare solebant; id si rex vel interdicto, vel mandato, vel scriptis literis impedire conaretur, ex juramento & lege non parebant iudices, sed ejusmodi mandata rejiciebant, & pro nihilo habebant: non poterat rex quenquam in vincula conjicere, aut ullius bona in publicum addicere; poterat neminem supplicio punire, nisi in aliquam curiam priùs citatum, ubi non rex, sed consueti iudices sententias tulere; idque saepe, ut supra dixi, contra regem. Hinc noster Bractonus l. 3. c.9. *regia potestas juris est, non injuriae; & nihil aliud potest rex, nisi id solum quod de jure potest.* Aliud tibi suggerunt Causidici tui, qui nuper solum verterunt; ex statutis nempe quibusdam haud antiquis sub **Edvardo 4to, Henrico 7^{imo}, Edvardo 6to⇒Edouardo Quarto, Henrico Septimo, Edouardo Sexto** promulgatis: neque viderunt, quamcunde regi

potestatem statuta illa concedunt, eam à Parlamento concessam esse omnem & quasi precariam [⇒], quam & eadem authoritas [poterat⇒poterit] revocare. Cur sic passus es nasuto tibi imponi, ut quo maximè argumento regis potestatem ex decretis Parlamenti pendere demonstratur, eo absolutam esse & supremam [prodere⇒probare] te crederes? Nam & monumenta nostra sanctora testantur, reges nostros non haereditati, non armis, non successioni; sed populo suam omnem potestatem debere. Talis potestas regia Henrico Quarto, talis ante eum Richardo Secundo à plebeio ordine concessa legitur; Rot. Parlament. 1 Hen. 4. num. 108. [⇒], hand secùs atque rex aliquis praesidibus suis praefecturas & provincias edicto & diplomate solet concedere. Id nempe literis publicis consignari disertè jussit Communium Domus, *consessisse se regi Richardo, ut tali bona* [←EEBO 168] *libertate frueretur, qualem ante eum reges Angliae habuere;* qua cum rex ille *contra fidem Sacramenti sui* ad eversionem legum abuteretur, ab iisdem orbatus regno est. lidem etiam, quod et eadem rotula testatur, in Parlamento edicunt, se prudentia & moderatione Henrici [4th⇒Quarti] confisos, *velle ac jubere ut in eadem magna libertate regia sit quam ejus progenitores obtinuerunt.* Illa autem nisi fiduciaria plane fuisset, quemadmodum haec fuit, necesse est profecto & Parlamenti illius ordines, qui concederent quod suum non erat, ineptos ac vanos, & reges illos qui, quod suum jam erat, concessum ab aliis [vellent⇒voluerint] accipere, & sibi & posteris injurios nimis fuisse: quorum utrumvis credibile non est. *Tertia pars, inquis, regiae potestatis versatur circa militiam; hanc partem reges Angliae sine pari & aemulo tractarunt.* Neque hoc verius quam caetera quae perfugarum fide scripsisti. Primum enim pacis & belli arbitrium penes magnum regni senatum semper fuisse, & historiae passim nostrae, & exterorum, quotquot res nostras paulo accuratius attigere, [testantur⇒tetantur]. Sancti etiam [Edvardi⇒Edouardi] leges, in quas jurare nostri reges tenebantur, certissimam fidem faciunt, capite de Heretochiis, *fuisse quasdam potestates per provincias & singulos comitatus regni constitutas, qui Heretoches vocabantur, latine ductores exercitus,* qui provincialibus copiis praeerant, non ad honorem coronae solem, sed ad utilitatem regni. Isti vero eligebantur per commune concilium, & per singulos comitatus in pleno conventu populari, sicut & vicecomites eligi debent. Ex quo facile perspicitur, & copias regni & copiarum ductores in potestate populi, non regis & antiquitus fuisse, & esse oportere; illamque legem aequissimam nostro in [←EEBO 169] regno haud minus valuisse, quam olim in populari Romanorum statu valuit. De qua & M. Tullium audire non [ad⇒abs] re fuerit. Philipp. 10. *Omnes legiones, omnes copiae quae [ubiq⇒ubique] sunt, Populi R. sunt. [Neq⇒Neque] enim legiones, quae*

Antonium Consulem reliquerunt, Antonii potius quam reipub. fuisse dicuntur. Sancti autem Edouardi legem illam, cum aliis illius legibus Guilielmus ille conquaestor dictus, populo sic volente ac jubente, juratus confirmavit; sed & hanc insuper adjecit, c. 56. *Omnes civitates, burgos, castella, singulis noctibus ita custodiri, prout vicecomes, & Aldermanni, caeteriq; caeterique* praepositi per commune concilium ad utilitatem regni melius providebunt; & lege 62, ideo castella, *burgi burgni*, civitates aedificatae sunt ad tuitionem gentium & populorum regni, idcirco & observari debent cum omni libertate, integritate, & ratione. Quid ergo? custodientur arces & oppida in pace contra fures & maleficos non nisi per commune Concilium ejusdem loci, non custodientur in maximo belli metu contra hostes sive externos sive intestinos per commune concilium totius gentis? sane illud nisi concedatur, neque *libertas*, neque *integritas*, nec *ratio* denique in iis custodiendis ulla esse poterit; neque earum rerum quicquam assequemur, quarum causa fundari primum urbes & arces lex ipsa dicit. Majores certe nostri quidvis potius regi quam sua arma & oppidorum praesidia tradere solebant; idem esse rati acsi libertatem ipsi suam ferocitati regum & impotentiae proditum irent. Cujus rei exempla in historiis nostris uberrima cum sint, & jam notissima, inserere huic loco supervacaneum esset. ←EEBO 170 At *protectionem rex debet subditis,* ⇒; *quomodo eos protegere poterit, nisi arma virosque habeat in sua potestate?* At, inquam, habebat haec omnia ad utilitatem regni, ut dictum est, non ad civium interitum & regni disperditionem: quod & Henrici 3th⇒tertij temporibus, prudenter Leonardus quidam vir doctus in episcoporum conventu respondit Rustando Papae nuntio & regis procuratori: *omnes ecclesiae sunt Domini Papae, ut omnia principis esse dicimus, ad tuitionem, non ad fruitionem vel proprietatem*, quod aiunt; ad defensionem, *non ad dispersionem:* eadem⇒ Eadem & praedictae legis Edouardi sententia erat; quid est hoc aliud nisi potestate fiduciaria: ⇒; non absoluta? qualem cum imperator bellicus fere habeat, id est delegatam, non planè propriam, non eo segniùs populum, a quo eligitur, sive domi sive militiae defendere solet. Frustra autem Parlamenta, & impari sane congressu de legibus Sancti Edouardi & libertate olim cum regibus contendissent, si penes regem solum arma esse oportere existimassent; nam & leges quamlibet iniquas ipse dare si voluisset, frustra se *charta* quantumvis *magnâ* contra ferrum defendissent. At *quid proderit*, inquis, *Parlamento militiae magisterium habere, cum ne teruncium quidem ad eam sustinendam queat, nolente rege, de populo cogere*. Ne sit ea tibi cura: primum enim hoc falso ponis, Parlamenti ordines *non posse sine rege tributa populo imponere*, a quo & ipsi missi sunt, & cujus causam suscipiunt. Deinde non potest te fugere tam sedulum de alienis rebus

percontatorem, sua sponte populum, vasis aureis atque argenteis conflatis, magnam vim pecuniae in hoc bellum contra regem impendisse. Amplissimos exinde regum nostrorum annuos ←EEBO 171 reditus recenses ⇒; nil nisi *millies quingenties quadragies* crepas; *ex patrimonio regis maximas largitiones* fieri solitas ab iis *regibus qui liberalitatis laudibus emicuerunt*, avidus audieras: hac te illecebra veluti Bileamum illum infamem proditores patriae ad suam causam perduxere; ut Dei populo maledicere, & divinis judiciis obstrepere auderes. Stulte ⇒, quid tandem regi injusto ac violento tam immensae opes profuere? Quid etiam tibi? ad quem nihil prorsus eorum, quae spe ingenti devoraveras, pervenisse audio, praeter unam illam crumenulam vitreis globulis vermiculatam, & centenis⇒centum aureolis confertam. Cape istam Balaame, quam adamasti, iniquitatis mercedem, ac fruire. Pergis enim desipere ⇒: *Erectio standardi*, id est *vexilli*, ad regem⇒Regem solum pertinet. Quapropter? quia

—*Belli signum Laurenti Turnus ab arce*

Extulit.

Tunc vero nescis, Grammatice, hoc idem cujusvis imperatoris bellici munus esse? At ait *Aristoteles*, *neesse est regi praesidium adsistere, quo leges tueri possit; ergo oportet regem plus armis posse quam populum universum*. Tales hic homo consequentias torquere solet, quales Ocnus funes apud inferos; quae nulli sunt usui, nisi ut comedantur ab asinis: aliud enim est praesidium a populo datum, aliud armornm⇒armorum omnium potestas, quam Aristoteles hoc ipso, quem protulisti, loco a regibus abjudicat. Oportet, inquit, habeat rex tantam circa se manum armatorum, *quanta singulis vel compluribus fortior sit, populo vero minor*; ←EEBO 172

εἶναι ἢ τοσαύτην ἰσχὺν ὥστε ἐκάστου μὲν καὶ ἐνός καὶ συμπλειόνων κρείττω, τῶ ἢ πλείους ἦντω.

※上のは EEBO より

εἶναι δὲ τοσαύτην ἰσχὺν ὥστε ἐκάστου
μὲν καὶ ἐνός καὶ συμπλειόνων κρείττω, τοῦ δὲ πλείους ἦντω.

※上のはコロンビアより

Polit. I. 3. c. 11. Alioqui sane, sub specie tuendi, possit statim & populum & leges sibi subjicere. Hoc autem rex & tyrannus interest; rex a senatu & populo volente, ac libente, quod satis est praesidii circa se habet contra hostes, & seditiosos: **tyrannus**⇒**Tyrannus** invito senatu ac populo, vel hostium, vel perditorum civium **praesidiu**⇒**praesidium** sibi quam maximum comparare studet, contra senatum ipsum & populum. Concessit itaque Parlamentum regi, ut alia omnia, sic *standardi erectionem*; non ut infesta patriae signa inferret, sed ut populem contra eos defenderet, quos Parlamentum hostes **judicat**⇒**judicasset**; si secus fecisset, ipse hostis judicandus erat, ⇒; cum juxta ipsam **S^{ti}**⇒**Sancti** Edouardi, vel quod sanctius est, ipsam naturae legem, nomen regis perdiderit. Unde in praedicta Philippica, *amittit is omne exercitus & imperii jus, qui eo imperio & exercitu rempub. oppugnat*. Neque licebat regi *feudales* illos *equites ad bellum* evocare, quod Parlamenti autoritas non decrevisset; id quod ex statutis pluribus manifestum est. Idem de vectigalibus & censu navali censendum; **que**⇒**quem** imperare civibus sine senatusconsulto **rex non potuit**⇒**fas regi non erat**: atque ita gravissimi legum nostrarum interpretes annis abhinc plus minus duodecim, tum cum adhuc firmissimum erat regium imperium, publice statuerunt. Sic diu ante eos Fortescutius Henrici **S^{ti}**⇒**Sexti** cancellarius juris nostri consultissimus; rex Angliae, inquit, neque leges mutare potest, neque tributa, nolente populo, imponere, **sed**⇒**Sed** nec probaverit quisquam ullis **testimoniis**⇒**testimoniis** antiquorum *regni Angliae statum mere esse regalem*. Habet rex, inquit Bractonus, *jurisdictionem super omnes*. Id est in **←EEBO 173** curia; ubi regis quidem nomine, nostris autem legibus jus redditur. *Omnis sub rege est*, ⇒; id est **est**⇒**X** singuli: atque ita se explicat ipse Bractonus locis a me supra citatis. Ad ea **que**⇒**quae** restant, ubi eundem volvis lapidem, in quo vales ipsum, credo, Sisyphum delassare, ex supra dictis abunde respondetur. De caetero, si quando Parlamenta suum regibus bonis obsequium amplissimis verbis citra assentationem & servitutem detulere, id quasi eodem modo tyrannis delatum esset, intelligi, aut populo fraudi esse non debet; neque enim justo obsequio liberatas imminuitur. Quod autem ex **Edvardo**⇒**Edouardo** Coco & aliis citas, *Angliae regnum absolutum est imperium*, id est si ad ullum regem externum, aut Caesarem respicias; vel, ut Cambdenus ait, *quia in imperii clientela non est*: alioqui adjicit uterque imperium hoc consistere non *ex rege* solo, sed *ex corpore politico*. Unde Fortescutius, **Fortesc.**⇒**X** de laud. legum Angl. c. 9. rex, inquit, ⇒, *Angliae populum gubernat non mera*

potestate regia, sed politica; populus enim iis legibus gubernatur quas ipse fert. Externos hoc etiam scriptores non latebat. Hinc Philippus Cominaeus author gravissimus commentariorum quinto; *inter omnia orbis terrae regna, quorum ego notitiam habeo, non est mea quidem sententia, ubi publicum moderatius tractetur, neque ubi regi minus liceat in populum, quam in Anglia.* Postremo *ridiculum est inquis, argumentum, quod afferunt, regna ante reges fuisse, quasi dicas lucem ante solem extitisse.* **At nos, o bone vir, non regna, sed populum ante reges fuisse dicimus.** Quem interim te magis **⇒quam** **teipsum** ridiculum dicam, qui lucem ante solem extitisse, quasi ridiculum, **negas⇒neges**. Ita dum in alienis curiosus esse vis, elementa **←EEBO 174** dedidicisti. Miraris denique, *eos qui regum in comitiis regni viderunt solio sedentem, sub aureo & serico caelo, potuisse in dubium vocare utrum penes regem an penes Parlamentum majestas sit.* Incredulos profecto homines narras, quos tam lucidum argumentum e coelo **ipso petitum nihil movit⇒** **praesertim aureo & serico, petitum nihil moverit**. Quod tu coelum aureum homo **stoicus⇒Stoicus** adeo es religiose & unice contemplatus, ut & coeli Mosaici & Aristotelici oblitus esse penitus videare: cum in illo *lucem ante solem* **extitisse⇒extitisse** negaveris, in hoc tres Zonas temperatas esse supra docueris. Quot Zonas in illo regis aureo & serico coelo observaveris, nescio: hoc scio, te Zonam unam centum stellis aureis bene temperatam ex illa tua coelesti contemplatione abstulisse.

CAP. X.

Cum haec omnis controversia de jure, sive generatim regio, sive separatim regis Angliae, obstinatis partium contentionibus, quam ipsa rei natura difficilior facta sit, spero, qui studium veritatis factionibus anteponunt, iis ea me ex lege **dei⇒Dei**, juréque gentium, institutis denique patriis, copiosè attulissè, quae regem Angliae judicari posse, atque etiam capite puniri indubitatum reliquerint. Cum caeteris, quorum animos aut superstitione occupavit, aut mentis aciem anticipata regii splendoris admiratione ita perstrinxit, ut nihil in virtute ac libertate vera illustre ac splendidum videre possint, sive ratione & argumentis **agamus ⇒ pugnemus**, sive **←EEBO175** exemplis, frustra contendimus. Tu vero, Salmasi, ut reliqua omnia, ita hoc etiam absurde admodum facere videris, qui cum omnes independentes omnibus probris onerare non desinas, regem ipsum quem defendis, maxime omnium independentem fuisse statuis: neque *regnum populo, sed generi debuisse*: deinde quem *capitis causam dicere coactum* intio graviter dolebas, eum nunc *inauditum periisse* quaereris. At vero totam causae dictionem ejus, fide summa Gallice editam, inspicere si libet, persuasum tibi aliud fortasse erit. Carolo certè cum per aliquot dies continuos ampliossima loquendi facta copia esset, non ille quidem est ea usus ad objecta sibi criminali diluendum, sed ad iudicium illud ac iudices omnino rejiciendum. Qui autem reus aut tacet, aut aliena semper respondet, eum non est iniuria, si manifestus criminum sit, vel inauditum condemnari. Carolum si *mortem ais plane egisse vitae respondentem*, assentior: si dicis pie & sancte & *secure* vitam finisse, scito aviam ejus Mariam, infamem foeminam, pari in speciem pietate, sanctitate, constantia in pegmate occubuisse: ne animi praesentiae, quae in morte quibusvis e vulgo maleficis permagna saepe est, nimium tribuas: saepe desperatio aut obfirmatus animus fortitudinis quondam speciem & quasi personam induit, saepe stupor tranquillitatis: videri se bonus, intrepidus, innocens, interdum & sanctos pessimi quique non minus in morte quam in vita cupiunt; inque ipsa **sceleru⇒** **scelerum** suorum capitali poena solent ultimam simulationis suae & fraudum, quam possunt speciosissime, pompam ducere; &, **veluti ⇒ quod** poetae aut histriones **deterrimi⇒consueverunt insulsissimi**, plausum in ipso exitu ambitiosissime captare. Nunc ad **←EEBO 176** *istam quaestionem pervenisse te ais, qua tractandum est quinam fuerint illius regiae condemnationis praecipui authores*. Cum de te potius

inquierendum sit, quomodo tu, homo exterus, & Gallicanus erro, ad quaestionem de rebus nostris, tibi tam alienis, habendam perceneris? quo pretio emptus? verum de eo satis constat. Te vero percontantem de rebus nostris quis demum docuit? ipsi nimirum perfugae, & perduelles patriae, qui te hominem vanissimum nacti, mercede ad maledicendum facile adduxerunt. Data deinde tibi est aliqua aut furbundi cujuspian sacellani semipapistae, aut servientis aulici de statu rerum scriptiuncula; eam ut latine verteres negotium tibi dabatur: hinc istae narrationes confectae, quas, si videtur, paulum excutiamus. *In hanc condemnationem non centena millesima pars populi consensit.* Quid ergo caeteri, qui sese nolentibus tantum facinus fieri sunt passi? an stipites, an trunci hominum, an **forte⇒vero** quales illi in scena Virgiliana **⇒x** **⇒ignavissimi,**

Purpurea intexti tollunt aulaea Britanni?

Non enim verso tu quidem Britannos, sed picots nescio quos, vel etiam acu picots videris mihi velle dicere. Cum itaque incredibile sit gentem bellicosam a tam paucis, iisque infimis de plebe sua, sub jugum mitti, quod in narratione tua primum occurrit, id esse falsissimum apparet. *Ordo ecclesiasticus erat ab ipso senatu ejectus.* Eo miserior itaque tua est insania, necdum enim te sentis insanire, qui eos e Parlamento quereris ejectos, quos tute ex ecclesia ejiciendos esse, libro longosissimo scribis. *Senatus alter ordo qui in proceribus consistebat, ducibus, comitibus, vicecomitibus, statione sua dejectus est.* Et merito; a nullo enim municipio missi **←EEBO 177** pro se tantum sedebant, nihil juris in populum habebant, juri tamen ejus & libertati, suo quodam instituto, **refragari⇒adversari** in plerisque consueverant: erant à rege constituti, ejus comites, & famuli, & quasi umbrae, quo amoto, **ipsi⇒ipsos** necesse est ad plebem, unde orti sunt, **redigerentur⇒redigi**. *Una & deterrima portio Parlamenti potestatem sibi vindicare non debuit reges judicandi.* At plebeius ordo, quod te supra docui, non solum Parlamenti pars erat potissima, etiam sub regibus, sed per se ipse Parlamentum omnibus numeris absolutum & legitimum, etiam sine Comitibus, nedum Ecclesiasticis, constituebat. Atqui *ne totâ quidem haec ipsa pars ad sententiam de regis capite ferenda admissa est.* Pars illa nempe non admissa, quem verbo regem, re hostem toties judicaverat, ad eum animis atque consiliis palam defecerat. Parlamenti ordines Anglicani cum iis qui à Scotiae itidem Parlamento missi erant legati, idibus Januarii

1645. rescripserant regi, dolosas inducias & habenda secum Londini colloquia petenti, non posse se eum in urbem admittere, donec is de bello civili tribus jam regnis ejus operâ excitare, de caedibus tot civium ejus jussu factis reipub. satisfacisset; **deq**⇒ **deque** pace firma **atq**⇒**atque** sincera iis conditionibus cavisset, quas ei utriusque regni Parlamta & tulerant saepius, & latura essent: ipse è contrario postulata **eoru**⇒ **eorum** aequissima **ja**⇒**jam** septies humillime oblate, responsionibus aut surdis repudiaverat, aut ambiguis eluserat. Ordines tandem post tot **annoru**⇒**annorum** patientiam ut ne fraudulentus rex, quam debellare reipub. in acie non valebat, **ea**⇒ **eam** in vinculis per dilationes everteret, & **jucundissimu**⇒**jucundissimum** ex nostris dissidiis **fructu**⇒**fructum** capiens, de victoribus **←EEBO 178** etiam suis restitutus hostis inspiratum sibi triumphum ageret decernunt, se regis deinceps rationem non habituros, nullas se ei postulationes ampliùs esse missuros, aut ab eo accepturos: **post**⇒**Post** haec tamen decreta reperti sunt ex ipso Ordinum numero, qui invictissimi exercitùs odio, cujus maximis rebus gestis invidebant, quémque post ingentia merita, dimittere cum ignominia cupiebant, & ministris aliquot seditiosis, quibus miserè serviebant, morem gerentes, **opportunu**⇒**tempusque** sibi **tempus**⇒**opportunum** nacti, cum eorum multi, quos à se longè dissentire sciebant, ad sedandos **Presbyterianoru**⇒**Presbyterianorum** gliscentes jam tumultus, missi ab ipso ordine, in provinciis abessent, mira levitate, ne dicam perfidia, decernunt, inveteratum hostem, verbotenùs duntaxat regem, nulla penè ab eo satisfactione prius accepta, aut cautione facta, ad urbem esse reducendum; in summam dignitatem atque imperium aequè esse restituendum, ac si de reipub. preclare meritis esset. Ita religioni, libertati, foederi denique illi à se toties jactato regem **praeponabant**⇒**anteponabant**. Quid illi interea qui integri tam pestifera agitari consilia videbant? An ideo deesse patriae, saluti suorum non prospicere debuerant, eo quod istius mali contagio in ipsorum Ordinem penetraverat? At quis istos exclusit malè sanos? *Exercitus*, inquis, *Anglicanus*, id est, non externorum, sed fortissimorum & fidissimorum civium; quorum tribuni plerique, Senatores ipsi erant, quos illi boni exclusi patriâ ipsa excludendos, & in Hiberniam procul ablegandos esse censuerant; **dum**⇒**x** Scoti interim dubia jam fide quatuor Angliae provincias suis finibus proximas magnis copiis infidebant firmissima earum regionum oppida **←EEBO 179** praesidiis tenebant, regem ipsum in custodia habebant: **dum**⇒**x** ipsi etiam factiones suorum atque tumultus, Parlamemo ipsi plusquam

minaces, & in urbe & in agris passim fovebant, qui ⇒**tumultus** paulo post in bellum non civile solùm, sed & Scoticum illud erupere. Quòd si privatis etiam consiliis aut armis subvenire reipublicae laudatissimum semper fuit, non est certè cur exercitus reprehendi possit, qui Parlamenti autoritate ad urbem accersitus imperata fecit; & regionum factionem atque tumultum ipsi curiae saepiùs minitantem facile **compescuit** ⇒**compressit**. In id autem discrimen adducta res erat, ut aut nos ab illis, aut illos à nobis opprimi necesse esset. Stabant ab illis Londinensium plerique institores atque opifices, & ministrorum factiosissimi quique; à nobis exercitus magna fide, modestia, virtute cognitus. Per hos cum retinere libertatem, rempub. salutem liceret, an haec omnia per ignaviam & stultitiam prodenda fuisse censes? Debellati regiarum partium duces arma quidem inviti, animum hostilem non deposuerant: omnibus belli renovandi occasionibus intenti ad urbem se receperant. Cum his, quamvis **sanguinem eorumavide sitientibus,**⇒**inimicissimis**, Presbyteriani, postquam non permitti sibi in omnes tam civilem quam ecclesiasticam dominationem viderunt, clandestina consilia, & prioribus tum dictis tum factis indignissima consociare coeperant: eoque acerbitalis processere, ut mallent se regi denuo mancipare, quam fratres suos in partem illam libertatis quam & ipsi **suo sibi⇒sibi suo** sanguine acquisiverant, admietere; mallent tyrannum tot civium cruore perfusum, ira in superstites, & concepta jam ultione ardentem rursus experiri **←EEBO 180** dominum, quàm fratres, & amicissimos aequo jure ferre sibi pares. Soli Independentes qui vocantur, & ad ultimum sibi constare, & sua uti victoria sciebant: qui ex rege hostem se fecerat, eum ex hoste regem esse amplius, sapienter, meo quidem iudicio, nolebant: **neq⇒neque** pacem idcirco non volebant, sed involutum pacis nomine aut bellum novum, aut aeternam servitutem prudentes metuebant. Exercitum autem nostrum quo **fusius⇒prolixius** infamare possis, narrationem quandam rerum nostrarum inconditam & strigosam exordiris: in qua tametsi multa faisa, multa frivola reperio, multa abs te vitio data, quae laudi ducenda essent, huic tamen alteram ex adverso narrationem opponere nihil arbitror attinere. Rationibus enim hîc non narrationibus certatur; atque illis utrobique, non his fides habebitur. Et sane sunt ejusmodi res istae, ut nisi justa historia dici pro dignitate nequeant. Melius itaque puto, quod de Carthagine Sallustius, silere tantis de rebus, quam parum dicere: neque committam ut non solùm virorum illusrium, sed Dei praecipuè maximi laudes, in hac rerum serie mirabili saepissime iterandas, tuis hoc

libro intexam opprobriis. Ea igitur duntaxat, quae argumenti habere speciem videntur, pro more decerpam. *Anglos & Scotos quod aïs solenni conventione promississe, se regis majestatem conservaturos* omittis quibus id conditionibus promissere; si salvâ nimirum religione & libertate id fieri posset: quibus utrisque ad extremum usque spiritum iniquus adeo & insidiosus rex iste erat, ut, vivente illo, & religionem periclitaturam, & libertatem interituram esse facile appareret. Sed redis jam ad illos regii supplicii authores. *Si res ipsa ponderibus* ←EEBO 181 *suis, & momentis recte aestimetur, exitus facti nefandi ita Independentibus imputari debet, ut principii & progressus gloriam Presbteriani sibi possent vindicare.* Audite Presbyteriani, ecquid nunc juvat, ecquid confert ad innocentiae & fidelitatis opinionem vestrae, quod à rege puniendo abhorreere tantopere videremini? Vos isto regis actore verbosissimo, accusatore vestro, *plusquam dimidium itineris confecistis; vos ad quartum actum & ultra in dramate hoc desultando frigultientes spectati estis;* ⇒ **At interim reconditissimae homo eloquentiae, quos tam laboriose accusas, cur tam facile imitaris, spectatus toties in hac regia defensione desultando ipse frigultiens?** vos *merito regis occisi crimine notari debetis; ut qui viam ad ipsum occidendum munistis; vos nefariam illam securim cervicibus ejus inflixistis, non alii.* Vae vobis imprimis, si unquam stirps Caroli regnum posthac in Anglos recuperabit: in vos, mihi credite, cudetur haec faba. Sed Deo vota persolvite, fratres diligite liberatores vestros, qui illam calamitatem, atque certam perniciem ab invitis etiam vobis hactenus prohibuere. Postulamini vos item, quod *aliquot annos ante per varias petitiones jus regis imminuere moliti estis, quod voces contumeliosas regi illis ipsis libellis quos nomine Senatus regi porrexistis, insertas publicastis;* videlicet *in illa declaratione dominorum & communium, Maii 26. 1642. aperte quid sensistis de regis autoritate aliquot perduellionem spirantibus & insanis positionibus fassis estis. Hullae oppidi portas Hothamus, tali mandato a senatu accepto, venienti* **regi⇒regis** *occlusit; vos quid rex pati posset, hoc primo rebellionis experimento cognoscere concupivistis.* Quid hoc dici potuit accommodatius ad conciliandos inter se Anglorum animos, atque à rege penitùs abalienandos? **cum⇒Cum** intelligere hinc possint, si rex revertatur, se non solùm regis mortem, sed etiam ←EEBO 182 *petitiones quondam suas, & frequentissimi Parlamenti acta de liturgia & episcopis abolendis, de triennali Parlamento, & quaecunque summo populi consensu ac plansu sancita sunt, tanquam*

seditiosas atque *insanas Presbyterianorum positiones* luituros. Sed repente mutat animum homo levissimus; & quod modo *rem ipsam recte aestimanti* sibi videbatur solis Presbyterianis deberi, id nunc *rem eandem ab alto revolventi* Independentibus totum deberi videtur. Modò Presbyterianos *vi aperta atque armis contra regem grassatos* esse, eúmque ab iis *bello victum, captum, in carcerem conjectum* affirmabat, nunc omnem *hanc rebellionis doctorinam* Independentium esse scribit. O hominis fidem & constantiam! quid aliam jam opus est narrationem comparare contra tuam, quae ipsa sibi tam turpiter decoxit? Verum de te siquis dubitat, albúsne an ater homo sis, tua legat quae sequuntur. *Tempus est, inquis, pandere unde & quando proruperit inimical regibus secta: belli isti sane Puritani sub regno Elisabethae prodire tenebris Orci, & Ecclesiam inde turbare primum cœperunt, immo ⇒ imo rempub. ipsam: non enim sunt minores reipub. pestes quam ecclesiae.* Nunc te verè Balamum vox ipsa sonat; ubi enim virus omne acerbitalis evomere cupiebas, ibi insciens atque invitus benedixisti. Hoc enim tota Anglia notissimum est, si qui ad exemplum ecclesiarum vel Gallicarum vel Germanicarum, ut quasque reformatiores esse judicabant, puriorem cultus divini rationem sequi studebant, quam penè omnem Episcopi nostri caeremoniis & superstitionibus contaminaverant, si qui tandem pietate erga **deum ⇒ Deum**; aut vitae integritate caeteris praestabant, eos ab Episcoporum fautoribus Puritanos **←EEBO** **183** fuisse nominatos. Hi sunt quorum doctrinam regibus inimicame esse clamitas; neque hi solum, nam **plerieq ⇒ plerieque** reformatorum, inquis, *qui in alios disciplinae ejus articulos non jurarunt, hunc tamen unum videntur approbasse, qui regia adversatur dminationi.* Ita Independentes, dum gravissimè insectaris, laudas; qui eos ab integerrima Christianorum familia deducis; & quam doctrinam Independentium esse propriam ubique asseris, eam nunc reformatorum **plerisq ⇒ plerisque** approbasse confiteris; **eo usque ⇒ usque eo** demùm audaciae, impietatis, apostasiae proventus es, ut etiam Episcopos, quos tanquam pestes & Antichristos ex Ecclesia radicitus evellendos, atque exterminandos esse nuper docuisti, cos nunc *a rege tuendos fuisse* affirmas, ne quid *Sacramento* scilicet *inaugurationis derogatum iret.* Nihil est ulterius jam sceleris aut infamiae quo possis procedere, quàm, quod solum superest, ut reformatam, quam polluis, religionem quamprimùm ejures. Quod autem nos aïs *omnes sectas & hoereses tolerare*, id noli accusare; quandiu te impium, qui Christianorum sanctissimos, & plerosque etiam reformatos tibi adversos *e tenebris orci prodire* audes

dicere, te vanum, mendacem, & conductitium calumniatorem, te denique Apostatam ecclesia tamen toleret. Tuas autem exinde sycophantias, quibus magnam reliqui capitis partem insumis, & quae monstrosa dogmata Independentibus, ad cumulandam iis invidiam, affingis, quidni omittam? cum neque ad causam hanc regiam omnino pertineant, & ea ferè sint quae risum potius aut contemptum cujusvis quàm refutationem raercantur.

CAP. XI.

AD undecimum hoc caput videre mihi, Salmasi, quamvis nullo cum pudore, cum aliqua tamen conscientia futilitatis tuæ accedere. Cùm enim hoc loco perquirendum tibi proposueris *quâ autoritate* pronuntiatum de rege fuerit, subjungis quod à te nemo expectabat *frustra id quæri*; scilicet *quæstioni huic vix locum reliquit qualitas hominum qui id fecere*. Cum igitur, quàm es importunitatis & impudentiæ in hac causa suscipienda compertus, tam sis nunc etiam loquacitatis tibi conficius, eo à me brevius responsum feres. Quærenti jam tibi *quâ autoritate* ordo plebeius vel judicavit ipse regem, vet aliis id iudicium delegavit, respondeo supremâ: supremam quemadmodum habuerit, docebunt te ea quæ tunc à me dicta sunt, cùm te suprâ, hac ipsa de re graviter ineptientem redarguerem. Quòd si tibi saltem crederes, posse te ullo tempore quod satis est dicere, non eadem toties cantare odiosissimè soleres. Aliis autem delegare suam iudicandi potestatem ordo plebeius eadem sanè ratione potuit, qua tu regem, qui & ipse omnem potestatem à populo accepit, eandem aliis delegare potuisse dicis. Unde in illa *solenni conventione*, quam nobis objecisti, cum Angliæ tum Scotiæ summi ordines religiosè profitentur ac spontent, ea se supplicia de perduellibus esse sumpturos, *quibus utriusque gentis potestas iudicium suprema, aut qui ab ea delegatam potestatem accepturi erant*, plectendos iudicarent. Audis hinc ←EEBO185 utriusque gentis Senatium unâ voce testantem se posse suam tuthoritatem iudicariam, quam *supremam* ipsi vocant, aliis delegare: vanam ergo & frivolam de ista potestatis delegatione controversiam moves. At *cum his*, inquis, *judicibus è domo inferiori selectis juncti etiam iudices fuere ex cohortibus militaribus sumpti; numquam autem militum fuit civem iudicare*. Paucissimis te retundam; non enim de cive nunc, sed de hoste memineris nos loqui: quem si imperator bellicus cum tribunis militaribus suis, bello captum, & è vestigio, si ita videretur, occidendum, pro tribunali iudicare voluerit, an quicquam præter jus belli aut morem censebitur fecisse? qui autem hostis reipublicæ, & bello captus est, ne pro cive quidem is, nedum pro rege in ea reipub. haberi potest. Hanc ipsa lex Regis Eduardi sacrosancta sententiam tulit; quænegat malum regem aut esse regem, aut oportere regis nomine appellari. Ad illud autem quod aïs non *integram* plebis domum, sed *mancam & mutilam de regis capite iudicâsse*, sic habeto; eorum, qui regem plectendum esse censebant, longè majorem fuisse numerum, quàm qui res quascunque in Parlamento transigere, etiam per absentiam cæterorum, ex lege debebant; qui cum suo vitio atque culpa abessent (defection enim

animorum communem hostem pessima absentia erat) nullam iis, qui in fide permanserant, afferre moram conservandae reipub. poterant; quam vacillantem, & ad servitutum atque interitum prope redactam; populus universus eorum fidei, prudentiae, fortitudini primo commiserate. Atque illi quidem strenue rem gessere; exulcerati regis impotentiae, furori, ←EEBO 186 insidiis sese objecere; omnium libertati atque saluti suam posthabuere; omnia antehac Parlamenta, omnes majores suos prudentia, magnanimitate, Constantia supergressi. Hos tamen populi magna pars, quamvis omnem illis fidem, operam, atque auxilium pollicita, ingratis animis in ipso cursu deseruit. Pars haec servitutum & pacem cum ignavia atque luxuria ullis conditionibus volebat; pars altera tamen libertatem poscebat, pacem non nisi firmam atque honestam. Quae hic agree oportuisse dices; non enim Eurylochus, sed Elpenor es, id est vile animal Circeum, porcus immundus, turpissima servitute etiam sub foemina assuetus, unde nullum gustum virtutis, & quae ex ea nascitur, libertatis habes; omnes esse servos cupis, quod nihil in tuo pectore generosum aut liberum sentis, nihil non ignobile atque seivile aut liqueris aut spiras. Injicis porro scrupulum quod & Scotiae rex erat, de quo statuimus, quasi idcirco in Anglia impune quidvis illi facere liceret. Ut hoc caput denique prae caeteris elumbe atque aridum aliquot saltem facete dicto queas concludere, *duae*, inquis, *sunt voculae iisdem ac totidem elementis constantes, solo literarum situ differentes, sed immane quantum significatione differentes, Vis, & Jus.* Minime profecto mirum est, te trium literarum hominem tam scitam ex tribus literis argutiolum exculpere potuisse; hoc magis mirandum est quod toto libro asseris, duas res tam inter se caeteroqui *differentes*, in regibus unum atque idem esse. Quae enim vis est unquam a regibus facta, quam ←EEBO 187 non jus regium tu esse affirmaveris? Haec sunt quae novem paginis bene longis responsione digna animadvertere potui; caetera sunt ea, quae aut identidem repetita haud semel refutavimus, aut ad hanc causam disceptandam nullum habent momentum. Itaque solito nunc brevior si sum, id non meae diligentiae, quam in hoc summo tædio languescere non patior, sed tuæ loquacitati, rerum & rationum tam cassæ atque inani, imputandum erit.

CAP. XII.

Vellem equidem, Salmasi, ne cui forte videar in regem Carolum, suo fato atque supplicio defunctum, iniquior esse aut supplicio defunctum, iniquior esse aut acerbior, ut totum hunc de cri, omobis ejus locum, quod & tibi & tuis consultius fuisset, silentio præteriisses. Nunc verò quoniam id magis placuit, ut de iis præfidenter & verbose dicers, faciam profectò ut intelligas, nihil à te fieri incogitantius potuisse, quàm ut deterrimam causæ tuæ partem, nempe ejus crimina ad extremum refricanda & accuratiùs inquirenda reservares, quæ, cùm vera & atrocissima ostendero fuisse, & ejus memoriam omnibus bonis ingratham atque invisam, & tui defensoris odium quàm maximum in animis legentium novissimè relinquant.

Ducè, inquis, partes ejus accusationis fieri possunt; una in reprehensione vitæ versatur; altera in delictis quæ tanquam rex potuit committere. Et vitam quidem ejus inter convivial, & ludos, & fœminarum greges dilapsam ←EEBO188 facilè tacuero : quid enim habet luxus dignum memoratu? Aut quid hæc ad nos, si tantùm privatus fecisset? postquam voluit rex esse, ut nec sibi vivere, ita ne peccare quidem sibi solùm potuit. Primùm enim exemplo suis vehementissimè nocuit; secundo loco, quod temporis libidinibus & rebus ludicris impendit, quod erat plurimum, id totum reipub. quam susceperat gubemandam, subduxit; postremò immensas opes, innumerabilem pecuniam non suam, sed publicam luxu domestico dilapidavit. Itaque domi rex malus primùm esse cœpit. Verùm ad ea potiùs crimina *quæ malè regnando commisisse arguitur* transeamus. Hic doles *tyrannum* eum, *proditorem, & homicidam fuisse* judicatum. Id non injuriâ factum demonstrabitur. Tyrannum autem priùs, non ex vulgi opinione, sed ex Aristotelis & doctorum omnium judicio definiamus. Tyrannus est qui suam duntaxat, non populi utilitatem spectat. Ita Aristoteles ethicorum decimo, & alibi, ta alii plerique. Suáne commoda an populi spectârit Carolus, pauca hæc de multis, quæ tantummodò perstringam, testimonio erunt. Cùm aulæ sumptibus patrimonium & proventus regii non sufficerent, imponit gravissima populo tributa; iisque absumptis nova excogitavit; non ut rempub. vel augetet, vel ornaret, vel defenderet, sed ut populi non unius opes vel unam in domum importatas ipse sibi congereret, vel una in domo dissiparet. Hunc in modum sine lege cùm incredibilem pecuniam corrasisset, quod unicum sciebat sibi fræno fore, Parlamentum aut funditus abolere, aut convocatum haud sæpius quàm id suis rationibus conduceret, sibi soli reddere obnoxium conatus est. Quo fræno sibi detracto, ←EEBO189 aliud ipse populo frænum

injecit: Germanos equites, pedites Hibernos per urbes, pérque oppida quasi in præsiidiis, cùm bellum esset das nullum, collocandos curavit: parúmne tibi adhuc tyrannus videtur? In quo etiam, ut in aliis multis rebus, quod suprà per occasionem abs te datam ostendi (quanquam tu Carolum Neroni crudelissimo conferri indignaris) Neroni perquàm similis erat: nam & Senatum ille è repub. se sublaturum persæpe erat minatus. Interea conscientiiis relisiorum hominum supra modum gravis, ad cæremonias quosdam & superstitiosos cultus, quos è medio papismo in ecclesiam reduxerat, omnes adigebat; renuentes aut exilio aut carcere multabat; Scotos bis eam ob causam bello adortus est. Huc usque *simplici* saltem *vice* nomen tyranni commeruisse videatur. Nunc cur adjectum in accusatione proditoris nomen fuerit exponam. Cùm huic Parlamento sæpiùs pollicitis, edictis, execrationibus confirmâsset, se nihil contra rempub. moliri, eodem ipso tempore aut papistarum delectus in Hibernia habebat, aut legatis ad regem Daniæ clanculum missis, arma, equos, auxilium disertè contra Parlamentum petebat, aut exercitum nunc Anglorum nunc Scotorum pretio sollicitabat; illis Urbem Londinum diripiendam, his quantuor provincias Aquilonares Scotorum ditioni adjungendas promisit si sibi ad Parlamentum quoquo modo tollendum commodore suam operam vellent. Cùm hæc non succederent, cuidam Dillonio perduelli dat secretiora ad Hibernos mandata, quibus juberentur omnes Anglos ejus insulæ colonos repentino impetu adoriri. Hæc ferè proditorum ejus monumenta sunt, non vanis ← EEBO 190 rumoribus collecta. Homicidam denique fuisse, cujus acceptis mandatis Hiberni arma ceperint, ad quinquies centena millia Anglorum in summa pace nihil tale metuentium exquisitis cruciatibus occiderint, qui etiam ipse tantùm reliquis duobus regnis bellum civile conflârit, neminem puto negaturum. Addo enim quod in illo Vectensi colloquio hujus belli & culpam & crimen rex palam in se suscepit, eoque omni Parlamentum nosissimâ confessione suâ liberavit. Habes nunc breçiter quamobrem rex Carolus & tyrannus & proditor & Homicida judicatus fuerit. At cur non prius, inquis, neque in illo solenni fœdere, neque postea cum dedititiis esset, vel a Presbyterianis vel ab Independentibus sic judicatus est, sed potiùs, ut regem decuit accipi, omni reverentiâ est exceptus? Vel hoc solo argumento persuaderi cuivis intelligenti queat, non nisi serò tandem, & postquam omnia sustinuerant, omnia tentaverant, omnia perpassi errant, deliberatum Ordinibus fuisse regem abjicere. Tu id solus malitiosè nimis in invidiam rapis, quod summam eorum patientiam, æquanimitatem, moderationem, fastúsque regii tolerantiam nimis fortasse longam apud omnes bonos tetabitur. At mense Augusto qui

præcessit ejus supplicium, domus Communium quæsola jam tum regnabat & Independentibus erat obnoxia, scripsit literas ad Scotos, quibus testabatur nunquam sibi in animo fuisse mutare statum qui huc usque in Anglia obtinuerat sub Rege, domo Dominorum & Communium. Vide jam quàm non doctrinæ Independentium abrogation regis attribuenda sit. Qui suam ← EEBO 191 dissimulare doctrinam non solent, etiam potiti rerum profitentur *nunquam sibi in animo fuisse statum regni mutare*. Quod si id postmodum in mentem venit, quod in animo non fuit, cur non licebat quod *rectius*, & è repub. magis esse videbatur, id potissimum sequi? Præsertim cùm Carolus neque exorari, neque flecti ullo modo potuerit, ut justissimi eorum postulatis, quæque semper eadem ab initio obtulerant, assentiretur. Quas initio de religione, quas de jure suo sententias perversissimas tuebatur, nobisque adeo calamitosas, in iisdem permanebat: ab illo Carolo nihil mutatus, qui & pace & bello tanta nobis omnibus mala intulerat. Siquid est assensus, id & invite facere, & quamprimùm sui juris fuisset, pro nihilo se habiturum haud obscuris indiciis significabat: idem apertè filius, abduct secum per eos dies classis parte, scripto edito; idem ipse per literas ad suos quosdam in urbe declarabat. Interea cum Hibernis Anglorum hostibus immanissimis, reclamante Parlamento, fœdis conditionibus occultè pacem coagmentaverat, toties, contra eos omni studio bellumcoquebat. Hic illi quibus concredita respub. erat, quò se verterent? an commissam sibi nostrum omnium salutem in manus hosti acerbissimo traderent? An alterum belli propè internecini septennium, nequid pejus ominemur, gerendum nobis iterum, & exantlandum relinquerent? Deus meliorem illis mentem injecit, ut prioribus de rege non movendo cogitationibus, non enim ad decreta pervenerant, rempub. religionem, libertatem ex ipso illo fœdere solenni anteponerent; quæ quidem stante rege ← EEBO 192 ge constare non posse, tardiùs illi quidem quàm oportuit, sed aliquando tamen viderunt. Sanè Parlamento nunquam non liberum atque integrum esse debet, ex re nata quàm optimè reipub. consulere; neque ita se prioribus addicere sententiis, ut religio sit in posterum, etiamsi Deus mentem & facultatem dederit, vel sibi vel reipub. plus sapere. At *Scoti non idem sentient, quinimo ad filium Carolum scribentes, sacratissimum regem appellant parentem ejus, & sacerrim facinus quo necatus est*. Cave plus de Scotis, quos non novisti; nos novimus, cùm eundem regem *sacerrimum*, appellarent. Nunc regi quam dicam scripsimus, quasi parùm commode scriptam cavillaris, & *quid opus fuerit ad elogium illud tyranny addere proditoris & homicidæ titulos, quæris; cùm tyranni appellatio omnia mala comprehendat*: tum quis

tyrannus sit grammaticè & glossematicè etiam doces. Aufer nugas istas literator, quas una Aristotelis definitio modò allata nullo negotio difflabit; quæque te doctorem docebit, nomen tyranni, quoniam tuâ nihil interest præter nomina intelligere, posse citra proditorem & homicidium stare. Atqui *leges Anglicanæ non dicunt proditoris crimen regem incurrere si procuraverit seditionem contra se vel populum suum*. Neque dicunt, inquam, Parlamentum læsæ Majestatis reum esse, si malum regem tollat, aut unquam fuisse, cum sæpius olim sustulerit: posse autem regem suam majestatem lædere atque minuere, immò amittere, clarâ voce testantur. Quod enim in illa lege Sancti Edouardi legitur, *nomen regis perdere*, nihil aliud est quàm regio munere ac dignitate privari; quod accidit Chilperico Fransiæ regi, ← EEBO 193 cujus exemplum illustrandæ rei causâ eodem loco lex ipsa point. Committi autem summam perduellionem tam in regnum, quàm in regem non in est apud nos jurisperius qui inficias ire possit. Provoco ad ipsum, quem profers Glanvillanum. *Siquis aliquid fecerit in mortem regis, vel seditionem regni, crimen proditoris esse*. Sic illa machinatio quâ Papistæ quidam Parlamenti curiam cum ipsis Ordinibus uno ictu pulveris nitrati mentum & regnum, ab ipso Jacobo & utraque Ordinum domo *summa proditio* judicata est. Quid plura attinet in re tam evidenti, quæ tamen facile possem, statute nostra allegare? cùm ridiculum plane sit & ratione ipsa abhorrens, committi perduellionem in regem posse, propter quem & cujus gratiâ, cujus, ut ita dicam, bonâ veniâ, rex est id quod est. Frustra igitur tot statute nostra deblateras, frustra in vetustis legume Anglicarum libris angis te atque maceras; ad quas vel ratas vel irritas habendas Parlamenti autoritas semper valuit; cujus etiam solius est, quid sit perduellio, quid læsa majestas interpretari: quam majestatem nunguam sic à Populo in regem transiisse, ut non multo celsior atque augustior in Parlamento conspiciatur, jam sæpius ostendi. Te verò vappam & circulatorem Gallum jura nostra interpretantem quis ferat? Vos verò Anglorum perfugæ, tot episcopi, doctors, jurosculti, qui literaturam omnem & eruditionem vobiscum ex Anglia aufugisse prædicatis, adeone ex vestro numero nullus causam regiam atque suam defendere satis strenuè satisque latinè scivit, gentibusque exteris dijudicandam ← EEBO 194 dam exponere, ut cerebrosus iste & crumenipeta Gallus mercede accersendus in partes necessariò esset, qui regis inopis, tot doctorum & sacerdotum infantiâ stipati, patrocinium susciperet? Magnâ, mihi credite, infamiâ etiam hoc nomine apud exterarum nationum flagrabitis; & meritò vos utique cecidisse causâ omnes existimabunt, quam ne verbis quidem, nedum armis aut virtute sustinere valuistis. Sed ad te redeo, vir bone,

dicenda perite, si tute modò ad te rediisti; nam stertentem te tam prope finem & de *morte* voluntaria nescio quid ab re somniculosè oscitantem offredo; tum statim negas *cadere in regem suæ mentis compotem, ut populum seditionibus distrahat, exercitus suos hostibus debellandos tradat, ut factiones contra se suscitet*. Quæ omnia cùm & alii multi reges, & Carolus ipse fecerit, dubitare non potes, præsertim Stoïcus, quin ut omnes improbi, sic omnes quoque tyranni prorsus insaniant.

Flaccum audi.

Quem mala stultitia, & quæcunque inscitia very

Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus & grex

Autumat, hæc populos, hæc magnos formula reges,

Excepto sapiente, tenet.---

Si igitur insani cujuspian facti crimen à rege Carolo amovere cupis, debetis improbitatem ab eo priùs amovere quàm insaniam. At enim *rex non potuit prodicionem in eos committere, qui vassalli ipsius & subjecti fuere*. Primùm, cum æquè atque ulla gens hominum liberi simus, nullum barbrum morem fraudi nobis esse patiemur: fac deinde *vassallos* fuisse nos regis, ne sic quidem tyrannum perferre dominum necesse habuimus → tenemur. Omnis ea ↪EEB0195 subjectio, ut ipsæ leges nostræ loquuntur, *honesto & utili* definite est. Leg. Hen. I. c. 55. Fidem eam esse *mutuam* Jurisconsulti omnes tradunt, si cominus *ligeam* quod aïunt, *defensionem* præstiterit: sin è contrario nimiùm sævus fuerit, aut atrocem aliquam injuriam intulerit, *dissolvi & penitùs extingui omnem homagii connexionem*. Hæc ipsa Bractoni verba & Fletæ sunt. Unde vassallum est ubi lex ipsa in dominum armat; eúmuque dinhulsti certamine á vassallo, si acciderit, interimendum tradit. Idem si universæ civitati aut nationi in tyrannum non licuerit, deterior liberorum hominum conditio quàm servorum erit. Nunc Caroli homicidia aliorum regum partim homicidiis, partim justè factis excusare contendis. De Ianiena Hiberniensi *remittis lectorem ad opus illud regium Iconis Basilicæ*, & ego te remitto ad Iconoclastem. *Captam Rupella*, proditos Rupellenses, *ostentatam potiùs quàm datam opem*, imputari Carolo non vis: imputetur nécne meritò, non externa persequi curem: omnes interim ecclesias Protestantium, quotquot ullo tempore se

contra reges religionis hostes armis defenderunt, eodem nomine rebellionis damnas. Quam contumeliam ab alumno suo sibi illatam quanti intersit ad disciplinam ecclesiasticam, suamque tuendam integritatem, non negligere, secum ipsi cogitent: nos etiam Anglos eâ expeditione proditos acerbè tulimus. Qui enim regnum Angliæ in tyrannidem convertere diu meditates erat, non, nisi extincto priùs militari civium robore ac flore, cogitate perficere se posse arbitrabatur. Aliud erat crimen regis quod ex jurejurando à→x regibus regnum ←EEBO196 capessentibus dari solito verba quædam ejus erasa fuerint, antequam jurâsset. O facinus indignum & exerandum! impium qui fecit, quid dicam qui defendit? nam quæ potuit, per Deum immortalem, quæ perfidia, aut juris violatio esse major? quid illi sanctius post sacratissima religionis mysteria illo jurejurando esse debuit? Quis quæso sceleratior, isne qui in legem peccat, an qui legem ipsam legem tollit ne peccâsse ficiat dat operam? aut denique ipsam legem tollit ne peccâsse videatur? Agedum, jus hoc religiosissimè jurandum rex iste violavit; sed ne palàm tamen violâsse videretur, turpissimo quodam adulterio per dolum corruptit; & prejerâsse diceretur, jus ipsum jurandum in perjurium vertit. Quid aliud potuit sperari, nisi injustissimè, versutissimè, atque infelicissimè regnaturum esse eum, qui ab injuria tam detestanda auspicatus regnum est; jusque illud primum adulterare ausus, quod solum impedimento sibi fore, ne jura omnia perverteret, putabat. At enim *Sacramentum* illud, sic enim defendis, *non magis obligare reges potest, quàm leges; legibus autem se devinciri velle præ se ferunt, & secundùm eas vivere, cùm tamen re vera iis solute sint.* Quemquàmne tam sacrilego, tàmque incesto ore esse, ut sacramentum religiosissimum tactis Evangeliiis datum, quasi per se leviculum solvi sine causa posse asserat? Te verò, scelus atque portentum, ipse Carolus regarguit; qui cùm sacramentum illud non esse per se leve quidpiam existimaret, idcirco ejus religionem aut subterfugere, aut fallaciâ quavis eludere satius duxit, quàm apertè violare; & corruptor jurisjurandi hujus & falsarius esse maluit, quàm manifestè perjurus. At verò *jurat* ←EEBO197 *jurat quidem rex populo suo, ut populus vicissim regi, sed populus jurat regi fidelitatem, non populo rex.* Lepidum sane hominis commnetum! annon qui juratus promittit atque spondet se quidpiam fideliter præstiturum, fidem suam iis obligat qui jusjurandum ab eo exigunt? Rex sane omnis ad præstanda quæ promittit, & *fidelitatem*, & *obsequium*, & *obedientiam populo* jurat. Hîc ad Gulielmum Conquæstorem recurris, qui ipse, non quod sibi collibitum erat, sed quod populus ab eo & magnates postulabant, id omne haud semel jurare est coactus se præstiturum. Quòd si multi reges *coronam* solenni

ritu non *accipiunt*, & proinde non jurant, & tamen regnant, idem de populo responderi potest; cujus pars magna fidelitatem nunquam juravit. Si rex ob eam causam solutus erit, erit & populus. Quae autem pars populi jurabat, non regi solum, sed regno & legibus jurabat, à quibus rex factus est, & quidem eatenus tantùm regi, quoad is leges observaret, *quas vulgus*, id est, communitas sive plebeius ordo *elegerit*. Stultior enim sit, qui legum nostrarum loquelam ad puriorem semper latinitatem exigere velit. Hanc clausulam, *quas vulgus elegerit*, Carolus, antequam coronam acciperet, ex formula juramenti regii eradendam coronam acciperet, ex formula juramenti regii eradendam curavit. At, inquis, *sine regis assensu nullas nulla leges vulgus elegerit*, eoque nomine duo statura citas, unum Anni 37 Hen. 6. c. 15. alterum 13 Edouardi 4.c.8. Tantum autem abest quo minus eorum alterutrum in libro statutorum usquam appareat, ut annis abs te citatis, neuter eorum regum ullum omnino statutum promulgaverit. Tu fidem jam perfugarum, attuta tibi inaudita dictantium, elusus querere; ←EEBO198 querere; dum illi tuam admirantur impudentiam simul & banitatem, quem non est pudendum in libris versatissimum videri velle, quos inspexisse nunquam, ne vidisse quidem tam manifestè argueris. Clausula autem ista jurisjurandi, quam tu perfricti oris balatro *commentitiam* audes dicere, *regis*, inquis, *defensores fieri posse aiunt*, ut in aliquot antiquis exemplaribus extiterit, *sed in desuetudinem aliisse, quod commodam significationem non haberet*. Verum ob id ipsum majores nostri illam clausulam in hoc regis jurejurando posuere, ut significationem tyrannidi semper non commodam haberet. In desuetudinem autem si abierat, quod tamen falsissimum est, quis neget multo meliori jure revocandam fuisse? frustra, si te audio: quippe *in regibus mos ille jurandi qui hodie receptus est, coereemonialis est tantùm*. Atqui rex, cum episcopos aboleri oportuit, per illud jus jurandum non licere sibi causatus est: ita sacramentum illud sanctissimum, quoties ex usu est regis, vel solidum quiddam & firmum erit, vel inane tantùm & *coereemoniale*. Quod ego vos obtestor, Angli, etiam atque etiam animadvertatis: & qualem estis regem habituri, si redierit, vobiscum reputetis: non enim in mentem venisset unquam huic Grammatico sceleroso & extraneo de jure regis Anglorum velle scribere, aut posse, nisi Carolus ille extorris, paterna disciplina imbutus, unaque illi monitores ejus profligatissimi, quid hac de re scribe vellent omni studio suggestissent. Dictabant huic illi, *totum Parlamentum proditoris in regem insimulari posse*, vel ob hoc solùm, quod *sine assensu regis declaravit omnes esse proditores qui arma contra Parlamentum Anglioe sumpse-* ← EEBO 199 *sumpserunt; vassallum scilicet regis*

esse *Parlamentum*; jusjurandum vero regum *coeremoniale tantum* esse, quidni *vassallum* etiam? Ita neque legum ulla sanctitas, neque sacramenti ulla fides, aut religio, quicquam valebit ad cohibendam a vita atque fortunis vestrum omnium vel libitatem effraenati regis, vel ultionem exacerbati: qui ita institutus a pueritia est, ut leges & religionem, ipsam denique fidem vassallari sibi, & servire suis libitis arbitretur debere. Quanto praestabilius esset, vobisque dignius, si opes, si libertatem, si pacem, si imperium vultis, a virtute, industria, prudentia, fortitudine vestra non dubitare petere haec omnia, quam sub regio dominatu necquicquam sperare? Certè qui sine rege ac domino papari haec posse non putant, dici non potest, quam abjecte, quam non honeste, non dico quam indigne de se ipsi statuunt: quid enim aliud nisi se inertes, imbecillos, mentis inopes atque consilii, corpore atque animo ad servitutem natos fatentur esse? Et servitus quidem omni homini ingenuo turpis est; vobis autem post libertatem Deo vindice, vestroque Marte recuperatam, post tot fortia facinora, & exemplum in Regem potentissimum tam memorabile editum, velle rursus ad servitutem, etiam praeter fatum, redire, non modo turpissimum, sed & impium erit & sceleratum: parquet vestrum scelus illorum sceleri erit, qui servitutis olim *Aegyptiacae* desiderui capti, multis tandem cladibus ac variis divinitus absumpti, liberatori Deo poenas tam servilis animi dedere. Quid tu interim, servitutis conciliator? *Potuit*, inquis, *rex proditoris & delictorum aliorum gratiam facere; quod satis evincit legibus eum solutum fuisse.* Proditionis quidem, non quae ←EEBO 200 quae in regnum, sed quae in se commissa erat, poterat rex, ut quisvis alius, gratiam facere: poterat & quorundam aliorum fortasse malefactorum, quanquam non id semper: an ideo qui maleficum servandi nonnunquam jus quoddam habet, idem continuo omnes bonos perdendi jus ullum habebit? Citatus in curiam, eamque inferiorem, necesse non habet respondere, nisi per procuratorem, rex, uti nec de populo quidem ullus; an ideo in *Parlamentum* citatus ab universis non veniet? non ipse respondebit? *Conari nos ais Batavorum exemplo factum nostrum tueri*, atque hinc, stipendio scilicet metuens quo te Batavi luem atque tuos ingamasse videaris, demonstrare cupis quam *dissimile sit quod hi & quod illi fecerunt.* Quam ego collationem tuam, quanquam in ea quaedam sunt falsissima, alia, ne salario fortasse tuo non satis litares, palpum olent, omittam. Negant enim Angli opus sibi esse ut 544-546 exterorum quorumvis exemplo facta sua tueantur. Habent leges, quas secuti sunt, patrias, hac in parte, sicubi terrarum aliae sunt, optimas: habent quos imitentur, majores suos, viros fortissimos, qui immoderatis regum imperiis nunquam cessere; multos

eorum intolerantiùs se gerentes per supplicium necavere. In libertate sunt nati, sibi sufficiunt, quas volunt leges, possunt sibi ferre; unam prae caeteris colunt antiquissimam, à natura ipsa latam, quae omnes leges, jus omne aequè Imperium civile non ad regum libidinem, sed ad bonorum maximè civium salutem refert. Jam praeter quisquillas & rudera superiorum capitum restare nihil video; quorum quidem acervum cum satis magnum in fine congesseris, nescio quid aliud tibi volueris, nisi hujus ← EEBO 201 hujus tuae fabricae ruinam quasi praesagire. Tandem aliquando post immensam loquacitatem rivos claudis; *Deum testatus te hanc causam tuendam suscepisse, non tantum quia rogatus, sed quia meliorem nullam te potuisse defendere conscientia tibi suggessit.* Rogatus tu in res nostras tibi alienissimas, nobis non rogantibus, te interponas? Tu populi Anglicani summos magistratus pro autoritate proque imperio sibi commissio quod suum munus est in sua ditione agentes, nulla injuria lacessitus (neque enim natum te esse sciebant) indignissimis verborum contumeliis laceres, libròque infami edito proscindas? A quo autem rogatus? An ab uxore, credo, quae jus regium, ut perhibent, in te exercet; quaeque tibi, quoties libet, ut illa Fulvia, cujus, ex epigrammate obscuro, centones modo consuisti (*p.320.*) *aut scribe aut pugnemus* ait: unde tu, ne signa canerent, scribere malebas. An rogatus fortasse à Carolo minore, & perditissimo illo peregrinantium aulicorum grege, quasi alter Balaamus ab altero Balacco Rege accersitus, ut jacentem regis causam, & malè pugnando amissam maledicendo erigere dignareris? Sic sane fieri potuit? nisi quod hujusmodi quiddam interfuit; ille enim vir sagax asino insidens locutuleio ad execrandum venit; tu asinus loquacissimus insessus à foemina, & sanatis quos vulneraveras episcoporum capitibus obsitus, apocalypticæ illius bestiae parvam quandam imaginem exprimere videris. Sed ferunt poenituisse te hujus libri, post paulo quam scripsisses. Benè profecto habet; tuam itaque ut testere omnibus poenitentiam, nihil tibi prius faciendum erit, quàm ut pro libro tam longo unam tantummodo literam adhuc longam ex te facias. ← EEBO 202 facias. Sic enim poenituit Iscarioten illum Judam cui similis es; idque novit puer Carolus, qui crumenam idcirco tibi, insigne illud Judae proditoris, dono misit, quod primum audierat, & postmodum sciebat, te apostatam esse & Diabolum. Judas ille Christum prodidit, tu Christi Ecclesiam; Episcopos Antichristos esse docueras, ad eos defecisti: quos inferis damnaveris, eorum causam suscepisti: Christus omnes homines liberavit, tu omnes ad servitutem redigere conatus es: ne dubita, postquam in Deum, in ecclesiam, in omne genus hominum tam impius extitisti, quin te etiam idem exitus maneat,

ut desperatione magis quam pœnitentiâ ductus, tuîque pertaesus, ab infelici tandem arbore pendens, sicut & par ille tuus olim, medius crepes, illámque malefidam & fallacem conscientiam, bonorum & sanctorum insectatricem, ad destinatas tibi quandoque supplicii sedes praemittas. Hactenus, quod initio institueram ut meorum civium facta egregia contra insanam & lividissimam furentis sophistae rabiem, & domi & foris defenderem, júsq; populi commune ab injusto regum dominatu assererem, non id quidem regum odio, sed tyrannorum, Deo bene juvante videor jam mihi absolvisse: neque ullum sine responso vel argumentum, vel cxemplum, vel testimonium ab adversario allatum sciens praetermisi, quod quidem firmitatis in se quicquam, aut probationis vim ullam habere videretur; in alteram fortasse partem culpa propior, quod saepiusculè ineptiis quoque ejus, & argutiis tritimmis, quasi argumentis, respondendo, id iis tribuisse videar, quo dignae non erant. Unum. restat, & fortasse maximum, ut vos quoque, ô Cives adver- ← EEBO 203 adversarium hunc vestrum ipsi refutetis; quod nulla alia **ratione** video posse fieri, nisi omnium maledicta vestris optime factis exuperare perpetuo contendatis. Vota vestra & preces ardentissimas Deus, cum servitutis baud uno genere oppressi, ad eum confugistis, benignè exaudivit. Quae duo in vita hominum mala sane maxima sunt, & virtuti damnosissima, Tyrannis & Superstitio, iis vos gentium primos gloriosissime liberavit eam animi magnitudinem vobis iniecit, ut devictum armis vestris & deditum regem iudicio inclyto juqicare, & condemnatum punire primi mortalium non dubitaretis. Post hoc facinus tam illustre, nihil humile aut angustum, nihil non magnum atque excelsum & cogitare & facere debebitis. Quam laudem ut assequamini, hac sola incedendum est via, si ut hostes bello domuistis, ita ambitionem, avaritiam, opes, & secundarum rerum corruptelas, quae subigunt caeteras gentes hominum, ostenderitis posse vos etiam inermes media in pace omnium mortalium fortissimè debellare; si, quam in repellenda servitute fortitudinem praestitistis, eam in libertate conservanda justitiam, temperantiam, moderationem praestiteritis. His solis argumentis & testimoniis evincere potestis, non esse vos illos, quos hic probris insequitur, *Perduelles, latrones, sicarios, parricidas, fanaticos*; non vos ambitionis aut alieni invadendi studio, non seditione, aut pravis ullis cupiditatibus, non amentia aut furore percitos, regem trucidâsse, sed amore libertatis, religionis, justitiae, honestatis, patriae denique charitare ardentem, tyrannum puniisse. Sin autem, quod, bone Deus, ne unquam siveris, aliter in animum induxeritis, si in bello fortes, ← EEBO 204 fortes, in pace turpes eritis, qui manifestum, sensistis numen vobis tam propitium, hostibus

tam grave, neque exemplo tam insigni & memorando ante oculos posito, Deum vereri, & justitiam colere didiceritis, quod ad me attinet, concedam sane, & fatebor, neque enim potero negare, ea omnia quæ nuncu maledici & mendaces de vobis pessimè aut loquuntur aut sentiunt, vera esse : vósque multo iratiorem brevi tempore experturi estis Deum, quàm aut infensum inimici vestri, aut vos benignum & faventem & paternum → ✕, præ cæteris omnibus terrarum orbis gentibus hodiernis, experti estis.

FINIS. (The1651 version)

The added part in the 1658 version

Haec cum ante annos jam aliquot, pro eo ac ratio tum reipub. postulabat, destinans eidissem, quod existimabam fere ut siquando per otium in manus resumsissem, ita ut fere fit, nonnihil postea vel expolirem, vel demerem fortasse aut ad jucerem, id nunc, paucioribus licet quam putabam, perfecisse me arbitror: monumentum, ut video, cujusquemodi est, non facile interiturum. In quo siquis unquam civilem libertatem \Leftarrow 554 556 \Rightarrow liberius, at certè in exemplo majore atque illustriore qui defenderit vix reperientur: ut si exempli tam ardui atque praeclari fancinus non sine divino instinctu tentatum tam prospere atque impulse celebratum quoque idem his laudibus atque defensum videatur: id quod ab omnibus multo malim existimari, quam aliam quamvis felicitatem vel ingenii vel judicii vel diligentiae mihi tribui. Hoc tantum, quemadmodum Consul ille Romanus, abiens magistraru juravit un concione rempub. atque illam urbem sua unius opera esse salvam, ita ego manum huic operi nunc ultimam imponens, Deum hominesque contestans ausim dicere, ea me demonstrasse hoc libro, eaque ex summis cum divinae tum humanae sapientiae authoribus in medium protulisse, quibus & populum Anglicanum ad sempiternam posteritatis famen satis esse confidam in hac causa defensum, & plerosque mortals foeda sui juris ignorantia, falsaque specie religionis antea deceptos, nisi qui servire ipsi malint ac meruerint, satis esse liberatos. Atque illius quidem Consulis jusjurandum tale atque tantum populus Romanus universus illa in concione juratus ipse una voce & consensus approbavit: meam hanc persuasionem non meorum modo civium, sed exterorum etiam hominum quosque optimos haud tacita ubique gentium voce comprobare jamdudum intelligo. 556 \Leftarrow \Rightarrow 558 Quo ego fructu

summo studiorum meorum, quem quidem in hac vita mihi met proposui, & gratus fruor, & id simul potissimum cogito, qui possim maxime non patriae solum, cui quod habui summum persolvi, verum etiam quarumvis gentium hominibus totique praesertim nomini Christiano testari, majore his quidem si possum assequi, potero autem si Deus dederit, eorum causa me cupere quidem interea ac meditari.